

श्रीयुक्त राय धनपतसिंहजी वाहादूरका आगमसंग्रह ७मा भाग ।

उपासकदशासूत्र ।

७ सप्तम अंग ।

गणधर सुधर्मास्वामीकृतमूलसूत्र तदुपरि श्रीमदाभयदेवाचार्य सूरिकृतादीकृतम् ।

श्रीमान् परमसंवेगी श्रीबुंटेरायजीतच्चरणरेणुदासानुदासम् ।

श्रीभगवान् विजयकृत भाषा संसोधीतम् ।

कलिकातानगर्यां नूतनसंस्कृतयंत्रे

१८३३ संवत्सरे श्रीगोपालचन्द्रदेवेन सुद्रितम् ।

ये पुस्तक कृपावशेका कारण ये हे के सर्वजेन धर्मावलंबि साधसाध्वी आवकआविका के पढ़णेसे ज्ञानकी दृष्टी होगी इस खातर ४५ आगमसूत्र और टीका और वालावबोधसहित ५०० पुस्तक कृपाके ५०० ठीकाने भंडार कीया इससे महान् ज्ञानका दृष्टी होगी और पंडितजनोसे एही प्रार्थना हेके अच्छीतरेसे पढ़ेपढ़ावे शुणेशुणावे जयणाकरके और विनयकरके रक्खे और यह श्रीसिद्धान्त पंचांगी प्रमाण संग्रहकीया और इसमे चरमचक्षु करके भलचुक् रहगया होय तो मिछामिदुकडं देताऊ और श्रीसंघसे यह विनति हे की जीस बखत बाचे उस बखत जो भुलचुक् नीकसे तो पंडितजनोसे संसोधन कराय लेवे मेरेपर कृपा करके इह प्रार्थना अंगीकार करना और भंडारकरी भई पुस्तक कोइ बेचना नही कोइ खरीद करेनही करेतो २४का गुनेगार संघका गुनागार होगा और मेरा परिचे के वास्ते अपना पूरब वंसावली लीखता ऊं पक्खिमदेसमे किसनगढ़के वासी प्रपिता मह श्रीलश्रीयुक्त दुगडगोत्री दृष्टशाखा श्रीलश्रीवीरदासजी संवत् १८०२की सालमे पूरबदेसमे आए तत्पुत्र श्रीलश्रीयुक्त बुधसिंह जी तत्पुत्र श्रीलश्रीयुक्त प्रतापसिंह जी चतुर्थ सहधर्मचारणश्रीलालंकार विभुशित श्रीमहताव कुवरवीवीद्वादश व्रतधारिका तत्पुत्र लघु श्रीरायधनपतसिंह बहादुरने बडा परिश्रमसे संसोधन कराया हे और श्रीभगवान वीजैजीने संशोधन करा ।

संवत् १८३३मिति भादो शुदी ।

आजीमगंज

राय धनपतसिंहबाहादुर ।

पृष्ठा पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
१ २ ४	समणस्सभगवओमहाविरस्स	समणेणंभगवयामहाविरेणं
१३ ३	चउहिंवुट्ठि	चउहिंवुट्ठिपत्ताहिं
१८ १	गंधवुएणं	गंधवट्ठिएणं
१९ ३	मालतिकुसुमदामणेणवा	मालतिकुसुमदामेणवा
२४ ३	तयाणंचरंचणं	तयाणंतरंचणं
२६ ३	सम्मत्तस्सपंचअयियारा	सम्मत्तस्सपंचअइयारा
४० २	दवग्गिदावणिया	दवग्गिदावणिया
४१ १	अणत्थदंडेचउविहेपन्नत्तेतं०	द्विरुक्तिः
	अवज्झाणायरिएपमायायरिए	
	हिंसप्पयाणेपावकम्मोवएसे	

पृष्ठा पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
४१ २	समणोवासगस्स	समणोवासएणं
४१ ३	झाणवट्ठणवन्नमविलेवणे	अत्युक्तिः
	सद्धरुवरसगंधेवत्थासणआभ	
	रणेपडिक्कमणेदेवस्सियंसव्वं	
४३ १	मणदुप्पणिहाणे	मणदुप्पणिहाणेवयदुप्पणिहाणे
४४ २	वहियापुग्गलपक्खवे	वहियापुग्गलपक्खवे
५८ २	भंते	पभूणंभंते
५८ २	णोइण्ठे	णोइण्ठेसमठे
५९ १	आणंदस्सणं	आणंदस्सवि
६० १	पस्सरस्ससंवच्छरस्स	पस्सरसमस्ससंवच्छरस्स

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
६८	१ पुष्करता	पुष्करतावरत्तकाले
७२	३ विवाएपोरसीए	वियाएपोरसीए
७३	४ तएणभवंगोयमे	तएणंभयवंगोयमं
७५	३ अंतिएएतंसोच्चा	अंतिएएवंसुच्चा
७६	२ पासेत्ता	पासइत्ता
८२	४ तातोलोगाओ	ताओदेवलोगाओ
८४	१ तेणंकालेणं	तेणंकालेणंतेणंसमएणं
८५	३ वणावासेपसुत्ते	वणावासेपसुत्ते
८७	१ सिषडि	सषडि
८७	२ पुसिरा	प्कुसिरा

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
८३	२ णणाविह	णाणाविह
८८	१ अणविग्गे	अणुविग्गे
१००	१ जावअहिकासेइ	जावअहियासेइ
१००	२ जावनोसंवादइ	जावनोसंचाएइ
१०३	१ अहेधरणतलंसि	अहेधरणितलंसि
१०३	२ तंसे	तएणंसे
१०३	४ तंसि	तएणंसे
११६	२ त्तिकहु	त्तिकहु
१३१	२ चल	चल
१३२	१ आइं चामि	आइं चामि

शृङ्गा पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
१२३ ५ तं		तएणं
१२३ ५ चलणी		चुलणी
१२६ १ कणो		कणी
१२७ २ सत्यि		सत्य
१२८ १ वुत्तस्ससमाणस्स		वुत्तेसमाणे
१२८ २ जा		जाव
१४३ ३ महावीरस्स		महावीरस्सधम्म
१५० ३ गायरी		गायरीए
१५१ ३ अब्भ		अज्झ
१५१ ४ अइ चइ		आइ चइ

शृङ्गा पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
१५१ ४ बुड्ढि		ऊबुड्ढि
१५४ १ मामुह		ममुह
१५८ १ तेदेवं		तंदेवं
१५८ १ णपि		णुपि
१५८ ३ णपि		णुपि
१६६ १ तीयपड		तीयपडु
१७४ ३ हावीरे		महावीरे
१७४ ४ णाणे		णाणदंसणधरे
१८१ ३ आसंवुद्धे		आसंवुद्धे
१८७ ४ णोखल		णोखलु

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
१६१ १	अण०	सुण०
१६२ १	महो	महा
१६३ ४	वच्चइ	वुच्चइ
१६७ २	विस्मणा	विस्माणा
२०० ३	सुत्ते	पुत्ते
२०१ ३	एमट्टं	एयमट्टं
२०१ ४	उणिह	उणिहिह
२०५ २	तस्स	तएणंतस्स
२०५ २	वुत्तस्स	वुत्तस्ससमाणस्स
२०५ ३	तंहेव	तहेव
२०६ ३	उवास	उवासग

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध
२०६ ४	खल	खलु
२०७ २	वुट्ठि	अट्ठवुट्ठि
२१२ २	तेणं	तएणं
२१२ ३	पुट्ठे	पुट्ठे
२१६ १	मोखे	मोक्खे
२१६ ३	माजे	माणे
२२१ २	रत्तस्सआ	सुरत्तस्सअ
२२३ १	उवारत्ता	उवागच्छइरत्ता
२२५ २	तेणेववा०	वेणेवउवा०
२२७ २	णिग्गत्य	णिग्गच्छ
२२७ ३	सणो	समणो

उ०टी०

१

सूत्र

भाषा

। श्रीवर्द्धमानमानस्य व्याख्याकाचिद्विधीयते । उपासकदशादीनां प्रायोग्रन्यान्तरेक्षितान्त्रोपासकदशाः
सप्तमाङ्गमिहचायमभिधानार्थउपासकानांश्रमणोपासकानांसखन्धिनोनुष्ठानस्यप्रतिपादिकादशादशाध्यग्रनरूपाउपासकदशावज्जव
चनांतमेतत्ग्रन्यनामआसांचसखन्धाभिधेयप्रयोजनानिनामान्वर्थसामर्थ्येनैवप्रतिपादितान्यवगन्तव्यानि तथाहि उपासकानुष्ठान
मिहाभिधेयं तदवगमश्चोत्तृणामनन्तरप्रयोजनं शास्त्रकृतान्तु तत्प्रतिबोधनमेवतत्परम्परप्रयोजनं तदभ्येषामप्यपवर्गप्राप्तिरितिसख
न्धस्तुद्विधाशास्त्रेष्वभिधीयतेउपायोपेयभावलक्षणोगुरुपर्वक्रमलक्षणञ्चतदतोपायोपेयभावलक्षणःशास्त्रबोमान्वर्थसामर्थ्येनैवासाम
भिहितस्तथाहीदं शास्त्रमुपायएतत्साध्योपासकानुष्ठानावगमश्चोपेयमित्युपायोपेयभावलक्षणःसखन्धःगुरुपर्वक्रमलक्षणंतुसखन्धःसा
क्षाद्दर्शयन्नाह तेणंकालेणंतेणंसमएणमित्यादिसर्वंचेदंज्ञाताधर्मकथाङ्गप्रथमाध्ययनविवरणानुसारेणानुगमनीयं नवरम् । आणंदे

। श्रीजिनायनमः । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । चंपाणामंणयरीहोत्था । वसुओ । पुसभहे चे

। श्रीवीतरागाय नमः । तिणकालनेविषे । तिणसमयनेविषे । चंपाएहवेनामेनगरीहोतिऊडू । वसुवायोग्य । पूर्णभद्रनामावनखंड

दूए । वसूओ । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । अज्जसुहम्मेसमोसरिए । जावजंबूपज्जुवासमाणे । ए
 वंबयासी । जदूणंभंते । समणेणं । भगवयामहावीरेणं । जावसंपत्तेणं । छट्ठसअंगसखायाधम्म
 कहाणं । अयमद्वेपसत्ते । सत्तमस्सणंभंते । अंगसखउवासगदसाणं । समणेणंजावसंपत्तेणं । के
 अद्वेपसत्ते । एवंखलुजंबू । समणस्सभगवओमहावीरस्स । जावसंपत्तेणं । सत्तमस्सअंगस्स

वर्णवायोग्य । तिणकाले । तिणसमयनेविषे । आर्य्यसुधर्मास्वामी । समोसर्या । यावत्शब्देकरीजंबूस्वामि । विनयकरीनेगुरुप्रते
 एहवोकहे । हेभगवन् । अमणभगवंतमहावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयकां । छट्ठाअंगतणोग्याताधर्म्मकथानकतणो । एहवोअर्थउप
 दिस्थो । हिवेसातमाअंगतणो । हे भगवन् । उपासकदशानो । अमणभगवंतमहावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयके । केहवोअर्थ
 कह्यो । दूणेप्रकारेनिश्चेकरीनै । हे जंबू । अमणभगवंतओमहावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयका । सातमोउपासकदसानामेअंग

उ० टी०

३

सूत्र

भाषा

त्यादिरूपकंतवानन्दाभिधानोपासकवक्तव्यताप्रतिबद्धमध्ययनमानन्द एवाभिधीयते एवं सर्वत्र गाहावतित्तिगृहपतिर्च द्विमद्विशेषः

उवासगदसाणं । दसअज्झयणापन्नत्ता । तंजहा । आणंदे । १ । कामदेवेय । २ । गाहावदुचुलणी
पिया । ३ । सुरादेवे । ४ । चुल्लसयण । ५ । गाहावदुकुंडकोलिए । ६ । सहलपुत्ते । ७ । महासयण । ८ ।
नंदणीपिया । ९ । सालेइणीपिया । १० । जइणंभंते । समणेणं । जावसंपत्तेणं । सत्तमस्सअंगस्सउवा
सगदसाणं । दसअज्झयणापन्नत्ता । पढमस्सणंभंते । जावसंपत्तेणंकेअद्वेपस्सत्ते । एवंखलुजंबू ।

तेहतणादशअध्ययनकह्या । तेकेहा । आणंदतणो । १ । कामदेवतणो । २ । गाथापतिचुलणीपितातणो । ३ । सुरादेवतणो । ४ ।
चुल्लसतकतणो । ५ । गाथापतिकुण्डकोलिकतणो । ६ । सहलपुत्रतणो । ७ । महासतकतणो । नंदनीपितातणो । सालेतियापिता
तणो १० । हे भगवन् । अमणभगवंतविद्यमानकृतां । सातमोउपासकदशानामेअंगतेहतणो । दस १० अध्ययनभगवंतेकह्या ।
तेमाहिप्रथमअध्ययननो । किं सो । अर्थभगवंतविद्यमानथकां । कह्योक्के । इणेप्रकारेनिश्चे । हे जंबू । तिणकालनेविषे । तिण

तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । वाणियगामेणामंणयरहोत्था । वस्सओ । तस्सणंवाणियगामस्स । णय
 रस्सवहिया । उत्तरपुरच्छिमेदिसीभाए । दूयपलासेचेदए । तत्थणंवाणियगामे । जियसत्तूराथा ।
 वस्सओ । तत्थणंवाणियगामे । आणंदेणामंगाहावई । परिवसई । अड्डेजावअपरिभूए । तस्सणं
 आणंदस्सगाहावदूस्स । चत्तारिहिरस्सकोडीओ । णिहाणपत्ताओ । चत्तारिहिरस्सकोडीओ ।

भाषा

समयनेविषे । वाणियगामनामानगरउत्तोल्लवो । वस्संवायोग्य । तिणवाणियगामनामा । नगरनेवाहिर । उत्तरपूरवने
 मध्यईशानकूणनेविषे । तिहांदूतपलासनामा । चैत्यवनपंडके । तिणवाणियगामनगरनेविषे । जितशत्रु । नामाराजाराज्य
 करैके । वस्संवायोग्यके । तिणवाणीयगामनगरनेविषे । आणंदनामागाथापतिगृहस्थवसेके । मोटोरिद्धिवंतके । यावत्शब्देक
 रीने । जावअपरिभूतके । तेहआणंदगाथापति गृहस्थने । चारसुवस्सनीकोडि । भूमिमाहिवालिराखीके । वलीतिणैचारसुवस्स

उ० टी०

५

सूत्र

भाषा

कुण्डकोलित्तिरूपकंततः प्रविस्तरोधनधान्यद्विपदचतुष्पदादिविभूतिविस्तारो व्रजाः गोकुलानि दशगोसाहस्रिकेण गोसहस्रदशक

वुद्धिपत्ताओ चत्तारिहिरसकोड़ीओ । पवित्थरपत्ताओ । चत्तारिब्बया । दसगोसाहसीणं ।
वणं होत्था । सेआणंदेगाहावईवह्णं । ईसरजावसत्थवाहाणं । वह्णसुकज्जेसुय । कारणेसुय ।
मंतं सुय । कुटुंबेसुय । गुज्जेसुय । रहस्सेसुय । निच्छएसुय । ववहारेसुय । आपुच्छिणिज्जे ।

नीकोड़ीवधिवा । भणीव्याजेदीधीछे । चत्तारिहिरसकोड़ीओ । पवित्थरपत्ताओक० । व्यापारेप्रवर्त्तावेछे । वलीतेहनैचारगोकुल
छे तेकेहवाछे एकेकेगोकुलेदसरसहस्र गायानोएकरवर्गछे तिणआणंदगाथापतिगृहस्थने घणाईसरयावत्शब्देकरिने सार्थवा
हने घणाघणाकामनेविषे कारणनैविषे मंत्रविचारतिणरैविषे आपराकुटं व तिनरैविषे गुह्यकहीजैछानीवातनैविषे एकांत
वार्त्तातिणरैविषे निश्चयवार्त्तातिणरैविषे सर्वव्यापारनाकाम तिणांसगलाहीमैपूछवायोग्यछे वलीप्रतिपूछिवायोग्यछे आपपोता

पडिपुच्छणिज्जे । सायस्सवियणं । कुटुंबस्समेढिभूए । आहारे । आलंबणे । चक्खुमेढिभूये ।
 सव्वकज्जवड्ढावएआविहोत्था । तस्सणंआणंदस्स । सिवाणंदानांमंभारियाहोत्था । अहीणजाव
 सुहूवा । आणंदस्सगाहावइस्सइड्डा । आणंदेणंगाहावइणामद्धिं । अणुरत्ताअविरत्ता । इड्डास
 हजावपंचविहेमाणुस्सए । कामभोएपच्चणुभूवमाणीविहरइ । तस्सणंवाणियगामस्सवहिया । उ

नोवचनके तिको कुटुंबमाहिमोटास्यंभसमानके वलीआधारभूतके कुटुंबमैआलंबणभूत चक्खुकहतांनेवतिणमैमेढिभूत सर्वसंसा
 रनाकार्यनेविषे आणंदसमर्थएहवोद्धवो तिणेआणंदगाथापतिगृहस्थने सिवाणंदानहवेनामेभार्याहोत्था कहतांऊइ ३२लक्षण
 ६४कलानीजाणनहारसरूपवन्तऊइ आणंदनामागाथापतिगृहस्थने अत्यन्तवल्लभऊइ आणंदनामागाथापतिगृहस्थतिणसंघाते
 घणोअतिप्रेमके घणोअतिवल्लभचे इष्टवंचितशब्दादिकपांचप्रकारनामनुष्यसवंधीजेभोग तेआणंदगाथापतिगृहस्थतिणसंघातेभोग
 भोगवतीयकीविचरैके तिणहीजवाणीयगामनामाजेनगरतेहनेवाहिर उत्तरपूर्वनेमध्यदेशानकूणतेहनेविषे तिणकूणनेविषे

त्तएपुरच्छिमेदिसीभाए । तत्थणंकोल्लागएणामंसन्निवेसेहोत्था । रिद्धित्थमिए । पासादीए । तत्थणं
 कोल्लाएसन्निवेसे । आणंदस्सगाहावइस्स । वहवेमिस्तिणाइ । णित्थगसयणसंवंधि । परिजणेपरि
 वसइ । अड्डेजावअपरिभूए । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । समणेभगवंमहावीरे । जावसमोसरिए ।
~~अस्मिन्निगया~~कोणिएराया । जहा । जियसत्तूरायाणिगच्छतिश्चा । जावपज्जुवासइ । तएणंसेआणं

कोल्लाकएहवैनामे ढूकड़ोसन्निवेसज्जवो घणोरिद्धिवन्ततेहनेजोइवायोग्यक्के तिणकोल्लाकनामासन्निवेसतेहनेविषे आणंदनामा
 गाथापतिकहीजेगटहस्थवहवेकहतां घणांमित्तघणान्नाति पोतानासयणकहतांसगासंवंधीजनक्के वलीतिणेआणंदनामागाथापति
 नापरिजनवसैक्के वलीक्केहवाक्के वडारिद्धिवंतकिणहीपराभयानजाययेक्के तिणकालनेविषे तिणसमयनेविषे अमणभगवंतश्रीमहा
 वीरदेव यावत् शब्देआवीनैसमोसस्या १२वारेपरघदावांदणगई कोणिकराजाभगवंतनेजिणरीतेवांद्यां तिमहीजजितशत्रुराजा
 क्के तिकोपिणतिणरीतेवांदेवांदीने यावत्शब्दे पर्युपासनासेवाकरे तिवारैतेआणंदएहवैनामेगाथापतिगटहस्थ तिणैएहवीवातसां

देगाहावइ । इमीसेकहाएलइडेसमाणे । एवंखलुसमणेभगवंजावविहरइ । तंमहाफलं । गच्छा
मिणंजावपज्जुवासामि । एवंसंपेहेइ । ह्मायिसुइप्पावेसाइ । अप्पमहग्घाभरणा । साओगिहाओ
पडिनिक्खमइत्ता । सओरंटमल्लदामेणं । छत्तेणंधरिज्जमाणेणं । माणुस्सवग्गुरापरिक्खत्ते । पाय
विहारचारिणं । वाणियग्गामंणयरं । मउभंमउभेणंणिगच्छइत्ता । जेणामेवदूयपलासेचेइए । जेणेव

भलीएहवेअर्थलाधेयके इणैप्रकारेखलुकहतांनिश्चय अमणभगवंतमहावीरस्वामीविचरेंके तेमहामोटोफलके तेतलामाटेयावत्
शब्देजाइनेसेवाकरूं एहवोविचारैमनमैविचारीने स्नानमज्जनकीधोभलानिर्मलवस्त्रपहिरया अल्पथोडोभारकैतिणामेवहुमोला
आभरणपहिरयाके तेआणंदगृहस्थपोतानाधरथकीनीकलेनीकलीकरीनेउपरैधणाकमलधणाफूलतेहनीमालाये वीज्योथकोएहवो
छत्रमाथैउपरैधरावतो मनुष्यानीकोडितिणैअणैपरिवस्योथको पालोपोतानैपगेचालतोथको वाणीयगामएहवेनामेनगर तिणरै
मध्यविचालेविचालैनीसरेनीकलीने जिणैदिशीदूतपलासएवहवेनामेचेत्यवनरखंडके जिणैदिसीअमणभगवंतमहावीरस्वामीसमव

समणेभगवंमहावीरे । तेणेवउवागच्छति२त्ता । तिकखुत्तो । वंदइणमंसइ । जावपज्जुवासइ । तएणं
 समणेभगवंमहावीरे । आणंदस्सगाहावइस्स । तीसेयमहइ । धम्मकहाए । परिसापडिगया । रा
 यावियगओ । तएणंसेआणंदेगाहावइ । समणस्सभगवओअंतिएधम्मंसोच्चा । णिसम्महट्टजाव ।
 एवंयासी । सहहाभिणंभंते । णिग्गंधंपावयणं । एवमेयंभंते । तहमेयंभंते । अवितहमेयंभंते । इ

सरयाळ तिणेसमोसरणनेविषे आवेआवीने तीनवारप्रदक्षणादेवे प्रदक्षणातीनदेइनेवांदेनमस्कारकरे यावत्शब्देकरिविनयकारी
 नेवेसे तिवारपळीअमणभगवंतमहावीरस्वामीकै तिकेआणंदएहवेनामेगृहस्थने मोटीएकधर्मदेशनाकहे धर्मनीकथाकहे उप
 देशसांभलीनै १२ परप्रदाजावे जितशत्रुराजापिणगयो तिवारपळीतेआणंदनामागाथापतिगृहस्थकै तिकोअमणभगवंतमहावीर
 स्वामोतिकारैसमीपेधर्मशांभले सांभलीनैसम्यग्प्रकारेमनसंतुष्टऊवो एहवोवचनहायजोडकहे हेभगवन् ऊंसई ऊंकुं तुम्हारोकह्यो
 निग्रंथनोप्रवचनधर्मतुम्हे भाष्यो इमहीजके हेभगवन् तहत्तिपणेकरसई ऊंकुं वारवार हेभगवन् इमहीजवांकुं हेभगवन् तुम्हारो

च्छिद्यमेयंभंते । पडिच्छिद्यमेयंभंते । जावसेजहेयं । तुम्हेवयहत्तिकट्टु । जहाणं देवाणुप्पि याणंअंति
 ए । बहवे । राईसरतलवरमाडंबिय । कोडंबियसेट्टि । सत्थवाहप्पभईया । आगाराओअणगारि
 यंपव्वइया । जावपव्वइत्ता । णोखलुतहाअहंसंचाएमि । मुंडेजावपव्वइत्तए । अहसं देवाणुप्पिया
 णं । अंतिए । पंचाणुव्वयं । सत्तसिक्खाव्वयं । दुवालसविहंगिहिधम्मं । पडिवज्जिस्सामि । जहासु

भाष्यो वारवारप्रतिवांकुं हेभगवन्तुम्हारोभाष्यो यावत्शब्दे जेस्वामीतुम्हेकहोको सोसुभनेरुच्योके जिसीतराहेभगवन्हेदेवानु
 प्रियतुम्हारेसमीपेवहवेकहतांघणा राजाईस्वरतलवरकोटपालमाडंबिककोटं विकपुरुषसेठसेनापतिमन्त्रवी घणासार्थवाहआददेकरी
 ने आगारकहीजेगृहस्थावासतेहनेकोडीअणगारकहीजेसाधुपणोंलियो यावत्शब्दे दीक्षालीधीके तिणारीपरेनिश्चयज्जंए आचार
 करीनसकुंकुं तिणारीपरेज्जं दीक्षालेइनसकुंकुं तोज्जं हिवणांहेभगवन् हे देवानुप्रिय तुम्हारेसमीप पांचअणुव्रतरूपीधम्मं अने
 सातशिखाव्रतरूपीधम्मं इणेप्रकारेवारहभेदे १३ व्रतरूपीगृहस्थनोधम्मं तुम्हारेसमीपव्रतनोग्रहणकरस्युंतिवारेअमणभगवंतकहे

उ० टी०

११

सूत्र

भाषा

परिमाणेनेत्यर्थः तप्पटमया एतितेषामनुव्रतादीनां प्रथमं तत्प्रथमं तद्भावस्तत्प्रथमतातया थूलगत्तित्वसविषयं जावज्जीवा एतियावती
चासौ जीवा च प्राणधारणं यावज्जीवा यावान्वा जीवः प्राणधारणं यस्यां प्रतिज्ञायां सायावज्जीवा तया दुविहन्ति करणकारणभेदेन द्विवि
धं प्राणातिपातन्ति विहेणंति मनःप्रभृतिनाकरणेन कायसत्तिसकारस्यागमिकत्वात्कायेनेत्यर्थः न करोमीत्यादिनैतदेव व्यक्तीकृतम् ॥१॥

हं मा पडि बंधं करेह । तएणं से आणं देगा हावइ । समणस्स भगवओ महावीरस्स । अंति एतप्पटमया
ए । थूलगं प्राणा इवायं पच्चक्खामि । जावज्जीवा ए । दुविहंति विहेणं । ण करेमिण कारवेमि । मण
सावयसा कायसा । १ । तयाणं तरं चणं । थूलगं मुसावायं पच्चक्खामि । जावज्जीवा ए । दुविहंति विहेणं ।

हे देवानुप्रियप्रतिबंधमतकरो तिवारे ते आणंद एह वेना मे गाथापति गृहस्थ के तिको अमण भगवंत महावीर स्वामी तिणारे समीप प्रथम कह
तां पहली थूलकहता मोटा प्राणी जीवनोमारिवो तेहनो पच्चक्खाण करे जावजीव पोताने आयुषताइं दुविधेति विधेकरिने ऊं पोतेन क
रं परनै कह कर करावुं नही मनें करीने वचनें करीने कायाये करीने तिवार पक्षी आणंद गाथापति थूलकहतां मोटा भूट बोलवानो

उ० टी०

१२

सूत्र

भाषा

स्थूलसूत्रावादास्तीव्रसंज्ञो शास्त्रीवस्यैवसंज्ञो शस्योत्पादकम् ॥२॥ स्थूलकमदत्तादानं चौरद्विषयपदेशनिबन्धनम् ॥३॥ स्वदारैः सन्तोषः
स्वदारसन्तोषः स एव स्वदारसन्तोषिकः स्वदारसन्तोषो वा स्वदारसन्तुष्टिस्तत्र परिमाणं बहुभिदारैरुपजायमानस्य संक्षेपकरणं कथं

णकरेमिणकारवेमि । मणसावयसाकायसा ।२। तदाणंतरंचणं । थूलगंअदिखादाणं । पञ्चक्खा
मि । दुविहंतिविहेणं । णकरेमिणकारवेमि । मणसावयसा । कायसा ।३। तदाणंतरंचणं । सदा

पञ्चक्खाणकरे जावजीवताईआउषाताइ दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकरं परनेकहीनेकरावुं नही मनेकरीनेवचनेकरीनेकायाये
करीने तदाणंतरंचणंतिवारपक्की थूलकहीजैमोटाअदत्तादाननो पञ्चक्खाणकरे दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकरं परनेकहीनेकरावुं
नही मनेकरीनेवचनेकरीने कायायेकरीने तिचारपक्कीतेआणंदहिबे पोतेस्वदारसंतोषनोतेहनोप्रमाणकरेके अनेरीसर्वस्वीएक

उ०टी.

१३

सूत्र

भाषा

तथेतिनमैथुनमाचरामिअन्यत्रएकस्याः स्त्रियाः किमभिधानयाः शिवनन्दायाः किंभूतायाः भार्यायाः स्वस्येतिगम्यतेएतदेवस्यष्टयन्नाह
अवशेषन्तद्वर्जं मैथुनविधितत्प्रकारंतत्कारणंवाटद्वय्याख्यातुण्येत्येति अन्यत्रतांवर्जयित्वेत्यर्थः ॥ हिरण्यंतिरजतंसुवर्णंप्रतीतंवि
धिः प्रकारःण्येत्येतिननैवकरोमीच्छाहिरण्यादौअन्यत्रचतसृभ्योहिरण्यकोटीभ्यस्तांवर्जयित्वेत्यर्थः अवशेषंतिशेषंतदतिरिक्तमित्ये

रसंतोसिए । परिमाणंकरेद् । ण्यस्येकाएसिवाणंदाएभारियाए । अवसेसंसर्वंमेह्णविहिंपञ्चक्खा
मि । । तयाणंतरंचणं । इच्छापरिमाणंकरेद् । हिरण्यसुवर्णविहिपरिमाणंकरेद् । ण्यस्य । चउ
हिंहिरण्यकोडीहिं । णिहाणपत्ताहिं । चउहिंवुड्ढिं । चउहिंवित्थरमाणपत्ताहिं । अवसेसंसर्वं

सिवानंदाभार्याविनाअवशेषकहतांओरसमस्त मैथुननोपञ्चक्खाणकरेतिवारपक्कीतेआणंदगाथापति सर्वपरिग्रहद्रव्यतिणरोपरिमाण
करेहिरण्यअघटितघटितसुवर्णद्रव्यतेहनोआणंदगृहस्थपरिमाणकरेओरसर्वनोनिषेधअन्यचारिहिरण्यकहीजेसुवर्णनीकोडिपातालध
रतीमैनिधाननीपरैराखीछे चारसुवर्णनीकोडव्याजेदेवेचारिहिरण्यनीकोडिव्यापारेप्रवर्त्तावेअवशेषवीजाहिरण्यकहीजेसुवर्णतेह

वंसर्व्वतावसेयंखेत्तवत्युत्ति इहक्षेत्रमेववस्तुक्षेत्रवस्तुग्रंथांतरेतुक्षेत्रं चवास्तुगृहं इति व्याख्यायते नियत्तणसद्वएणंतिनिवर्त्तनं भूमिपरिमाणविशेषो देशविशेषप्रसिद्धः ततो निवर्त्तनशतकर्षणीयत्वेनयस्यास्ति तन्निवर्त्तनशतकं तेन दिसाजत्ति एहिंति दिग्यात्वा देशांतरगमनं

हिरण्य । सुवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरं चणं । चउप्पयविहिंपरिमाणंकरेइ । णस्यत्थचउहिं वएहिं । दसगोसाहस्सिएणं । बएणं । अवसेसंसव्वं । चउप्पयविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरं चणं । खेत्तवत्युपरिमाणंकरेइ । णस्यत्थ । पंचहिं हलसएहिं । णियत्तणसद्वएहिं हलेणं । अवसेसंसव्वं खे

तणोपच्चक्खाणपरिमाणकरेतिवारपक्खीतेआणंदचतुप्पदनोपरिमाणकरेक्के अवशेषनोनिषेधचारप्रकारनोचारगोकलदशहजारणाइ नोएकव्रजकहीजैएहवाचारव्रजअवशेषवीजासर्वचतुप्पदजातनुं पच्चक्खाणनियमकरेतिवारपक्खी आणंदआवकक्षेत्रभूमवस्तुनोपरमाणनियमकरेओरनोनिषेधपांचसय५०० हलरीभूमउपरांतत्यागअनेनिवर्त्तन १०० हलरीभूमनोपरिमाणकरेअवशेषवीजीसर्वक्षेत्रभूमि

उ टी०

१५

सूत्र

भाषा

प्रयोजनं येषां तानि दिग्यात्रिकानि तेभ्यो न्यत्र संवहणिएहिंति संवहनं क्षेत्वादिभ्यस्तृणकाष्टधान्यादेर्गृहादौवानयनं तत्प्रयोजनानि संवाह-
निकानि तेभ्योऽन्यत्र वाहणेहिंति यानपात्रेभ्यः उवभोगपरिभोगत्ति उपभुज्यते पो नः पुन्येन सेव्यते इत्युपभोगो भवनवसनवनितादिपरि

त्तवत्थुं पञ्च क्खामि । तयाणं तरं चणं । सगडविहिपरिमाणं करेइ । णस्सत्थपंचहिंसगडसएहिं । दि-
साजत्तिएहिं । पंचहिंसगडोसएहिं संवहणिएहिं । अवसेसं सव्वंसगडविहिंपञ्च क्खामि । तयाणं तरं
चणं । वाहणविहिपरिमाणं करेइ । णस्सत्थचउहिं वाहणेहिं । दिसाजत्तिएहिंचउहिं वाहणेहिंसंवा

वस्तुनोपञ्चक्खाणकरेति वारपक्खीते आणंदआवकाहिवेसकटकहीजेगाडाअनैकोटीगाडीतेहनोपरमाणकरेकै अवरनोनिषेधपांचसय
५०० शकटहीजैगाडामोकलाव्यापारनिमित्तेराखेवलीपांचसय ५०० शकटीकहीजैगाडीवहलिटणकाष्ठआणवानिमित्तमोकलीवाकी
नासाराहीगाडानोगाडलावहलप्रमुखतणोसर्वपञ्चक्खाणकरैति वारपक्खीआणंदनामागाथापति यानपात्रकहीजेजिहाजविधिनो पर-
माणकरे अवरवाहणनोनिषेधचारिवाहणैकरिचारदिशीनेजायवोआयवोकरेचारवाहणव्यापारनिमित्तपरदेशभणीचलाओअवसे

उ० टी०

१६

सूत्र

भाषा

भुज्यते सकृदासेव्यते इति परिभोगः आहारकुसुमविलेपनादिव्यत्ययो व्याख्येय इति ॥ उल्लिख्य गन्ति स्नानजलाद्द्रव्यं शरीरस्य जललूषणव
स्त्वं गंधकासाइएत्ति गंधप्रधानो कषायेण रक्तशटिकागन्धकाषाइतस्यादंतवर्णत्तिदंतपावनंदंतमलापकर्षणकाष्टं अल्ललहीमज्जएणंति

हणि एहिं । अवसेसं सव्वं । वाहणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । उवभोगपरिभोगविहिंपच्च
क्खामि । तयाणंतरंचणं । माणे उल्लणियाविहिंपरिमाणं करेइ । णस्सत्थ । एगेणं गंधकासाइए । अ
वसेसं सव्वं उल्लणियाविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । दंतवर्णविहिंपच्चक्खामि । णस्सत्थ एगेणं अ

सकृतावाकी सर्ववाहणविधनोपरिमाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामा गाथापतिउपभोगविधितेहनोपरमाणअनेउपभोगविधितेहत
णोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामा गाथापतिहिवेस्नाननोमज्जननोमानकहतांसर्वपरमाणकरे के अवरनोनिषेधएकगंधकासा
दिरातीसाड़ीमोकलीअवसेसवीजोसर्ववस्तुस्नानमज्जननीविधनोपच्चक्खाण करे तिवारपच्छीआणंदआवकदंतधावनकहतांदांतणविधि
नोपच्चक्खाणकरे अवरनोनिषेधएकअलीजेठीमधुकहीजेसुहलेठीतणोदांतणमोकलोअवशेषसर्ववनस्पतीकायनोदांतणतेहतणो पच्च

उ०टी०

१७

सूत्र

भाषा

आद्रेणयष्टीमधुनामधुररसवनस्यतिविशेषेणखीरामलणंतिअबद्धास्थिकं क्षीरामिवमधुरंवायदामलकंतस्मादन्यत्र सयपागसहस्रपा
गेहिंतिद्रव्यशतस्यक्वाथशतेनसहयत्पच्यतेकार्षापणशतेनवातच्छतपाकमेवं सहस्रपाकमपिगंधबहूणंतिगन्धद्रव्याणामुपलकुष्टादीना

ल्लुलड्डीमल्लणं । अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । फलविहिपरिमाणंकरेइ । ण
सत्थएगेणंखीरामलणं । अवसेसंसव्वंफलविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अभिंणणविहिप
रिमाणंकरेइ । णसत्थसयपागसहस्रपागेहिं । तेल्लेहिंअवसेसं । अभिंणणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणं

क्खाणकरेतिवारपच्छीआणंदगृहस्थफलविधिपरिमाण तेहतणोपञ्चक्खाणकरेअवरफलनोनिषेधकरेएकक्षीरामलएहवेनामैमोकलो
अवसेससर्वफलनोपञ्चक्खाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिहिवेमर्दननीविधनोपरिमाणकरेछे अवरमर्दनतणोनिषेधशतपाक
सतऔषधीनोतेलसहस्रपाकसहस्रऔषधीनोतेलएदोइतेलमुक्कनेमोकलाअवसेसमर्दनतणातेलतेसर्वतणोपञ्चक्खाणकरेछेतिवारपच्छी
आणंदनामागाथापतिहिवेउवटणानीविधनोपरमाणपञ्चक्खाणकरेअवरसर्वउवटणानीनिषेधएकसुगंधगंधोदकपाणीअनेसुगंधचूर्ण

१८

रूत

भाषा

सुदृतिचूर्णं गोधूमचूर्णं वागन्धयुक्तं तस्मादन्यत्र उद्दिष्टं उदगस्त्वघडं एहंति उद्दिकाटहन्मृन्मयभाडन्तत्पूरणप्रयोजनायेषटास्ते उद्दिका
उचितप्रमाणानां तिलघुवोमहांतो वेत्यर्थः इह च सर्वत्रान्यत्रेति शब्दप्रयोगेऽपि प्राकृतत्वात्प्रत्यक्षस्यर्थे तृतीयादृष्ट्येति खोमजयलेणं तिका

तरंचणं । उवट्टणविहिपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थएगेणंसुरभिणा । गंधडूणं । अवसेसंउवट्टणविहिं
पच्चक्खामि । तथाणंतरंचणं । मज्जणविहिपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थअट्ठहिं । उट्ठिण्हिं । उदगस्स
घट्ठण्हिं । अवसेसंमज्जणविहिंपच्चक्खामि । तथाणंतरंचणं । बत्थविहिंपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थएगे

अवरसर्वस्नानमज्जनतणापाणीविधनोपचक्राणकरेतिवारपक्षी आणंदनामागाथापतिमज्जननीविधतणेपाणीनोपरिमाणकरेकेअवर
रनोनिषेधमज्जननिमित्त आठघडास्यस्यभांडउष्ट्रिकाएहवाउदकपाणीनाघडामोकलाके अवरसर्वस्नानमज्जनकरवातणो पाणीतेह
तणो पचक्राणकरेतिवारपक्षी आणंदनामागाथापतिवस्त्रपहरवानोपरिमाणकही जेमानकरेकेअवरसर्ववस्त्रतणोनिषेध एकपटकूल

र्पासिकवस्त्रयुगलादन्यत्र अगुरुत्तिअगुरुगंधद्रव्यविशेषः शुद्धपत्रमेणंति ॥ कुसुमान्तरवियुतंपुं डरीकंवाशुद्धपद्मंततोऽन्यत्रमालती
कुसुमदामत्तिजातिपुष्पमालामहकन्नेज्जएहिंति षष्ठाभ्यांसचित्तवद्भाङ्गाङ्कणाभरणविशेषाभ्यां नाममुद्गत्तिनामां कितामुद्राअंगुलीयकं

शंखोमयजुयलेणं । अवसेसंवत्थविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । विलेवणविहिंपरिमाणंकरेइ ।
णस्यत्थ । अगुरुकुंकुमचंदणमाइएहिं । अवसेसंविलेवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । पुष्पविहिं
परिमाणंकरेइ । णस्यत्थएणेणंसुद्धपत्रमेणं । मालतिकुसुमदामणेणवा । अवसेसंपुष्पविहिंपच्चक्खा

नामावस्त्रतेहतणोजोडोमोकलोअवरसर्ववस्त्रजातिविधनोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिअंगऊपरेविलेपनकरणो
तेविधनोपरिमाणकरेअवरविलेपणनोनिषेधप्रथमतोअगरतणो दूजोकेसरतणोतीजोचंदनतणोएतीनविलेपनमोकलाअवरसहवीजा
विलेपनतेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिपुष्पकहीजेफूलतेहतणोमानपरिमाणकरेके अवरफूलनोनिषेधएक
सुद्धधवलोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिपुष्पकहीजेफूलतेहतणोमानपरिमाणकरेके अवरफूलनोनिषेधएक
सुद्धधवलोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिपुष्पकहीजेफूलतेहतणोमानपरिमाणकरेके अवरफूलनोनिषेधएक

उ०टी०

२०

सूत्र

भाषा

नाममुद्रातुरुक्कधूवत्तिसेल्लकलक्षणोधूपः पेज्जविहंतिपेयाहारप्रकारंकट्टपेज्जंति मुद्धादियूपः घृततलितः तंदुलपेयावाभक्खत्तिखरविश
दमभ्यवहार्यं भक्षमित्यवरूढमिहपक्वान्नमावंतद्विवक्षितं घयपुसुत्तिघृतपूराः प्रसिद्धाः खंडखज्जंति खंडलिप्पानि खाद्यानि अशोकवर्त्तयः

मि । तयाणंतरंचणं । आभरणविहिंपरिमाणं करेइ । णस्यत्थ । मट्ठक्खेज्जएहिं । णाममुद्दीएहिं ।
अदसेसंआभरणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । धूवणविहिंपरिमाणं करेइ । णस्यत्थ अगुरुतुरुक्क
धूवमाइएहिं । अवसेसंधूवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । भोयणविहिंपरिमाणं करेमाणे ।

तिवारपक्खीआणंदनामागाथापतिआभरणकहीजेग्रहणातेहतणोमान अनेपरमाणकरेअवरआभरणनोनिषेध मायाथकाकाननेविषे
कुण्डलमोकलाअनेनामांकितमुंदडीएदोइआभरणमोकलाअवरसर्व आभरणग्रहणातेहतणोपच्चस्वाणकरेतिवारपक्खीतेआणंदगाथा
पतिसुगंधधूपणानुं परिमाणकहीजेमानकरेके अवरधूपणातणोनिषेधअगरतणो ? अनैदूजोसेल्लारसतणोएआदिधूपणामोकलाअधर
सर्वबीजाधूपणातेहतणो पच्चक्खाणकरे तिवारपक्खीआणंदअसनपानखादिमखादिमचारजातनोभोजनतेविधनोपरिमाणकरे पेया

उ०टी०

२१

सूत्र

भाषा

खंडखाद्यानिओयणत्तिओदनःकूरंकलिमशालत्तिपूर्वदेशप्रसिद्धः । सूयत्तिस्सूपोदालिस्सूपःकूरस्यहितीयाशनप्रसिद्धःएवंकलायस्सूवे
त्तिकलायाश्चणकाकाराधान्यविशेषामुज्जामाषाश्चप्रसिद्धाःसारद्वएणं गोघयमण्डेणंतिशारदिकेनशरित्कालोत्पन्नेनगोघृतमंडेनगो

पेज्जविहिपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थ । एगाएकट्टपेज्जाए । अवसेसंपेज्जविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरं
चणं । भक्खणविहिपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थ । एगेहिंघयपुन्नेहि । खंडखज्जएहिंवा । अवसेसंभक्ख
णविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । ओयणविहिपरिमाणंकरेइ । णस्सत्थ । कलमसालिओदणे

विधितेहनोपरमाणअनेवलीमानकरेअवरपेयानोनिषेधएकमूंगतणीपेयामुजनैमोकली अवरसर्वपेयाविधितेहतणोपच्चक्खाणकरे ति
वारपक्कीआणंदनामागाथापतिभक्षणविधितेहतणोमानअनेपरमाणकरेअवरभक्षनोनिषेधएकघणैवीज्जंतीभर्याघृतपूरघेवरअनेवली
वीजाखंडनाभर्याखाजामोकलाअवरसर्वजेतलीभक्षवस्तुतेहविधतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपक्कीआनंदनामागृहस्यओदनविधकहतां
चांवलविधितेहतणोमानअनेपरमाणकरेअवरओदननोनिषेधकमलज्जंतिसुगंधकीधाएहवाओदनमोकलाअवरसर्ववीजाओदनकही

दृतसारेणशाकंतिशाकोवस्तुलादिचूचूसाएत्तिचूचूशाकःतुंबशत्तितुंबशाकःसौवस्तिकशाकोमंडूकिकाशाकश्चलोकप्रसिद्धएवमाज्जय
रत्तिअनन्तरसानिशालनकानिपालङ्कत्तिबल्लीफलविशेषःजेमणत्तिजेमणानिवटकपूरणादीनिसेहंवदालियंवेहिंत्तिसेधेसिद्धेसतिया

ण । अवसेसंओदणविहिंपच्चक्खामि तयाणंतरंचणं । सूवविहिपरिमाणंकरेइ णस्यथ।कलायसूवे
णवा । सुग्गामाससूवेणवा । अवसेसंसूवविहिंपच्चक्खामि तयाणंतरंचणं । धयविहिपरिमाणंकरेइ ।
णस्यथसारणं । गोषयमंडेणं । अवसेसंधयविहिंपच्चक्खामि तयाणतरंचणं सागविहिपरिमाणंक

जेचांवलतेहतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपक्खीआणंदनामागाथापतिसूवक्खीजेविदलतेहतणोमानअनेपरिमाणकरे अवरविदलनोनिषे
धमसूरनीमोकलीराखेअनेंहरयासुंगअनेंउडदमोकलाराखेअवरसर्ववीजासूवक्खीजेविदलतेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवारपक्खीआणंद
नामागाथापतिधयक्खीजेदृतविधतेहतणोमान अनेपरिमाणकरेअवरसर्वधीनोपच्चक्खाण शरत्कालनोगायनोदृतमोकलोअवरसर्वधी
जातिवीजादृततणोपच्चक्खाणकरे तिवारपक्खीआणंदनामागृहस्थहिवेसाकक्खीजेसालनोतेहतणोपच्चक्खाणकरे अवरसाकनोनिषेध

निआम्बानेनतीमनादिनासंस्कृतंतेतानिसेधान्नानिदात्यामुद्गादिमय्यानिनिष्पादितानि आम्बानिचतानिदालिकाम्बानीतिसंभाव्य
न्तेअंतलिकखोदयंतियज्जलमाकाशात्पतदेवगृह्यतेतदंतरिक्षोदकंपंचसोर्गंधिण्यंतिपंचभिःएलालवंगकर्पूरकङ्कोलजातीफललक्षणैः

रेद्व । गणस्यवत्थुसाणं । वासोतत्थियमंडुक्कियसाणंवा । अवसेसंसागविहिंपच्चक्खामि । तयाणंत
रंचणं माज्जरयविहिपरिमाणंकरेद्व गणस्यएगेणंपालंगामाज्जरणं अवसेसंमाज्जरयविहिंपच्चक्खा
मि । तयाणंतरंचणं । जेमणविहिपरिमाणंकरेद्व । गणस्यसेहंवदालियवेहिं । अवसेसंजेमणविहिं

वत्थुवोएहवैनामेसाक अगथीयोएहवेनामैसाकडोडीतणोसाकएतलासाकमोकलाअवरसर्वजेवीजासाकतेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवार
पक्कीआणंदएहवेनामैगाथापतिमाज्जरविधनोमानअनेपरिमाणकरेअवरमाज्जरनोपच्चक्खाणएकपालंकएहवेनामेमाज्जरोमोकलोअव
रसर्ववीजामाज्जरतेहतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपक्कीआणंदनामागाथापतिजेमणवटकवडादालीयाप्रमुखमिरचलूणसहिततेहनोमान
अवरसर्वतीमणतेहनोपच्चक्खाणवरेवडाप्रकुखमोकलाअवरसर्ववीजातीमणविधितेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवारंपक्की आणंदनामागृह

सुगंधिभिर्द्रव्यैरभिसंस्कृतं पंचसौगंधिकं अणुद्वन्द्वं तिअनर्थेन धर्मार्थकामव्यतिरेकेण दंडो नर्थदंडः अवज्जाणारियंतिअपध्यानमार्त्तरौ
द्रूपं तेनाचरितआसेवितोयो नर्थदंडः सतथातमेवंप्रमादाचरितमपिनवरंप्रमादो विकथादिरूपः अस्य गिततैलभाजनवरणादिरूपो
वाहिंसं हिंसाकारिणस्त्वादितत्प्रदानं परेषांसमर्पणं पापकर्मापदेशः क्षेत्वाणि कृषतेत्यादिरूपः आणंदाइति हेअनंदइत्येवंप्रकारेणा

पञ्चक्खामि । तयाणंयरंचणं । पाणियविहिपरिमाणंकरेइ । णस्यत्थएगेणं । अंतलिकखोदणं । अव
सेसंपाणियविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । सुहवासविहिपरिमाणंकरेइ । णस्यत्थ । पंचसौगं
धिणं । तंघोलेणंअवसेसं सुहवासविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंयरंचणं । चउविहंअणत्थदंडंपञ्चक्खा

स्थपीववानो पाणीतेहनोपरिमाणकरेअवरसर्वपाणीनोपञ्चक्खाणएकआकासनोपाणीगलीनेपीवणोमोकलो अनेवीजासर्वजेपाणीनी
जातितेहतणोपञ्चक्खाणकरे तिवारपक्कीआणंदएहवैनैगहस्यमुखमेवासनाराखवीतेहतणोपरिमाणपञ्चक्खाणकरेअने औरवास
नोनिषेधइलायची । लवंगरकर्पूरइकंकोल४जायफल५एपांचसुगन्धसहितएहवोतंबोलपानकाथोचूनोमोकलाअवरसर्ववीजामुखवासनो

उ०टी०

२५

सूत्र

भाषा

मंत्रणवचनेनश्रमणोभगवान्महावीरः आनन्दमेवमवादीदितिएतदेवाह एवंखलुआणंदेइत्यादि अद्वयारपेयालन्ति अतिचारोमिथ्या

मि । तंजहा । अवज्जाणाचरियं । पमायाचरियं । हिंसप्पयाणं । पावकम्मोवएसे । इहखलुआ
णंदेइ । समणेभगवंमहावीरे । आणंदं समणोवासगं । एवंबयासी । एवंखलुआणंदासमणोवास
एणं । अभिगयजीवाजीवेणं । उवलइपुस्सपावेहिं । आसवसंवरनिज्जरकिरिया । अहिगरणवंध

परिमाणकरेतिवारपक्षीआणंदनामागाथापतिचारिप्रकारनोअनर्थदंडतेहतणोपच्चक्खाणकरेतेकेहवाक्खिणैरीतैआर्त्तध्यानरौद्रध्यान
करणोऽप्रमादविकथारूपः हिंसादानघरटीआदि३पापकर्मनोउपदेशदेशो४इणसंसारनैविषेखलुकहतांनिअयआणंदआददेअमणभग
वंतश्रीमहावीरस्वामीआणंदनामाश्रमणोपासकआवकप्रतेंएहवोवचनकहेइणैप्रकारेखलुकहतांनिअयआणंदनामाश्रमणोपासकेसाम
स्त्यप्रकारैकरिजाण्याकैजीवअजीवदोलुं पदारथलाधाकैपुण्यशुभप्रकृतिबंध४२ भेदेकरिपापअशुभबंध८२भेदअशुभकर्मनोआयवो आव
ताकर्मनोवांधवो कर्मनोखपायवोक्रियाकायकीप्रमुखअधिकरणघरहाटपांडापैडाकटारीउखलमुसलादिकइत्यादिवोलेकुशलकै कष्टपड्यां

उ०टी०

२६

सूत्र

भाषा

त्वमोहनीयोदयविशेषादात्मानोऽशुभाःपरिणामविशेषायैः सम्यक्तमभिभवत्यतिचरंतितेचानेकप्रकारागुणिनामनुपदंहादयस्तस्ते
षांमध्ये पेयालत्तिसाराःप्रधानाःस्थूलत्वेनशक्यव्यपदेशत्वात् येतेतथातत्त्वशंकाशंसयकरणंकांक्षाअन्यान्यदर्शनग्रहःविचिकित्साफलंप्रति

सुक्खकुसलेणं । असहिज्जदेवा । सुर । नाग । सुवन्न । जक्ख । रक्खस । किंनर । किंपुरस ।
गरुल । गंधव्व । महोरगाइएहिं । देवगणेहिं । निगंथाओ । पावयाणाओ । अणत्तिकमणिज्जेणं ।
समत्तस्सपंचअयियारा । पेयालाजाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । संकाकंखावितिगिच्छा ।

साहाज्यनवांछैवैमानिकदेवताभुवनपतीनागलोकवासीचंद्रसूर्यादिकज्योतिषीयक्षरूपदेवताराक्षसरूपदेवताकिन्नरनामेदेवताकिंपुरुष
नामैदेवतागरुडएहवैनामेदेवतादेवगायनेदेवताशेषनागसमूहव्यंतरअनैवाणव्यंतरदेवसमूहतिणेंकरीने भगवंतनाप्रवचनसिद्धांतमार्ग
यकीश्रुतधर्मचारितयकीअनतिक्रमणीयतिणैधर्मकथानडोलावीसकैनहीसम्यक्तभगवंतेउपदिश्योतेहनांपांचअतिचारइवेतिकेपेयाला
कहतांप्रधानमोटकाजाणवातेसमाचरिवाकहतांअंगीकारकरिवानहीतेकेहाकिणप्रकारेशङ्का? एहवैनामेसंशयकाङ्क्षा? एहवैनामैशंश

शंकाविद्धजुगुप्सावासाधुनांजात्यादिहीलनेतिपरपाखंडाः परदर्शनिनस्तेषांप्रशंसागुणोत्कीर्तनंपरपाखंडसंस्तवस्तत्परिचयःतथावं
 न्धेत्तिबन्धोहिपदादीनांरज्वादीनासंयमणंवेहेत्तिवधोयष्ट्यादिभिस्ताडनं। क्वक्वेदत्तिशरीरावयवक्वेदः। अद्भारेत्तिअतिभारारोपणं
 तथाविधशक्तिविकलानांमहाभारारोपणम्। भक्तपाणवोक्छेएत्तिअशनपानीयाप्रदानमिहायंविभागः। पूज्यैरुक्तःबह्वंधक्खविच्छेयंअद्भारं
 भक्तपाणवोक्छेयंकोहाद्दूसियमणोगोमणुयाईरणणोकुज्जा। तथानमारयामीतिक्कतटतस्यविनैवसृत्युंकद्दहातिचारःनिगद्यतेयःकुपि
 तःकरोतिव्रतेनपेक्षस्तदसौव्रतीस्यात्कायेनभग्नंनततोव्रतीस्यात्कोपाह्याहीनतयातुभग्नं तद्देशंभंगादतिचारदूष्टःसर्वत्रयोज्यःकमए

परपासंडपसंसा। ~~परपासंडपसंसा~~। तदाणंतरंचणं। धूलयस्सपाणाइवायवेरमणस्स। समणो
 वासएणं। पंचअद्वयारा। पेयालाजाणियब्बा। नसमायरियब्बा। तंजहा। वहवंधक्खविच्छेए।

यवितिगंक्षाएहवैनामैसंशयपरपाखंडी अन्यतीरथीतेहनीप्रशंसाकरणीनहीपरपाखण्डीअन्यतीरथीरीस्तवनापिणकरणीनही तिवारप
 छीतेआणंदनामागाथापतिथूलकहीजेमोटकाप्राणीतिणानैप्राणैकरउगारिवोअमणोपासकआवकनें एपांचअतीचारप्रधानमोटकाजा

उ टी०

२८

सूत्र

भाषा

षधोमन्इति सन्तसहस्राक्षेति सहसा अनालोच्याभ्याख्यानमसहोषाधारोपणं सहसाभ्याख्यानं यथाचौरस्वमित्यादिएतस्य चाति
चारत्वं सहसाकारेणैव नतीव संक्षेपेन भणनादिति स्वरूपेति रह एकांतस्तेन हेतुना अभ्याख्यानं रहोभ्याख्यानं एतदुक्तं भवति

अद्भारेभत्तपाणवोच्छेए । तयाणंतरं चणं । थूलगमुसावायवेरमणस्स पंचविहेपस्सत्ते । तंजहा ।
कस्सालियं । गोवालियं । भोमालियं । णासावहारो । कूडसक्खेसंधिकरणे । थूलगमुसावाय

णिवायोग्यछेपरं आवकने समाचरियानहीते केहा किण भेदे प्राणी नोवधकरणो १ प्राणीने काठोवांधणो २ कर्णादि छेदन करणा ३ प्राणी
ऊपरेवणो भारघालणो ४ प्राणीने भातपाणी नोविच्छेद करवो ५ तिवारपछी आणंदनामा गाथापतिहि वेथूलग कहतां मोटका ष्ठावाद कूड
वोलणाना पांचभेद मोटका आवकने भगवंते कह्याते वेहा किण प्रकारे कन्या नैछोटी मोटी कहणी १ गायनो भूउवोलणो भूमिधरतीनो भूउ
वोलणो ३ पारकीयां पणदावणी ४ पंचामे बैठाथका कूडी साखभरणी कूडी संधकरणी थूलग मोटका ष्ठावाद वेरमण हतरापांच अतिचारअ
मणस भगवंत महावीर स्वामी ये उपदिस्थाते अमणो पासकने समाचरवानहीते केहा सहसा प्रकारे भूठो कलंक देणो एकंत बैठाथका देखी

उ०टी०

२६

७३

सूत्र

भाषा

रहसि मंत्रयमाणानां वक्ति एते ही इवेदं च राजापकारादि मंत्रयते इति एतस्य चातिचारत्वमनाभोगभणनात् एकान्तमात्रोपधितया च पूर्वस्मादिति विशेषः अथवासंभाव्यमानार्थभणनादतिचारो न तु भंगो यमिति सत्यमंत्रभेदः स्वदारसंबन्धिनो मंत्रस्य विश्रंभजल्यभेदः प्रकाशनं स्वदारमंत्रभेदः एतस्य चातिचारत्वं सत्यभणनेपिकलत्रोक्तीप्रकाशनीयप्रकाशनेन लज्जादिभिर्मरणाद्यनर्थपरंपरासंभवात्परमार्थतो सत्यत्वात्तस्येति मोक्षेति चेत्तदुपदेशः परेषामसत्योपदेशः सहसाकारानाभोगादिना व्याजेन वा यथा अस्माभिस्तदिदमिदं वा सत्यमभिधाय परो विजितः इत्येवं वार्त्ता कथनेन परेषामसत्यवचनव्युत्पादनमतिचारः साक्षात्कारेणासत्ये प्रवर्त्तनादिति कूडलेखकस्येति सङ्गतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया मृषावादः प्रत्याख्यातो अयं तु कूटलेखेन मृषावा

स्सपंच अद्वयाराजाण्यव्या । न समारियव्या । तंजहा । सहसाभक्वाणे । रहसाभक्वाणे । सदार

राजविरुधवचनप्रकाशे २ । पोतानीस्त्रीनीगुह्यवातप्रकाशणीपंचामेकूडीशाखदेवेन ही ४ । कूडालेखाकरे सुदिनीवदिकरदेवे ५ । तिवारपक्षीआणंदनामागाथापति थूलगकहीजेमोटकाअदत्तादानअणदीधोथको लेणोतेहनांपांचप्रधानमोटकाअतिचारकह्याते

दनमितिभावयतइतिवाचनांतरेतुकन्मलियं यमलियं भूमालियं नासावहारेकूडसखेसंधिकरणेतिपठ्यतेआवश्यकदौपुनरिमेस्थूल
 ष्टषावादभेदाउक्तास्ततोऽयमर्थः संभाव्यते एतदेवप्रमादसहसाकारोनाभोगैरभिधीयमानाष्टषावादविरतेरतिचाराः भवंत्याकुव्यावभ
 गाइति एतेषांचेदंस्वरूपं कन्याअपरिणीतास्त्रीतदर्थमलीकं कन्यालीकं तत्तुलोकेतिगर्हितत्वादहोपात्तेन सर्वत्रमनुष्यजातिविषयमली
 कमुपलक्षितं एवंगवालीकमपिचतुष्पदजात्यालीकोपलक्ष्यं भूम्यलीकमपादानं सचेतनाचेतनवस्तुनामलीकस्योपलक्षणं न्यासोद्रव्यस्य
 निक्षेपः परैः समर्पितं द्रव्यमित्यर्थः तस्यापहारोपलपनं न्यासापहारस्तथाकूटमसङ्गूतमसत्यार्थसंवादेनेन साक्षिकर्मकूटसाक्षिकस्तिनि
 त्याहसंधिकरणे द्वयोर्विवदमानयोः संधानकरणे विवादहेदइत्यर्थः इहचन्यासापहारादिद्वयस्य आद्यतयांतर्भावेपि प्रधानविवक्षयाऽपक्क
 वसाक्षिदानक्रिययोर्भेदेनोपादानंद्रव्यमितितेनाहतेति तेनाहृतं चौरानीतंतत्सामर्थ्यं मतिलोभात्काणकयेणगृह्यतोतिचरतिहृतीय

मंतभेए । मोसोवएसेए । कूडलेहकरणेय । तयाणंतरं चणं । थूलगअदिस्सादाणस्स । पंचअइया

अमणोपासकेसमाचरवानही तेकेहाकिणप्रकारेचोरांरीआणीवस्तुलेवे १ । चोरानुआदेशदेवे २ । राजविरुद्धव्यापारकरे ३ ।

असमितिचरतिचारहेतुत्वात्स्तेनाहृतमतिचारउक्तोतिचारताचास्यसाक्षाच्चौर्यप्रवृत्तौ तत्करपयोगत्तितस्करः प्रयोगश्चौरव्यापारणंहर
तयूयमित्येवमभ्यनुज्ञानमित्यर्थेसायतिचारतानाभोगादिभिरिति विरुद्धरज्जाइक्रमेन्तिविरुद्धवृत्तयोराज्यं विरुद्धराज्यं तस्यातिक्रमोऽ
तिलंघनं विरुद्धराज्याभिलंघनं विरुद्धराजातिक्रमः नहिताभ्यांतत्वातिक्रमोऽनुज्ञातश्चौर्यबुद्धिरपितस्यतत्तनास्तीत्यतिचारतातस्याना
भोगादिनाचेतिकूडतुलेकूडमाणेन्तितुलाप्रतीतामानंकूडवादिकूटत्वं न्यूनाधिकत्वं ताभ्यांन्यूनाधिकाभ्यांतत्तन्यूनाभ्यांददतोऽधिकाभ्यां
गृह्णतोतिचरतीतिव्रतमित्यतिचारहेतुत्वादतिचारः कूडतुलाकूडमानमुक्तमतिचारत्वं चास्यानाभोगादेरथवानाहंचौरः क्षात्रखन

राजाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । तेनाहडे तत्करप्पउगे । विरुद्धरज्जाइक्रमे । कूडतुल्ल
कूडमाणे । तप्पडिहूवगववहारे । तथाणंतरं चणं । सदारसंतोसिए । पंचअइयाराजाणियव्वा ।

कूडातोलाराखेकूडामापाराखेलेणनावीजादेणनावीजा ४ । तिणवस्तुसरीखीवस्तुभेलीकरीनेवेचे ५ । तिवारपच्छीआणंदनामागा
थापतिमैथुनविरमणस्वदारसंतोषतेव्रततणापांचअतिचारकह्यातेजाणवा परंअमणोपासकेसमाचरवानही तेकेहाइत्तरियकहतां

उ० टी०

३२

सूत्र

भाषा

नादेरकरणादित्यभिप्रायेऽत्र तसापेक्षत्वात्तप्यडिरूवगववहारेत्तितेनप्रतिरूपकंसदृशंतत्प्रतिरूपकंतस्यविवधमवहरणंव्यवहारःप्रक्षेप
स्तत्प्रतिरूपकव्यवहारोयद्यवधतेब्रीहिष्टतादिषुपलंजीवशादितस्यप्रक्षेपइति यावत्तत्प्रतिरूपकेणवावशादिनाव्यवहरणंतत्प्रतिरूपक
व्यवहारेत्तितेनचरताचास्यपूर्वत्वेद्वारसंतोसियन्ति स्वदारसंतुष्टेरित्यर्थः इत्तरियपरिगृह्यागमणेतिइत्वरकालं परिगृहीताकाल
शब्दलोपादित्वरपरिगृहीताभाटीप्रदानेनकियंतमपिकालंदिवसमासादिकंस्ववशीकृतेत्यर्थः तस्यांगमनं मैथुनसेवनमित्वरपरिगृही
तागमनमतिचारताचास्यतिक्रमादिभिः अपरिगृहीयागमणेतिअपरिगृहीतानामवेष्ट्यान्यसक्तापरिगृहीताभाटककुलांगनावा
अनायेति अस्याप्यतिचारतातिक्रमादिभिर्विचरनंगकीडन्तिअनंगानिमैथुनकर्मापेक्षयाकुचकुक्षोरुवदनादीनितेषुकीडनमनंगकीडा
अतिचारताचास्यस्वदारेभ्योऽन्यत्रमैथुनपरिचारेणानुरागादालिङ्गनादिविदधतोव्रतमालिन्यादितिप्रविवाहकरणेति परेषामात्मा

नसमायरियव्या । तं । इत्तरियपरिगृह्यागमणे । अपरिगृह्यागमणे । अणंगकीडा । परवीवा

वेष्ट्यागमनपरिगृहीतानोगमनः । अपरिगृहीताविधवास्त्रीतेहतणोगमनः । कुलांगनास्त्रीसंधातेकामकीडापारकावेटावेटीनोवी

नआत्मीयापत्येभ्यश्चव्यतिरिक्तानांवि वाहकरणं परविवाहकरणमयमभिप्रायःस्वदारसंतोषिणोहिनयुक्तं परेषां विवाहादिकरणेन
मैथुननियोगोऽनर्थकोविशिष्टविरतियुक्तत्वादित्येवमन्यतःपरार्थकरणोद्यततयातिचारोयमिति कामभोगतिब्बाभिलासेऽपि कामौ
शब्दरूपौभोगागंधरसस्पर्शास्तेषुतीव्राभिलाषोअत्यन्तं तदध्यवसायिकं कामभोगतीव्राभिलाषः अयमभिप्रायः स्वदारसंतोषीहिवि
शिष्टविरतिमान् तेनचतावत्यैवमैथुनकर्तुं सुचितायावत्यावेदजनितबाधोपशम्यतियस्तुवाजीकरणादिभिः कामशास्त्रविहितप्रयोगैश्च
तामधिकामुत्पाद्यसततंसुरतसुखमिच्छतिसमैथुनविरतिव्रतं परमार्थतोमलिनयतिकोहिनामसकर्णकः पामासुत्पाद्याग्निसेवाजनित

हकरणे । कामभोएसुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचणं । इच्छापरिमाणस्ससमणोवासणं । पंच
अद्वयाराजाणियब्बा । नसमायरियब्बा । तं । धणधन्नपमाणाइक्कमे । खेत्तवत्थुप्पमाणाइक्कमे ।

वाहकरावेसंसारनाकामभोगनेविखेतीव्रघणोअभिलाषराखेभोगवेतिवारपक्खीआणंदनामागृहस्थइच्छाकहीजेपरिगृहतेहतणोहिवे
परिमाणराखणोअमणोपासकआवकव्रतधारीनेतेपरियहप्रमाणव्रतनापांच अतीचारजाणवातिकेअमणोपासकेनसमाचरवातेके

सुखं वाञ्छेदित्यतिचारत्वं कामभोगतीव्राभिलाषस्येति ~~स्वल्पव्ययप्रमाणादकमेति~~ चेतवस्तुनः प्रमाणातिक्रमः प्रत्याख्यानकाल
 गृहीतप्रमाणोक्तं धनमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वमनाभोगादिनातिक्रमादिना वा अथवा एकचेत्वादिपरिमाणकर्तुः तदन्यचेत्वस्य
 एत्तिप्रभृतिसीमापनयनेन पूर्वचेत्वयोजनान्न चेतप्रमाणातिक्रमोतिचारएवव्रतसापेक्षत्वान्तस्येति हिरण्यसुवस्वप्रमाणादकमेति
 प्राग्वदथवाराजादेः सकाशात्तुभ्यं हिरण्याद्यभिग्रहावधिर्यावदन्यस्मिन् प्रयच्छतः पुनरवधेः पूर्त्तौ गृहीष्यामीत्यध्यवसायवतोयमिति
 चारस्तथैवेति २ धणाधनप्रमाणादकमेति अनाभोगादेरथवा लभ्यमानधान्याद्यभिग्रहं यावत्परगेहएव बंधनवद्धं कृत्वा धारयतोति
 चारोयमिति दुपयचलमयप्रमाणादकमेति अयमपि तथैवाथवा गोवड्वादियोषित्सु यथा अभिग्रहकालावधिपूर्त्तौ प्रमाणाधिक
 वत्सादिचतुष्पदोत्पत्तिर्भवति तथा खण्डादिकं प्रक्षिपतोऽतिचारोयं तेन हि जातमेव वत्सादिकमपेक्ष्य प्रमाणातिक्रमस्यपरिहृत
 त्वाद्गर्भगतापेक्षया तस्य संपन्नत्वादिति ४ कुप्यप्रमाणादकमेति कुप्यं गृहोपस्करं थालकञ्चोलकादिअयंचातिचारोनाभोगादिना
 अथवा पंचैव स्थालानि परिगृहीतव्यानीत्याद्यभिग्रहवतः कस्याप्यधिकतराणां तेषां संपत्तौ प्रत्येकं ह्यादिमीलनेन पूर्वसंख्याव
 स्थापनेनातिचारोयमित्याहचखेत्तादि १ हिरण्यार्द्ध २ धणादि ३ दुपयादि ४ कुप्यप्रमाणकमे ५ जोयण २ पयाण २ बंधणकारण ४

उ० टी०

३५

सूत्र

भाषा

भावेहिंनोक्तुं जादिग्ब्रतंशिच्छाब्रतानिचयद्यपिपूर्वं नोक्तानितथापितवतानिद्रष्टव्यान्यतिचारभणनस्यान्यथानिरवकाशतास्मादिहेति
कथमन्यथाप्रागुक्तं दुवालसविहंसावगधम्पडिवज्जिस्सामीतिकथं वावक्ष्यतिदुवालसविहंसावगधम्पडिवज्जितित्तिअथवासामायिकादी
नामित्तरकालीनत्वेनप्रतिनियतकालकरणीयत्वात् नतदैवतान्यसौप्रतिपन्नवान्दिग्ब्रतं चविरतेरभावात्उचितावसरेतुप्रतिपत्स्यते

हिरण्यसुवर्णपरिमाणादूकमे । दुपयचउप्पयपरिमाणादूकमे । कुवियपरिमाणादूकमे । तथाणं
तरंचणं । दिसिदिदिसिपंचअइयारा । जाणियब्बा । नसमायरियब्बा । तं । उट्टुदिसिपरिमाणा

हाधनअनेधान्यतिकोपरिमाणंतीअधिकोराखे । । क्षेत्तविह्नोएकक्षेत्तकरेतिमदोदूधरनोएकधरकरेहिरण्यकहीजेरूपोसोनोप्र
प्रमाणंथकी अधकोबध्योजाणीने स्त्रीने ग्रहणावडावे ३ । द्विपदचोपदनोप्रमाण अधकोजाणी तेहतणोकेडगिणतीमैनराखेथाली
वाटकीभांजीविवणाकरेप्रमाणंतीअधकावध्याजाणीने तिवारपक्खीआणंदआवकगृहस्य च्यारदिशिअनेच्यारविदिसतेहनापांचअ
तिचारप्रधानमोटकाभगवंतेउपदिस्थातेजाणवातिकेअमणोपासकेसमाचरवानहीतेकेहापर्वतादिक उंचोचदणोतेउंचीदिशतेहत

उ० टी०

३६

सूत्र

भाषा

इति भगवत्स्तदतिचारवर्जनोपदेशनमुपपन्नं ~~संज्ञकं~~ द्वादशविधं गृहिधर्मं प्रतिपत्स्ये यच्च वक्ष्यति द्वादशविधं आवकधर्मं प्रतिपद्यते तद्यथा
कालं तत्करणाभ्युगमादनवद्यमवसेयमभिमित्य ~~अहोदिसिपरिमाणाद्वक्त्रमेति~~ कचिदेवं पाठः कचिच्च उद्धृष्टादिसाद्वक्त्रमेति एते चोर्द्ध्वदिगाद्यति
क्रमाअनाभोगादिनातिचारतावसेया खेत्तवुद्धिस्त्ति एकतोयोजनशतपरिमाणमभिगृहीतमन्यतो दशयोजनान्यभिगृहीतानिततश्च
यस्यां दिशि दशयोजनानि तस्यां दिशिसमुत्पन्ने कार्ये योजनशतमध्यादपनीयान्यानि दशयोजनानि तत्रैव स्वबुध्याप्रक्षिपति संवर्द्ध

द्वक्त्रमे । अहोदिसिपरिमाणाद्वक्त्रमे । तिरियदिसिपरिमाणाद्वक्त्रमे । चउदिसिपरिमाणाद्वक्त्रमे ।
खेत्तवुद्धिस्त्ति अंतरङ्गा । तयाणं तरं चणं । उवभोगपरिभोगेदुबिहेपस्सत्ते । तं । भोयणतो । कम्मतोय ।

णोप्रमाणअधकोकरे पर्वतादिकज्जंतीनीचोउत्तरेतेनीचीदिशकही जेतेहनोप्रमाणउल्लंघे तिरक्कीदिशनोजेतलोप्रमाणकीधोज्जवेतेह
थीआगेगयालाभजाणीनेउलंघे ३ । चारेदिशनोजेतलोप्रमाणकीधोज्जवेतेलाभथीउलंघे ४ । क्षेत्तनीट्ठकरेक्षेत्तानोआंतरोक्षेत्तमा
हेषाले ५ । तिवारपक्कीआणंदगामागृहस्थएकतोउपभोगकहिजेदूजोपरिभोगकहीजेतेहनाविभेदकह्याक्के तेकेहाभोजनथकी५उवे

यत्प्रेकतइत्यर्थाय चातिचारोव्रतसापेक्षत्वादवसेयः सद्ग्रन्तरद्वत्तिस्त्यन्तर्द्धानं स्मृतिभ्रंशः किं मया व्रतं गृहीतं शतमर्यादया वा पंचाशन्मर्यादयावाइत्येवमस्मारणेयोजनशतमर्यादायामपि पंचाशतमतिक्रामतोयमतिचारोवसेयइति ॥ ६ ॥ भोजनस्य कर्मस्य च भोजनमाश्रित्यवाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तून्पेक्ष्येत्यर्थः कर्मतः क्रीयां जीवनवृत्तिं बाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तुप्राप्तिनिमित्तभूतामाश्रित्येत्यर्थः सच्चित्ताहारेत्तिसचेतनाहारः पृथिव्यपकायवनस्पति जीवशरीराणां सचेतनानामभ्यवहरणमित्यर्थः अयमतिचारः कृतसच्चित्ताहारप्रत्याख्यानस्यकृततत्परिमाणस्यवानाभोगादिना प्रत्याख्यानं सचेतनं नभक्षयतस्तद्वाप्रतीत्यातिक्रमादौवर्त्तमानस्य सच्चित्तपडिवद्वाहारेत्तिसच्चित्तेष्टत्वादौप्रतिबद्धस्य गुंदादेरभ्यवहरणं अथवा सच्चित्तेऽस्थिकेप्रतिबद्धं यत्प्रक्रमचेतनंखर्जूरफलादितस्य सास्थिकस्यकटाहमचेतनं भक्षयिष्यामीतरत्यरिहरिष्यामीतिभावनयामुखक्षेपणमित्येतस्यचातिचारत्वं व्रतसापेक्षत्वादिति अपक्वोसहिभक्षयति अपक्वयाग्निनाऽसंस्कृताश्रौषधेः शाल्यादिकायाभक्षणताभोजनमित्यर्थः अस्याप्यतिचारताअनाभोगादिनैव नतु सच्चित्ताहारातिचारेणैवास्य संगृहीतत्वात्किंभेदोपादानेनेति पूर्वोक्तपृथिव्यादिसच्चित्तसामान्यापेक्षया श्रौषधीनांसदाभ्यवहरणीयत्वेन प्राधान्यख्यापनार्थं दृश्यते चसामान्योपादानेसत्यपिप्राधान्यापेक्षयाविशेषोपादानतिमिति ॥ ७ ॥ दुपक्वोसहि

मन्त्रव्युत्पत्तिदुपकाअग्निनाअचित्ताओषधयस्तद्भक्षणताअतीचारताचास्यपक्वबुद्ध्याभक्षयतःतुच्छोसहिभक्त्वस्यन्ति तुच्छाअसाराओष
धयोनिष्पन्नमुद्भूतलीप्रभृतयस्तद्भक्षणेहिमहतीविराधनास्वल्पाचतत्कार्यदृष्टिरितिबिवेकिनाचित्ताशिना अचित्तीकृत्यनभक्षणीयाभवं
तितत्करणेनापिभक्षणेतिचारो भवति व्रतसापेक्ष्यत्वात्तस्येति इहचपंचातिचारादृत्युपलक्षणमात्रमेवावसेयंयतोमधुमद्यमांसरात्रि
भोजनादिव्रतिनामनाभोगातिक्रमादिभिरनेकेसंभवन्तीति कस्मउणमित्यादिकर्म तोयदुपरिभोगव्रतं खरकर्मादिकं कर्म प्रत्याख्यामी

तत्थणंभोयणतोसमणोवासएणं । पंचअइयारा । जाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । स
च्चित्ताहारे । सच्चित्तपडिवद्वाहारे । अप्पओलिसहिभक्खणया । दुप्पोलितोसहिभक्खणया । तु

कर्मथकीपूजवेतिहांपहलोजे भोजननापूअतीचारतेश्रमणोपासकआवकनेकहीजेके पांचअतीचारपेयालाप्रधानजाणवाभगवंतइमक
ह्यातेजाणवातिकेश्रमणोपासकेसमाचरवानहीतेकेहापच्चक्खणकीधेयकेसच्चित्तअहारलेवलीसच्चित्तभेलीनेआहारलेवे सच्चित्तव
स्तुअनेअच्चित्तवस्तुएदोनुथोकसेक्याथकालेवे ३ । अपक्ववस्तुतेहनोभक्षणकरे ४ । जेमांहेवीजसंकस्यानहो धणेखाधेदृष्टनथाइंकों

त्ये वं रूपं तत्र श्रमणोपासकेन पंचदशकर्मणां निवर्जनीया इंगालकस्मेति अंगारकरणपूर्वकस्तद्विक्रय एवं यदन्यदपि विक्रिसमारंभ
पूर्वकं जीवनमिष्टकादिपाकरूपं तदंगारकस्मेति ग्राह्यं समानस्वभावत्वात् अतिचारता चास्याकृतैतत्प्रत्याख्यानस्यानाभोगादिनाऽत्रैव
वर्तनादित्येवं सर्वत्र भावनाकार्या नवरं वनकर्मचवनस्पतिकेदनपूर्वकं तद्विक्रयजीवनम् शकटकर्म शकटानां घटनविक्रयवाहनरूपं
भाटककर्म मूल्यार्थं गन्त्यादिभिः परकीयभाण्डवहनं फोटकर्म कुहालहलादिभिर्भूमिदारणेन जीवनम् दंतवाणिज्जं हस्तिदंतनखसंख

च्छोसहिभक्त्वनया । कस्मत्तोणं । समणोवासएणं । पन्नरसकस्मादाणाइं । जाणियव्वाइं । नस
मायरियव्वाइं । तं । इंगालकस्मे । १ । वणकस्मे २ । साडियकस्मे ३ । भाडियकस्मे ४ । फोडीक

लीफलीप्रमुख ५ । कर्मथकीपांचअतीचारऊवेश्रमणोपासकश्रावकनेपन्नरसकहतां १५ पन्नरहकस्मादाननां ५ पांचअतिचारजाणवा
श्रमणोपासकेतिकेसमाचरवाअंगीकारकरवानहीतेकेहाइंगालकहीजेलीहालानोकर्म १ । वणकस्मवनस्पतीकर्म २ । वडागाडील
ऊडीगाडोकर्मकरावे ३ । उंठवलदतणोभाडोकरे ४ । हलकुहालेकरीभूमीफोडे ४ । हाथीप्रमुखतणोदांतवेचे ५ । चमरीगाइप्रमुख

उ०टी०

४०

सूत्र

भाषा

पूतिकेशादीनांतत्कर्मकारिभ्यः क्रयेण तद्विक्रयपूर्वकं जीवनम् ६ लक्खवाणिज्जं संजातजीवद्रव्यान्तरविक्रयोपलक्षणं ७ रसवाणिज्जं सु
रादिविक्रयः ८ विषवाणिज्जं जीवघातप्रयोजनं शस्त्रादिविक्रयोपलक्षणं ९ केशवाणिज्जं केशवतांदासीदासगवौष्ट्रहस्त्यादिकानां विक्रय
रूपं १० यंतपीडनकर्म यंत्रेण तिलेक्षुप्रभृतीनां यत्पीडनरूपं कर्म तत्तथा ११ निहृण्णकर्म वर्द्धितकरणं १२ दवग्गिदाणं दवाग्ने
र्वनाग्नेर्दानं वितरणं चेत्यादिशोधननिमित्तं दावाग्निदानमिति १३ सरदहतडागशोषणयातु १४ स्वभावनिष्पन्नं क्रदोनद्यादीनां निम्न

अमे ५ । दंतवाणिज्जे ६ । केशवाणिज्जे ७ । रसवाणिज्जे ८ । लक्खवाणिज्जे ९ । विशवाणिज्जे १० ।
जंतपीलणकम्मे ११ । निहृण्णकम्मे १२ । दवग्गादावणिया १३ । सरदहतलावसोसणया १४ । अस

तणो केशवेचेतेलट्टतमधुमद्यमांखणवेचेलाखवेचेसाजीसावूप्रमुखवेचे वचनागसोमलअमलप्रमुखवेचे तिलसरसवअलसीकरडप्रमुखनी
घाणीपीलेउंठघोडावलदतिणारेदागडांभदिरावे दवदेवेक्षेत्रमेमरीडादिकनेवाले सरोवरतलावद्रहआपरेक्षेत्रमेपाणीआंणीनेसोसे
कूतराकूकडामिनीमोरपारेवासूवामेनाप्रमुखनेपालेतिवारपक्कीआणंदनामागाथापतिअनर्थदंदडतणाचारप्रकारभगवंतेउपदिस्था

उ०टी०

४१

तरः प्रदेशस्तडागं खननसंपन्नसुत्तानविस्तीर्णजलस्थानमेतेषां शोषणं गोधूमादीनां वपनार्थं ॥४॥ असद्वृजणपोषणया असतीजनस्य दासी
जनस्य पोषणं तद्भाटिकोपि जीवनार्थं यत्तत्तथा एव मन्यदपि क्रूरकर्त्तृकारिणः प्राणिनः पोषणमसतीजनपोषणमेवेति ॥५॥ कंदर्पेत्तिकंदर्पः
कामस्तद्धेतुर्विशिष्टो वाक्प्रयोगोपि कंदर्प उच्यते रागोद्रेकात्प्रहासमिश्रं मोहोद्दीपकं नामेति भावः अयं चातिचारः प्रमादाच्चरितलक्षणो
नर्थदंडभेदव्रतस्य सहसाकारः ॥६॥ कुकुद्वृत्तिकुकुच्यमनेकप्रकारा मुखनयनादिविकारपूर्विकापरिहासादिजनिका भाण्डमिव विडं

सूत्र

इजणपोषणया ॥५॥ । तयाणंतरंचणं । अणत्थदंडेचउविहेपस्सत्ते । तं । अवज्जाणायरिए । पमाया
यरिए । हिंसप्पयाणे । पावकम्भोवएसेतस्सणं । अण्डादंडवेरमणस्स । समणोवासगस्स । पंचअद्व
याराजाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तं । ज्ञाणवट्टणवन्नगविलेवणे । सहस्रवरसगंधे । वत्थासण

भाषा

तेकेहाअपध्यानाचरितक० आर्त्तरोद्रध्यानकरे ॥ प्रमादाच्चरितप्रमादचींतवे ॥ हिंसाप्रदानं हिंसाउपदेशपापकर्म्मोपदेशकर्म्म तेहतणा
अनर्थदंडवेरमणनामाव्रततेहतणाअमणोपासकआवकनेपांचअतीचारप्रधानमोटकजाणवातिकेसमाचरवानहीतैकेहा हास्यचेष्टा

उ० टी०

४२

सूत्र

भाषा

वनक्रियाअयमपितथैव ~~मोहरीएअसंजुत्ताहिकरणे~~ समौख्यंधार्थं प्रायमसत्यासंबद्धप्रलापित्वमुच्यतेअयमतिचारः प्रमादव्रतस्यपापकर्मोपदेशव्रतस्यवा
~~नमोवादिभैरवमुखादिगणैः~~ संयुक्तमर्थक्रियाकरणक्षममधिकरणमुदूखलमूसलादितदतिचारहेतुत्वादतिचारो हिंस्रप्रदाननि
वृत्तिविषयः यतोसौसाक्षाद्यद्यपिहिंस्रं शकटादिकंनसमर्पयतिप्ररेषांतथापितेनसंयुक्तेनतेयाचित्वाप्यर्थक्रियांकुर्वंतिविसंयुक्तेतुतस्मिं
स्तेस्वतएवविनिवारिताभवन्ति ४ उपभोगपरिभोगविषयभूतानियानिद्रव्याणिस्तानप्रक्रमेउष्णोदकोद्वर्तनका
लकादीनिभोजनप्रक्रमेऽसनपानादीनितेषुयदतिरिक्तमधिकमात्मादीनामनर्थक्रियासिद्धावप्यविशिष्यतेतदुपभोगपरिभोगातिरिक्तं त

आभरणे । पङ्क्तिमणे । देवस्त्रियंसर्वं । १ । कंदप्पे । कुक्कुर्देए २ । मोहरीएअसंजुत्ताहिकरणे ४ ।

उपभोगपरिभोगातिरिक्तेषु । तथाणंतरंचणं । सामाद्वयस्सपंचअद्वयारा । समणोवासएणंजाणिय

नकरेकन्दर्पकामसेवानकरेनेत्वांकरिभांडचेष्टानकरेऊखलमूसलहिंसानाउपगरणएकठाकरीनराखे ४ स्नानादिकनीसामग्रीउपदेश
देईनेदेवेनही ५ तिवारपक्कीआणंदनामागाथापतिसामाधिकव्रतनापांचअतीचारउपदिखाअमणोपासकआवकनेजाणिवापरं-

दुष्कृतस्य सति तत्रात्मोपभोगातिरिक्तेन परेषां स्नानभोजनादिभिरनर्थदंडो भवति अयं च प्रमादव्रतस्थै वातिचार इति उक्ता गुणव्रतातिचारः शिष्टाव्रतानां तानाह सामाद्वयस्सत्ति समो रागद्वेषवियुक्तोयः सर्वभूतान्यात्मावत्प्रथ्यतितस्थयः प्रतिक्षणमपूर्वापूर्वज्ञानदर्शनचारित्र्यपर्यायाणां निरूपमसुखहेतुभूतानामधःकृतचिंतामणिकल्पद्रुमोपमानं लोभः समायः सप्रयोजनमस्यानुष्ठानस्येति सामायिकं तस्य सावद्ययोगनिषेधरूपस्य निरवद्ययोगप्रतिषेधस्वभावस्य च मणदुष्पण्डिहाणेति सोदुष्टं प्रणिधानं प्रयोगोदुः प्रणिधानं कृतसामायिकस्य गृहे कर्त्तव्यता कथयतां सुकुतदुःकृतपरिचिंतनमिति भावः वयदुष्पण्डिहाणेति कृतसामायिकव्रतस्थनिष्ठुरसावद्यवाक्प्रयोगः काय

वा । न समारियवा । तंजहा । मणदुष्पण्डिहाणे । कायदुष्पण्डिहाणे । सामाद्वयस्सत्ति अकरणया ए४ सामाद्वयस्स अणवद्वियस्स करणया पू तयाणंतरं चणं देशावगासियस्स समलोवासएण पंचअइ

समाचारवानही ते केहा सामायकमेवै ठो धरनो कामचीं तवे सामायकमेवै ठो कठोरवचन बोले सामायकमाहि अणपुं जेथ केवै से सामायकमेकीयो कालपूरोथयो किनही एहवे पोताने मनमेचीं तवे सामायकमेवै ठो सामायकनो कालथयो नही तिवार पहली सामायकने

दुष्पणिहाणं तत्कृतसामायिकस्याप्रत्युपेक्षितादिभूतलादौ कस्वरणादीनां देहावयवानामभिभूतस्थापनमिति साक्षात्पृथक्संज्ञाकरणं
कस्ति सामायिकस्य संबंधनीया सृतिः अस्यां वेलायां मया सामायिकं कर्त्तव्यं तथा कृतं तत्त्वचेत्येवं रूपं स्मर्यमां तस्याप्रवलप्रमादतया अकरणं
सृत्यकरणं अणवद्विषयस्य करणमथ चिन्मनवस्थितस्याल्पकालीनस्यानियतस्य वा सामायिकस्य करणमनवस्थितकरणमल्पकालकरणानंतरं
मेवत्यजतियथा कथंचिद्वा करोतीति भावः इह चाद्यत्रयस्यानाभोगादिनाऽतिचारत्वमितरद्वयस्य तु प्रमादवज्जलतयेति ५ देशवगासि

याराजाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । आणवणपओगे १ । पेसवणपओगे २ । सहाणुवा
ए ३ । रूवाणुवाए ४ । वहियापोगलपक्खवे ५ । तयाणंतरं चणं । पोसहोववासस्ससमणोवास

पारेतिवारपक्खीआणंदनामागाथापतिदेशवगासिकनामाव्रत तेहतणाअमणोपासकआवकनेपांचअतीचारजाणवा परंसमाचरि
वानहीतेकेहापरयकीवस्समंगावे १ । अथवामोकलेवलीज्जंकारोकरे २ । इटं करीआपणपोजनावे २ । रूवदेखाडेपोतानो ४
वलीकाकरोनांखीनेआपणपोजनावे ५ । तिवारपक्खीआणंदनामागाथापतिपोषधोपवासनाएहवेनामेव्रततेहतणाअमणोपासकआव

यत्तिदिग्ब्रतगृहीतदिक्परिमाणस्यैकदेशोदेशस्तस्मिन्नवकासोगमनादिचेष्टास्थानंदेशावकाशस्तेननिर्णयंदेशावकाशिकंपूर्वगृहीतदि
 क्ब्रतसंक्षेपरूपंसर्वब्रतसंक्षेपरूपं~~संक्षेप~~तत्राणवणपत्रोएत्तिद्वहविशिष्टावधिकेभूदेशाभिग्रहेपरतःस्वयंगमनायोगात्तदन्यःसञ्चित्तादिद्रव्या
 नयनेप्रयुज्यतेसंदेशकप्रदानादिनात्वयेदमानेयमित्यानयनप्रयोगः ॥ पेसवणपयोगेत्तिबलाद्विनियोज्यः प्रेषस्तस्यप्रयोगोयथाभिगृहीत
 प्रवीचारदेशव्यतिक्रमभयात्त्वयावस्यमेवगत्वाममगवाद्यानेयमिदंवातत्वकर्तव्यमित्येवंभूतःप्रेष्यप्रयोगः ॥ सहाणुवांए~~त्ति~~स्वगृहट्टित्तिप्राका
 राद्यावच्छिन्नभूप्रदेशाभिग्रहेवहिःप्रयोजनोत्पत्तौतत्रस्वयंगमनायोगात्तत्तिप्राकारादिनाप्रत्यासन्नवर्त्तिनोबुद्धिपूर्वकमभ्युक्ताकाशिता
 दिशब्दकरणेनसमवसितकान्बोधयन्शब्दानुपातः ॥ शब्दस्याऽनुपतनमुच्चारणंतादृग्येनपरकीयश्रवणविवरमनुपतत्यसाविति ॥ रूवाणु
 वाएत्तिअभिगृहीतदेशाद्वहिःप्रयोजनसङ्गावेशब्दमनुच्चारतएवपरेषांस्वसमीपोनयनार्थं स्वशरीररूपानुदर्शनंरूपानुपातः ॥ वह्निया
 पोग्लपक्खवेत्तिअभिगृहीतदेशाद्वहिः प्रयोजनसङ्गावेपरेषांप्रबोधनायलेक्षादिपुद्गलप्रक्षेपइतिभावनाद्वहचाद्यद्वयस्यानाभोगाद
 तीचारत्वमितरस्यतुत्रयस्यब्रतसापेक्षत्वादिति ॥ पोसहोववासत्तिद्वहपोषधशब्दोऽस्यादिपर्वसुरूढःतत्रपोषधे उपवासःपोषधोपवासः
 सचाहारादिविषयभेदाच्चतुर्विधःइतितस्य ॥ अपेक्षितेहिच्येत्तिअप्रत्युपेक्षितोजीवरक्षार्थं चक्षुषाननिरीक्षितो उद्भांतचेतोऽतितया

ऽसम्यग्निरीक्षितः शय्याशयनंतदर्थसंस्तरकः कुशकंबलफलकादिः शय्यासंस्तरकस्ततः पदत्रयस्य कर्मधारये भवत्यप्रत्युपेक्षितः दुप्रत्युपेक्षितः शय्यासंस्तरकः एतदुपभोगस्यातिचारहेतुत्वादयमतिचारउक्तः एवमप्रमार्जितशय्यासंस्तरकोपिनवरंप्रमार्जनं वसनांचलादिना एवमितरौ द्वौ नवरमुच्चारः पुरीषं प्रश्रवणं मूत्रं तयोर्निमित्तं भूमिः स्थंडिलं एते च त्वारोऽपि प्रमादतया तीचाराः पोसहोववासस्वसम् अण्णपालणयत्तिकृतपोषधोपवासस्यास्थिरचित्ततया हारशरीरसत्कारा ब्रह्मव्यापाराणामभिलषणादननुपालनं पौषधस्येति

एणं । पंचअद्वयाराजाणियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । अप्पडिलेहियदुप्पडिलेहियसिज्जा संथारे१ । अप्पमज्जियदुप्पमज्जियसिज्जा । संथारे२ । अप्पडिलेहियदुप्पडिलेहियउच्चारपासवण

कने पांचअतीचारप्रधानमोटकाजाणवापरंअमणोपासकेसमाचरवानहीतेकेहाअपडिलेहेसंथारेदूपडिलेहेसंथारेसिज्यासंथारेपाटलेवेसेअप्रमार्जितसंथारेदुप्रमार्जितसंथारेसिज्यायेवेसे अप्रतिलेखतभूमकायेदुप्रतिलेखतभूमिकायेमलमूत्रपरठवतोभूमिनजोवे३अप्र

अस्य चातिचारत्वं भावतो विरते वाधितत्वादिति ११ अहासं विभागस्त्वेति अहत्तियथा सिद्धस्य स्वार्थं निर्वर्तितस्येत्यर्थोऽशनादेः समितिसंगतत्वेन पश्चात्कर्मादिदोषपरिहारेण विभजनं साधवेदानद्वारेण विभागकरणं यथासंविभागस्तस्य सच्चित्तनिकलेवणेत्यादिसच्चित्तेषु ब्रीह्यादिषु निक्षेपणमन्नादेरदानबुद्ध्यामाह स्थानतः सच्चित्तनिक्षेपणमेवं सच्चित्तेन फलादिना स्थगनम् सच्चित्तपिधानं ३ कालातिक्रमः कालस्य साधुभोजनकालस्यातिक्रमउल्लंघनं कालातिक्रमः अयमभिप्रायः कालमूनमधिकं चाज्ञात्वा साधवो न गृहीष्यन्ति ज्ञास्यन्ति च यथायं ददात्येवं विकल्पतो दानार्थमभ्युत्थानमतीचारः इति तथा परव्यपदेशः परकीयमेतत्तेन साधुभ्यो न दीयते इति साधुसमक्षं भरणं जानं तु साधवो य

भूमी ३ । अप्यमज्जियदुप्पमज्जियउच्चारपासवणभूमी ४ । पोसहोववासस्ससम्भं अणुणुपालणया ।
तयाणंतरंचणं । अहासं विभागस्स । पंचअद्वयाराजाणियव्वा । नसमारियव्वा । तंजहा । स

मार्जितभूमकायेदुप्रमार्जितभूमकायेमलमूत्रादिअणुपूजेथानकैनाखे ४ । पोसहोपवासनेमम्यक्कहतांभलीभांतिपालेनहीतिवारपक्खी
आणंदनामागाथापतिअतिथसंविभागनामेएहवेनामेव्रततिणरापांच अतीचारप्रधानमोटकाजाणिवापरंसमाचरवाकहताअंगीकार

द्यस्यैतद्भक्तादिकं भवेत्तराकथमस्य भ्यं न दद्यादिति साधुसंप्रत्ययार्थं अथवा स्मादानान्ममान्नादेः पुण्यमस्त्विति भणनमिति ॥ मत्सरिताश्च
 परेणेदं दत्तं किमहंतस्मादपि कृपणहिनो वाऽतोहमपि ददामीत्येवं रूपोदानप्रवर्त्तकविकल्पो मत्सरिता एते चातिचार एव न भंगादानार्थं
 मभ्युत्थानं दानपरिणतेष्वदूषितत्वात् भंगस्वरूपस्य चेहैवमभिधानात् स्मादानांतरायदोसाण देर्देदिज्जंतयंचवारेद्दिन्नेवापरितप्यद्भूति
 किवणत्ताभवे भंगो ॥ आवश्यकटीकायां हि न वभंगातिचारयोर्विशेषोऽस्माभिरवकुलः केवलमिह भंगादित्वे कंकुर्वद्भिरस्माभिरतिचाराव्या
 ख्याताः संप्रदायान्नवपदादिषु तथा दर्शनात् आरिसञ्जद्वभेञ्जहजायद्वजहवतत्यदोसगुणाजयणाजहञ्चद्वयारा भंगो तहभावणाने
 यादित्यस्या आवश्यकचूर्ण्यं पूर्वगतगाथायां दर्शनादतिचारशब्दस्य सर्वभंगे प्रायोऽप्रसिद्धत्वाच्च ततो नैवं शक्नीये एतेति चारा उक्तास्ते भंगा
 एवेति यथा ये एते प्रतिव्रतं पंचपंचातिचारास्ते उपलक्षणमतिचारांतराणामवसेयानत्वधारणं यदाहुः पूज्याः पंचपंचाद्वयाराञ्चोत्तमि

चित्तनिकखेवणया १ । सच्चित्तप्रेहणया २ । कालाद्वक्त्रमदाणे ३ । परवदेशे मच्छरया ४ ॥

नकरणाते केहाफासूमाहेवस्तु सच्चित्तभेले १ । सचित्तादिकफले करञ्चित्तटांके कालआहारपाणीनो उल्लंघ्यापक्वे बोलावे पोतानीवस्तु

जे उवदं सियातेनावहारणद्वाए किंतु ते उवलक्खणंति इदं चेह तत्वं यत्तु ब्रतविषयेऽनाभोगादिनाऽतिक्रमादिपदत्रयेण वास्वबुद्धिकल्पनया वा ब्रतसापेक्षतया ब्रतविषयं परिहारः प्रवृत्तिः सोतिचारो विपरीततायां तु भंग इत्येवं संकीर्णातिद्वारं पदगमनिकाकार्याश्च सर्वविरतावेवातिचारा भवंति देसविरतौ तु भंगा एव सत्त्वे वियञ्चद्वयारासंजलणाणां तु उदयञ्चोद्धंति मूलच्छेज्जं पुण्होदयवारसण्हं कसायाणं अतोच्यते इयं हि गाथा सर्वविरतावेवातिचारभंगोपदर्शनार्थं न देशविरत्यादिभंगदर्शनार्थं तथैव वृत्तौ व्याख्यातत्वात्तथासंज्वलनोदयविशेषे सर्वविरतिविशेषस्यातिचारा एव भवंति न मूलच्छेज्जं प्रत्याख्यानावरणादीनां तदये पञ्चानुपूर्व्या सर्वविरत्यादीनां मूलतः छेदो भवतीत्येवं भूतव्याख्यानांतरेपि न देशविरत्यादावतिचाराभावः सिद्धयति यतो यथासंयतस्य चतुर्थानामुदये यथाख्यातचारित्वं भ्रस्यतीति रच्चारित्वं सम्यक्तं च सातिचारमुदयविशेषान्निरतिचारं भवतीत्येवं तृतीयोदये सरागचरणं भ्रस्यतीति देशविरतस्य तु देशविरतिसम्यक्ते सातिचारे निरतिचारेषु प्रत्येकं तथैव स्यातां द्वितीयोदये देसविरतिर्भ्रस्यतीति सम्यक्तं तु तथैव द्विधा स्यात् प्रथमोदये तु सम्यक्तं भ्रस्यतीति एवं चैतत्कथमन्यथा सम्यक्तातिचारेषु दैशिकेषु प्रायश्चित्तंतप एव निरूपितं सार्विकेषु मूलमिति अथानंतानुबन्धादयोद्वाद्दशकषायाः सर्वघातिनः संज्वलनास्तु देशघातिन इति ततश्च सर्वघातिनामुदये मूलमेव देशघातिनां त्वतिचार इति सत्यं किंतु यदेतत्सर्वघातित्वं द्वादशानां कषायाणां तत्सर्ववि

उ० टी०

प०

सूत्र

भाषा

रतापेक्षमेव शतकचूर्णिकारेण व्याख्यातं न तु सम्यक्तादपेक्षमिति तथाहि ~~कश्चिन्म~~ भगवत्प्राणीयं पंचमहव्ययमद्वयं अष्टारससीलंगसहस्र
कलियं चारित्तं धाएत्तित्तिसम्बधादूणोति किञ्च प्रागुक्तोपदर्शितायाः जारिसञ्चोदृत्यादिगाथायाः सामर्थ्यादतिचारभङ्गो देशविरतिस
म्यक्तयोः प्रतिपत्तव्याविति अपच्छिमेत्यादिपश्चिमैवापश्चिमामरणं प्राणत्यागलक्षणं तदेवांतोमरणं तस्तत्र भवामरणान्तिकासंलि
ख्यते कृशीकृत्यते शरीरकषायाद्यनयेति संलेखनात्तपोविशेषलक्षणा ततः पदत्रयस्य कर्मधारयस्तस्याभ्योपणासेवनात्स्याच्चारधना अखंड

चरणं । अपच्छिममारणं तिसंलेहणा । उभू सणाराहणाए । पंच अद्वयाराजाणियव्वा नसमारिय
व्वा तंजहा । इहलोगासंसप्पओगे १ परलोगासंसप्पओगे २ । जीवियासंसप्पओगे ३ मरणासंसप्प

परादूकहे अहंकारकरीने विहरावे तिवारपक्कीआणंदनामागाथापतिहिवे अपच्छिमकेहडलीआउखेपुर्णहोतांसंलेहणाकहीजेतिण
अणसणआराधिवानेविषेअमणोपासकआवकनेपांचअतिचारजाणवापरंअंगीकारकरणानही तेकेहाइहलोकेअणशणयकां
चींतवेमनुष्यामेराजामंतीऊज्योपरलोकरेविषेचींतवेऊंइंद्रज्योदेवताऊज्यो १ महिमाऊतांयकांविचारेचारिदिनजीवुंतोभलो ३

उ० टी०

५१

सूत्र

भाषा

कालकरणमित्यर्थः अपश्चिममारणांतिकसंलेखनाभोषनाराधना तस्याद्दहलोगेत्यादि दहलोकमनुष्यलोकस्तस्मिन्नाशंसाभिलाषस्त
स्या प्रयोगद्दहलोकाशंसाप्रयोगः श्रेष्ठीस्यांजन्मान्तरे अमात्योवेत्येवंरूपाप्रार्थनाएवं परलोकाशंसाप्रयोगोदेवोहंस्यामित्यादिजी
विताशंसाप्रयोगोजीवितं प्राणधारणं तदाशंसयास्तदभिलाषस्य प्रयोगोयदिवज्जकालमहंजीवेयमिति अयं हि संलेखनावान्कश्चिद्
स्वमाल्यपुस्तकवाचनादि पूजादर्शनाद्वज्जपरिवारावलोकनाल्लोकल्लाघा अवणाच्चैवं मन्येत यथा जीवितमेव श्रेयः प्रतिपन्नानशनस्या

ओगेऽ कामभोगासंसप्पओगेऽ । तएणंसेआणंदेगाहावइ । समणस्सभगवतोअंतिएपंचाणुव्वयिं ।
सत्तसिक्खावइयं । दुवालविहंसावगधम्मं पडिवज्जइत्ता । समणंभगवंसहावीरं । वंदइणमंसइ

शरीरेपीडादेखीनेचींतवेमरणवेगोद्धवेतोभलोशब्दरूपरसगंधस्पर्शचारप्रकारनाकामभोगचिंतितिवारपक्षी आणंदएहवेनामेगाथा
पतिगृहस्थश्चेतिकोअमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरेसमीपपांच ५ अणुव्रतिरूपीधम्मंतेतिमहीअनेवलीसातशिच्चा
व्रततेकेहवासम्यक्तनामूलवारहप्रकारेश्रावकनोधम्मंअंगीकारकरे अंगीकारकरीनेहिवेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकर

उ० टी०

५२

सूत्र

भाषा

पियतएवंविधामदुद्देशेनविभूतिर्वर्त्ततइति ३ मरणाशंसाप्रयोगः उक्तस्वरूपपूजाद्यभावेभावयत्यसौयदिशीघ्रं न्नियेहमितिस्वरूपइति ४
कामभोगाशंसाप्रयोगोयदिमेमानुष्यकामभोगादिव्यापाराः संपद्यन्तेतदासाध्विति विकल्परूपा ५ नोखलुइत्यादिनोखलुममभदं
तभगवन्कल्पतेयुज्यते अद्यप्रभृतिइतः सम्यक्तप्रतिप्रत्तिदिनादारभ्यनिरतिचारसम्यक्तपरिपालनार्थंतज्जतनामाश्रित्यअन्न उत्थिए
त्ति जैनपूथाद्यदन्यत्पूथंसंधान्तरंतीर्थान्तरमित्यर्थस्तदस्ति येषांतेऽन्ययूथिकाश्चरकादिकुतीर्थिकास्तान् अन्ययूथिकदेवतानिवाहरि

त्ता । एवंवयासी । णोखलुभंतंकप्पइ । अज्जप्पभिर्इअणउत्थियावा । अणउत्थियदेवयाणिवा ।
अणउत्थियपरिग्गहियाणिवा । अरिहंतचेइयाइ । वंदित्तएवाणमंसित्तएवा । पुच्चिंअणालत्तेणं ।

तिकांनेतीनप्रदक्षणादेइनेवांनेनमस्कारकरेनमस्कारकरीनेएहवोकहेनोकहतांनकल्पे खलुनिश्चयहेभगवन् आजदिनऊंतीपक्खेमानुं
नहीअन्यतीर्थीनातपस्वीने अन्यतीर्थीनामिथ्यात्वीदेवताबलीतथाअन्यतीर्थीयेअरिहंतनापरिगृहीततेविंवतेहनेआजपक्कीचैत्यनेमन
वचनकायायेवांदिवानहीनमस्कारकरबोनही पहलीतेहनेविणवोलेबोलाववानहीबलीतेनेआपसंलापवारवारवोलाववानहीकल्पे

हरादीनि २ अन्ययूथिकपरिगृहीतानिवा अर्हच्चैत्यानिअर्हत्प्रतिमालक्षणानियथाभौतपरिगृहीतानिवीरभद्रमहाकालादीनिव
न्दितुंवा अभिवादनंकर्तुंनमस्यतुंवा प्रणामपूर्वकप्रशस्तध्वनिभिर्गुणोत्कीर्तनंकर्तुं तद्भक्तानां मिथ्यात्वस्थिरीकरणादिदोषप्रसङ्गादि
त्यभिप्रायः तथापूर्वप्रथममनालप्तेनसता अन्यतीर्थिकैस्तानेवालपितुं वासकृत्वम्भाषितुंसंलपितुंवापुनःपुनःसंलापकर्तुं यतस्तेतप्त

आलवित्तएवासंलवित्तएवा । तेसिंअसणंवा४ । दाउंवाअणुप्पयाउंवा । णसत्थं । रायाभिओगे
णंगणाभिओगेणं । वलाभिओगेणं । देवयाभिओगेणं । गुरुनिग्गहेणं । वित्तिकंतारेणं । कप्पदूमे
समणेनिग्गंथे । फासुएणंसणिज्जेणं । असणपाणखादूमसादूमेणं । वत्थपडिग्गहकंवत्तपायपुंक्कणे

वलीतेहनेधम्मं हेतअशनपानखादिमखादिमद्धदेवुंनहीअनेरानेकहीआजपक्कीनदिराउंएतलेआगारेमोकलोराजापोतानु ईश्वर
नेआदेशसर्वलोकमिलीने कहेकोइकवलवन्तनमावेनेकेकोइदेवताधिष्ठितनमावेमाताअनेपितातेहनेआदेसेकन्तारकालपडेतोदेवो
कल्पेवलीमुक्कनेअमणसाधुनिग्रंथजिकेमहाअपितिकांनेप्रासुक४२ दोषणेकररहितएहवोअशनपानखादिमखादिमचारिप्रकारनो

तरायोगोलककल्पाः खल्वासनादिक्रियायां नियुक्ता भवन्ति तत्प्रत्ययश्च कर्मबन्धः स्यात् तथा लापादे स काशात्परिचयेन तस्यैव तत्परिजनस्य
 वा मिथ्यात्वप्राप्तिरिति प्रथमालप्तेन त्वसंभ्रमं लोकापवादभयात्कीदृशस्त्वमित्यादि वाच्यमिति तथा तेभ्योन्ययूधिकेभ्योऽशनादिदातुं वा
 सकृत् अनुप्रदातुं वा पुनः पुनरित्यर्थः । अयंच निषेधो धर्मबुद्ध्यैव करुणया तु दद्यादपि किंसर्वथानकल्पतेत्याह न न्नत्य रायाभिउगेणं
 सिद्धतीयायाः पञ्चम्यर्थत्वात् राजाभियोगं वर्जयित्वेत्यर्थः राजाभियोगस्तुराजपरतन्त्रतागणः समुदायस्तदभियोगो वक्ष्यता गणाभि

णं । पीठफलगसेज्जासंधारणं । ओसहभेसज्जेणयपडिलाभेमाणस्स । विहरत्तएत्थिक्कु । इमं ए
 याणुक्खवं अभिग्गहं । अभिगिल्लइत्ता । पसिणांइपुच्छइत्ता । अट्ठाइआइयइसमणं भगवंसहा

आहारअनेवस्सपडिग्गहकहतां पात्वाकां वलीपादपुक्ककहतां पुक्कणोपीठकहतां वाजवटफलगपाटीयोशिज्जाअनेसंधारोवलीअने साधुने
 ओषधभेषजप्रायवस्तुएहवीसाधुनेयोग्यप्रतिलाभतोयकोविचरेसाधुदानफलजाणी एहवोतादृशरूपअभिग्रहतिणरोअभिगहकहतां ग्र
 हणकरेवलीप्रश्नविशेषपूक्केअर्थविचारकरेअंगीकारकरेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीनेतिखुत्तोतीनप्रदक्षणादेइनेवां देवांदीनेअमणभ

योगः तस्मात् । बलाभिः शोभोनामराजगणव्यतिरिक्तस्य बलवतः । पारतन्त्र्यदेवताभियोगो देवपरतन्त्रतागुरुनिगृहो । मातापितृपार-
वश्यं गुरुणां वाचैत्यसाधुनां निग्रहः । प्रत्यनीककृतोपद्रवो गुरुनिग्रहस्तत्रोपस्थिते तद्रक्षार्थमन्ययूथिकादिभ्यो ददपि नातिक्रामति
सम्यक्तमिति विजिगीषां कृतं तारेणंति । दृष्टिर्जीविकातस्याः कान्तारं मरण्यन्तदिव कान्तारं क्षेत्रं कालो वा दृष्टिकांतारं । निर्वाहाभाव इत्यर्थः ।
तस्मादन्यत्तन्निषेधोदानप्रणामादेरिति प्रकृतिमिति पडिङ्गन्ति । पातं पीठंति पट्टादिकं फलं गन्ति अवष्टंभादिकं फलकं भेसं ज्ञानंति पथ्यं च ।

वीरं । तिवलुत्तो बंदइत्ता । समणस्स भगवओ महवीरस्स । अंतियाओ । दूइपलासाओ चेइयाओ
पडिणिखमइत्ता । जेणेव वाणियगामेणयरे । जेणेव सएगिहे । तेणेव उवागच्छिइत्ता । सिवा

गवन्तमहावीरस्वामी चरमतीर्थं करतिकां रे समीपं कुंती दूतिपलासनामाचेत्यवनखण्डं कुंतीनी कलेनिकलीने जिह्वादिसकानी वाणिय-
गाम एहवेनामानगरजिणेदिसीने पोतानो धरअक्केति हां पोताने धरे आवे आवीने पोतानी सिवानन्दा एहवेनामे भारयातिण प्रते एहवो क-
हेइणे प्रकारे खलु निअयहे देवानुप्रियअहो अमण भगवन्तओ महवीर चरमतीर्थं करतिकां रे समीपं विनयमूलधर्मसांभल्यो ते धर्मअक्केतिको

णंदंभारियं । एवंभारिणी । एवंखलुदेवाणुप्पिए । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मंणिसं
मे । सेविएमेधम्मे । इच्छिएपडिच्छिएअभिरुइए । तंगच्छणंतुमंदेवाणुपिया । समणंभगवंमहा
वीरं । वंदाहि । जावपज्जुवासाहि । समणस्सभगवओमहावीरस्सअंतियं । पंचाणुव्वत्तियं । सत्त
सिक्खावत्तियं । दुवालसविहं । गिहिधम्मं पडिवज्जाहि । तएणंसासिवाणंदंभारिया । आणंदेणं

अह्मारेमनमेरुच्योतेधर्मदूखोवारवारवांख्योअभिसामस्तपणेकरुच्योतेभणीतुहोदेवानुप्रियासमोसरणेजईने अमणभगवन्तमहावीर
स्वामीचरमतीर्थंकरनेतुहोपिणवांदोयावत्शब्देपर्युपासनासेवाकरोअमणभगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरेसमीपेपांच ५
अणुव्रतरूपअनेअनेसात ७ शिखाव्रतरूपदूणेप्रकारेवारै १२ भेदेकरीनेगिहधम्मकहतांआवकधर्मनुं अंगीकारकरोतिवारपक्कीतेशिवा
नन्दाएहवेनामेभार्याआणन्दनामाअमणोपासकआवकपासेइसावचन सुण्यायकामनमेहर्षपामीसन्तोषपामीकोटखिकपुरसकहीजे
आज्ञाकारीपुरुषतिकांनेतेडावेतेडावीनेइसोकहेउतावलीकेशीप्रगतिवेगजेहनोएहवोरथजोड़ीवांदणजावे यावतशब्देपर्युपासनासे

उ० टी०
५७

सूत्र

भाषा

डाइतिउत्तरभूतानर्थात्आददाति~~लक्ष्मण~~इत्यत्रयावत्करणलक्ष्मणजुत्तंजाइयमित्यादियानवर्णकोव्याख्यास्यमानसप्तमाध्ययनव

समणोवासएणं । एवंवुत्तासमाणाहडुतुट्टा । कोडुंविद्यपुरिसिसहावेइत्ता एवंवयासी । खिप्पामेव
लक्ष्मणंजाव । पज्जुवासति तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सिवाणंदाएभारियाए । तीसियमहइ
धम्मकहा । तएणंसासिवाणंदा । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मंसुच्चाहट्टा । जाव
गिहिधम्मंपडिवज्जइत्ता । तामेवधम्मियं । जाणपवरंदुरुहइत्ता । जामेवदिसिंपाउभूया ।

वाकरेतिवारेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीशिवानन्दाएहवेनामेभार्यातिणप्रतेतिवारइत्तेहवीमोटी १२ वारइपर्षदानेधर्मकथाकहे
तिवारपक्कीतिकासिवानन्दाएहवेनामाभार्याअमण भगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरे समीपधर्मसाभलेसांभलीनेहर्षवन्त
ऊवेजिमआणंदआवकनेधर्मरुच्योतिमसिवानन्दापिणधर्मेनेअंगीकारकरेकरीने तेहीजरीतेप्रदक्षणादेवे प्रदक्षणादेइनेधर्मजानुप्रव
हणवैसेवैसीनेजिकेदिसीआवीऊतीसिवानन्दाएहवेनामेजियेदिसीजावेतिवारेहेभगन् पूज्यभगवन्तगौतमस्वामीअमणभगवन्तमहा

तामेवदिसिंपडिगया । भंतेत्ति । भयवंगोयमे । समणंभगवंमहावीरंवंदइत्ता । एवंवयासी ।
 भंतेआणंदेसमणोवासए । देवाणुप्पयाणं । अंतिएमुंडेजावपवत्तएणोइण्डे । गो । तएणंसेआणंदे
 णंसमणोवासएणं । वहूणंवासाइसमणोवासगपरियायंपाउणीत्ता । जावसोहम्मकेप्पे । अरुणा
 भेविमाणेदेवत्ताए उववज्जिहिति तत्थणं । अत्थेगइयाणंदेवाणं । चत्तारिपलिउवमाइठिइप्पत्ता ।

वीरस्वामीनेवांदेवांदीनेएहवावचनकहेहेभगवन् आणंदनामाअमणोपासकआवकहेदेवानुप्रियतुह्यारेसमीपगृहस्थावासकांडीने
 दीव्यालेखेकीनहीनाहीएअर्थनऊस्येहेगोतमतिवारेते आणंदनामा अमणोपासककहीजेआवकवज्जकहतांधणावरसताईआवकपणो
 आवकपणानोपर्यायपालसीपालीने यावत्शब्देसौधर्मदेवलोकेअरुणाभएहवेनामे विमानने विषे देवतामोटीअद्विवंतपणे करीनेउ
 पजसीहेगोतमतिहांविमाननेविषेकितराएकदेवतांदोआयुखारीस्थितिचारिपल्योपमवखाणी उपदीसीतिणविमानेआणंदअमणोपा
 सकनेचारिपल्योपमआयुखानीदेवसंवंधीवखाणीअहेतिवारपक्की अमणभगवन्तमहावीरस्वामीअसु याकहतांअन्यदाप्रस्तावेजनपददे

तत्थणं । आणंदस्सणं । चत्तारिपलिउवमाइठिइपस्सत्ता । तत्तेणंसमणेभगवंमहावीरे । अस्सया
 कयाइ । वहियाजावविहरति । तत्तेणंसेआणंदेसमणोवासएजाए । अभिगयजीवाजीवे । जावपडि
 लाभेमाणेविहरइ ॥ तएणंसासिवाणंदाभारिया । समणोवासियाजाया । जावपडिलाभेमाणीविह
 रइ । तएणंतस्सआणंदस्स । समणोवासगस्सउच्चावएहिं । सीलव्यगुणवेरमणपच्चक्खाणपोसहोव

शमांहेविहारकरेतिवारपछीतेआणंदअमणोपासककहतांआवकऊवोसमस्तपणेकरिजाण्याऊजीवअजीवतिणेयावत् शब्देसाधुनेप्रति
 लाभतोसाधुनेदानदेतोविचरेतिवारेतिकासिवाणंदाएहवेनामेभार्याअमणोपासिकाआवकणीऊई तिणेपिणनवतत्त्वजाण्यासाधुनेप्र
 तिलाभतिविचरेतिवारपछीआणंदएहवेनामेअमणोपासकआवकऊतिकोउत्तरोत्तरसीलव्रतनावारे । व्रतनीअनेरागुणधारतोयकोपच्च
 क्खाणपौषधउपवासआंवलएहवातपकरतोयकोआपणिआत्मानेसुधभावतोयकोचवदशसंवत्सरकहिजे १४ वरसउलंघ्यायकांहिवेपन्न
 रसकहतांपनरमो १५ वरसनेअन्तरकहीजेमध्यतिणेवर्त्तमानयकाअस्सदाकहतांएकदाप्रस्तावे आधीरात्रतिणसमयनेविषेधर्मजागर

कर्मसमूहमहावीरस्य अतिश्रुते भवाश्रितिकी महावीरसमीपाभ्युपगतेत्यर्थः स्तांधम्मपणत्तित्तिधर्मप्रज्ञापनामुपसंपदांगीकृत्यानुष्ठानद्वार

वासेहिं । अप्पाणंभावेमाणस्स । चोहससंवच्छराइं वीइकंताई । पस्सरस्ससंवच्छरस्स । अंतरावइ
माणस्स । अस्सयाकयाइं । पुव्वरत्ता० । धम्मजागरियंजागरमाणस्स । इमेयारूवे । अज्झत्थिए ।
समुपन्ने । एवंखलुंअहं । वाणियगामेनयरे । वहूणंईसरजावसथसावियकुटुं वजावआधारे । तं ।
एतेणंवक्खेणं । अहंणोसंचाएमि । समणस्सभगवतो । महावीरस्सअतिधम्मपणत्तिं । उपसंपज्जि

णकरतांथकांधर्मसंवधीमनोरथचीतवतांथकांएहवाएताइशमनमेभावआवेएतलादिवसमे कुटं वनेपाल्वोएहवोमननेविषेभावआवेइणे
प्रकारेनिश्चयसोऊं वाणीयगामनगरतेहतणेविषेवहूणंकहतांधणाईसरसेठसेनापतिमन्तवीयावत् शब्देआपणासजनवर्गसगासंवधीकु
टं वतिणमेआधारभूततिणेऊं इणेप्रकारेएतलाथकीऊं व्याप्तिपणोकरीनसकुअमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकांरेसमी
पसूधाधर्मनीप्रज्ञप्तिउवसंपदालेईनेधर्मध्यानकरतोथकोविचरतोहिवेसुभनेअयकल्याणकारी एहवोप्रभातकालेसूर्यउगेथकेविपुलधणा

उ०टी०

६१

सूत्र

भाषा

तः जहापूरणोत्तिभगवत्यभिहितो बालतपस्वी स यथा स्वस्थाने पुत्रादिस्थापनमकरोत्तथायंकृतयानित्यर्थः एवं चासौ कृतवान्विउलं असृणपा
णखादमंसादमं उवक्खड़ावित्तामित्तनादुनियगसंबंधिपरिजणं आमंतेत्तातं मित्तनादुनियगसंबंधिपरिजणं विउलेणं वत्थगंधमल्लालंका
रेणं सक्कारेत्तासम्माणेत्तातस्सेवमित्तनादुनियगसंबंधिपरिजणस्सपुरओजेद्वपुत्तंकुटुं वेढावित्तेत्तिनायकुलंसित्तिस्वजनगृहे उवक्खडेत्ति

ताणं विहरित्तए । तं । सेयं खलु ममं कल्लं जावजलंते । विपुलं असृणं ४ । जहापूरणो । जावजेद्वपुत्तं ।
कुटुं वेढावित्ता । तं । मित्तजेद्वपुत्तं च आपुच्छित्ता । कोल्लाएसं निवेसेणायकुलंसि । पोसहसालं पडि
लेहित्ता । समणस्स भगवओ । अंति एधम्म पणत्तिं । उवसंपज्जिताणं विहरित्तए । एवं संपे० । कल्लं वि

असन १ पान २ खादिम ३ स्वादिमचारिप्रकारनापूरणरंधावीयावत्शब्दे जेठपुत्रने सर्वकुटुंबनोभारसूंपीतिणमित्तजेठपुत्रवड़ापुत्र
नेपुच्छीसपुच्छीनेकोल्लागसंनिवेसे ज्ञातकहीजेसगादिकनेकुलेतिहांपोसहसालानेपडलेहीने अमणभगवंतमहावीरस्वामीतिकांरेसमीप
धर्मसंबंधीप्रज्ञप्तिकर्तव्यरूप उपसंपदालेईनेधर्मध्यानमेविचरुंएहवोमनमेविचारेप्रभाते उगेथकेतिमचींतथ्योद्धतोतिमकरेमिववर्ग

उलं । तहिव । जिमितभुत्त । तंमित्तविउलेणं । पुप्फसकारेइसमाणेइ । समाणेइत्ता । तस्सेवमि
 त्तपुरओ । जेडुपुत्तं । सहावेईत्ता । एवंवयासी । एवंखलुपुत्ता । अहंवाणियग्गामे । वहूणिईसर
 जहाचिंतिइ । जावविहरित्तए । तंसेयंखलुममइयाणिं । तुमंसायस्सकुटुंअस्स । आलंबणधट्ठावित्ता ।
 जावविहरइ । तएणंजेडुपुत्ते । आणंदस्ससमणो० । तहत्तिण्यमट्ठं । विणएणंपडिसुणेइ । तएणंसे

नेजीमाद्यापक्खीतिणमित्तसंवंधीने विपूलघणाफलफुलपानसुपारीतिणेकरिसत्कारकरे वज्रप्रकारेकरसन्मानकरेतिकेहीजमित्तसगा
 संवंधीस्वजनपुरुषतिणारेआगेवडापुत्रतेहनेवोलावेवोलावीनेलोकसमक्षेएहवोकहे इणप्रकारेनिश्चयअहोवडापुत्रज्जं वाणियगामना
 मातिणमांहेवह्णं कहतांघणाईसरराजाप्रमुखमंत्रवीप्रमुखतिकांरीपरं कामनीचिंताकरतोविचरं तिकोहिवेनिश्चयतुह्मनेसिद्धा
 समापुंअं एतुह्मारा स्वजनन्यातीगोतीकुटुंबतिणतणोआलंबणकहीजेआधारभारतिकोठवीने यावत्शब्देविचरेकेतिवारपक्खीतेवडोपुत्र
 आणंदनामाश्रमणोपासकनोवचनसांभले सांभलीनेतहत्तिकरे तहत्तकरीनेएहवो अर्थविनयसंहितसां भलेसांभलीनेतिवारेते

आणंदेसमणोवासए । तस्सेवमित्तपुरओ । जेट्ठपुत्तंकुडुंवेठवेइत्ता । एवंवासी । माणंदेवातुभेअ
 ज्जप्पभिंदं । केइममंवज्जसुकज्जेसु । आपुच्छतंवा । पडिपुच्छतंवा । ममअट्ठाए । असणंवा४ ।
 उवक्खडवा । उदकरेउवा । जेट्ठपुत्तमित्तणाइं । आपुच्छइत्ता । सयाओगिहाओ । पडिणिकव
 मइत्ता । वाणियग्गामंणयरे । मज्झंमज्झेणं । णिगच्छइत्ता । जेणेवकोल्लाएसन्निवेसेजेणेव

आणंदएहवेनामे अमणोपासकआवकछेतिकोतिके मित्तज्ञातिसगासंबंधीतिकांरेआगेजेठपुत्रवडापुत्रने आपणेठिकाणेत्यापेथापीने
 एहवोलोकसमक्षेकहेअहोमित्तज्ञातीपुरसाअहोदेवानुप्रियाआज्झंतीपूछेसुभनेमतपूछउघरनीवस्तुघरनोकामकाजतेभणीसुभनेम
 तिपूछज्योवारंवारकहणेमतपूछजोवलीतुहोमाहरेअर्थेअसनपानखादिमखादिमआहारमतारांधोपरनेकहीनेमतांराधोहिवे आणं
 दवडापुत्रनेवलीन्यातीगोतीने पूछेआज्ञालेवेलेईनेपोतानउघरअछेतिणघरज्झं तीपोतेनीकलेपोतेघरज्झं तीनीकलीनेवाणियगामएह
 वानामेनगरतिणेमध्यभागकहताविचाले विचालेज्झइनेनीकलेजिणेदिशीकोलाकएहवेनामेसन्निवेशकेजिहांमित्तज्ञातिनाघरतिहा

उ० टी०

६४

सूत्र

भाषा

उपस्करोतुराध्यतु उवकरेत्ति उपकरोतु सिद्धं सच्चद्रव्यांतरैः कृतोपकारमाहितगुणांतरं विदधातु मन्ति एकादशानामाद्यं उपासकप्रति

नायकुले । जेणेव पोसहसाला । तेणेव उवागच्छइत्ता । पोसहसालंपमज्जइत्ता उच्चारपासवण
भूमिंपाडिलेहइत्ता । दम्भसंधारंसंधरइत्ता । दम्भसंधारयंदूरुहइ । पोसहसालातेपोसहिते । दम्भ
संधारोवगये । समणस्सभगवओअंतियं । धम्मपणत्तिं । उवसंपज्जित्ताणं विहरइ । तएणंसेआणंदे
स० । पढमंउवा० । विहरइ । पढमंउवा० । अहासुत्तं४ । सम्मंकाएणंफासेइ । जाव

जेजिणेदिसी पोषधउपाश्रयशालाअहेतिहां आवेंआवीकरीनेपोसहनीसालतेभणीप्रमार्जनपुंजनकरेपूजीनेउच्चारपासवणभूमवडी
नीतिअनेलघुनीतनीभूमकानेपडिलेहेवलीहिवेडाभनोसंधारोसंधरेकरडाभने संधारेउपरेवेसेवैसीनेपोषधशालानेविषेपोषधसहित
डाभनेसंधारेवैठोयकोअमणभगवंतमहावीरस्वामीतिकारे समीपधर्मरूपणी धर्मसंवंधीप्रग्यप्तिउवसंपदातिणनेअंगीकारकीधीहेतेह
नेविचरेतिवारपक्कीआणंदनामाश्रमणोपासकहिवेपहली । मासनीदर्शनप्रतिमाअंगीकारकरे अंगीकारकरीनेविचरेपहिलीप्रति

मात्रावकोचिताभिग्रहवैशेषरूपासुपसंपद्यविहरत्नितस्याश्वेदंस्वरूपं संकादिसल्लविरहितसम्पदं सणजुओजोजंतूसेसगुणविष्यसुको ए
 साखलुहोइपदमाओम्यग्दर्शनप्रतिपत्तिश्चास्यपूर्वमप्यासीत् केवलमिहशंकादिदोषराजाभियोगाद्यपवादवर्जितत्वेनतथाविधसस्यग्
 दर्शनाचारविशेषपालनाभ्युपगमेनचप्रतिमात्वंसंभाव्यतेनन्यथासावेकमासप्रथमायाप्रतिमायापालनेनद्वौमासौद्वितीयायाः पाल
 नेनएवंयावदेकादशमासानेकादश्याः पालनेनपञ्चसार्द्धाणिंवर्षाणिपूरितवानित्यर्थः ततोवक्ष्यतीतिनचायमर्थोदशा श्रुतस्कांधादावुपल
 भ्यतेअद्वामात्ररूपायास्तस्याः प्रतिपादनात् अहासुत्तंतिसूत्रानतिक्रमेणयथाकल्पप्रतिमाचारानतिक्रमेणयथामार्गंज्ञायोपसमिकभा
 वानतिक्रमेणअन्यत्रवृत्ति यथातत्वं दर्शनप्रतिमेतिशब्दास्यान्वर्थानतिक्रमेणफासेइतिस्पृशतिप्रतिपत्तिकालेविधिनाप्रतिपत्तेःपालेत्ति
 सततोपयोगप्रतिजागरेणरक्षतिसोहइतिसोभयतिगुरुपूजापूरस्सरंपारणकरणेनसोधयतिवानिरतिचारतयस्तिरइत्तिपर्णेपिकालाव
 धा वनुबंधात्यागात् कीर्त्तयेति तत्समाप्तावेदमिदंचेहादिमध्यावसानेषुकर्त्तव्यं मयातत्कृतमितिकीर्त्तनात्आराधयतिएभिरेवप्रकारैः
 संपूर्णैः निष्टंनयतीतिनेष्टंतिद्वितीयांव्रतप्रतिमामिदंचास्यास्वरूपं दंसणपडिमाजुत्तोपालंतोणुब्बएनिरद्वयारेअणकंपादगुणजुत्तजी
 वोइहहोइवयपडिमाववृत्तिद्वितीयां सामायिकप्रतिमांतत्स्वरूपमिदंवरदं सणवयजुत्तोसामाद्वयं कुणइजोउसंभासुउकोसेणंतिमासं

उ०टी०

६६

सूत्र

भाषा

एसासामाद्वयप्यङ्गिचउत्थंतिचतुर्थीपोषधप्रतिमैवंरूपांपुष्पोदियपङ्क्तिमजुओपालद्वजोपोसहंतुसंपत्तंअट्टमिचउद्दिसाद्वसुचउरोमासा
चउत्थीसापंचमंति पंचमींप्रतिमांप्रातिमंकायोत्सर्गप्रतिमाभित्तिर्जः स्वरूपंजास्याः सम्ममणुव्यगुणवयसिक्वावयंवथिरोयनाणीयअट्ट
मिचतुद्दसीसुपङ्क्तिमंगएगराद्वयंअसिणाणवियडभोर्द्वअस्नानोअरात्रिभोजीचेत्यर्थः मउडीकलोमुत्कलकच्छद्वत्यर्थः ॥ दिवसवंभयारियं
राद्वपरिमाणकडोपङ्क्तिमावज्जेसुदियहेसुभायद्वपङ्क्तिमाद्वटिओतिलोयपुज्जेजियकसायेनियदोसपच्चणीयंअणंवापंचजामासाच्छद्वंति
पठ्ठीअब्रह्मवर्जनप्रतिमांतत्स्वरूपंचैवपुष्पोदियगुणजुत्तोविसेसओविजयमोहिणिज्जोयवज्जद्वअवंभमेगंतओरायंपिथिरचित्तोसंगारक

आराहेइ । तएणंसेआणंदेस० । दोच्चंउव० । एवंतच्चं । चउत्थं । पंचमं । छट्ठं । सत्तमं । अट्ठमं ।
नवमं । दशमं । एक्कारसमं । जावआराहेइ । तएणंसेआणंदे । समणोवासए । इमेणं । एयाखूवे

माआवकनीजिमसूत्रमाहिविधिकहीतिमवहे सम्यक्कहतांभलीपरेमनेकरवचनेकरकायायेकरयावत्शब्दद्वंआराधेतिवारपक्खीआ
णंदएहवेनामेअमणोपासकवीजीप्रतिमामास २ बीपालेवीजीप्रतिमा ३ मासनीचोथीप्रतिमा ४ मासनीपांचमी ५ पांचमास

हाविरओद्वीएसमंरहंमिनोठाइचयइय अइप्पसंगंतहाविभूसंचउकोसं एवंजावच्छम्भासासोहिगउइयरहादिठंजावज्जीवंपिइमंवज्ज
 इएयंमिलोगंमिसत्तंमिसत्तमीसचित्ताहारवर्जनप्रतिसामित्थं इयंचैवंसच्चित्ताहारंवज्जइअसणाइअंनिरवसेसंसेसपयसमाउत्तोजो
 मासासत्तविहिपुब्बं अट्ठमीं स्वयमारंभवर्जनप्रतिमांतद्रूपमिद्वज्जइसयमारंभंसावज्जं कारवेतिपेसेहिंविन्तिनिमित्तंसुब्ब
 यगुणजुत्तोअट्ठजामासांनवमंतिनवमींएतकंप्रेष्यारंभंवर्जनप्रतिमांसाचेयंसेहिंविचारंभसावज्जं करिइणोगरुयं पुब्बोइयगुणजुत्तो नवमा
 साजावविहिणाओदसमंति दसमीं उट्ठिभक्तवर्जनप्रतिमांसाचैवंउट्ठिइकडंभत्तं पिवज्जएकिमुयसेसमारंभंसाओइखुरमुंडोसिंहलिंव
 धारतेकोतिव्वंतुडोजाणेजाणेइवयइनोवेतिपुब्बोदियगुणजुत्तोदसमासाकालमाणेणं एकारसमंति एकादशीं अमणभूतप्रतिमांतत्स्व
 रूपंचैतत्खुरमुंडोलोएयवरहरणंउग्गहंचघेत्तूणसमणभूओविहरइधम्मं काएणफासंतोएवंउकोसेणं एकारसमासजावविहरेइएकाहा

णं । उरालेणंविउलेणं । पयत्तेणं । पगाहितेणं । तवोकम्भेहिं । सुक्केजावकिसे । धमणिंसंसत्तेजाए

नीळ्ठी ६ मासनी सातमीप्रतिमा ७ मासनीआठमीप्रतिमा ८ मासनीनवमी ९ मासनीदशमीप्रतिमा १० मासनीइग्यारमी

उ० टी०

६८

सूत्र

भाषा

दूपरेणं एवं सव्यत्यपाएणमिति उरालेणमित्यादिवर्णकोमेधकुमारतपोवर्णकएवव्याख्येयं यावदनवकांचनविहरतीति गिहिमज्जावसंतस्सत्ति

तएणंतस्सआणंदस्स । अस्सयाकयाइं पुव्वरत्ता । धम्मजागरियं जागरमाणे । अयं अज्झत्थिए । एवं
खलु अहंइमेणं । जावधमणिसंतएजाए । अत्थितामेउट्ठाणे । कम्मवलवीरिए । पुरिसक्कारपरक्कमे ।
सहाठिइसंवेगे । तं । जावतामेअत्थिउट्ठाणे । सहाठिइसंवेगे । जावमेधम्मारिए । धम्मोवएसेए

प्रतिमा ११ मासनीयावत्शब्देति मआराधनाकरेति वारपक्खी आणंदएहवेनामेअमणोपासकआवकइणे प्रतिमाकरणतत् रूपतपेकरी
उदारवडोतपप्रधानविपुलप्रयत्नधणेयत्नेकरतपने निरंतरवहतोतपस्यायेकरीने शरीरसुकाणोरुधिररहतधवलोधमणजिसाचक्केति वा
रपक्खीतेआणंदनामाअमणोपासकअस्सदा प्रस्तावे आधीरात्तिनेसमेधर्मरूपजे जागरणतिणेकरीनेजागर तोयकोएहवो अथ्यवसाय
मनमेउपनोइणेप्रकारे खलु निश्चेज्जइणेतपेकरीने शरीरमाहरोदुर्बलथयोतोहिवेतेभणीमाहरे उल्यानादिककामवलवीर्यपराक्रम
उद्यमसाहसधैर्यपुरुषाकारादिसक्तिनहीति धाधर्मवासनादृतधैर्यजातेतोहिवमाहराशरीरनेविषेवीर्यबलपराक्रमादि श्रीवर्द्धमानस्वामी

समणेजिणेसावथीविहरइ । तावताणोसेयंकल्लं । जावजलंते । अपच्छिममारणंतियं । संलेहणा
 उभूसणाउभूसितस्स । भत्तपाणपडियाइक्खितसकालं । अणवकंखमाणस्सविहरित्तए । एवंसंपे०२ ।
 कल्लंपाउअपच्छिमं । जावकालं । अणव०विहरइ । तएणंतस्सआणंदस्ससम० । अस्सयाकयाईसु
 भेणं । अजभवसाणेणं । सुभेणंपरिणामेणंलेसाहिसुज्झमाणीहिं।णाणावरणिज्जाणं । कम्माणंखओ

विद्यमानयावत्शब्दैमाहाराधर्माचार्यके धर्मेनेउपदेशनेदैणहारअमणभगवंतमहावीरस्वामीसावथीनगरीयेविचरेके तीयेकारणे
 महावीरस्वामीविचरतांथका सुभनेअयेकेतोड्डंअपच्छिमकेहलीमारणंतिकसंलेखनाये संसारसर्वज्जंतीरागअने द्वेषएवेओपरि
 हरीसपरत्यागकरीस असनपानखादिमस्वादिमच्यारेआहारनोपच्चखाणकरीस तिणेमरणसमयनेकालनेअणवंकितोथकोविचरीस
 एहवोमन्मेविचारे कालप्रभातेअपच्छिमकेहलीमारणांतसंलेहणाकरीनेमरणकाल अणवंकितोथकोविचरीस तिवारपक्खीतिणेआ
 णंदएहवेनामेअमणोपासकने एकदाप्रस्तावेसुभभलानिरमल सुभभलाअध्यवसायेकरी सुभभलानिर्मलसुभपरिणामेकरी सुभभली

वसमेणं । ओहिनाणेसमुपन्ने । पुरच्छिमेणंलवणसमुद्दे । पंचजोयणसद्वयंखेत्तं । जाणइपासइ ।
 एवंदक्खिणेणंपच्छिमेणं । उत्तरेणंजाव । चुल्लहिमवंतवासधरपव्वंतं । जाणइपासइ । उडुंजावसो
 हम्मंकप्पं । जाणइपासइ । अहेजावइमीसेरयणप्पभाए । पुढवीएलोलुयं । अच्चुत्तणरत्तं । चउरा
 सीइवाससहस्सठितियंजाणइपासइ । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । समणेभगवंमहावीरे । समोस

निर्मललेस्याध्यावतांथका एहवेसमेज्झानावरणीकम्मं ना अशुभपटलदूरज्झवाकर्मक्षयकरीउपसम्या तिवारेएहवोनिर्मलअवधिग्यान
 उपनो पूरवदिसकानीजेलवणनामासमुद्दतिणरै विषेपाचसे ५०० योजनप्रमाणक्षेत्रदेखे क्षेत्रासुभावेनेजाणेपासेदेखे इमही
 जदक्षिणदिसनेदेखेइमहीजपक्खिमदिसदेखेउत्तरनामादिसतिण कानीचुल्लहिमवंतएहवेनामेपर्वत तिनपर्वतपर्यंतवार्षधरनामापर्व
 ततिणसीमताइजाणेपासेउर्धलोके उचीदिसेसौधर्मदेवलोकपर्यंतअवधिग्यानेकरजाणेदेखेनीचलेपासेअधोलोकेआहीजरत्नप्रभाना
 मेपहिलीष्टयवीतिणष्टयवीरोलोलुवोएहवेनामेपाथडोनरकावासोदेखे तिणेलोलुवेपाथडोनेविषेचउरासी ८००० हजारवरसनीस्थि

रिएपरिसानिगयाजावपडिगयातेणंकालेणंतेणंसमएणंसमणस्सभगवओमहावीरस्सजेठ्ठे अंतेवासी
 इंदभूइणामंअणगारे । गोयमगोत्तेणं । सत्तुस्सेहे । समचतुरंससंठाणसंठिए । वज्जरिसहनाराय
 संघयणे । कणगपुलगनिघसपम्हगोरे । उग्गतवेदित्ततवे । तत्ततवेमहातवे । उरालेघोरतव
 स्सी । घोरवंभचेरवासी । उच्छूढसरीरे । संखित्तविउलतेउलेसे । जियकोहे । जियमाणे । जिय

तिउपदिसीभगवंतेजाणेतिणेसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरआवीनेसमवसरयावारे १२ पर्षदावांदिवाआइ यावत्
 धर्मसुणीनेपर्षदापाक्कीगइ तिणेकालेतिणेसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीतिकाराप्रथम शिष्यप्रथमगणधरवडाशित्त तिकेइंद
 भुतिएहवेनामेगणगरमोटातपस्वी गौतमएहवेनामेगोत्रजिणारोसात ७ हाथनोउंचोदेहमान समचतुरंसनामासंस्थानेकरि
 सहित प्रथमपहिलोवज्जृक्कषभनाराचसंघयणकेजिणारो सुवर्णनीपुलककसवटीयेइं वस्योद्धवेतेसरपउगौरवर्णके उग्रतपनोथणी
 केदीपतेतपनोधणीके घोरतपमहातपप्रधानतपनोधणी उदारकहतावडीघोरकेतपस्याजेरी घोरकहताउत्कृष्टब्रह्मचर्यनउधणी

माए । जियलोभे । जाइसंपखे । कुलसंपखे । बलसंपखे । रूखसंपखे । जावतेयंसी । छट्ठं छट्ठेणं ।
 अणिवित्तेणं । तवोकम्मेणं । संजमेणं । तवसाअप्पाणंभावे । माणेविहरइ । तएणंसेभगवंगोयमे ।
 छट्ठक्खमणपारणगंसि । पढमाएपोरिसीएसज्जायंकरेद्वीवाएपोरसीए । भाणंभित्थाइं । तईयाए
 पोरिसीए । अतुरियमचवलमसंभंताए । सुहपत्तियंपडिलेहेइ । भायणवत्थाइं । पडिलेहेइ ।

छोडोछेसरीरनोरागजिणेवलीसंचेपीछेविपुलमोटीतेजोलेस्याजिणे जीताछेक्रोध वलीजीताछेअहंकार जीतीछेमायाजिणे जीतो
 छेलोभजिणेजातिपक्षसुधछे सुधछेकुलजेहनोवलवंतछेशरीरजेहनो वलीरूपेकरिसहितयावत्शब्देतेजांसी छठछठनोपारणोकरे
 अणत्तिप्तपणैकरीने तपकर्मनेविषेसावधानसंजमनेसंधाते चोविहारतपकरीनेआपरीआत्मासरीर तिणनेभावताविचरेतिवार
 पछीएहवाभगवंतगौतमछठना तपतिणनेपारणारेदिवसे पहलेपोहरनेविषेपोरसीकरे सिज्जायध्यानकरे बीजेपोहरआवेथके
 पंचपरमेष्ठीध्यानधरे तीजेपोहरनोसमागमज्जवे घणाउतावलानहीअसंभ्रांतयका सुखपत्तिकासुहपतीपडिलेहे तिवारपछीभाजन

भायणंपमज्जइ । भायणाइं उग्गाहेइ । जेणेवसमणेइ । तेणेवउवागच्छइत्ता । समणंइवंदइ नमंसइ
 एवंवयासी । इच्छामिणंभंते । तुम्हेहिंअभणुस्साए । छट्ठखमणपारणगंसि । वाणियगामेणयरे ।
 उच्चनोयमज्झिमाइं कुलाइं । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाएअडित्तए । अहासुहंदेवाणुपियामाप
 डिबंभंकरेहि । तएणंभववंगोयमे । समणेणंइ । अभणुस्साएसमाणे । समणंइअंतियाओदुइपलासचे

पात्राप्रमुखवस्त्रप्रमुखपडिलेहे भाजनपात्रातिणाने एकठाकरीने लेवेजिहाअमणभगवंतमहावीरस्वामीतिहांआवेआवीने अमण
 भगवंतमहावीरस्वामीनेवांदेनमस्कारकरे एहवावचनकहेवाकुं कुंहेभगवन् तुम्हारीआज्ञासुभनेहोइतो छठखमणनीतपस्याने
 पारणरेअर्थे वाणियगामएहवेनामानगरनेविषे उंचाघरअक्केनीचाघरअक्केमध्यम घरअक्केअथवा कुलतिणेघरेसामुदानकीभिच्छा
 नेअर्थेअमणभणीविचरे यथासुखज्जवेतुम्हनेहेदेवानुप्रियतिमकरोप्रतिबंधहीललिंगारमतकरो तिवारपक्कीभगवंतगौतमगणधर
 अमणभगवंतमहावीर स्वामीआज्ञादीधीयकीजाणीने अमणभगवंतमहावीरनेसमीपज्जंती अनेदूतपलासएहवेनामेचेत्यतिणज्जं

इयाओपड़िनिक्खमई२त्ता अतुरियमचवलमसंभंते जुगंतरपरिलोयणाएदिट्ठीए पुरओइरियासोह
माणे । जेणेववाणियग्गामेणयरतेणेवउवागच्छइ२त्ता । वाणियगामेणगरे । उच्चनीयमज्झिमाइ
कुलाइ । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाए । अडइ । तएणंसेभगवंगोयमे । वाणियगामेनगरे । जाव
भिक्खायरिय । जावअडमाणेअहापज्जत्तांभत्तपाणंसमंपड़ि२ वाणि०पड़िनिग्ग२कोल्लायस्स सन्नि

तीनीकलेनीकलीने घणाउतावलानथीघणाहलुवानथीअसंभं तपणे जूसरसमानधरतीनेजोवतायकाएहवीदृष्टे आगलेपासेईर्या
सुमतिप्राणीजोवताजिणदिसीने वाणियनामएहवोनगरतिहांआवेआवीकरीने वाणियगामनामानगरमाहे उच्चकुलनीचकुलम
ध्यमकुलसामान्यघरमध्यमक्षत्तीयादिकसामुदानकीभिक्षाचरीये फिरेअमकरेतिवारेतेभगवंतगौतमस्वामी वाणियगामनगरनेविघे
यावत्शब्देभिक्षाचरीयेयावत्शब्देभमतांयका यथाप्राप्तप्रमाणभातपाणीलाघेयकेभलीतरेलेइनेवाणीयगामज्जंतीपाळानीकलेनीकली
नेकोल्लाकनामासन्निवेशयकी अतिवेगलो नथी जातांयकांतिणवेलाघणालोकानोशब्दकोलाहलसांभलेघणालोकअस्समस्सकहतांमाहो

वेसस्सअदुरसामंतेणं । वीतीवथमाणे । बह्जणसहंणिसामेइ । बह्जणोअस्स मस्सस्स । एवमाइ
 वखइ२ । एवंखलुदेवाणु० । समणस्सभगवओ । अंतेवासीआणंदेणामंस० । पोसहसालाए । अप
 च्छिममा० । जावअणवकंखंविहरइ । तएणंतस्सगोयमस्स । बह्जणस्स । अंतिएएतंसोच्चाणिसम्म ।
 अयंइमेयारूवेअज्झत्थिए । समुप्पन्नेतंगच्छामिणं । आणंदंसमणोवासयंपासामि । एवंसंपेहेइ२ ।

माहिइमकहेइमनिच्चयदेवाणुप्रियअमणभगवंतमहावीरनोअंतेवासीभक्त आणंदनामाअमणोपासकपोषधशालानेविषेआजनेदीहके
 हलीमारणांतसंलेखणाकीधीकेंएहवोथकोविचरेके तिवारेंतैगौतमस्वामीबह्जणालोकांनेसमीपएहवेसुणेसुणीनेहियेधारीमनमाहे
 एहवाभावउपनामनमेइच्छाउपनीतिहांजाउं आणंदनामाअमणोपासकआवकनेजइदेखुं एहवोमनमेविचारेविचारीनेजिहांकोस्ला
 कसन्निवेसनामागामजिहां आणंदएहवेनामेअमणोपासकजिहापोसहनीपोसहसालेआणंदसूतोकेतिहांगौतमस्वामीआवेतिवारप
 छीतिकोआणंदएहवेनामेअमणोपासकगौतमस्वामीप्रथमगणधरतिकांने आवताथकादेखेदेखीकरीनेमनमेहर्षउपनोमनमेसंतोषआ

जेणेवकोह्माएसंनिवेसे । जेणेवआणंदेसमणोवासए । जेणेवपोसहसाला । तेणेवउवागच्छइ । तए
 णंसेआणंदेसमणोवासए । भगवंगोयमं । एज्जमाणंपासइपासेत्ता । हट्ठजावहियए । भगवंगो
 यमं । वंदतिणमंसति । एवंवयासी । एवंखलुभंते । अहंइमेणंउरालेणं । जावधमणिसंतते । णोसं
 चाएमि । देवाणुपियस्सअंतियं । पाउभ्वित्ताणं । तिखुत्तोमुद्वाणेणं । पाएअभिवंदित्तए । तुभ्भेणं

नंदनेउपनोभगवंतगौतमस्वामीतिणांप्रतेंमनवचनकायायेवांदे नमस्कारकरीनेएहहोकहेइणेप्रकारेखलुनिश्चयभगवन्इअणंदइसा
 नामेप्रधानतपेंकरीनेधमणिसमानमाहरोसरीरदुर्वलययोहिवेतिणभणीऊनथीआवीसकतोहेदेवानुप्रियतुम्हाराचरणनेसमीपेआवुं
 एहवीउट्टणनीसगतिनथीतीनप्रदक्षणादेइनेतीनवारमस्तकेकरतुम्हारा चरणरूपीकमलतिणांनेवाडुं तेभणीहेभगवन्ईत्यकारेकरीने
 अनुग्रहप्रसादकराओ उरहापधारो हे देवानुप्रियामाहरामस्तकेकरी तुम्हारा चरणरूपीकमलकेतेवां दु वलीनमस्कारकरंति
 वारेतेअमणभगवंतगौतमस्वामी जिहांआणंदएहवेनामेअमणोपासकआवकके तिहांगोतमस्वामीआवेआवीनेतिवारपक्कीआणंद

गृह्यमध्यावसतः गेहेवर्त्तमानस्येत्यर्थः सत्वाणमित्यादय एकार्थाशब्दा गोयमादृतिहेगौतम इत्येवं आमन्त्र्येति निक्खेवओत्तिनिगमनं यथा

भंते । इत्थं करेणं । अभिउणं दूतोचेव । एवजाणंदेवा । तिक्खुत्तोमुद्वाणेणं पाएसु वंदामि । णमं
सामि । तएणंसे भगवं गोयमे । जेणेवआणंदेसमणोवासए । तेणेवउवागच्छइ२ । भगवतो तिक्खु
त्तोमुद्वाणेणं पाएसु । वंदति णमंसति । एवं वयासी । अत्थिणं भंते गिहिमउभा वसंतस्स । ओहिणा
णेणं । ~~समुपज्जइ~~ । हंता अत्थिजइणं भंते । गिहिणो जावसमुपज्जइ । एवं खलु भंते । मम विगिहि

एहवेनामे अमणोपासकके तिको भगवंत गौतम स्वामीने मनवचनकाया ये करी तिकरण शुद्धे चरणरूपी कमलाने वां देन मस्कार करे एहवा
वचनकहे हे भगवन् हे गौतम स्वामी गृहस्थावासे वसतांथका अमणोपासक आवकने तीजो अवधिग्यानके तिको उपजे अथवान हीति वारे
गौतम स्वामी कहे हंता आवकने उपजे हे भगवन् जो गृहस्थने अवधिग्यान उपजे तो इणे प्रकारे निश्चय हे भगवन् सुभने पिण आणंद एहवेनामे
गाथापति गृहस्थने गृहस्थावास वसतांथकाने अवधिग्यान उपनो पूर्वदिस कानील वणनामास सुद्रतिण रे विषे पांचसय ५०० जो जनता इदे खुकुं

णोगिहिमज्भावसंतस्सओहिनाणेसमुप्पस्से । पुरिच्छिमेणंलवणसमुद्दे । पंचजोयणसयाइं । जा
वलोलुयंअच्चुयंणरयं । जाणामिपासामि । तएणंसेभगवंगोयमे । आणंदंसमणोवासयं । एवंवयासी
अत्थिणंआणंदा । गिहिजावसमुप्पज्जइ । णोचेवणंएवमहालए तस्संतुम्भंआणंदा । तस्सठाणस्सआ
लोहि । जावतवोकम्भंपडिवज्जाहि । तएणंसेआणंदे भगवंगोयमंएवंवयासी अत्थिणंभंतेजिणवयणे

यावत्शब्देअधोभूमेलोलुवोएहवेनामेपाथडोतिणपाथडानेजाणुकुं देखुं अकुं तिवारपक्खीअमणभगवंतगौतमस्वामीकेतिकेआणंदनामा
अमणोपासकनेएहवावचनकहेअस्तिकहतांकेहेआणंदआवकनेगृहस्थधर्मपालतांथकाउपजेपरं एतलोविशेषएतोमोटोअवधिन्यानउप
जेनहीतिकणभणीहेआणंदत्वं एहिजस्थानकठिकाणेआलोयमिच्छादुकडदे यावत्तपकर्मनोप्रायच्छित्तुहे ल्योतिवारपक्खीआणंद
नामाआवकभगवंतगौतमस्वामीनेएहवावचनकहे हेभगवन्अस्तिकहतांकेजिनवचनेसाचातथावलीतेहवाहीजतद्भूतभावउपनाआलो
इजेके यावत्शब्देतेहनोप्रायच्छित्तलीजेअथवानलीजेहेभगवन् हेपूज्यजीनवचननोसत्यकहतांसाचानोसत्यभावनोजोआलोइजेनही

सत्ताणं । तच्चाणंतहियाणं । सम्भुयाणंआलोइज्जइ । जावपडिवज्जिज्जइणोइणठ्ठेसमठ्ठे । जइणं
भंतंजिणवयणे । सत्ताणंजावभावाणं । णोआलोएज्जइ । जावतवोणेनपडिवज्जिज्जइ । तएणंभं
तेतुभेचेव । एयस्सठाणस्सआलोएह । जावपडिवज्जहतएणंसेभगवंगो० । आणंदेणंसमणोवासएणं ।
एवंवुत्तेससंकिए । कंखिए । वितिगिच्छसमावसे । आणंदस्सअंतियाओपडिनिक्खमइ २ । जेणेवदु

जोतिणरोतपप्रायश्चित्तनकीजेतोस्वामीहिवेस्वामीतुम्हेपोतैहीजएयस्सकहतांदूणहीजस्थानकनेविषेआलोवोनिंदोयावत्शब्देप्रायश्चित्त
त्तल्योतिवारपक्कीतिकेभगवंतगौतमआणंदएहवेनामेअमणोपासकैइमकह्येथकेइणेप्रकारेमनमेसंकाउपनीकंखाउपनीमननेविषेविति
गिच्छादिकपास्याआणंदनामाअमणोपासकतिणरेसमीपयीपाक्षावल्यापाक्षावलीनेजिहादूतपलासएहवेनामेचेत्यजिहांअमणभगवंत
श्रीमहावीरसामीसमवसरयातिहांसमीपेआवेआवीनेअमणभगवंतमहावीरज्जंतीनअतिदूरनअतिनिजीकभगवंतनीसाखेगमणागम
णदूरियावहीपडिकमेतिवारपक्कीआहारसूक्तोअसूक्तोआलोवेतिवारपक्कीभातपाणीदिखाडेअमणभगवंतनेवांदेनमस्कारकरेइणे

इपलासेचेइएजेणेव समणेभगवं महावीरे । तेणेवउवागच्छेत्ता समणस्स३। अदूरसामंते । गमणागम
णाएपडिक्कमइ । एसणंसणेआलोएइ । भत्तपाणीपडिदंसे । समणंभगवं वंदइ नमंसइ३। एवंखलुभंतेअ
हंतुम्मेहिं । अभ्भणुस्साएतंचेवसव्वंकहेइ । जावतएणंपडिदंसेइ । अहंसंकिंते३ । आणंदस० । अंतिएप
डि३जेणेवइहं । तेणेवहव्वमागए । तएणंभंतेकिंआणंदेणं । समणोवासएणं । तस्सठाणस्सआलोए
हतव्वं । जावपडि २ । उदाज्जमएगोयमाइ । समणेभगवं । गोयमाएवंवयासी । गोयमातुमंचेवणं

प्रकारेहेपूज्यज्जंतुम्हारीआज्ञालाधांथकांविहरवागयोपुठलीसर्ववातनेकहे यावत्शब्देतिवारकह्यो ज्जंपोतानेमनमेसंकाकंखापास्यो
आणंदनामाअमणोपासकनेसमीपज्जंतीपाक्कावल्योपाक्कोवलीने जिहांतुम्हेज्जंतातिहांज्जंआयोतिवारपक्कीकह्यो हेपूज्यकिमआणंद
नामाअमणोपासकआवकतेहतणेस्थानकनेविषेआलोवेकिंवाज्जंतेहस्थानकनेविषेआलोवुंतेसुभनेकहोतिवारपक्कीअमणभगवंतमहा
वीरस्वामीगौतमएहवोनामलेईनेवोल्या एहवोकहेहेगौतमतुम्हेइजतिणेठिकाणेआलोवोनिंदौग्रहो यावत्शब्देप्रायश्चित्तल्योआणंद

तस्मद्ग्राणस्सआलोएहि । जावपडिवज्जेइ आणंदंसमणोवासयं । एयमडुंखामेहि । तएणंसिभगवं
 गोयमेसअणस्स३ । तहत्तिएयमडुंविणएणंपडिसुणेइ२त्ता तस्मद्ग्राणस्सआलोएइ । जावपडिक्कमेइ
 आणंदंसमणोवासयंएयमडुंखामेइ२त्ता । समणेश्वहिया । अस्सया० । जणवयंविहरइ । तंसिआणं
 देस० । वज्जहिंसीलव्वएहिं । जावअप्पाणंभावेत्ता । वीसंवासाइंसमणोवासयंपरियायंपाउणित्ता
 एकारस्सयउवासगपडिमाओ । सम्मंकाएणंपासित्ता । मासियाएसंलेहणाए । अत्ताणंजम्भूसित्ता

नामाश्रमणोपासकआवकनेएअर्थप्रतेखमावोतिवारेअमणभगवंतमहावीरनोवचनगोतमस्वामी तहत्तिकरीनेएहवोएअर्थतिणनेविनय
 थकीसांभलेसांभलीनेतेहस्थानकने विषेआलोवणाकरेयावत्शब्देप्रायश्चित्तलेवेआणंदनामाश्रमणोपासकआवकनेपासेएअर्थखमावेख
 मावीकरीनेअमणभगवंतमहावीरस्वामीवाहिरएकदाप्रस्तावे जनपदकहीजेदेशविषेविचरेतिवारपक्कीआणंदआवकबज्जकहतांघणासी
 लव्रतआददेइनेयावत्शब्देआपणोआत्माभावीने वीसवरसर०आवकपणानोपर्यायपालीनेपूरोआउखोपाल्योइग्यारे ११ अमणोपा

सङ्घिंभत्ताइं । अणसणाएकेदेत्ता । आलोइयपडिक्कंते । समाहिपत्तेकालमासे । कलंकिच्चा । सो
हम्मोकप्पे । सोहम्मवडिंयस्स । महाविमाणस्स । उत्तरपुरच्छिमेणं । अरुणेहिंविमाणेहिं । देवत्ताए
उववस्से । तत्थणंअत्थे गइयाणंदेवाणं । चत्तारिपल्लिओवमाइठिइप्पस्सत्ता तत्थणंआणंदस्सविदेवस्सच
त्तारिपल्लियोवमाइं । ठिइप्पस्सत्ता । आणंदेणंभंतेदेवेतातोलोगाओ । आउक्खएणं ३ । अणंतरं

सकआवकनीप्रतिमातिणानेभलीतरेकायायेकरीनेफरसेफरसीनेमास । महीनेनिसंलेखनायेकरीनेआपनोआत्मानिर्मलशुद्धकरीनेसा
ठई० टंकभातपाणीनाअणसणेकरीनेकेदेकेदीनेआलोवेआलोईनेपडिकमेसमाधिसंतोषयकाकालअवसरआयांथकाकालमासेकालकरे
कालकरीनेसौधर्मानामादेवलोके सौधर्मावतंसकएहवेनामेम हाविमानमोटेविमाने उत्तरपूर्वतिणनेमध्यईशानकूणेंअरुणाभएहवे
नामेविमाननेविषेदेवतापणेजइनेउपनोतिहांअरुणाभविमानविषे कितराएकदेवतानेच्यारिपल्लोपमआऊखानीस्थितिमर्यादाकही
केतिहांआनंदएहवेनामेदेवतानीपिणतेहीजच्यारिपल्लोपमनी स्थितिप्रणत्ताकही आणंदनामेअमणोपासक हेभगवन् देवतापणो

उ० टी०

८३

सूत्र

भाषा

एवं खलु जंबू समणेणं जाव उवास गदशाणं पढमस्स अज्झयणस्स अयमट्ठे पणत्ते त्ति वेमि ॥ उपाश गदशानां प्रथमाध्ययनविवरणं समाप्तम् ॥
अथ द्वितीये किमपि लिख्यते पुष्परत्तावरत्तकालसमयतित्तिपूर्वरात्रावासावपररात्रावेति पूर्वरात्रावपररात्रः स एव कालः समयः का

च इ च इत्ता । कहिं गच्छहिंति । कहिं उवज्झिहिंति । गोयमा । महाविदेहवासे । सिज्झिहिंति
शिवस्वेवो । सत्तमस्स अंगस्स उवास गदशाणं पढमं अज्झयणं सम्मत्तं ॥ १ ॥ जइणं भंते समणेणं जावसं
पत्तेणं सत्तमस्स अंगस्स उवास गदशाणं पढमस्स अज्झयणस्स अयमट्ठे पणत्ते । दोच्चस्सणं भंते अज्झयणस्स

पाली देवलोकनो आउखो पालीने अणंतरे च वन करीने किहां ते जास्ये किहां जईने किसी गते उपजसी हे गौतम महाविदेहनामा चेतने
विषे उपजीने सीजसी निक्षेपः सातमा अंग उपासक दसा एहवेना मे तेहतणे प्रथम अध्ययननो अर्थ संपूर्ण प्रमाण च व्यौ १ । जो हे भगवन् हे
पूज्य अमण भगवंत विद्यमान थके एहवो सातमा अंग उपासक दसा एहवेना मे अंग तेहतणे पहिला अध्ययनतणे एहवा अर्थ कह्या उपदिस्था

केअट्टेपसत्ते । एवंखलुजंबू । तेणंकालेणं२ । चंपाणामंगयरीहोत्था । पुसभहेचेइएजियसत्तुरा
या । कामदेवेगाहावई । भद्दाभारिया । छहिरसकीडीओणिहाणपत्ताओ । छवुडिछपत्थिर ।
छव्वया । दस१गोमाहस्सीएणं । वएणंसमोसरणं । जहाआणंदो तहानिग्गओ । तहेवसावयध
संपडिवज्जइ । साचेववत्तव्वया । जावजेट्टपुत्तंकुटुंबेयट्टवेत्ता । मित्तनाइआपु छित्ताजेणेवपोसहसा

हेभगवन् हेपूज्यबीजाअध्ययननाकेहवाअर्थउपदिस्था इणेप्रकारेखलुनिश्चय हेजंबू तिणेकाले तिणेसमेचंपाएहवेनामेनगरीऊती
ऊइपूरणभट्टएहवेनामाचैत्यतिहांजितशतुराजाराज्यकरे कामदेवएहवेनामेगाथापति भट्टाएहवेनामेतेहनीभाय्यां छहिरस्यद्रव्य
नीकोडिनिधानप्राप्तछेधरतीमेवूरीछेछकोडिव्याजेवधेछकोडिव्यापारेवधेछगोकल एकेकेब्रजेदसहजारगाइएहवाब्रजछे स्वामीसमो
सरयाजिणतरांआणंदगयोवांदवातिमएपिणवांदवागयोतिमहीजआणंदनीपरे आवकधर्मलीधोसाचेचतिमहीजवत्तव्वयाताभट्टानेकहे
यावत्शब्देवडावेटानेमिन्न्यातीनेपूछीनेअनुमतलेइनेकुटुंबविषेठवीने जिहांपोसहसालाउपाअयतिहांआवेआवीकरीनेजिमआणंद

उ०टी०

८५

सूत्र

भाषा

लविशेषः तत्र इमेयारूवेवणावासेपणत्तेति वर्णकव्यासोवर्णकविस्तरः सीसंतिशिरः सेतस्यगोकिस्त्रिंजन्ति गवांचरणार्थं यदंशदलमय
महद्भाजनं तद्गोकिलंजंडल्ले तियदुच्यतेतस्याधोमुखीकृतस्य यत्संस्थानं तेन संस्थितं तदाकारमित्यर्थः पुस्तकांतरे विशेषणांतरमुपलभ्यते
विगयकप्ययनिभंति विकृतोयोऽरंजरादीनां कल्पएवकल्पकच्छेदः घंडंकप्यरिमिति तात्पर्यं तन्निभंतच्छेदसमिति क्वचित्तु वियडकोप्य

ला । तेणेवउवागच्छइरत्ता जहाआणंदेजावसमणस्सभंगववोमहावीरस्सअंतिएधम्मपणत्तिंउवसं०
विहरइ तएणंतस्सकामदेवस्स पुव्वरत्तावरत्तकालसमयंसि एगेदेवेमाईमिच्छदिट्ठी अंतियंपाउभूए
तएणंसिदेवेएगंमहंपिसायरूवंविउव्वइ । तस्सणंदेवस्सपिसायरूवस्स । इमेएयारूवे । वणावासेपणत्ते ।

नीपरेयावतुशब्देअमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरने समीपेधर्मनीउवसंपदादर्शनप्रतिमानोअवग्रहलेइनेविचरेतिवारपक्कीते
कामदेवगाथापतिआधिरात्रतेहतणेसमयनेविषे एककोइमिथ्यादृष्टीदेवताकामदेवगाथापतितेहतणे समीपप्रगट्ठवोतिवारपक्कीतेदे
वताएकमहामोटोपिसाचरूपनीविकुर्वणाकरेतिकेदेवतारोपिसाचनोरूपकेहवोक्केएहवोएतादृशरूपवर्णवायोग्यवर्णकवासकक्षोवलीजे

रनिभंति दृश्यतेतच्चोपदेशगम्यं सालिभसेलसरिसंब्रीहीकणिशसुकसमासेतस्यकेशवालाः एतदेवव्यनक्तिकविलतेएणंदिप्यमाणाधिं
 गलदीप्तजारोचमानाः उट्टियाकभल्लसंठाणसंठियंउट्टिकाभल्लमयो महाभाजनविशेषस्तस्याः कभल्लं कपालंतत्संस्थानंतत्संस्थितंनिडा
 लंतिललाटं पाठांतरे महिल्लउट्टियाकभल्लसरिसोवमेमहोड्डिकाकपालसदृशमित्येवसमुल्लेखेनोपमाउपमानवाक्यं यत्तत्तथामगुंस
 पुच्छं वभुजपरिसर्प्य विशेषोमुंगुंसाचखाडहिल्लत्तिसंभाव्यतेतत्पुच्छवत्तस्येतिपिशाचरूपस्य भूमगाउत्तिभ्रुवौप्रस्तुतोपमार्थमेवव्य
 नक्तिफुग्गफुग्गाउत्ति परस्परसंबद्धरोमिके विकीर्णरोमिके इत्यर्थः पुस्तकान्तरेतु जटिलजटिला उत्तिप्रतीतंविगयविभत्सदंसणा

सीसंसेगोकिलंजसंठाणसंठियं सालिभसेल्लसरिसासेकेसाकविलातेएणंदीप्यमाणामहल्लउट्टियाक
 भल्लसंठाणसंठियं णिडालंसुगंसपुच्छंवतस्सभुसुकाओ । फुग्गफुग्गाओविगयवीभच्छदंसणाओ सी

हवोगाद्रचारिवानोसूडिलोतेहनेसंस्थानमस्तककेजेहवास्सअरनावालहोदूतेहवाकेसक्केवलीकिललाकहतांभूरादीपताभिलकतामोटी
 ऊंटडीनाकडहिलासरीखोसंस्थानके निलाडजेहनोक्खिपकलीनीपुंक्कसरीखीभांपणजेहनीमाहोमाहिअणलागतीवीखरीथकीक्केसी

उत्तिविकृतं वीभत्सदृशनं रूपं ययोस्ते तथासीसघडिविणिग्गयाणि शीर्षमेव घटीतदाकारत्वात् शीर्षघटिः तस्या विनिर्गते इव विनिर्गते शिरोघटौ मतिकस्य व्यवस्थितत्वात् अक्षिणीलोचने विकृतवीभत्सदर्शने प्रतीतं कर्णौ अवगौयथासूर्पकर्त्तरमेव सूर्पखंडमेव नान्यथा कारौटप्पराकारावित्यर्थः विकृतेत्यादितथैव ऊरत्नपुडसन्निभा ऊरम्भ ऊरण स्तस्य पुटं नासापुटं तच्छन्निभा तत्सदृशी नासानासि कापाठान्तरे ऊरत्नपुडसंठाणसंठिया तत्र ऊरभोवाद्यविशेष स्तस्याः पुटं पुष्करं तत्संस्थाने संस्थिता अतिचिपटत्वेन समत्वादिति भुसिरत्तिमहारं ध्राजमलचुल्लीसंठाणसंठियायमलयोः समस्थितद्वय रूपयोः चुल्लोर्यत् संस्थानंतत्संस्थिते हे अपि तस्य नासापुटे

सिघडिविणिग्गयाई । अच्छीणि विगयवीभच्छदं सणाइ । कस्माजहसुप्पकर्त्तरचेव विगयवीभच्छदं स
णिज्जाऊरभपुडसंनिभासेनासा । पुसिराजमलचुल्लीसंठाणसंठिया दोवितस्सनासापुडया । घोड

सघडीनीपरेमस्तकरूपघडीथोवाहिरनीकलीआंखभूंडोवीहामणोक्केदर्शनकहतां देखणोआंखिनोजेहनोकानकेहवाजेहवासूपडाकाज
लाहोइतेहतणीपरेभूंडाडरावणादीसताऊरणासरीखीनासिकाजेहनीअथवासमस्तपणेसुटाविलज्ज वेतथाचुह्छानोजोडोतेसरीखा

नाशिकाविवरेऽवाचनान्तरेमहल्लकुब्ज संठियादोवितेकवोलातत्रक्षीणमांसत्वात्उन्नत्ता स्थित्वाच्चकुञ्चन्तिनिम्नंक्षाममित्यर्थः तत्सं
 स्थितौद्वावपिसेतस्यकपोलौगण्डौ तथा घोडगन्ति घोटकपुच्छ तदश्ववालधिवत्तस्यापिशाचरूपस्य श्मश्रूणिकूर्चकेशाः तथाकपिल
 कपिलानिअतिकडारानिबिहृतानीत्यादितथैव पाठान्तरेण घोडयपुच्छंवतस्सकविलफरसाओ उद्धेलोमाओदाढियाओतत्रफरुषेक
 कंशस्पर्शे ऊर्ध्वरोमिकेनतिर्यग्वनतेत्यर्थः दंष्ट्रिकेउत्तरौष्ट्ररोमाणिओष्टौदशनकदौउष्ट्रस्येवलंबौ प्रलंबोप्रलम्बमानौपाठान्तरेणउट्टा
 सेघोडगस्सजहादोविलंबमाणातथाफालालोहमयकुशास्तच्छट्टशादीर्घत्वात्सेतस्यदंतादशनजिह्वायथासूर्पकर्त्तरमेवनान्यथाकारोवि
 कृतेत्यादितदेवपाठान्तरे हिङ्गुलुयधाउकंदपविलंबतस्य वयणं इति दृश्यते। तत्रहिङ्गु लुकोवर्णद्रव्यंतद्रूपोधातुर्यत्रतत्तथाविधंयत्कन्दरवि

यपुच्छंवतस्समंसूइं कविलाइं विगयवीभच्छदंसणाइं उट्टाउट्टस्सचेवलंबाफालसरिसासेदंता जिभाज

दोविकहतांदोनं तेहनानाकपुडघोडानापुं कसरीखातेहना सूकनाकेसपीलाकावराक्खेवीहामणोक्खेदर्शनजिणारोहोठउंठनासरीखा
 लांवांमोटाक्खेकुशसरीखादांतलांवांजीभसूपडाकातरीसरिखीक्खेइजेहनाविगताकारवीहां मणीएहवीजीभक्खेहलनेऊनेऊपरिहलवा

लंगुहालक्षणं रन्ध्रं तदिव तस्यवदनं हलकुहालन्ति हलस्योपरितनोभागतत्संस्थिते तदाकारे अति वक्रोदीवे सेतस्य हणुयन्तिदंष्ट्रा
विशेषोगल्लकडिल्लं चतस्सन्तिगल्लएवकपोलएवकडिल्लं मंडकादिपचनभाजनंगल्लकडिल्लं च समुच्चयेतस्यपिशाचरूपस्य खटंतिगत्तारिंध्रा
कारं निम्नमभ्यस्य विषयः फुट्टन्तिविदीर्णं अनेनैव साधर्म्येण कडिल्लमित्युपमानं कृतं कविलंतिवर्णतः फरुसंति स्पर्शतः महल्लंति महत्
तथा मृदंगाकारेण मर्दलाकृत्योपमायस्य मृदंगाकारोपमः सेतस्य स्कन्धोऽंशदेशः । पुरवरेत्ति पुरवरकपाटोपमं सेतस्य वक्षः उरस्थलं विस्तीर्णं
त्वादिति तथा कोष्ठिकालोहादिधातुधमनार्थं मृत्तिकामयीकुसुलिकातस्यायत्संस्थानं तेन संस्थितौ तस्य द्वावपि वाङ्मयौ स्थूलावित्यर्थः

हसुं प्यकत्तरंचेव विगयवीभच्छदंसणिज्जाहलकुहालसंठियसेहणुयागल्लकडिल्लंवतस्स खटं फुट्टं क
विलं फरिसं महल्लंसुइंगाकारोवमेसेखंधे पुरवरकवाडोवमेसेवच्छे कोट्टियासंठाणसंठिया दोवितस्स

णीतेसरीखीदाढीकेगालकडिहिलाजिसाखंडफटाथकाकपिणकठोरफरसमोटावडामादलनेआकारे खांधाकेजेहनाजेहवानगरनीप्रो
लिनाकिमाइतेहवाजेहवोकेहियोजिणरोवलीजेहवीकोठीमाटानीऊवेतेसरिषीकेदोनुं भुजास्थूलकेसिलानालोढासरिखीजाडीएहवे

उ०टी०

६०

तथानिसापाहाणेत्तिमुद्गादिदलनशिलातत्संस्थितौष्ठ्युलत्वस्थूलत्वाभ्यां द्वावपिअग्रहस्तौभुजयोरग्रभूतौकरास्त्रिभ्यः तथानिसालोढो
त्तिशिलापुत्रकस्तत्संस्थानसंस्थिताहस्तयोरंगुल्यःस्थूलत्वदीर्घत्वाभ्यामृतथासिप्पिपुडंतिश्रुक्तिसंपुटस्यैकंदलंतत्संस्थितास्तस्मिन्नखत्तिनखा
हस्तांगुलिसंवंधिनःवाचिनास्तत्तुद्वदमपरमधीयतेअडालगसंठिओउरो तस्मिन्नोम विलोत्तिअत्रअडयालन्ति अट्टालकः प्रकारावयवः
संभाव्यतेतत्साधर्म्यं चोरसःक्षामत्वादिनेति तथाएहावियएपसेवउत्तिनापिततत्प्रसेवकद्ववनखशोधकक्षुरादिभाजनमिवउरसिवक्षसि

वाहा निसापाहणसंठाणसंठियातस्सदोविहत्थाणिसालोटसंठाणसंठियाओ । हत्थेसुअंगुलीओ ।
सिप्पिपुडगसंठियासेणहा एहावियपसेवउच्चउरंसिलवन्ति दोवितस्सथणया पोह्अयकोट्टउववत्तं ।

संस्थानेसिलानीपरेवेहाथनीहत्थेलीक्खे सिलानेलोढासारीखोक्खे जेहनीहाथनीअंगुलीयानोसंस्थानजेहवाएकसीपनापुट्ठवेतेसरिखा
हाथनानखक्खेजेहवीनाइनेराक्खराखवानीरक्खानीहोइतेनेसंस्थानेदोइतेहनास्तनहां चलक्खेजेहनाजेहवोकोटनोबुरजसरीखोमध्यउं
डोपेटक्खेजेहवोपाणिपीवानोवामहोइ तेसरीखीनाभिजेहनीजेहवाक्कीकाहोइतेसारिखावांकापुं दक्खे जेहनाजेहवीकालीगूणक्काटीसा

भाषा

उ० टी०

६१

लं वित्तिप्रलंबमानौ तिष्ठतः द्वावपितस्यस्तनकौ । वक्षौ जौ तथापोट्टं जठरं अयकोष्टकवस्त्रो हकुम्भूलवत् । वतुं लं तथापानंधान्यरससंस्कृतं
जलं येन कुविंदाश्चीवराणि पाययंतितस्य कलंदं कुंडं पानकलंदं तच्छृङ्गी गंभीरतया सेतस्य नाभिर्जठरस्य मध्यावयवः । न च कनकरेधीतं भग्न
कडीविगयवं कपिद्वीअसरिसादो वितस्वप्नसंगतं भग्नकटिर्विकृतवक्रष्टिः । फिसकोपुतौ तथा सिक्ककंदध्यादिभाजनां दवरकमयमाका
शेऽबलं वनं लोके प्रसिद्धं तत्संस्थानं संस्थितं सेतस्य नेत्रं मिथिदंडाकर्षणरज्जुः । तद्वद्दीर्घतया तन्नेत्रं शेषे फल्यते तथा किन्नपुडसंठाणसंठिए
त्तिंसुरागोणकरूपतंडूलकिण्वभृतगोणीपुटद्वयसंस्थानं संस्थितावितिसंभाव्यते द्वावपितस्य वृषणौ पोत्रकौ तथा जमलकोट्टियत्तिसमतया

सूत्र

पाणाकलंदसरिसासेणाभी सिक्कगसंठाणसंठिते सोपोत्ते किण्वपुडसंठाणसंठिया दोवितस्ववसणा
जमलकोट्टियासंठाणसंठिया तस्स दोविऊरू अज्जुणगुट्टंवतस्स जाणूदं कुडिलकुडिलाइं विगयवीभ

भाषा

रीखादो विकहतां दोनुप्रतोलके जेहना जमलकहतां जोड़े कोठीजेहवी तेसरीखादोनुके जांघांजेहनी अर्जून एहवेना माटणविशेषहोइ
तेसरीखीके जेहनी पीड़ीजेहनी डरावणोके दर्शन देखणो जेहनी जांघांनो अनोमांसे करीने रहत अने लोमरोमे करीया प्रभरीके जेहवीपा

व्यवस्थापितकुशूलिकाद्वयसंस्थानसंस्थितौद्वावपितस्यउरुजंघेतथाअज्जुणगुच्छं वन्तिअर्जुनसृणविशेषस्तस्यगुच्छं सवकस्तद्वत्तस्यजानुनी
अनंतरोक्तोपमानसाधर्म्यं अन्तिकुटिलेअतिवक्रेविकृतवीभत्सदर्शने तथाजंघेजान्वोरधोवर्त्तिन्यौकरकडीउत्तिकठिनेनिर्मांसे
तथारोमभिरुपचितेतथा अधरीपेषण शिलातत्संस्थानसंस्थितौद्वावपितस्यपादौतथाअधरीलोष्टःशिलापुत्रकस्तत्संस्थानसंस्थिताःपाद
योरंगुल्यःश्रुक्तिपुटसंस्थिताःसेतस्यपादांगुलिनखाः केशाग्रानखाग्रंयावद्वर्णितं पिशाचरूपमधुनासामान्येनतद्वर्णनायाहलडह मडह
जाणुएत्तिइहप्रस्तावेलाहशब्देनगन्त्याःपश्चाद्भागवर्त्तितदुत्तंगरक्षणार्थं यत्काष्ठंतदुच्यतेतच्चगन्त्यास्तथबंधनंभवतिएवंचस्तथसंबंधधनत्वा

च्छदंसणाद् जंघाओकरकडीओ लोमेहिंउवचियाओ अधरीसंठाणसंठिया दोवितस्सपाया अह
रीलोढसंठाणसंठियाओ पाएसुअंगुलीओ सिप्पिपुडसंठियासेणहा लडहमडहजाणुए विगयभग्ग

षाणनीशिलातेहसरीखा दोनुंकेपगजेहनाजेहवीसीलानी लोढीऊवेतेहवीपगानी अंगुलीकेजेहनीजेहवासीपनापुडसरीखापग
नानखकेढीलाकेसांधिनावंधण जेहनाअवदालितकहतांफाडोकेसुखरूपीकुहरजिणेकाढोके जीभनोअग्रभागसरटकाकीडानीकी

सुडहद्वलडहेमडाहेचस्थूलत्वाल्पदीर्घत्वाभ्यांजानुनीयस्यतत्तथाविकृते विकारवत्यौ भुग्नेविसंस्थलतयामुग्नेवक्रेभ्रुवौयस्यपिशाचरूप
स्यतत्तथा इहान्यदपिविशेषणचतुष्टयंवाचनांतरेतु अधीयतेमसिमूसंगमाहिसकालएमषीमूषिकामहिषवल्कालकंभरियमेहवन्नेजल
भृतमेघवर्णंकालमेवेत्यर्थः । लंबोद्वेनिग्गायदंतेप्रतीतंतत्तथाअवदारितंविहृतीकृतंवदनलक्षणंविवरंयेन तत्तथा तथानिष्कालितानिष्का
सिताअग्रजिह्वाजिह्वायाअग्रभागोयेनतत्तथा ततः कर्मधारयः तथाशरटैः कृकलासैः कृतमालिस्त्रग्मुण्डेवक्षसिवायेन तत्तथा उंद

भुग्गभमुए । अवदालियवयणविवरनिह्वालियअग्गजीहेसरडकयमालियाए उंदरमालापरिणट्टसुक
यविहेणउणकन्नपूरेसप्पकयवेगच्छेअप्फोडंतेअभिगज्जंतेभीममुक्कट्टहासेणणाविहपंचवन्नेहिंलोमे

धीक्केमालाजिणेउंदरानीमाला पहरीक्के कंठेजिणेभलीपरेकीधोक्के नोलीयानोकर्णपूरआभरणजिणेसापनोवीकुवानोकीयोक्के उ
त्तरासंगहाथपगभूमसुंआस्फालतो गाजतोथकोरौद्रअट्टट्टहासकरतोथकोनानाप्रकारपंचवर्णरोमेकरीभरीक्के कायाजेहनीलोमरोमे
करीने एक वडो मोटोनीलोत्पलकमलसरिपोनीलगुलीसारिखोवली अलसीनाफूलसरीखोनीलोखड़गतरवारखेंडोपाकृणानीधार

रमालयाभूषकस्रजापरिणद्धं परिगतं सुकृतं सुदुरचितं चिह्नं स्वकीयलाञ्छनं येन तत्तथा तथानकुलाभ्यां ववभ्रुभ्यां कृते कर्णपूरे
 आभरणविशेषौ येन तत्तथा सर्पाभ्यां कृतं वैष्णवमुत्तरासङ्गो येन तथा पाठान्तरेण स्रसगकयभूभलएविष्णु यच्छे सप्पकयजुन्नावदएतवभूभुल
 उत्तिशेषरः विष्णुयन्तिष्ठश्विकाः यज्ञोपवीतं ब्राह्मणकण्डसूत्रं तथा अभिन्नमुहनयणनखवरवग्धचित्तकित्तिनियंसणे अभिन्नाः अविशीर्णा
 मुखनयननखायस्यां सा तथा सा च सैवरवव्याघ्रस्य चित्वा कर्वूरा कृतिश्च चर्मैतिकर्मधारयः सानिवसनं परिधानं यस्मिन् तत्तथा सरसरुहिरमंसा

हिंउवाचिये एगंमहंनिलोप्पलगवलगुलिय अयसिकुसुमप्पगासं असिंखुरधारंगहाय । जेणेवपोस
 हसाला । जेणेवकामदेवेसमणोवासए । तेणेवउवागच्छइत्ता । आसुरत्ते । रुढेकुविण । चंडिकी

सश्रीखोतीखोजिणेदिसीपोसहसालांके जिणेदिसीकामदेवश्रमणोपासकश्रावकतिहांआवे आवीकरीनेआरत्तलोचनयकोरुठो थको
 कोण्योथकोकोधात्माद्धवोथको धमधम्योक्के रीसेकरीकामदेवश्रावकनेएवंवयासीएहवोकहे अरेकामदेवश्रमणोपासकश्रावकअप्रार्थि
 तमरण तेहनावांक्खणहारतुक्खओ क्खालक्षणो धणीकालीदुटीएहवीचोदसनां जायालक्ष्मीलाजवुद्धिजसतिकांकररहितधर्मरूप

वलिगतेसरसाभ्यांरुधिरमांसाभ्यामवलिप्तं गात्रं यस्तत्तथा आस्फोटयन्करास्फोटं कुर्वन् न भिगर्जनघनध्वनिमुच्चन्भीमो मुक्तः कृतोऽदृष्ट
हासो हासविशेषो येन तत्तथा नानाविधपंचवर्णैरोमभिरुपचितमेकं महन्नीलोत्पलगवलगुलिका अतसीकुसुमप्रकाशमसिंक्षुरधारंगटही
त्वायत्र पौषधशालायां यत्र कामदेवश्चमणोपासकस्तत्रोपागच्छति स्मेति इह गवलं महिषं द्वांगुलिकानीली अतसी धान्यविशेषः असिंखं च
रस्येव धारायस्याति कृदकत्वादसौ क्षुरध्वजः आसुरत्तेरद्वेकुवि एचं डिक्कि एमिसिमिसीयमाणेति एकार्थाः शब्दाः कोपातिशयप्रदर्शनार्थाः
अप्यत्थियपत्थिया अप्रार्थितप्रार्थिकः दुरंतानि दुष्टपर्यवसानानि प्रांतान्यसुन्दराणि लक्षणानि यस्तत्तथा हीणपुण्यचाउदसत्तिहीना

ए । मिसिमिसियमाणे । कामदेवस्स । एवं वयासी । हंभोकामदेवासमणोवासया । अप्यत्थियपत्थि
यादुरंतपंतलक्खणा हीणपुण्यचाउदिसयासिरि हरिधिकित्ति ४ जावपडिवाज्जिया धम्मकामया ।

चारित्रवांछे पुण्यशुभफलरूपपुण्यस्वर्गवेमानिक नासुखमोक्षकर्मक्षयधर्मनोवांछणहारधर्मरूपदृष्टानोपीवणहारनही खलु निश्च
यनकल्पे तवतु भूने देवानुप्रिय अइसीली अणुव्रतादिकरागद्वेषादिविरमणाच्छेपञ्चक्खणापोषधोपवासनुपालिवोचालावीनसकेक्षोभावी

असंपूर्णापुण्याचतुर्दशीतिथिर्जन्मकालेयस्यसहीनपुण्यचतुर्दशीकस्तदामन्त्रं श्रीक्रीडतिकीर्त्तिवर्जितेतिव्यक्तं तथाधर्मं चश्रुतचारित्र्य
लक्षणं कामयतेभिलषतियःसधर्मकामस्तस्यामन्त्रं हेधर्मं कामयाएवंसर्वपदानिनवरंपुण्यं शुभप्रकृतिरूपंकर्मस्वर्गस्तत्फलंमोक्षोधर्म
फलंकाङ्क्षाअभिलाषातिरेकाःपिपासाकांक्षातिरेकाः एवमेतैः पदैरुत्तरोत्तराभिलाषप्रकर्षएवोक्तः। गोखलुइत्यादिनखलुनैवकल्पन्तेशी
लादीनिचलयितुमितिमेयितुंदेशतोभंक्तुं सर्वतःकेवलंयदित्वंतान्यद्यनचलयसि ततोहं त्वांखण्डाखण्डं करोमीति वाक्यार्थःतत्रशीला
न्यणुव्रतानिब्रतानिदिग्ब्रतादीनिविरमणानिरागादिविरतयः प्रत्याख्यानानिनमस्कारसहितादीनिपौषधोपवासानाहारादिभेदेन

पुण्यसंगमोक्त्वधम्मकंक्खिया४ । धम्मपिवासिया४ । गोखलुक्खमइ । तवदेवा० । सीलाइ'वयाइ' ।
वेरमणाइ'पच्चक्खाणाइ' । पोसहोववासाइ' चालंतएवा खोभंतस्सवाखंडित्तएवा भंजित्तएवा ।

नसके खंडावीनसकेभंजावीनसकेछोडीनसके परिसामस्त्यपणेछोड़िवाभांजिरोभजजेसीलव्रतादिलेईने यावत् शब्देपोसहोउपवास
अनेपच्चक्खाणनहीजोछोड़े जोनहीभांजे तुंतोआजनेदीहइणे नीलोत्पलकमलसारीखेयावत्खड्गेकरी खंडखंडतुभनेकरीसजिवा

उ०टी०

६७

सूत्र

भाषा

चतुर्विधान्चालित्तएभंगकान्तरकरणतःक्षोभयितुमेतत्पालनविषयंक्षोभंक्तुंखण्डयितुंदेशतोभंक्तुं सर्वतःउज्झितुं सर्वस्यदेशविरतेस्त्या
गतःपरित्यक्तुं सम्यक्तस्यापित्यागादितिअदृदुहदृवसदृतिआर्त्तस्यध्यानविशेषस्ययोदुहदृत्तिदुर्घटोदुस्यगोदुर्निरोधोवशः धारतन्व्यंतेन
ऋतः पीडितःआर्त्तदुर्घटवशात्तःअथवाआर्त्तेनदुःखार्त्तआर्त्तदुःखार्त्तस्तथावसेन च विषयपारतंत्र्येणऋतःपरिगतोवर्शात्तस्ततःकर्मधारय

उज्झित्तएवा । परिचदत्तएवा तंजइणंतुमंअज्जसीलव्वयाइं जावपोसहोववासाइं णच्छंडसि । ण
भंजेसि । तोअहंअज्जइमेणं । णीलुप्पलेणजावअसिणा । खंडाखंडंकरेमि । जहाणंतुमं । अदृदुह
दृवसदृ । अकालेचेव । जोवयाओववरोविद्वज्जसि । तएणंसेकामदेवेसमणो० । तेणंदिव्वेणंपिसाय

रंतुं आर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवसेकरीने मरणकालविना जीवतव्यथकीविनाशपामसी तिवारे तेकामदेवआवक्तेहदेवतानेपिशाच
रूपेकरीने एहवोकह्येथके वीहोनहीवासपिणपास्योनही मनमांहिखेधनधख्योमनमाहिहोभनहीपास्यौ ठामथकीनचल्योअसंभ्रांत

रूवेणं । एवंवृत्तेसमाणे । अभीएअतत्थेअणविग्गे । अणुक्खुभिएअचलिये । असंभंतेतुसणीएचिड्ड
 धम्मभाणोवगएविहरइ । तएणंसेदिव्वेपिसायरूवे । कामदेवंसमणोवासयं । अभीयंअतत्थंजाव ।
 धम्मज्जाणोवगयंविहरमाणंपासइत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंवयासी । हंभोकामदेवास०
 अपत्थियपत्थिया । जइणंतुमंअज्जजाव । ववरोविज्जसि । तएणंसेकामदेवेस० । तेणंदिव्वेणं । दोच्चं
 पितच्चंपि । एवंवृत्तेसमाणेअभीएजाव । धम्मज्जाणोवगएविहरइ । तएणंसेदेवेपिसायरूवे । काम

थकोअणवौल्योरह्यो धमंरूपीध्याननेविखेविचरे तिवारपक्खीते देवतापिसाचरूपकामदेवअमणोपासकने अविहतोअवशतो थको
 धर्मध्यानमेनिअलथकोविचरेएहवोदेखेएहवोदेखीने तेहीजरीतेवीजीवारतीजीवारकामदेवने एहवोवचनकहे अरेकामदेवअम
 णोपासक अपार्थितमरणनावांकरणहार जोतुं हिवणांआजव्रतपञ्चक्खाणनहीभांजेतोऊं तुभनेमारस्युं तिवारेतेकामदेवआवक

इति अभीते इत्यादीन्येकार्यान्यतिभयप्रकर्षप्रदर्शनार्थानि त्रिवलियंति त्रिवलीकां भुक्कुटीं दृष्टिं रचनाविशेषं ललाटे संहृत्य विधायेति चालयितुमन्यथाकर्तुं चलनं च द्विधा संशयद्वारेण विपर्ययद्वारेण च तत्र लोभयितुमिति संशयतो विपरणामयितुमिति च विपर्ययतः आंता

देवंस० । अभीयं जाव विहरमाणं पासइत्ता । आसुरत्ते४ । त्रिवलियं भिउडिं णिडालेसाहडु । का
मदेवंस० । नीलुप्पलजाव असिणा । खंडाखंडं करेइ । तएणं से कामदेवेस० । तं उज्जलं जावदुरहिया

तेपि शाचरूपदेवता वीजी वारतीजी वारइसोकछायकां निर्भीकथको यावत्शब्दे निडरथको धर्मरूपी ध्यानकरतोथको विचरेति वारपक्कीते देवतापि शाचरूपथको कामदेवअमणोपासकने अभीतनिडरथको विचरे विचरतो देखी करीने आंखलाल करीने को प्यो त्रिवली निलाडमाथे चाढी भीषण डरणी ऊइ कामदेव आवकने नीलोत्पल कमलतिण कमलसरीखो खड्गतिणे करदेवता खंडखंडकरे तिवारपक्कीते कामदेव आवकतिका उजली यावत्शब्दे सहितां दोहिली एहवी वेदना भली परे सहे तिवारपक्कीते देवपि शाचरूप कामदेव

दयःसमानार्थाःसत्तंगपद्द्विवंतिसप्तांगानिचत्वारःपादाःकरःपुच्छंसिस्त्रचेति एतानिप्रतिष्ठितानिभूमौलग्नानियस्यतत्तथासमंमांसो

संवेयणंसम्भंसहृद् । जावअहिवासेद् । तएणंसेदिव्वेपि० कामदेवंस० । अभीयंजावविहरमाणंपास
इ२ । जावनोसंवादेद् । कामदेवंस० । निग्गंथाओपावयणाओ । चालित्तएवा । खोभित्तएवा । वि
परिणामंतएवा । ताहेसंतेपरितंतं । सणियं२पच्चोसक्कई२त्ता । पोसहसालाओपडिणिक्खमइत्ता ।
दिव्वंपिसायरूवंविप्पजहइ । दिव्वंएगंमहंहत्थिरूवंविउव्वइ । सत्तंगपयिद्वियंसम्भंसंद्वियं । सुजायं

अमणोपासकआवकने अभीतनिडरपणैयावत्शब्दे विचरतोथको देखेदेखीने यावत्शब्दे चूकावीनसके कामदेवअमणोपासकनेनि
ग्रंथनावचनऊंतीचलावीनसके क्षोभावीसकेनही विपरिणामंतधर्मउपरे शंकाकांखानावीतेदेव ताथाकोपरिआंतऊओहलवेहलवेपा
छोवलेपाछोवलीनेपोसहसालऊंतीपाछोनीकलेनीकलीनेवडादेवतारूपीप्रिशाचनोरूपकोडेदिव्यवडोएक देवतामोटोहायीनोरूपवि
कुर्वेसातअंगप्रधानभुंलागाचारपग सुंडपुरसचिक्कएहवेसंस्थानलक्षणैकरसहितअंगउपंगेऊं चोपूठो सूजातअजा सरिखीकुखिलांवी

पचयात्संस्थितंगजलक्षणोपेतंसकलांगोपांगत्वात्सुजातमिवसुजातं पूर्णदिनजातंपुरतोग्रतउदग्रं उच्चंसमुच्छितशिरस्तत्पर्यः पृष्ठतः
पृष्ठदेशेवराहःशूकरःसद्भवराहःप्राकृतत्वान्नपुंसकलिङ्गताअजायाद्वकुक्षीयस्यतदजाकुक्षिअलंबकुक्षीप्रलंबत्वेनप्रलम्बोदीर्घोऽलम्बोदर
स्येवगणपतेरिवाधरौष्ठः करश्चहस्तोयस्यतत्प्रलम्बोदराधरकरंअभ्युद्गतमुकुलाआयतकुद्मलायोमस्त्रिकाविविकिलस्तद्वत् विमलोधवलौ

पुरओदेगंपिदृतोवराहं । अयाकुक्षिअलंबकुक्षिं । पलंबलंबोदराधरकरं । अभुग्गतमउलमस्त्रिया ।
विमलधवलदंतं । कंचणकोसीपविदृतंतं । अणामियचावललितसंवेल्लितं । अग्नसौडं । कुम्भपडि
पुन्रचलणंवीसद्भनखं । अस्त्रीणयमाणजुत्तपुच्छं । मत्तमेहमिवगुलुगुलेतं । मणपवणजणियवेगं ।

शूंडिउंदरगणेशनीपरेलांवेपेटजेहनो असुतवकुलमालतीसरिखाजेहवा धवलादांतक्के जेहना बलीजेहनेसोनानीखोलक्केदांतेकां
ईकनमायोधनुषतेहनीपरेसंकोचोक्केशूंडनोअग्रभागजिणेवलीकाक्कवानीपरेप्रतिपूर्णचरणवीसजेहनेनखक्केअस्त्रीणकहतांप्रमाणेपे
तपुंक्केजेहनोमदोन्नत्तमेहनीपरेगर्जारवकरतो मनअनेपवनजेहनोजीतोक्केवेगजिणेएहवोवडोहाथीनोरूपविकुर्वेजिहांपोसहसाला

उ०टी०
१०२

सूत्र

भाषा

दन्तौयस्यअथवाप्राकृतत्वान्मल्लिकामुकुलवदभ्युन्नतावुन्नतौ विमलधवलदन्तौयस्यतदभ्युन्नतमुकुलमल्लिकाविमलधवलदंतंकांचनकोशीप्र
तिष्ठदन्तंकोशीतिप्रतिमाआनामितमीषन्नामितंयच्चापंधनुस्तद्वदाललिताचविलासवतीसखेल्लिताचवेल्लंतीसंकोचितांवाअग्रशुण्डासु

दिवंहत्थिरूवंविउव्वइ । जेणेवपोसहसाला । जेणेवकामदेवेस० । तेणेवउवागच्छइत्ता । काम
देवंएवंवयासी । हंभोकामदेवातहेवभणइ । जावणभंजेसि । तोतेअज्जअहंसेंडाए । गेहहामि
त्ता । पोसहसालाओणीणेमित्ता । उड्डुंवेहासंउव्विहामित्ता । तिक्खेहिंदंतमुसलेहिं । पडि

हे जिहांकामदेवअमणोपासकतिणेठिकाणेंआवेआवीनेकामदेवआवकनेएहवोकहे रेहोकामदेवआवकपूर्वेकह्योतिमहीजकहेजोतं
व्रतनहीभाजे तोळंआजतुजनेसूडेकरीने पकडीसपकडीने पोसहसालाथीवाहिरलेइजास्युलेइने उचोआकासेउच्छालिसउच्छा
लीकरीनेतीखादांतमुसलसरीखातिणेकरीने तुजनेपीडाकरिसनीचोनाखीधरतीतलनेविषे तीनवारपगथकीलोलस्यं जिवारेतुं

च्छामिअहेधरणतलंसि । तिवसुत्तोपाएसुलोलेमि । जयाणंतुमं । अट्टदुहट्टवसट्टे । अकालेचेव ।
 जीवियाओविवरोविज्जसि । तंसेकामदेवेस० । तेणंदिव्वेणंहत्थिरूवेणं । एवंवुत्ते । समाणे
 अभीएजावविहरइ । तएणंसेदिव्वेहत्थिरूवे । कामदेवंसमणोवासयंअभीयं । जावविहरमाणंपास
 इत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंबयासी । हंभोकामदेवा । णोविहरइ । तंसिदिव्वेहत्थिरूवे

आर्त्तरौद्रध्याननेवसेंकरीनेअकालमरणेज्जंतुजनेजीवयकीरहितकरीस तिवारपछीकामदेवआवक तिणेमोटेदेवेहाथीनेरूपेकरीने
 एहवावचन कछ्हाथकांसुण्यांथका अभीतनिडरथकोविचरे तिवारपछीतेहस्तीरूपदेवता कामदेवएहवेनामाअमणोपासकआवकने
 निडरथको यावत्शब्देविचरतोथकोदेखेदेखीकरीने दोइवारतीनवारकामदेवआवकने एहवोवचनकहे रेहोकामदेवआवकतिमही
 जपूरवरीचूकावे तिवारेदेवताहाथीने रूपेकरीकामदेवआवकनेनिर्भयथकोएहवोजाणेजीणीने एहवोविचरतोथकोदेखेदेखीनेलाल

कामदेवंसमणोवासयंअभीयं । विहरमाणंपासइत्ता । आसुरत्ते४ । कामदेवंसमणोवासयं । सों
 डाएगिरहेइत्ता । उडुंविहासंउब्बिहइत्ता । तिकखेहिंदंतमुसलेहिं । पडिच्छइत्ता । अहेधरणि
 तलंसि । तिकखुत्तोपाएसुलोलेइ । तएणंसेकामदेवे । तंउज्जलंजावअहियासेइ । तएणंसेदिव्वेहत्थि
 रुवे । कामदेवंजावनोसंचाएइ । जावसणियं२पच्चोसक्कइ२ । पोसहसालाओ । पडिणिकवमइ२

आंखकरीनेकोथोकामदेवअमणोपासकआवकने सुंडादंडसुंपकडेपकड़ीने ऊंचोआकासेलेइनेउच्छालेउच्छालीने तीखाजेहना
 दांततिणेश्वसलथकी पड़तोथकोभालेभालीनेअहधरतीयेनाखे तीनवारपगसुंलोलेचांपेचापीने तिवारेतेकामदेवआवकतिकेउजली
 तीब्रवेदतानेसहे तिवारेतेदेवताहाथीनेरूपकामदेवआवकनेचूकावीनसके यावत्शब्देहलवेहलवेपाछोवले पोसहसालाऊंतीपाछो
 नीकलेपाछोनीकलीने दिथ्यहाथीनोरूपतेहनेछोड़ेछोड़ीने एकएहवोमोटोकालंदारसर्पनोरूपविकुर्वे वलीकेहवोछेउग्रविषट्ठीविष

गुडाग्रं यस्य तच्छर्मवत्कूर्माकाराः प्रतिपूर्णाश्चरणयस्य तत्तथाविंशतिनखमालीनप्रमाणयुक्तपुच्छमितिकण्ठं उग्वीसंद्वयादीनिस
परूपविशेषणानिक्वविद्यावच्छब्दोपात्तानिक्वचित्वाच्चादुक्तानिदृश्यन्तेततोऽग्रविषंदुरधिसह्यं विषंचण्डविषमल्पकालेनैवदृश्यरीरव्यापक
विषत्वाद्वोरविषंमारकत्वान्महाकायं महाशरीरंमषीमूषाकालकंनयनविषेणदृष्टिविषेणरोषेणचपूर्णंनयनविषरोषपूर्णंअञ्जनपुञ्जा

दिव्यंहतिरूपंविषजहृद्भ्रमा । एगंमहंदिव्यंसप्पूरुवंविउव्वइ । उग्विसंद्वीविसं । महाकायंम
सीमूसाकालगं । नयणविसरोमपुसं । अंजणपुंजनिगरप्पगासं । रत्तत्थंलोहियलोयजमलजुयलं
चंचलजीहंधरणियलवेणिभूअं । उक्कड़फुड़कुड़िलजटिल । कक्कसविअवफुडाडोवकरणदत्थं । लोहा

मोटोक्केशरीरमिससरिखोकालोअत्थंतक्के नयणनेविषेविषरूपीरोसभस्यो जेहवोकालोकाजलतेहनाढिगसरीखोराताजेहवालोहिता
चरत्तसारीखीआंखजेहनीवलीजोडेलांवीलपलपाटकरतीचंचलजीभष्ठिवीरूपजेस्त्रीनेवेणीभूतक्केउत्कुटकहतांवडामोटाकरतोकुटि
लकर्कशविस्तीर्णफणनोमोटोआडंवरफणाटोपकीधोक्के जेहवालोहनाआगरधमधमाटकरेतेहनीपरेशब्दकरतो महावीहामणोकिंल

नांकज्जलोत्कराणां योनिकरः समूहस्तद्वत्प्रकाशो यस्य तदञ्जनपुञ्जनि करप्रकाशं रक्ताक्षं लोहितलोचनं ~~यस्य~~ समस्थयोर्युगलं द्वयं
 चञ्चलन्योरत्यर्थं चपलयोर्जिह्वयोर्यस्य तद्वयमलयुगलचञ्चलजिह्वं धरणीतलस्य वेणीवकेसवंन्धविशेषद्वकृष्णत्वदीर्घत्वाभ्यामिति धरणी
 तलवेणिभूतसुत्कटौ न भिभवनीयत्वात् स्फुटो व्यक्तो भासुरतया दृश्यत्वात् कुटिलो वक्रत्वात् जटिलः केशसटायोगात् कर्कशो निष्ठुरो नम्रता
 या अभावात् विकटो विस्तीर्णो यः स्फुटाटोपः फणाडम्बरं तत्करणे दक्षं उत्कटस्फुटकुटिलजटिलकर्कशविकटस्फोटाटोपकरणदक्षं तथालोहा
 गरधम्ममाणधमधमंतघोसं लोहारकस्येव ध्मायमानस्य भ्रस्त्रावातेनोद्दीप्यमानस्य धमधमायमानस्य धमधमेत्येवं शब्दायमानस्य घोषं शब्दो
 यस्य तत्तथा इह च विशेषः ~~स्य~~ पूर्वनिपातः प्राकृतत्वादिति अणागलियतिव्यपयंडरोसं अनाकलितोऽपरिमितोऽनर्गलितो वा निरोद्धुमशक्य
 स्तीव्रः प्रचण्डोऽतिप्रकटो रोषो यस्य तत्तथा सरसरस्मृतिः लौकिकानुकरणभाषापच्छिमेणं भागएणंति पुच्छेनेत्यर्थः निकुट्टिमेत्ति निकुट्ट

गरधम्ममाणधम्मिंतघोसं । अणागलिअतिव्वचंडरोसं । सप्परूवंविउव्वित्ता । जेणेवपोसहसाला ।

किलाटकरतोऽतिरौद्ररूप एहवोसर्पनोरूपविकुर्वेविकुर्वीने जिणेदिसीपोसहनीपोसहसाल जिणेदिसीकामदेवआवकतिहातेसर्प

जैणेवकामदे० । तेणेवउवागच्छइत्ता । कामदेवंएवंवयासी । हंभीएजाववेवा । जावणभंजेसि । त
 ओअज्जेवअहंसरसरस्सकायंदूरुहामि० । पच्छिमेणंभाएणंतिकखुत्तो । गीवंवेढेमिंत्ता । तिकखा
 हिंविसपरिगयाहिं । दाढाहिंउरसिचेवनिकुट्टेमिजहाणंतुमं । अट्टदुहट्टअकालेचेवजीवियाओवव
 रोवज्जसि । तएणंसिकामदेवेसमणोवासए । तेणंदिव्वेणंसप्परूवेणं । एवंवुत्तेसमाणे । अभीएजाववि

आवेआवीने कामदेवआवकनेएहवोकहे रेहोकामदेवआवकजोतुं ताहरोब्रतनहीभांजसी तिवारेतोड्डंआजहीजताहरेशरीरउपरे
 सरसराटकरतोचढीसचढीने पाळिलोभागतिणेकरीनेतीनवारकरीनेताहरी ग्रीवागर्दनवीटीसवीटीने तीखाजेमाहारादांतविषेकरी
 नेभस्यायका विषेभरीडाढसुं तुजनेडसीसताहरेसर्वशरीरमाहे विषपसरस्ये जिवारेतुंआर्त्तरौद्रध्यानेकरीनेअकालमरणपामसी
 जीवेकरीनेरहितडसी तिवारेतेकामदेवएहवेनामाआवक तिणेदेवतायेसर्परूपद्रुणेप्रकारेकहोयके निर्भयथकोयावत्धर्मनेविषेविचरे
 तेदेवतावीजीवारतीजीवारएहवोकहे कामदेवआवकधर्मनेविषेविचरे तिवारपछीते देवतासर्पनेरूपे कामदेवएहवेनामेआवकने

यामिप्रहृष्टमि उज्जलंति उज्ज्वलां विपक्षलेशेनाप्यकलङ्कितां विपुलां शरीरव्यापकत्वात् । कर्कशं कर्कशद्रव्यमिवानिष्टां प्रगाढां प्रकर्षवतीं च

हरद् । सोविदोच्चं पितच्चं पिभणद् । कामदेवो जावविहरद् । तएणं से दिव्वे सप्परूवे । कामदेवं सम
णो वासयं । अभीयं जावपासद् इत्ता । आसुरत्ते । कामदेवस्स सरस्स कायं । दूरुहद् इत्ता । पच्छिम
भा एणं तिक्खुत्तो गीव वेढेद् इत्ता । तिक्खाहिं विसपरिगयाहिं दाढाहिं । उरं सिचेव नि कुट्टेद् । तएणं
कामदेवेतं । उज्जला जाव अहियासेद् । तएणं से दिव्वे सप्परूवे । कामदेवं । अभीयं पासद् इत्ता । जा

निर्भयथ कोदे खेदे खीकरीने कोधकरीने कोप्यो कामदेवनामा आवकते हने शरीरे सरसराट् करतो चढे पच्छिम भाग पूंछुडे करीने तीन वला
कादेइ शरीर नीग्रोवा वीटे वीटीने महातीखी विसे करीने सहित एह वीतीखी दाढां करीने उरहीयेने विघेडं कदेवे तिवारे कामदेव आवक
तिणे उजली कठोर वेदनाने सररीरे करसहे तिवार पछी ते देवता सर्परूप कामदेव आवकने निर्भयथ कोदे खेदे खीकरीने जिवारे चूकावीन
सके कामदेव आवकने निग्रंथना प्रवचन मार्गं ऊंती चूकावीन सके खोभावीन सवे संकाकं चाना वीतिवारे ते देवताया कोहलवे हलवे पाछो

उटी०

१०६

गङ्गां रौद्रां दुक्खदुःखरूपां न सुखा मिच्छन्ति । किमुक्तं भवति दुरहिया संति दुरधिसच्चमिति हारविराड् यवत्यमित्यादौ यावत्करणं हि दं ह्यं कङ्कडग
तुडियथं भयभयं अंगदकुं डलमङ्गुलं तलकन्नपीठधारिविचित्तहत्याभरणं विचित्तमालामउलिकल्लाणगपवरमल्लाणुलेवणधरं भासुरां
दिपलं ववणमालाधरं दिव्वेणं वन्नेणं दिव्वेणं गंधेणं दिव्वेणं फासिणं दिव्वेणं संघयणेणं दिव्वेणं संठाणेणं दिव्वाएड् ड्ढीएदिव्वाएजुर्दुएदिव्वाएप
हाएदिव्वाएछायाएदिव्वाएअच्चीएदिव्वेणं तेणं दिव्वाएलेसाएत्ति ~~अथ~~ नवरं कटकानिकं कणविशेषास्तुटितानि वाङ्मरक्षकास्ताभिरतिव

सूत्र

हेनोसंचाएति । कामदेवंस० । निग्गंथाओपवयणाओ । चालित्तएवाखोभेत्तएका । विप्परित्तएवा
ताहेसंते३ । सणियं२पच्चोसक्कइत्ता । पोसहसालाओपडिणिक्खमइ२त्ता । दिव्वंसप्परूवंविप्पजह
इ२त्ता । एगंमहंदिव्वंदेवरूवंविउव्वइ ~~अथ~~ । जावदसदिसाओ । उज्जोवेमाणंपभासे

भाषा

नीकलेनीकलीने पोषधशालाथीयाओनीसरेपाओनीसरीने दिव्वमोटोसर्पनोरूपतेहनेओड्ढेओड्ढीने एकमोटोदिव्वदेवतानोरूपविकु
र्वेविकुर्वीनेहार१८अठारेसरोविराजतो यावत्शब्देदशदिसीने उद्योतउजवालोकरतोकांनेकुं डलविराजमानयकोदिव्यप्रधानदेवता

ऊत्वात्संभितौस्तब्धौकृतौभुजौयस्यतत्तथाअङ्गदेवकेयूरेकुण्डलेच प्रतीतौष्टुष्टगण्डतलेष्टुष्टगण्डोपककर्णपीठाभिधानेकर्णाभरणेचधारयतियत्तत्तथास्तत्त्रविचित्रमालाप्रधानोमौलिर्मुकटंमस्तकंवायस्यतत्तथाकल्याणकमनुपहतंप्रवरंवस्त्रंपरहितंयेनतत्तथाकल्याणकानिप्रवराणिमाल्यानिकुसुमानिअनुलेपनानिचधारयतियत्तथाभास्वरवोदीकंदीप्तशरीरं प्रलम्बायावनमालाआभरणविशेषस्तांधारयतियत्तत्तथादिव्येनवर्णेनयुक्तमितिगम्यतेएवंसर्वत्रनवरंऋध्याविमानवस्त्रभूषणादिकीयायुक्त्यादृष्टपरिवारादियोगेनप्रभयाप्रभावेनछायाप्रतिबिम्बेनार्चिषादीप्तिज्वालायातेजसाकान्त्यालेख्ययाआत्मपरिणामेनोद्योतयन्प्रकाशयन्शोभयदितिप्रासादीयंचित्ताह्लादकंदर्शनीयंयत्पश्यच्चक्षुर्नआस्यतिअभिरूपंमनोज्ञंप्रतिरूपंदृष्टारंरप्रतिरूपंयस्य विकुर्यवैक्रियंकृत्वाअन्तरिक्षप्रतिपन्नःआकाशस्थितःसकिङ्किणीकानिचक्षुद्रघण्टिकोपेतानिसकलेभिरिन्द्रियैर्द्रव्यादीयावत्करणदिदंदृश्यंवज्रपाणीपुरन्दरे सयक्कजसहस्रकखेमधवंपागसासणेदाहिणवृद्ध

माणंपासइ । दिव्यंदेवरूपंविउव्वइत्ता । कामदेवस्सपोसहसालंअणुपविसइत्ता । अंतरिक्षपडि

नोरूपविकुर्वेविकुर्वीकरीने जिहांकामदेवक्खे पोसहनीपोसहसालविषेतिणमांहेपेसेपेसीने आकासमार्गेरह्योथक्कोनान्हीजेधूवरीये

लोगाहिर्वद्वत्तीसविमाणसयसहस्राहिर्वद्वेरावणवाहणेसुरिंदेअयरंवरवत्यधरेआलद्वयमालमउडेणवहेमचारुचित्तचञ्चलकुंडल
विलिहिज्जमाणगंडेभासुरवोंदीपलंबवणमालधरेसोहम्मेकप्येसोहम्माबडिंसएविमाणेसभाएसोहमाएणि शक्रादिशब्दानांचव्युत्पत्यर्थ
भेदेनभिन्नार्थताद्रष्टव्यातथाहिशक्तियोगाच्छकःदेवानांपरमेश्वरत्वाद्देवेन्द्रःदेवानांमध्येराजमानत्वाच्छोभमानत्वाद्देवराजः वज्रपाणिः

वस्मे सखिंखिणियाइ'पंचवन्नाइ' । वत्थाइ'परिहिए । कामदेवं०एवंवयासी । हंभोकामदेवास० ।
धस्मेसिणंतुमंदेवा० । संपुस्मेकयट्टेकयलक्खणे । सुलङ्गेणंतवदे० । माणुस्सजम्मजीवियफले । जस्सणंदे०
तवनिग्गंथाओपावयणाओ । मेरुव्वपडिवत्तीलद्धा । पत्ताअभिसमस्सागया । एवंखलुदेवा० । सक्केदे

करीनेसहितपंचवर्षराप्रधानवस्त्रपहस्याक्के कामदेवआवकनेएहवोकहे अहोकामदेवआवकतुं धन्नतुं भाग्यवंतहे देवानुप्रिय संपूर्णप्रति
ज्ञाजेहनोनिर्वाहणहारजेजिनधर्मनेविषे एहवीताहरीदृढताउपसर्गे करीनेधर्मथीनचूकोभलेलाधोमनुष्यअवतारनोफलजेतुभनेदेवा
नुप्रियनिग्रंथनाप्रवचनथीदेवताचूकावीनसके मेरुपर्वतनीपरेसीलव्रतादिके अभिसमस्तपणे करीनेदृढतापामीद्वमनिश्चयहे देवानुप्रिय

उ० टी०

११२

कुलिशकरः पुरोभुरादिनगरविशेषस्तस्यदारणात्पुरन्दरः तथाशतक्रतुशब्देनेहप्रतिमाविवक्षितास्ततः कार्त्तिकश्रेष्ठिवेशतंक्रतूनाम
भिगृहविशेषाणांयस्यासौ शतक्रतुर्लिङ्गचूर्णिकारव्याख्यातथापञ्चानांमन्त्रिशतानांसहस्रमक्ष्णांभवतीतितद्योगादसौसहस्राक्षः तथाम
घशब्देनेहमेघाविवक्षितास्तस्यैवशवर्त्तिनःसंतिसमघवास्तथापि कोनामवलगांस्तस्यरिपुस्तच्छाशनात्पाकशासनः लोकस्यार्द्धमर्द्धलोको
दक्षिणोयोर्द्धलोकयोधिपतिः सतथाएरावणैरावणः हस्तीसवाहनंयस्य सतथासुष्टुरांजन्तेएतेसुरास्तेषामिन्द्रःप्रभुः सुराणां
देवानांमहन्द्रः सुरेन्द्रः पूर्वतदेवेन्द्रत्वेनप्रतिपादितत्वादन्यथावापुनरुक्तपरिहारःकार्यः अरजांसिनिर्मलानिअश्वरमाकाशंतद्वदच्छ

सुव

विंदेदेवराया । सयक्क ऊसहस्रक्खे । जावसक्कंसि सीहासणंसि । चउरासीतीए । सामाणियसाह
सीणंदेवा । जावअस्सेसिंचवज्जणं । देवाणयदे गीणय । मज्झगएएवमाहिकवइ४ । एवंखलुदेवा० ।

भाषा

सक्रद्वंद्वदेवेन्द्रदेवतानोराजा १०० सतकीयाक्खेयज्जिणेवलीसहस्राक्ष यावत्शब्दे सक्रसिंहासणेवेठाथका चोरासी८४ हजार इंद्रे
सामानिकद्वंद्वसरीखादेवताअने यावत्शब्देअस्सेसिकहतांओरघणावज्जप्रकारेदेवताअनेदेवी तेहनीसभामेवेठाथकांएहवोकहेइणे

त्वेन यानितान्यवराणि तानिवस्त्राणिधारयति यः सत्त्वात्रालिङ्गितमालमारोपितस्वगुसुकुटोयस्य सत्त्वनवेद्वनवहेनः सुवर्णस्य
 सम्बन्धिनीचारणीशोभनेचित्रे चित्रवतीचञ्चलेयेकुण्डलेताभ्यां विलख्यमानौगण्डौयस्यसतथाशेषं प्रागिवैतिसामाण्यसाहस्रीणिभिह
 यावत्करणादिदृश्यं तायत्तीसाएतायत्तीसगाणंचतुर्हंलोगपालाणं अट्टहंअग्रमहिशीणं सपरिवाराणंतिहंपरिसाणंसत्तहं
 अणियाणंसत्तहंअणियाहिवर्द्धणंचउहंचउरासीणंआयरक्खदेवसाहस्रीप्रांतवत्तायस्त्रिंशाःपूज्याःमहत्तरकल्पालोकपालाःपूर्वा
 दिग्विपतयः सोमयमवरुणवैश्रमणाख्याः अग्रमहिष्यः प्रधानभार्यास्तत्परिवारः प्रत्येकं पञ्चसहस्राणिसर्वमीलनेचत्वारिंशत्सहस्राणि
 तिपरिषदोभ्यंतरामध्यमावाह्याचसप्तानीकानि पदातिगजाश्वरथवृषभभेदात्पञ्चसंग्रामिकाणि गंधर्वानीकंनाद्यानीकंचेतिसप्ता
 नीकाधिपतयश्चसप्तैव प्रधानपत्तिः प्रधानोगजएवमन्येपि आत्मरक्षार्थमङ्गरक्षकास्तेषां चतस्रःसहस्राणांचतुरशीत्यः आख्यातिसामा
 न्यतोभाषतेविशेषतः एतदेवप्रज्ञापयतिप्रकृतवतीतिपदद्वयेनक्रमेणोच्यतइतिदेवेणवेत्यादौयावत्करणादेवंकृतं जक्खेणवारक्खसेण
 वाकिंनरेणवाकिंपुरुसेणवामहोरगेणवागंधवेणवा/पुत्तिवृद्धीएवमादियावत्करणादिहंलंजुईजसेवलंबीरियं पुरिसक्कारपरक्रमे
 त्तिनायंभुज्जोकरणायातेनैवआयंतिनिपातोवाक्यालंकारेअवधारणेवाभूयः करणतायांपुनराचरणेन प्रत्तिष्यइति गम्यतेजहासंखे

जंबूद्वीवेश्भारहेवासे । चंपाएणयरीए । कामदेवेस० । पोसहसालाएपोसहिए । वंभचारीजाव
दम्भसंधारोवगए । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मपस्सत्तिं । उवसं०विहरइ । नोखलुसे
सक्काकेणइदेवेणवा । दाणवेणवागंधवेणवा । जावनिग्गंधाओपावयणाओ । चालित्तएवाखोभित्त
एवा । विप्परित्तएवा । तएणंअहंसक्कस्स । देविंदस्सदेवरणोएयमडुं । असहहमाणेइहहंभवमागओ

प्रकारेनिश्चयहे देवानुप्रिय जंबूदीपनामादीपतेहनेभरतक्षेत्रविषे चंपाएहवेनामेनगरीने विषेकामदेवनामाश्रावकहिवणांपोसहसाला
नेविषेपोसहभणीपोसहसहित ब्रह्मचर्यनोधरणहारयावत्शब्देडाभनेसंधारेवैठोके अमणभगवंतमहावीरस्वामीतेहतणे समीपधर्मनी
प्रज्ञप्तिबुद्धतेहनी उपसंपदालेइनेविचरेके नोकहतां नहीनिश्चयकोइचूकावासमर्थनऊवे कोइदेवताविमानवासीदाणवकहीजे व्यंतर
वलीगंधर्वादिसमस्तेकरी यावत्शब्देनिग्रंथनाप्रवचनथकी चलाइवानसके खोभावीनसके परिणामेकरीनेतिवारपक्कीऊंशक्रइंद्रदेव
तानोइंद्रदेवतानोराजातेहना एहवावचनअवमानतोयको मनुजमाहिएहवीइढ़ताअणसहतोयकोतेभणी ऊंइहांआव्योअहोदेवा

तं । अहो देवा० । इड्डीलडा३ । तंदिङ्गाणं देवा इड्डीजाव । अभिसमस्या गया । तंखामेमिणं देवाणु०
 खमंतुमंरुहंतिणं दे० । णा इभुज्जो करणया एत्तिकहु । पायवडिएपंजलिउडे । एयमइंभुज्जो २खा
 मेइ २त्ता । जामेवदिसंपाउः भुएतामेवदिसंपडिगए । तएणंसेकामदेवेस० । णिरुवसग्गमितिकहु ।
 षडिमंपारइ २ । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । समणे भगवं महावीरेसमोसरिए । समणे जावविहरइ ।

नुप्रियतुम्हारीदृढतादीठी इंद्रेकहीज्जतीतेमेप्रत्यक्षपणेदीठी एमेतुम्हारीसाचीवातजाणी तेभणीज्जंहेदेवाणुप्रियतुम्हानेखामुं कुं
 हेदेवानुप्रियतेभणीतुंखमिवायोग्यक्के इमवारवारकहीनेतेदेवताकामदेवनेत्रिकरणशुद्धे तेहनेपणेपडेवलीदोनं हाथजोडीनेएहवो
 अर्थवारवारकहीअपराधखमावेखमावीने जिणेदिसीने आय्योज्जतो तिणेदिसीनेते देवतापाछो गओ तिवारपछीतेकामदेवआवक
 उपसर्गारहितज्जवोजाणीने त्रिकरणशुद्धे काउसगपारे तिणेकाले तिणसमेनेविषे अमणभगवंत महावीरखामीचरमतीर्थंकरस
 मवसख्याचवदे १४ हजारसाधांसुंविचरे तिवारपछीते कामदेवआवक उद्याननेविषे अमणभगवंत समवसख्याएहवीवातसांभली इणे

त्तियथासंख्यः श्रावको भगवत्यामभिहितस्तथायमपि वक्तव्यः अयमभिप्रायोऽन्येष्वविधमभिगमं सचित्तद्रव्यव्युत्सर्गादिकं समवसरणप्रवेसे
विदधति संखः पुनः पौषधकत्वेन सचेतनादिद्रव्याणामभावात्तन्न कृतवानयमपि पौषधिक इति संखेनोपमितः ~~यथाश्रयणादिदं दृष्टव्यं~~
जेणेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छइरत्ता समणं भगवं महावीरं तिकखुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइरत्ता वंदइ गमंसइरत्ता
णच्चासखेणाइदूरे सुखुसमाणे अभिसुहेपंजलिउडे पज्जुवासइत्ति तएणं समणे ३ कामदेवस्स समणोवासयस्स तीसेयमहइमहाली
याएपरिसाए इतथाअथ औपपातिकाधितं सुखं तावत्तव्यं यावत् धर्मकथा समाप्ता परिषत् प्रतिगता तच्चैवं सकलशेषमुपदहति तएणं

तएणं सेकामदेवेस० । इमीसेकहाएलइडेसमाणे । एवं खलु समणे जावविहरइ । तंसेयं खलु । ममंस
मणं भगवं महावीरं । वंदित्ताणमंसित्ता । तओपडिणियत्तस्स । पोसहंपारित्तएत्तिकइ । एवं संपे

प्रकारेण मणभगवंतविचरे तोहिवेनिअयमुभनेअमणभगवंतमहावीरस्वामीने वांदिवाजाउं वांदीनमस्कारकरी तिवारपछीपाछो
आवुं आवीनेपोसहपारवोत्तिकरणशुद्धे मुभनेकल्पे एहवोमनमेचींतवेशुद्धज्जलवस्त्रपहरेपहरीने सुहगाअनेअल्पभारएहवावस्त्र

अपरिमितानियानि बलादीनि तैयुक्तौयः सतथाबलंशरीरः प्राणः वीर्यं जीवप्रभवः तेयमाहृष्यकांतिजुत्तेतेजोदीप्ति माहात्म्यं
महानुभावताकांतिः कास्यतासारंयनवधणणिन्नायरमङ्गरनिग्धोसदुंदुभिसरे । शरत्कालप्रभवाभिनवमेषशब्दवत् मधुरोनिर्घोषोयस्य
दुन्दुभेरिवस्वरोयस्य सतथाउरोबिल्वडाणगलविवरस्य कर्णवत् सिरसंकिन्नाए मृद्धनिसंकीर्णतायामस्य मृद्धास्वलितत्वात्सरस्वत्ये
तिसम्बन्धः । कंटपीवट्टीयाएअगरभातेव्यक्तवर्णं घोसेत्यर्थः अम्ममणाएअनवरवंचमानयेत्यर्थः सव्वक्खरसन्निवायाएसर्वाक्षरसंयोगवत्या
पुनरुक्त्यातेपरिपूर्णमधुरयासव्वभासाणुगामिणीएसरस्सद्धेए भणित्याजोयणनीहारिणासरेणंयोजनातिकामिणाशब्देनअद्धमागहाए
भासाएभासद्धअरहाधम्मं परिकहेइ अद्धमागधीभाषायस्यांरसोक्कंशौ मागध्यामित्यादिकं मागधीभाषालक्षणंपरिपूर्णं नास्तिभाषते
सामान्येनभणनमितिकिंविधो भगवान् अर्हन् पूजितोपूजोचितः अरहस्योवासर्बज्ञत्वात्कन्धम्मं अद्धेय ज्ञेयानुष्ठेयवस्तुअद्वानज्ञानानु

सइ । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । कामदेवस्सतीसेय । जावधम्मकहासम्मत्ता । कामदेवेइसमणेभ

अहोकामदेव आजतुभनेआधीराविनेसमेवर्त्तमानयका एकदेवताताहरेसमीपेप्रगच्छो तिवारपक्खीतेदेवताएकमोटो पिशाचरूपवि

ष्ठानरूपंतथापरिकथयन्ति अशेषविशेषंकथनेनेति तथातेसिंसब्बे सिंआयरियमणायरियाणं अगिलाएधम्ममाइक्खदूनकेवलं ऋषिपर्ष
 दादीनां येवन्दनाद्यर्थमागतास्तेषांचसर्वेषामार्याणामार्यदेशोत्पन्नानामनार्याणांस्ते च्छानामग्लान्याअखेदेवेतिसावियणंअड्डमागहा
 भासातेसिं आयरियमणारियाणंअप्पणोभासाएपरिणामेणंपरिणमइस्वभाषापरिणामेनेत्यर्थः धम्मं कथामेवदर्शयतिअत्थिलोएअत्थि
 अलोएएवंजीवाअजीवाबंधेमोक्खेपुस्सेपावेआसवेसंबरेनिज्जरे एतेषामस्तित्वदर्शनेन शून्यज्ञाननिरात्माद्वैतैकांतक्षणिकनित्यवादिना
 स्तिकादिकुदर्शननिराकरणात्परिणामवस्तुप्रतिपादनेन सकलैहिकामुष्मिकक्रियाणामनवद्यत्वमावेदितं तथाअत्थिअरिहंतांचक्खवही
 वलदेवा वमसुदेवस्सुद्धयातिरिक्खजोणियातिरिक्खजोणणीउमायापियारिसउदेवादेवलोयासिद्धीसिद्धापरिनिव्वाणेपरिनिब्बुया
 सिद्धाकृतकृत्यतापरिनिर्वाणंसकलकम्मं कृतविकारविरहादतिस्वास्थ्यमेवंसिद्धपरिनिर्दृतानामपिविशेषोऽवसेयः तथाअत्थिपाणायवाए
 सुसावाएअदिन्नादाणेमेज्जणेपरिग्गहे अत्थिकोहेमाणेमायालोभेपिज्जे दोसेकलहेअभक्खाणेअरईरईपेसुन्ने परपरिवाएमायामोसे
 मिच्छादंसणसल्ले अत्थिपाणाइवाइवेरमणेकोहविवेगेजावमिच्छादंसणसल्लविवेगेकिंबज्जणासब्बं अत्थिभावंअत्थित्तिवयइसब्बं नत्थिभावं
 नत्थित्तिवइ सुचिन्नाकम्मासुचिन्नफला भवन्ति सुचरिताक्रियादानादिकाः सुचीर्णफलाः पुस्खफलाभवंतीत्यर्थः दुच्चिन्नाकम्मादुच्चि

न्नफला भवन्ति फुसद्गुणपावेवघ्नात्यात्माशुभकर्मणी नपुनःसांख्यमतेनैवनवध्यते पञ्चायंतिजीवाः प्रत्यायंते उत्पद्यन्तेइत्यर्थः सफले
 कक्षाणेपावएदृष्टानिष्टफलं शुभाशुभंकर्मेत्यर्थः धम्ममादक्खद्वचनन्तरोक्तं ज्ञेयश्रद्धेयज्ञानरूपमाचष्टेइत्यर्थः तथाइणमेवनिगंथेपाव
 यणेसच्चे इदमेव प्रत्यक्षं नैग्रन्थं प्रवचनंजिनशासनंसत्यंसङ्गतं कषा दिशुद्धत्वात्सुवर्णवत् अणुत्तरेअविद्यमानं प्रधानतरंकेवलिए
 अद्वितीयं संशुद्धे निर्दोषंपडिपुखे सङ्गुणभृतं नेयाउए नैयायिकं न्यायनिष्टं सल्लगत्तणे मायादिशल्यकर्त्तनंसिद्धमग्गे हितप्राप्तिपथः
 मुत्तिमग्गे अहितविच्युतैरूपायः निव्वाणमग्गे सिद्धिच्चेत्तावाप्तिपथः परिनिव्वाणमग्गे कम्मभावप्रभवसुखोपायः सव्वदुक्खप्पहीणमग्गे
 सकलदुःखक्षयोपायः इदमेवप्रवचनंफलतः प्ररूपमतिइत्थंठियाजीवासिज्झंति निष्ठितार्थतयावुज्झंति केवलतयासुच्चं तिकर्मभिः परि
 निव्वायंते स्वस्थीभवन्तिकिसुक्तं भवतीतिसव्वदुक्खाणमंतंकरेइ एगच्चापुणएगभयंतारोएकार्च्याद्वितीयपूज्याः संयमानुष्ठानंवाएका अस
 दृशीअर्च्चाशरीरंयेषांते एकार्चाते पुनरेकैकेन कप्पेनसिद्धांतितेभक्ताः निग्रन्थप्रवचनसेवकाभदंतावाभट्टारकाभयत्तातारोवसुअ
 म्मावसेसेणंअन्नतरेसुदेवलोगेसु देवत्ताए उववत्तारोभवन्तिमहड्ढिएसुमहज्जुएसुमहाजसेसु महाबलेसुमहाणुभावेसु महासुक्खेसु
 दुरंगएसुचिरट्टिएसु तेणंतत्थदेवाभवन्ति महड्ढियाजावचिरट्टिइयाहारविराइयवत्थाकडगतुडिययंभियभुयाअंगदकुंडलमट्ठगंडतल

उटी०

१२१

कन्धपीठधारीविचित्तहत्याभरणाविचित्तमालामउलिमउडविदीप्तानिविचित्राणिवामउलिस्त्रिमुकुटविशेषः कक्षाणपवरवत्यपरिहिया
कक्षाणगपवरवत्याणुलेवणधराभासुरवोदीपलं वणमालधरा दिव्येणं वन्देणं दिव्येणं गंधेणं दिव्येणं संघयणेणं दिव्येणं संठाणेणं
दिव्याए इड्ढीए दिव्याए जुईए दिव्याए पभाए दिव्याए छायाए दिव्याए अच्चीए दिव्येणं तेएणं दिव्याए लेसाए दसदिसाए उज्जोए
भाणापभासेमाणागईकक्षाणाठिइकक्षाणाआगमे सिभदापासाईयादरसणिज्जा अभिरूवापडिरूवातमाइक्खत्ति यदिह धम्मफलं
तदाख्यात्ति तथा एवं खलु चउहिं ठाणेहिं जीवानेरइयत्ता एकम्मंपकरेति एवमिति वत्तमाणाप्रकारेणेति शेरइयत्ताए कम्मंपकरे
त्तानेरइएसुउववज्जं ति संभारंभयाएमहापरगहाए पंचंदियवहेणं कुणिमाहारेणंकुणमंतिमांसं एवं चणं अभिलावेणं
तिरिक्खजोणिए सुमाइक्खयाए अलियवयणेणं उक्कं चणयाएवंचणयाए तत्र मायावंचणबुद्धिः उत्कञ्चनं सुग्धवञ्चनं प्रवृत्तस्य समीप
वर्त्तिविदग्धरत्तणार्थं ज्ञणमव्यापारतया अवस्थानं वसुणं विपत्तारणं मणूसेसु पगईभइयाए पगईविणीययाए सवसुकेसयाए अम
च्छरियाए प्रकृतिभद्रकतास्वभावतएवापरोपत्ताप्रता अनुकोशीदयदेवेसु सरानसंभारं संजमा संजमेणं अकामनिज्जराएवालतवोक
मेणं तमाइक्खइयदेवमुक्तरूपं नारकत्वादिनिबंधनं तदाख्यातीत्यर्थः तथा जहानरयागमंतीजेनरया जावदेयणानरए सारीरमा

णासाइंदुक्खाइंतिरिक्खजोणीए१ माणुस्सं च अणिच्चंवाहिजरामरणवेयणापउरंदेवायदेवलोएदेवे हिंदेवसोक्खाइं२ देवांश्चदेवलो
 कान् देवेषु देवसौख्यान्याख्यातीति नरगतिरिक्खजोणिमाणुसभावंचदेवलोगंचसिद्धिचसिद्धिवसहिंक्खजीवणियंपरिक्खइं३ जहजीवाव
 ज्झंती सुच्चंति जहयसंक्किलिस्संति जहदुक्खाणंअंतंकरेइ केइअप्पडिबद्धाअड्ढाअड्ढियचित्ताजहाजीवादुक्खसागरमुवेतिजहवेर
 गामुवगयाकम्मसमुग्गंविहाडेति५ आर्त्ताःशरीरतोदुःखिताआर्त्तिनाचिताःशोकादिपीडिताः आर्त्ताद्वाध्यानविशेषादार्त्तितचित्ताइति
 जहारागेणकड़ाणंकम्माणंपावउफलविवागोजहयपरिहीणकम्मासिद्धासिद्धालयमुवेति६ अथानुष्ठेयानुष्ठानलक्षणंधर्ममाहतमेवधम्मं
 दुविहमाइक्खियं येन धर्मेणसिद्धाः सिद्धालयमुपयांतिसएवधम्मोद्विविधआख्यातंदूत्यर्थः ~~लंकार~~अणगारधम्मं अणगारधम्मोइहखल
 सव्वाउसर्वान्धनधान्यादिप्रकरानाश्रित्य सव्वत्ताएसर्वात्मनासर्वैरात्मपरिणामैरित्यर्थः७ आगाराओअणगारियंपव्वइयस्संति सव्वाओ
 पाणाइवायाओवेरमणंएवंसुसावायाओअदिन्नादाणाओवेरमणंमेज्झणाओवेरमणंपरिग्गहराईभोयणाओवेरमणंएवंअयमाउसो अ
 णगारसामाइएधम्मो पयसोएयस्सधम्मस्ससिक्खाएउवट्टिएनिग्गंथेवा निग्गंथीवा २ विहरमाणाआणाएआराहए भवइ आगारधम्मं
 दुवालसविहंआइक्खइतंजहा पंचाणुव्वयाइंतिनिग्गुणव्वयाइंचत्तारिसिक्खावयाइं पंचअणुव्वयाइंतितंजहा थूलाओपाणाइवाया

ओवेरमण एवं सुसावायाओ वेरमणं अदिस्सादाणाओवेरमणं सदारसंतोसेइच्छापरिमाणेति निगुणव्ययाइं तंजहा अणट्ठादंडवेरमणं
 दिसिब्बयंडवभोगपरिभोगेपरिमाणं चत्तारिसिक्खावयाइं तंजहासामादयंदेसावगासियं पोसहोववासोअतिहिसंविभागोअपच्छिम
 मारणंतियसंलेहणाज्झू सणाआराहणाअयमाउसो अगारसामादूएधम्मो पसत्तेएयस्सधम्मस्ससिक्खा । ए उवट्ठिएसमणोवासएसमणो
 वासियावा विहरमाणाएआणाएआराहएभवईतएणंसेमहइमहालियामणूसपरिसासमणस्सभगवओमहावीरस्स अंतिएधम्मं सोच्चा
 णिसम्महट्ट तुट्टजावहिययाउट्टाएउट्टेइ २ समणं भगवं महावीरं तिक्खुत्तो आयाहिणपयाहिणं करेइ २ वंदइणमंसइअत्थे गइयासुं डा
 भवित्ताआ गाराओअणगारियं पव्वइयाअत्थे गइयापंचाणुव्वइयं सत्तसिक्खावइयंदुवालसविहं गिहिधम्मं पडिवन्ना अवसेसापरि
 सासमणं भगवं महावीरं वंदित्तानमंसित्ता २ एवंयासी सुयक्खाएणंभंते निगंथे ~~अणुत्तरेभंते~~ एवंसुपसत्तेभेदतः सुभासिए वचन
 व्यक्तिः सुविणीए सुट्टुशिष्येसु विनिज्जेज्जमात् सुभाविते तत्त्वभणनात् अणुत्तरेभंते निगंथे पावयणे एवंसुपहोधम्मंतं आइक्ख
 माणेउवसमंतं आइक्खह्मकोधादिनिग्रहमित्यर्थः उवसमंआइक्खमाणाविवेगं आइक्खहवाह्यग्रंथत्यागमित्यर्थः विवेगं आइक्खमा
 णावेरमणं आइक्खहमनोनिवृत्ति मित्यर्थः वेरमणंआइक्खमाणा अकरणंपावाणंकम्माणंआइक्खहधम्मं सुपशमादिस्वरूपं ब्रूमेति

गवंमहावीरे । कामदेवंएवंवयासी । सेणूणंकामदेवा । तुम्हंपुब्बरत्तावरत्तकालसमयंसि । एगेदेवे
अंतियंपाउभूए । तएणंसेदेवेएगंमहंपिसायरूवंविउव्वइत्ता । आसुरत्ते४ । एगंमहंनीलुप्पलअ
सिंगहाय । तुमंएवंवयासी । हंभोकामदेवाजावजीवाओववरोविज्जामि । तंतुमंतेणंदेवेणंएवंवुत्तेस
माणे । अभीएजावविहरसि । एवंवणगरहिया । तिस्सि विउवसग्गा । तहेवपडिउच्चारियव्वा । जाव
देवोपडिगया । सेणूणंकामदेवा । अट्टेसमट्टेहंताअत्थिअज्जोइ । समणेभगवंमहावीरे । वहवेसमणे

कुर्वेविकुर्वीने तुभउपरेकोप्योवलीएकमोटोनीलोत्पलकमलसरिखोखङ्गलेइनेतोनेतिणेदेवताइसोकह्यो अहोकामदेवव्रतभांजिनही
भांजैतोतुभनेजीवतव्यथकीरहततुभनेकरीस तिवारेतुंतीयेदेवपिशाचरूपेएहवाकह्याथका निर्भयनिडरथकोधर्मध्याननेविषेविचरे
इणेप्रकारेवर्णकविना इमत्तिणउपसर्गं तुभनेकीधा तिणे प्रकारे तेवातसर्वकही यावत्शब्दे देवलोकेदेवतागयो अहोकामदेवआवक
एवातसाचीकामदेवकहे हांस्वामीसाचसर्व तिवारेअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामी वहवेकहतां घणांसाधुनिग्रंथपरिग्रहत्यक्त अने

उ० टी०

१२५

सूत्र

भाषा

हृदयं विष्णुं अन्ने केदू समणे वामाहणे वा जे एरि संधस्स माइ क्खित्त ते प्रभुरिति शेषः किमंग पुण एत्तो उत्तरतरं एवं वंदिता जामेव दिसि पा
उवभूयाता मेव दिसि पडि गयत्ति अट्टे स समट्टे णि अस्त्ये षोड्ढत्यर्थः अथवा मयोदितवस्तु समर्थः संगतः हन्ता इति कोमलामन्त्रणवचनं
अज्जोत्ति आर्या इति एवमामन्त्यै वमवादीदिति सेहंति त्ति यावत्करणादिदं खमंतिति क्खंति एकार्थाश्चैते विशेषव्याख्यानमप्ये

णिग्गंथेय । णिग्गंथी ओय आमंतेत्ता । एवं वथासी । जइताव अज्जो समणे वासगा । गिहिणो गि
हमज्जावसंता दिव्वमाणु सति क्खजोणि ए । उवसग्गे समंसहइ । जाव अहिया सेइ सक्का पुणाइ । अ
ज्जो समणे हिं निग्गंथे हिं । दुवास संगंगणि पिडगं । अहिज्जमाणे हिं । दिव्वमाणु सति रिक्खजोणि ए

षणी साधवीने आमंतीने एहवोकहे अहो आर्यो अमणो पासकने गट्ही गट्ठस्था वासरहतांथकां पिणजे दिव्यदेवसंबंधी मनुष्यसंबंधीति
र्यचसंबंधीया जे उपसर्ग ऊपजे ते उपसर्गसहे यावत्शब्दे अहिया सेति मशक्तिवंत तुमेथावो अहो आर्यो तुमेकेहवा अमणनिग्रंथीया
द्वादसंगीसूत्रनाजाणवली गणि पिटक समस्तसास्त्रनाजाणहार तिणे करीने दिव्यदेवतामनुष्यतिर्यचसंबंधी जे देवतानां कीधा उपस

हिं । समंसहितएजावअहियासंतए । तएणंसेवहवेसमणा । णिग्गंथायणिग्गंथीओय । समणस्स
 तहत्ति । एयमट्ठंविणएणंपडिसुणेइ । तएणंसेकामदेवेस० । हट्ठुट्ठसमणंभगवंमहावीरं । पसि
 णाइं पुच्छइ । अट्ठमादियइसमणंभगवं । महावीरंतिक्खुत्तोवंदइणमंसइ । वंदित्ताणमंसित्ता ।
 जामेवदिसिंपाउम्भूया । तामेवदिसिंपडिगया । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । अण्णयाचंपाओपडिव
 हिया । जणवयजावविहरइ । तएणंसेकामदेवेसमणो० । पढमंउवासगपडिमं उवसंपजित्ताणंजाव

र्गनेसहिवासमर्थज्जवो यावत्अहियासो तिवारेतेवहवेकहतांघणाअमण साधुअनेनिग्रंथीसाध्वी अमणभगवंतनावचनतहत्तिकीधा
 एहवोअर्थविनयकरीनेसांभलेसांभलीने तिवारेतेकामदेवआवकघणो मननेविषेहर्षसंतोषपामे अमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीने
 प्रश्नकरेपूछेअथजेस्सखमतिकांनेहृदयने विषेधारेअमणभगवंतश्रीमहावीरने तीनप्रदक्षणादेईने वांदे वांदीनमस्कारकरीने जिणे
 दिसीकामदेवआयौज्जतो तिणहीजदिसीकामदेवपाळोगयो तिवारपक्कीअमणभगवंतमहावीरस्वामी एकदाप्रस्तावेचंपानगरीथी

विहरइ । तएणंसेकामदेदेस० । वज्रहिंजावभावेत्ता । वीसंवासाइंममणे । वासगपरियागंपाउ
 णित्ता । एकारसउवासगपडिमंसम्मंकाएणफासेत्ता । दुमासियाए । संलेहणाएअत्ताणं । उभूसि
 त्तासट्ठिंभत्ताइं । अणसणाएच्छेएत्ता । आलोइयसमाहिपत्ते । कालंमासेकालंकिच्चा । सोहम्मकेप्पे
 सोहम्मावडिंसयस्स । महाविमाणस्सउत्तरपुरच्छिमेणं अरुणाभेविमाणे । देवत्ताएउववस्से तत्थणं

वाहिर जनपदकहीजेदेशनेविषेविचरे तिवारेतेकामदेवनामाआवक प्रथमपहलीदर्शनप्रतिमाएक मासनी उवसंपदालेईनेयावत्
 शब्देविचरे निरतीचारतपकीधोजिणे तिवारपछीतेकामदेवआवकघणाछठ अठमादितपकरताथका वीसर०वरसपर्यंत अमणोपासक
 आवकमोपर्यायपालेपालीने इग्यारह११आवकनीप्रतिमासर्वजिनेवही कायायेकरीनें फरसी आउषे परिपूर्णंज्जवाळे हलेसमेविना
 सकीसंलेहणाकीधी आपरीआत्मातपसंघातेभावीळे साठभक्तपाणीरहितअणसणेळेदीने सर्वपापआलोइनेसमाधिमन राखतोथको
 शुभअनेकालमासेकालकरीने पहिलो१सौधर्मनामादेवलोक तिणदेवलोके सौधर्मावतंसकएहवे नामे महामोटोविमाणळे तेहने

षामस्तितदन्यतोवसेयमिदमिदमेवओत्तिनिगमनवाक्यंवाच्यं तच्चेद्वंखलुजंबूसमणेणं जावसंपत्तेणंदोच्चस्सअज्झयणस्सअयमट्ठेपस्सत्ते
त्तिवेमीति उपसकदशानां द्वितीयाध्ययनविवरणसमाप्तमिति ।

अत्येगइयाणंदेवाणं । चत्तारिपलिओवमाइंठिइपस्सत्ता । कामदेवस्सविदेवस्स । चत्तारिपलियोवमा
इंठिइपस्सत्ता । सेणंभंतेकामदेवे । तओचेवदेवलोगाओ । आउक्खएणं३ । अणंतरंचइचइत्ता । क
हिंगमिहिंति । कहिंउववज्जिहिंति । गोमहाविदेहेवासैसिज्झिहिंति । णिक्खेवोवियंअज्झयणंस

उत्तरपूर्वनेमध्यईशानकूणे अरुणाभविमानतिणविमाने देवतापणेउपनो तिणविमाने कितलाइदेवतानोआ उखोच्चारपल्योपमनी
स्थितिकेवलज्ज्ञानीयेपस्सत्ताकही तिहां कामदेवस्स देवतानाइपिण देवतासंवंधी च्चारपल्योपमनीस्थितिकहीक्के हेभगवन्हेस्वामी
तेकामदेवदेवता तिकेप्रथमदेवलोकाहंती देवतासंवंधीआउखोतेहनेक्षयकरी अनंतरआंतरेरहतचवीने किहांज ईनेउपजस्येकिहां
किसीठामेउपजसीतेकहो हेगौतममहाविदेहक्षेत्रनेविखेसीभस्येकर्मथीमूं किजस्ये निक्षेपः वीजाअध्ययननोएत लेअर्थपूरोययो॥ २

उ० टी०

१२६

सूत्र

भाषा

अथ तृतीयं व्याख्यायते तत्सुगमनेवनवरं उक्खेओत्ति उपत्तेपउपोहातः । तृतीयाध्ययनस्य वाच्यः सचायं जइणं भंते समणेणं भगवया जावसंपत्तेणं उवासगदसाणं दोच्चस्स अज्झयणस्स अयमट्ठेपन्नत्तेतच्चस्सणंभंतेकेअट्ठेपन्नत्तेइति कंठश्चायं तथाकोट्टएत्तिकचि

उक्खेवोतइयस्स एवंखलुजंबू तेणंकालेणं तेणंसमयेणं वाणारसीणामंणयरी कोट्टएचेइए जि यसत्तूरायामहट्ठिए तत्थणंवाणारसीए चुल्लणीपियाणामंगाहवइपरिवसइ अट्ठेजावअपरिभूए सो माभारिया अट्ठहिरण्यकोडीओणिहाणपत्ताओ बुट्ठिप्रवित्थरपत्ताओ अठव्वया दसगोसाहस्सिएणं

हिंवे कहोस्वामीतीजा अध्ययननोअर्थ इणेप्रकारे निश्चयजंबू तिणेकालेतिणेसमयने विषे वाणारसी एहवेनामे नगरीऊई कोट्टक एहवेनामा चैत्य जितशत्रु एहवेनामे राजा महाअट्ठिवंत तिणेवाणारसी नगरीने विषे चुल्लणी पिताएहवेनामे गाथापति गृहस्थवसेक्के वडो अट्ठवंत यावत्कोइ पराभवीनसके सोमाएहवेनामे तेहनेस्त्री वलीजेहने आठहिरण्यकोड़निधानप्राप्त कहतां धरतीने विषे वूरी राखीक्के वलीआठकोड़व्यापारे बघेक्के आठवर्गक्के एकेएके वर्गे दसहजार गाइ एहवाआठवर्गक्के आणंदनीपरे

वएणं जहाआणंदोईसरजावसब्बकज्जवट्ठा वएयाविहोत्था सामीसमोसढोपरिसानिग्गया चुल्लणी
 प्रियावि जहाआणंदोतहानिग्गओ तहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । गोयमपुच्छातहेव । सेसंजहाकाम
 देवस्स । जावपोसहसालाए । पोसहिएवंभचारी । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतिएधम्मपण
 त्तिंउवसंपज्जित्ताणंविहरइ । तएणंतस्सचुलणीप्रियस्ससमणो० पुअरत्तावरत्तकालसमए एगेदेवे

जाणतो तिमनगरने विषे मेढीसमानईसरतलवरयावत् सर्वकामनो चलावणहार एहवेसमे भगवंतसमवसखा परषदा वांदणने
 गइ हिवेचुलणीपितापिणयथा आणंदआवकवांदवागयो तिमहीजवांदवाजावेतिमहीजआवकना१२ ब्रतसांभलीनेतिमहीजलीधा
 गौतमस्वामी पूछोतिमहीज कच्छो सेषसगलोहीकामदेवनी परे जाणवो यावत् शब्दे पोसहसालाने विषे पोसहसहितब्रह्म
 चारी थको अमणभगवंतओमहावीरने समीपे धर्मनीप्रज्ञप्ति उससंपदाले इने एववोथको विचरे तिवारपक्कीते चुलणीप्रिया अम
 णोपासकआवकने आधीरावनेसमे आधीरातवर्त्ततांथका एगदेवतासमीपमुखआगले आथो प्रगटज्जवो तिवारपक्कीते देवताएक

त्कोष्टकं चैत्यमधीतं क्वचिन्महाकामधनमिति सामानामन्ति ~~यस्यैव भाष्ये~~ ~~यस्यैव भाष्ये~~ ~~यस्यैव भाष्ये~~ तीणिमांसमूल्यकानि मूलेपच्यन्ते
इति मूल्यानि तीणि मांसखण्डानीत्यर्थः आदाणभरियंसित्ति आदाणमाद्रहणं यदुदकतैलादिकमन्यतरद्रव्यपाकायाग्नावुत्ताप्यते
तद्भक्षकडाहंसित्तिकटाहेलोहमयभाजनविशेषे आद्रयाम्युक्ताथयासिआइं चामित्ति आसिंचामि एसणंतुविदरिसणेदिठ्ठेत्ति

अंतियं पाउम्भूए । तएणंसेदेवेएगं नीलुप्पलजाव । असिं गहाय चु लणिपियं समणे वासयं । एवं वया
सी । हंभो चु लणिजहाकामदेवे । जावन भंजसि । तओअहं अज्ज जेठ्ठु पुत्तं । साओ गिहाओणीणेमि ।
तव अग्गओवाएमि । तओमं ससोले करेमि । आदाण भरियंसि । कडाहयंसि अहहेमि । तव गातंमं

नीलोत्पलकमलसारीखो यावत् असिकहीजे खड्गभालीएहवो थको चुल्लणीपितां आवकने एहवावचनकहतोऊवो अहो चुल्लणीपिता
जिमकामदेवआवकने कह्यो तिमजो तुं व्रतनहीभाजीसतो ऊं आजताहरो वडोपुत्र तेहने ताहराघरथकी आणीसआणीनेताह
रेआगलपुत्रनेमारीसमारीने मांसनासूलातीनकरीससलाकरीने आधणेकरभस्योथकोकडाहो एहवेकडाहेमेघालीनेतलीसतलीने

सेणय । सोणिणयआइंछामि । जहाणंतुमंअट्टुहट्टवसट्टेअकाले । जीवियाओववरोवेज्जसि ।
तओचुलणिपियास० तेणंदेवेणंएवंबुत्ते । अभीएजावविहरइ तंसेदेवेचुलणी० अभीयंजावपासइ
दोच्चंपितच्चंपिचुलणीपियं । एवंवयासी । हंभोचुलणी० तंचेवभणइ । सोजावविहरइ । तंसेदेवे
चुल० अभीयंजावपासित्ता आसुरत्ते४ चुलणिपियस्ससमणो० जेट्ठपुत्तंगिहाओणीणेइत्ता । अग्ग

ताहरोगावळे जेहने मांसेकरीने लोहीये करीने छांटसु जिवारे तुंआर्त्तरौद्रध्यानेउरीने क्रोधनेवसथको अकाले जीवतव्य थकी
रहितकरीस तिवारपछीते चुल्लणीपिताआवक तिणेदेवताये एहवोकह्या थका निर्भीकथको निडरथकोविचरे तिवारेतेदेवताचुल्ल
णीपिताने निर्भीकथको यावत्देखेदेखीने दूजीवारतीजीवार चुल्लणीपिताआवकने एहवोदमकहे अहो चुल्लणीपिता तिमहीजपूर्व
रीतेकहे तेचुल्लणीपितातिमहीजविचरे तेदेवता चुल्लणीपिताने निर्भीकनिडरथको देखेदेखीने महाक्रोधवंतज्जवो चुल्लणीपिता
अमणोपासकआवकतणो वडो पुत्रतिणपुत्रप्रतेधरज्जंतीआणेआणीने सुहआगलेमारेमारीने तिवारपळे ते देवतामांसनासूलातीन

ओषाणइ२त्ता तओमंससोस्त्रितेकरेइ२त्ता आदाणभरियंसि कड़ाहंसिअहेहेइ२त्ता चुलणीपियस्सस०
 गायंमंसेणयसोणिणयआइं चइ तएणंसेचुलणिपियास० तंउज्जलंजावअहियासेइ तएणंसेदेवेचु
 लणीपियं अभीयंजावपासइ२त्ता दोच्चंपितच्चं पिचुलणीपियं समणेवासयं एवंवयासीहंभोचुल० अ
 पत्थियपत्थिया जावणभंजेसितओअहं अज्जमज्झिमंपुत्तं साओगिहाओणीणेमि२त्ता तवअग्गओषा
 एमि जहाजेदुपुत्तं तहेवभणइतहेवकरेइ एवंकणीयसंपिजाव जावअहियासेइ । तं । सेदेवेचुलणी०

करेआधणेकरीनेकड़ाहोभरेतेकड़ाहामांहितलेतलीने चुलणीपिताअमणोपासकआवकनो गावशरीरमांसेकरीलोहीयेकरीनेकांटे
 कांटीनेतिवारपछीतेचुलणीपिताआवकतिणेउजलीवेदनाप्रतेशरीरेकरीनेसहेतिवारपछीतेदेवताचुलणीपितानेनिर्भीकनिर्भयको
 देखेवलीदेखीने बीजीवारतीजीवार चुलणीपिताआवकनेतेदेवतावारवारदूणेप्रकारेएहवोकहेअहोचुलणीपिताअप्रार्थितमरणना
 वांछणहारजोतुं ब्रतनहीभांजेतोऊं आजताहरो मध्यपुत्रतेहनेताहराघरयकीआणीसआणीने ताहरेआगलपुत्रनेमारीसजिमवड़ा

अभीयंजावपासइ चउत्थंजावचुलणिपियं स०एवंवयासी हंभोचुल० अपत्थियपत्थिया४ जइणंतुमं
जावनभंजसि तओअहंअज्जजाइमामाता भहासत्यवाहीदेवतंगुरुंजणणीं दुक्करंकारियं तंसेसा
ओगिहाओणेणेमि२त्ता तवअग्गओघाएमि२त्ता तओमंससेल्लएकरेमि२त्ता आदाणभरियंसिक
डाहयंसि अहहेमितवगातंमंसेणय सोणिएणयआइं चामिजहाणंतुमं अइदु० अकालेचेवविवंरो

पुत्रनेकीधोतिमकहेतिमहीजकरेइणेप्रकारेलघुवेटानेपिणचुल्लणीपिताने मांसेलोहीकरेकांटेतेसहेतिवारेतेदेवताचुल्लणीपितानेनि
भीकथकोयावत्शब्देदेखे चउथीवारपिणचुल्लणीपितानेसमणोपासकनेएहवोकहेअहोचुल्लणीपिताआवक तुंअप्रार्थितमरणनोप्रार्थन
हारजो तुंब्रतनहीआजभांजसीतोआजताहरीइणेमातानेभद्राएहवेनामे सार्थवाहीदेवगुरुसमानगर्भप्रतिपालनादुक्करं क्रियानी
करणहारतेताहरीमातापोतानीधरथीआणस्युं आणीनेताहरेआगलमारिसमारीनेतिवारपक्कीमांसनांतीनसूलाकरिस्युंआधणेभरी
नेकडाहोतिणकडाहामाहेतेहने तलीसवलीताहरोगात्रमांसे करीलोहीयेकरीनेशरीरकांटीशजिवारेतुं आर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवसे

विज्जसि तएणंसेचु० तेणंदेवेणं एवंवुत्तेअभीएजावविहरइ तएणंसेदेवेचुलणीए अभीयंजावविहर
माणंपासइचु० दोच्चंपिएवंवयासी हंभोचुल० तहेवजावविरोविज्जसि तएणंतस्सचुलणीप्रियस्स तेणं
देवेणंदोच्चंपि एवंवुत्तेसमाणस्स इमेयारूवेजावअभ्भत्थिए४ अहोणंदमेपुरिसेअणारिए अणारिय
बुद्धी अणारियाइं पावाइं कम्माइं समाचरे जेणममंजेडुपुत्तंसाओगिहाओ णीणेमिममअग्गओ
घाएइत्ता जहाकयंतहाविचिंतंइ जावगायंआइं चइ जेणेवमममज्झिमंपुत्तं साओगिहाओजाव

अकालेमरीस तिवारपछीतेचुल्लणीपिताआवकतिणेदेवतांयेइसोकह्याथकांनिर्भयथकोयावत्विचरेतिवारपछीतेदेवताचुल्लणीपिताने
निर्भीकनिडरथको विचरताथकोदेखेचुल्लणीपितानेवीजीवारएहवोकहेअहोचुल्लणीपितातिमहीजकहे जीवथकीमारीसतिवारेतेह
चुल्लणीपिताआवकनेतेदेवतायेवीजीवारतीजीवारइमवारवारतेदेवताकह्येथकेएहवोअभिप्राययावत्शब्देमनमेचींतवे अहोएकोएक
पुरुषमहाअनार्यअनार्यबुद्धिनोधणीवलीअनार्यवुरीथकीनडरेकरतोपापनोकर्मतेहनोकरणहारजीयेमाहरोवडोवेटोमाहराघरथकी

सोणियं आइ' चइजेणेवममकणोयसंपुत्तं साओगिहाओतहेवजावआइ' चइजावियणंइमंममाता
 भहासत्यवाहीदेवतंगुरुंजणिणिं दुक्करकारियं तंपियणंइच्छइ साओगिहाओणीणेत्ता ममंअग्गओ
 घाइत्तए तंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिगहेत्तए त्तिकहुउट्टातिते सेवियआगासिएउप्पत्तिए तेणयखंभे
 आसादिए महया२सहेणंकोलाहलेकएतएणंसाभहासत्यवाही तंकोलाहलसहं सोच्चा । निसम्म

आण्योआणीनेमाहरेआगलेमाखोवलीजेहरीतकीधीतेसर्वचींतवे यावत्शब्देमाहरोगात्रकांथोवलीजिणेमाहरोविचेटपुत्रमाखोपो
 तानाघरथी आणीमांसलोहीकांथो वलीजिणे माहरोलघुवेटोआणीनेमाखोमाहराघरथकीआणीनेतिमहीजतलीनेमाहरोगात्र
 कांथोवलीहिवेजेमाहरीमाताकेतेभद्राएहवेनामेसार्थवाहीदेवतागुरुसमानजननीमातावलीगर्भनीप्रतिपालनाकरणहारदुक्करकिया
 नीकरणहारतेहनेमारवाभणीवांकेतेमाहराघरथीआण्येआणीनेमाहरेआगलमारिस्थेतिवारेमुक्कनेभलुंके जोएपुरुसनेहिवणाभा
 लुंएहवोविचारीनेमनवचनकायायेउद्योतेदेवतापिणआकासेउपद्योतिण्णथांभोपकडोचुलणीपिताथांभोग्गहीतमोटेसादेकरीनेकोला

जेणेवचुलणीपियंसमणोवासयं तेणेवउवागच्छइत्ता चुलणीपियंएवंवयासी कियंपुत्तातुमेमह
या२सहेणं कोलाहलेकए तएणंसेचु०अमयं भहंसत्थिवाहिंएवंवयासी एवंखलुअमोनजाणामिके
विपुरिसेआसुरत्तेपू एगंमहंनीलु०असिंगहायममं एवंवयासी हंभोचु० अपत्थियपत्थिया४ वज्जि
या जइणंतुमंजावविवरोविजसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तेसमाणे अभीएजावविहरामि तएणंसेदे
वेममअभीयं जावविहरमाणंपासइ२ममंदोच्चंपितच्चंपि एवंवयासि हंभोचुल० तहेवगाइआइ चइ

हलकीधोतिवारेतिकाभद्रासायवाहीतेकोलाहलशब्दसांभलेसांभलीनेजिहांचुलणीपिताअमणोपासकआवक तिहांआवेआवीकरीने
चुलणीपिताआवकनेएहवोकहे किमवेटाआजहिवणातेमोटेमोटे सादेकोलाहलकीधोतिवारेंतेचुलणीपितामातानेभद्राएहवे नामे
सार्थवाहीनेइमकहेइणेप्रकारेखलुकहतांनिश्चयहेमानजीऊं जाणुंकोइकपुरसआजमोउपरेंकुप्योयकोएकमोटोवीजलीसरखोनीलो
त्पलकमलसरखोखड्डलेइमेमुक्कनेएहवोकह्योरेहोचुलणीपिता अप्रार्थितमरणनावाक्कणहारइमकहीनेजोतुं व्रतनभांजेतोऊंमारीस

तएणं अहंतं उज्जलं जाव अहियासेमि एवंत हेव उच्चारियव्वं सव्वं जाव कणीयसं जाव आइं चइ अहंतं
 उज्जलं जाव अहियासेमि तएणं से देवे ममं अभीयं जाव पासइ २ ममं च उत्यं पि एवं वयासि हं भो चु० अप
 थिय पथिया जावन भंजसि तओति अज्ज जाइ मा माता गुरु जाव वरो विज्जसि तएणं अहं तेणं देवेणं एवं
 ते समाणे अभी ए जाव विहरामि तएणं से देवे दोच्चं पितच्चं पि ममं एवं वयासी हं भो चुलणी पिया अज्ज

तुभने एह वो क ह्यो तिवारे ऊं तिण देवता ये इम क ह्यां थका निभी कथ को धर्म ध्यान मां हे विच ह्यो तिवारे ते देवता तुभने अभी त नि ड रो थ को
 यावत् विचर तो थ को तुभने देखे देखी ने वली तुभने दुवार ती न वार ते सु वता तुभने इम क हे रे हो चुलणी पिता पूर्व ली परे मांस लो ही ये करी ने
 गात्र कांटे तिवार पछी ऊं ते उजली ती ब्रवेद ना तिण प्र ते स ही अहिया सी इणे प्रकारे पूर्व ली परे सर्व वात क ही सर्व सग लो विरतं तल धु पुत्र ने मा
 री मांस रु धि रे करी कांटे ऊं ते उजली ती ब्रवेद ना ते ह ने अहिया सुं स ज्ज यावत् तिवारे ते देवता वली तुज ने निभी क नि ड र थ को देखे देखी करी
 ने वली तुज ने च उथी वार इम क हे रे हो चुलणी पिता अप्रार्थित मरण ना वां ऋण हार जो ब्रत न ही भांजे तो आज ता हरी माता भद्रा साय वा ही

जाववरोविज्जसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तस्ससमाणस्स इमेयारूवेअभ्भत्थिए अहोणंदूमेपुरिसेअ
णारिए । जासमायरएजेणंममं । जेदुपुत्तंसाओगिहाओ । तहेवजावकणीयसंजाव०आइं चइ । तु
भेवियणंदूच्छइ । साओगिहाओजावणीणेंता । ममअग्गओषाएत्तए तंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगि
गिहत्तएत्तिकइ । उट्ठातितेसेवियसेअगासि । उपपतितेममएवियखंभे । आसादितेमहया२सहेणं ।

यावत्शब्देपूजनीकतेहनेऊं मारीसतिवारपक्कीऊं तेदेवतायेएहवेवचनकह्यांथकाअभीतनिडरथकोविचरं तिवारपक्कीते देवतासुभने
बीजीवारअनेतीजीवारएहवोसुभनेकहेअरेहोचुलणीपिताआवकयावत्शब्देतुजनेमारुं कुं तिवारपक्कीऊं तिणेदेवतायेइणेप्रकारेइम
कह्येयकेमाहरेमनमेएहवोसंकल्यउपनोअहोएकोइएकपुरुषअनार्यकूरकर्मनोकरणहारपापिष्टपुरुषजिणेंमाहरोवडोपुत्रघरथीआणी
नेमास्योतिमहीजविचेटनेमारेलघुपुत्रनेमारीनेमांसलोहीकरीनेगात्रकाव्योएतलैऊं इदरह्योवलीतुह्यारोनामलीधोपोतानेघरथीतु
ह्यनेपिणआणीनेमारिववांकेअनेंमाहरेआगेमारेऊं मारिवानद्योंतोभलोसुभनेनिअयइणे पापिष्टपुरुषप्रतेभालुंएहवोविचारीनेति

एतच्चत्वाविदर्शनं विरूपाकारं विभीषिकादि दृष्टमवलोकितमिति भगवद्भक्तिभग्नव्रतः स्थूलप्राणातिपातविरतेभवितो भग्नत्वात्तद्विनाशार्थं कोपेनोद्भावनात् सापराधस्यापि व्रतविषयीकृतत्वात्भग्ननियमः कोपोदयेनोत्तरगुणस्य क्रोधाभिग्रहरूपस्य भग्नत्वात् भग्नपोषधोव्यापारपौषधभङ्गात् एयस्सत्तिद्वितीयार्थत्वात् षष्ठाः एनमर्थमालोचयगुरुभ्योनिवेदय यावत्करणात्पडिक्रमामिनिवर्त्तस्वनिन्दा

कोलाहलेकएतएणंसाभहा । चुलणीपियंस० एवंवयासी । नोखलुकेइपुरिसे । तवजावकणीयसंपुत्तंसाओगिहाओणीणेइत्ता । तवअग्गओघाएइ । एसणंकेइपुरिसे तवउवसग्गंकरेइ । एसणंतुमे विदरिसणेदिट्ठे । तएणंतुमंदयाणिंभग्गवयाभग्गणियमे । भग्गपोसहेविहरसि । तेणंतुमंपुत्ताएयस्स

वारेऊं उद्योतिसेआकासेतेदेवताउपद्योउपड़तेथकेनेतिवारेमेआल्योथांभोअनेमोटेमोटेसादेकोलाहलकीधोकोलाहलकीधांथकांतिवारेतेभद्रासार्थवाहीचुलणीपिताआवकनेएहवोइमकहेनोनहीकोईपुरुषताहरोवडोपुत्रमध्यमपुत्रलघुपुत्रने यावत्शब्देआपणांघरथकीपुरुषआणीनसकेताहरेआगेकोईमारीनसकेएकोइएकपुरुसतुभनेउपसर्गकरेइणोप्रकारेओतेकोइएकदेवतानोदरसणदीठोतिणे

हि आत्मसाक्षिकं कुत्सां कुरु गरिहाहि गुरुसाक्षिकं कुत्सां विधेहि विउट्टाहिवितोऽयतद्वावानुबन्धकृदं विधेहि विसोहेहि अती
चारमलक्षालनेन अकरणयाते अभुष्टेहितदकरणाभ्युपगमं कुरु अहारिहंतवोकम्मां पायच्छित्तं पडिवज्जाहिति प्रतीतं एतेनच

ठाणस्स । आलोहि जावपडिवज्जेहि । तएणंसेचुलणीपियास० । अम्माएभहाएस० । तहत्ति एयमडुं
विणएणंपडिसुणेइत्ता । तस्सट्ठाणस्सआलोएइ । जावपडिवज्जेइ । तएणंसेचुलणीपियास० । पढमं
उवासगपडिमं । उवसंपज्जित्ताणंविहरइ । पढमंउवासगअहासुत्तंजहाआणंदो । जावएकारसवि

तुम्हेहिवणांसांप्रतिआपणाव्रतपञ्चक्खाणतपनियमसामायकपोसहतेहसर्वनोभंगकीधां विचरोक्खोतिणैतुम्हेपुत्रइणेठिकाणेस्थानके
मनवचनकायायेकरीनेआलोवतुम्हे तपप्रायश्चित्तल्योतिवारैतेचुलणीपिताएहवेनामेआवकमाताभद्रासार्थवाहीइममहोयकेतहन्ति
करीनेएअर्थमातानेविनयकरीनेसांभलेसांभलीनेतेहठिकाणे पापनास्थानकआलोवेयावत्शब्देप्रायश्चित्तल्ये तिवारपक्खीतेचुलणीपिता
आवकआवकनीपहिलीदर्शनप्रतिमासूत्रनीविधितिणैकरीनेउपसंपदाले इनेविचरेपलीआवकनीप्रतिमाभलीपरेजिमआणंदआवके

उ० टी०
१४२

सूत्र

भाषा

निषीथादिषु गृहिणः प्रतिप्रायश्चित्तस्याप्रतिपादनान्न तेषां प्रायश्चित्तमस्तीति ये प्रतिपद्यन्ते तन्मतमपास्तं साधूद्देशेन गृहीप्रायश्चित्तस्य जीवतव्यवहारानुपातित्वात् इति उपाशकदशानां तन्मतेष्वध्ययनस्य विमर्शसमाप्तम् ।

तएगंसेचु० । तेगंउरालेगंजहाकामदेवे जावसोहम्मेकप्पेसोहम्म बडिंसगस्समहाविमाणस्स । उत्तरपुरच्छिमेगं अरुणप्पभेणामंविमाणे देवत्ताएउववस्से चत्तारिपलिओवमाइं ठिइ महाविदेहेवासे सिअहिंतिप्पु निक्खेवोउवासगदसाणं तइयंअज्झयणंसम्मत्तं । उक्खेवोचउत्थस्स एवंखलुजंबू तेगं

कीधीयावत्शब्देतिम ११ इत्यारे प्रतिमाश्रावकनीवहेतिवारेतेचुलणीपितातेहवाप्रधानतपेकरीजिमकामदेवनीपरेयावत्शब्देजिमसौधर्मकल्पेसौधर्मावतंसकएहवेनामेमहामोटोविमानतेहनेविषेउत्तरपूर्वतेहने मध्यईशानकूणेअरुणप्रभएहवेनामेविमाननेविषेजईनेदेवतापणै देवताउपनोतिहांच्यारिपल्योपमआउषानीस्थितिकहीतिहांथीचवीनेमहाविदेहेमोक्षपामसीनिक्षेपः उपासकदशानोतीजाअध्ययननोअर्थसंपूर्णं थयो । हिवेकहोस्वामीचउथाअध्ययननोइणेप्रकारेनिश्चयजंबूतिणेकालेतिणेसमयेवाणारसी एहवेनामे

उ० टी०

१४३

सूत्र

भाषा

~~अथ ननु पूर्वमप्यन्यत्र न भवेत्~~ तदपि सुगमं नवरंचैत्यं कोष्ठकं पुस्तकान्तरे काममहावनं धन्याचभार्या जमगसमगंति यौगपद्ये

कालेणं तेणंसमणं२ वाणारसीणयरीए कोट्टुएचेइएजियसत्तूराया सुरादेवगाहावई अट्टेदिन्ते
छहिरण्यकोडीओणिहाणपत्ताओ जावळ्वयादसगोसाहस्सिएणं वएणंधणाभारियासामीसढो
जहाआणंदोतहेवपडिवज्जइ गिहिधम्मंजहाकामदेवो जावसमणस्सभगवओ । महावीरस्सपस्सत्तिं
उवसंपज्जिताणंविहरइ तएणंतस्ससुरादेवस्ससम० पुव्वरत्तावरत्तकालसमयंसि एगेदेवेअंतियंपाउ

नगरीकोष्ठकएहवेनामाचैत्यजितशत्रुनामे राजासुरादेवएहवेनामे गाथापतिवसेच्छद्विवंतदीप्तवंतछहिरण्यकोडिनिधानभूतधरतीमे
गाडराखीछेयावत्शब्देकब्रजगोकुलदससहस्रगाये एकएकब्रजएहवाक्के एहवागोकलधन्नाएहवेनामेभार्यास्वामीसमवसस्याजिमआणं
दतिम१२व्रतअंगीकारकरेतिमहीजतरेजिमकामदेवे१२व्रतउचस्यातिमउचरेयावत्शब्देअमणभगवंतचरमतीर्थंकरमहावीरस्वामीति
कारेसमीपधर्मप्रज्ञप्तिधर्मनीउपसंपदालेईनेएहवोथकोविचरे तिवारपक्कीतिणसुरादेवआवकनेआधीरावतेहनेसमयनेविषेएककोट्टुए

भविष्या । सेदेवेएगंमहं । नीलुप्पलजावअसिंगहाय । सुरादेवंस० एवंवयासी । हंभोसुरादेवा
अपत्थियपत्थिया४ । जइणंतुमंसीलाइजावनभंजसि । तओजेठुपुत्तंसाओगिहाओणीणेमि तवअग्ग
ओघाएमि । एवंमंससोल्लएकरेमि आयाणभरियंसिकड़ाहगंसिअहाहमि२त्ता तवगायंमंसेणयसो
णिणय । आइंचामिजहाणंतुमं । अकालेजाववरोविज्जसि । एवंमज्झिमयंकणीयसं । एक्केक्केपं

कदेवतासुरादेवनेसमीपेआव्योआवीनेतेदेवताएकमोटोकालोनीलोत्पलकमलसारिखोअसिखङ्गहाथलेइनेसुरादेवअमणोपासकनेए
हवोकहेभोसुरादेवपापिष्ठअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारजोतुंसीलव्रतादियावत्शब्देनहीभांजीसतोहिवणाताहरोजेठपुत्तवडोपुत्तताह
राघरथीआणीसआणीनेताहरेआगलपुत्तनेमारीसइणेप्रकारेपूर्वलीपरेमांसनासूलाकरीसआधणेभरीनेकड़ाहोतेकड़ाहोमाहघाली
नेताहरेपुत्तनेतलीसताहरोगावमांसेकरीनेवलीलोहीयेकरीनेछांटीसजिमतुं दुखकारीवेदनाकरीनेअकालेयावत्शब्देमरणपामीसइ
मइणेप्रकारेविचेटपुत्तनेमारेलपुत्तनेएकैकपुत्तनापांचपांचसूलाकरीसतिमहीजकरे जिणेप्रकारेचुल्लणीपितानांपुत्तनेकीधादिणइहां

उ०टी०

१४५

सूत्र

भाषा

नेत्यर्थः सासेइत्यादौ यावत् करणादिदं दृश्यं सासे१ कासेरजरे३ दाहे४ कुच्छिन्मूले५ भगंदरे६ अरिसा७ अजीरये-
दिष्टी८ मुद्ग मूले१० अकारण११ अच्छिवेयणा१२ कन्नेवेयणा१३ कंडू१४ उदरे१५ कोठे१६ अकारकः अरोचकः ।

चसोल्लया तहेवकरेइजहाचुलणीप्रियस्स नवरंएकेकेपंचसोल्लया । तएणंसेदेवेसुरादेवंचउत्थं पि
एवंवसासी । हंभोसुराअपत्थियपत्थिया जावनपरिभंजसि । तओतेअज्जसरीरस्सजमगसमगसेव ।
सोलसरोगायंकेपक्खिवामि तं० सासेकासेजावकोठे जहाणंतुमंअट्टदुहइजावववरोविज्जसि । तओ

एतलोविशेषएकएकनापांचसूलाकरेतिवारपक्कीतेदेवतासुरादेवआवकने चउत्थीवारपिणइणेप्रकारेएहवोकहेरेहोसुरादेवआवकअ
प्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारयावत्शब्देजोतुं ब्रतनहीभाजीसतोऊं ताहरे शरीरमांहिजमगअनेसमगकहतांएकवारसमकालेसोलेरो
गशरीरमाहताहरेआजहिवणांऊघालीसतेकेहासासखासज्वरदाषभगंदरअजीरणनेत्रवेदनायावत्१६ कोढलगतिवारेतुं आर्त्त रौद्र
ध्यानेकरीदुखपामीने जीवथकीरहितऊसीतिवारपक्कीतिकोसुरादेवयावत्शब्दे विचरेइसेप्रकारेदेवतादोइवारतीनवारइमकहेयावत्

सेसुराजावविहरइ एवंदेवेदोच्चंपितच्चंपिभणइ जावववरोविज्जसि तएणंतस्स सुरादेवस्स तेणंदेवेणं
दोच्चंपितच्चंपि । एवंवुत्तस्स समाणस्स इमेयारुवेअब्भ४ । अहोणंदमेपुरिसे आणारिएजावसमारयइ
जेणंममंजेट्टपुत्तंजावकणीयसं जावआइं चइजे वियमे सोलसरोगायंकातेवियइच्छइ । ममसरीरं
सिपक्खिवित्तएतंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिणिहत्तएत्तिकट्टुउट्ठाइए सेवियआगासेउप्पतितेतेणयखंभे

शब्देतुं दुखपामीनेमरीस तिवारपच्छीते देवतासुरादेवआवकने तिणेदेवताये वीवार तीनवार एहवोइमकह्यां थका एहवोमननेविषे
अभिप्रायचीतवनकरे अहोएकोइ एकपुरुषमहादुष्ट अनार्यपापिष्ठ यावत्शब्देकुक्कर्मीनीचपुरुसक्के जिणेमाहरोवडोजेठपुत्रविचेटपुत्र
यावत् लघुपुत्रने मारीने यावत्लोहीमांसे करीनेमाहरोशरीरकांथ्यो वलीजिणे पापीये १६ सोलहरोगमोटकामाहरे शरीरने
विषेसमकालेकरीने संकामिवावांछे तो सुभनेभलोनिश्चयकरीनेपापिष्ठपुरसने गाढोआपडूएहवोविचारीनेउतावलोउद्यो तेहवेतेदे
वताआकासमार्गेजायवाभणीउपड्योउपडतेतिणेत्यांभोगाढोभाल्योमोटेमोटेसादकरीने कोलाहलसुरादेवेकीधोतिवारपच्छीतेधन्ना

आसाइए महमहयासहेणंकोलाहलेकए तएणंसाधन्नाभारिया कोलाहलंसुच्चानिसम्म जेणेवसुरा
देवेसमणोवासए तेणेवउदागच्छइएवंवयासी किस्संदेवाणुप्पिया तुभेणंमहयासहेणंकोलाहलेक
एतएणंसेसुरादेवे साधस्संभारियंएवंवयासी एवंखलुदेवाणुप्पिया केविपुरिसेतहेवकहइ जहाचुल
णिप्पिया । धन्नाविपडिंभणइ जावकणीयसंणोखलुदेवा तुभंकेइपुरिसेसरीरंसि जमगसमगंसोल

नामेभार्यायेसुरादेवनोकिधोकोलाहलसांभल्योसांभलीकरीनेजिहांसुरादेवआवकछेतिहांपोसहशालायेतिहांआवेआवीनेसुरादेवने
एहवोकहेअहोदेवाणुप्रियकिमकिणभणी तुम्हेमोटेमोटे सादेकरीनेकोलाहलकीधोकिणेतुम्हनेउपसर्गकीधोतिवारपक्कीसुरादेवआ
वकधन्नानामेभार्यानेइणेप्रकारेएहवोकहेइणेप्रकारेहेदेवानुप्रियाखलुकहतां निश्चयकिणहेकपुरुसेसुभनेउपसर्गकीधोतिमहीजकहे
जिमचुल्लणीपितानेमातायेकह्योतिमतेरीतेधनाभार्यासुरादेवनेतिमकहे यावत्छोटापुत्रनेकुशलछेतिमकहेनहीनिश्चयहेदेवानुप्रिय
तुम्हारेकोइएकपुरुषसरीरनेविषेजमगसमगकहतासमकाले १६ सोलहरोगांभणीतत्कालतुरतघालीनसके इमजाणुं एकोइएकदेव

इति चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः पञ्चमः काण्डः ।

सरोगायंकेपक्खवद् । एसणंकेविपुरिसेतुप्पंउवसग्गंकरेद् । सेसंजहाचुलणिपियस्स । भहाभणद्
णिरविसेसं । जावसोहम्मेकप्पेअरुणकंतेविमाणे चत्तारिपलिओवप्पाद्ठिद् महाविदेहेवासेसिज्झि
हिंतिप्पु । णिक्खेवओउवासगदसाणंउत्थंअज्झयणंसम्मत्तं । उक्खेवोपंचमस्स । एवंखलुजंबूतेणं
कालेणं । तेणंसमएणं आलहियाणयरीसंखवणेउज्जाणे । जियवत्तुराया । चुल्लसयएगाहावद्

तापुरुषतुहनेआवीनेउपसर्गकीधोसेसर्वथाकतोविरतंतचुल्लणीपिताआवकने भद्रामाताकहे तिमहीजसर्वनिरवसेषजाणवोयावत्
शब्देसोधर्मदेवलोकेप्रथमदेवलोके अरुणकंतएहवेनामे विमाननेविषे जिहाचारपल्योपमनीस्थिति कहीछे इतिहाजईउपनोमहा
विदेहक्षेत्रनेविषेअवतरीनेमोक्षपामस्येसीभस्ये ५ निक्षेपः उपासकदसाएहवेनामेअंगतेहनेचोथाअध्ययनतणो अर्थसंपूर्णययो ।
उक्षेपः हिवेकहोस्वामीपांचमाअध्ययननो अर्थद्वारेप्रकारेनिश्चयहेजंबूतिणैकालेतिणैसमयनेविषे आलंभिकाएहवेनामेनगरीसंखवन

अडेजावच्छहिरसकोडीओजावच्छव्या दसगोसाहस्तिएणंवएणं वड्डलाभारियासामीसमोसट्ठो
जहाआणंदोतहागिहिधम्मंपडिवज्जइ सेसंजहाकाएदेवे जावधम्मपस्सत्तिंउवसं० बिहरइतएणंतस्स
चुल्लसयगस्स पुव्वरत्तावरत्तकाले एगेदेवेअंतियंजावअसिंगहाय एवंवयासीहंभोचुल्लस । जावणभंज
सि । तओअज्जजेडुपुत्तंगिहाओणीणेमि । एवंजहाचुलणिप्रियं । एवरंएकेकसत्तमंससोल्लया ।

एहवेनामेउद्यानअक्के जितशत्रुएहवेनामेराजाचुल्लशतकएहवेनामेगाथापतिवसे वडोअट्ठवंत यावत्कहिरण्यनीकोडनिधानेककोडि
व्याजेकव्यापारेकव्रजदसहजारगायएकगोकलमांहेएहवाव्रजगोकुलवड्डलाएहवेनामेभार्याभगवंतआवीनेसमवसखा जिमआणंदआ
वकलीधोतिमहीजगहस्यनोधर्म१२व्रतआवकनाअंगीकारकरेवीजोसर्वकामदेवनीपरेजाणवोयावत्शब्देआवकनीइग्यारहप्रतिमारूप
धर्मनीउपसंपदालेइनेविचरे तिवारपक्कीतेचुल्लआवकधर्मध्याननेविषेविचरतांएकदाप्रस्त्रावेमध्यरातनेविषेएकदेवतामुहसमीपआगले
आवीनैयावत्खड्डलेइकरीनेएहवोक्कहेअहोचुल्लशतकआवकजोतुंताहराआजव्रतनहीभांजेतोऊं आजहिवणांताहरावडापुत्रनेघरकथी

जावकणीयसंजावआइंचामि । तएणंसेचुल्लेजावविहरइ । तएणंसेदेवेचुल्लसचउत्थं पिएवंवयासी ।
हंभोचुल्लजावनभंजेसि । तोतेअज्जइमाओ । छहिरण्यकोडीओणिहाणपत्ताओ । छवड्ढि० छप
वित्थरपत्ताओ ताओसाओगिहोओणीणेमि२त्ता आलहियाएणयरी सिंघाडगजावपहेसुसव्वओ
समंताविप्पइरामि जहाणंतुमंअट्टुहट्टअकाले । जीवियाओविवरोविज्जसि । तएणंसेचुल्लसए

आणीनेमारीसइणेप्रकारेजिमचुलणीपितानीपरेकीधोवलीएतलोविशेषएकर पुत्रनासातसातमांसनासूलाकरेयावत्शब्देविचेटपुत्रने
लघुपुत्रनेमारीनेशरीरछांटे तिवारपक्कीतेचुल्लशतक यावत्धर्मथीचुकोनहीतिवारेतेदेवताचुल्लशतकआवकनेचवथीवारपिणइणेप्रका
रेएहवोकहे रेहोचुल्लशतक यावत्आजव्रतनभांजीसतो ऊंआजताहरीअइछहिरण्यकोडाताहरेनिधानप्राप्तकेछव्याजेवधेछहिरण्य
नीकोडियापारेवधेकेतिकेताहराधरथकीआणीसआणीनेएआलंभिकानगरीतिणमाहे यावत्सिंघाटकचवकचच्चरमहापथसर्वसगले
हीमारगनेविषेविखेरिसतिवारेतुंआर्त्तध्यानद्वौद्रध्यानेकरीने अकालथका जीवेकरविवर्जतरहितऊई सतिवारेतेचुल्लशतकआवकने

तेणं देवेणं एवं वुत्ते समाणे । अभी एजाव विहरइ । तएणं से देवे चुल्लस० । अभीयं जाव पासित्ता । दोच्चं
 पितच्चं पि एवं वुत्ते । तहेव जाव विवरो विज्जसि । तएणं तस्स चुल्लसएणं देवेणं । दोच्चं पितच्चं पि एवं वुत्तस्स
 अयमेया रूवे अत्थिए४ । अहोणं दूमे पुरिसे अणारिए । जहा चुल्लणि पि या तहा चिंतेइ । जाव कणीय
 संजावइ चइ । जाओ वियणं दूमाओ ममं । छहिरण कोडीणि हाण पत्ताओ । वड्ढि० पवित्थर पत्ताओ

तिणे देवताये इमकह्ये थके अभी कनिर्भी कथको यावत् विचरेति वारपक्की ते देवता चुल्लशतकने निर्भय थको यावत् शब्दे देखे देखी ने वी जी वार
 ती जी वार इणे प्रकारे एवो कह्यां थका तिमही जयावत् शब्दे जीवत व्यथकी तु भने मारी सति वारपक्की तिणे चुल्लशतकने तिण देवताये एहवो वी
 जी जी वार ती जी वार इणे प्रकारे कह्या थका मनने विषे एहवो अथ्यवसाय उपनो अहो एकोइ एक अनार्य पुरसमाण सनो मारणहार जिम चुल्ल
 णी पि ताये चीं तव्यो तिमही ज चुल्लशतक चीं तवे यावत् शब्दे वडो पुत्र विचेट पुत्र लघु पुत्र ने मारी ने शरीर कां व्यो वली एदुट पुरुष माहरावर थकी
 माहरी ऋद्धि आणी ने छहिरण नी कोड़ माहरे निधान प्राप्त के वली क कोड़ि माहरे व्याज वधे के वली क कोड़ि व्यापारे ते सर्व दुष्ट पुरुष आणवा

ताओवियणंदूच्छेइ । ममंसाओगिहाओणीणित्ता । आलहियाएणयरीए सिंघाड़गजावविप्परित्त
 ए । तंसेयंखलुममएयंपुरिसं । गिरहत्तएत्तिकहुउट्टाइए । जहासुरादेवतहेवभारियापुच्छइ । तहे
 वकहेइ सेसंजहाचुलणिपियस्स जावसोहम्मकेप्पेअरुणसिद्धेविमाणेउ० ठिइसेसंतावजावमहाविदेहे
 वासेसिज्झिहंति उवासगदसाणंघंचमअज्झयणंसमत्तंपू क्खुस्सउक्खेवओतेणंकालेणंतेणंसमएणं कं

भणीवांके वलीमाहाराधरथीआणसीआणीकरीने आलंभिकानगरीतिणनगरीनेविषे सिंघाड़कत्तिकचवकचच्चरमाहे यावत्नाखवा
 भणीवांकेतोऊं हिवणाएदुष्टपापिष्टदुराचारीपुरुसनेगाढोभालुंएहवोमननेविषे विचारकरीनेउतावलोउद्योजिमसुरादेवतेआकाशे
 गयोतिमहीजभार्याआवेआवीनेपुके तिमहीजसर्ववातकहे अवरसर्वअधिकारचुल्लणीपितानीपरेजाणवोयावत्शब्देसौधर्मदेवलोकने
 विषेअरुणसिधएहवेनामैविमाननेविषेउपज्यो जिहांचारपभ्योपमआउखानीस्थिति यावत्महाविदेहक्षेत्रनेविषे अवतरनीनेसीभस्ये
 उपासकदशाअंगतेहनेपांचमोअध्ययननोअर्थसंपूर्णययो । ५। कहोस्वामीहिवेक्कठाअध्ययननोअर्थदूणेप्रकारे जंबूतिणेकालेतिणेसमये

पिप्लपुरेण्यरे । सहसंववणेउज्जाणे जियसत्तुराया कुंडकोलिएगाहावइ पूसाभारियाछहिरस्सको
 डिंणिहाणपत्ताओ छवुट्टिछपवित्थरपत्ताओछव्वया दसगोसाहसीएणंवएणं सामीसमोसड्ढोसा
 वयधम्मंपडिवज्जइ । जहाकामदेवो । सोसव्वेवत्तव्वया । जावपडिंलाभेमाणेविहरइ । तएणंसेकुंड
 कोलिएअस्सयाकथावि पुव्वावरस्सकालसमयंसि जेणेवपुढविंसिलापट्टए । तेणेवउवागच्छइस्ताणा

कंपिप्लपुरनगरीसहस्रांवएहवेनामेउद्यानज्जवो जितशत्रुनामेराजा कुंडकोलिकएहवेनामागाथापतिपूसाएहवेनामेभारिय्या छहिर
 ण्यनीकोडिनिधानप्राप्तधरतीमेक्के निधानप्राप्तछहिरण्यनीकोडिव्यापारभणीराखीक्के छव्रजगोकुलक्के दसहजारगायएकव्रजएहवाक्क
 गोकुलअमणभगवंतमहावीरसमवसख्या आवकनोधर्म १२ वारहव्रतरूपीअंगीकारकरे जहाजिमकामदेवनीपरेसर्ववत्तव्यताकहणी
 जाणवीयावत्शब्देसाधुनेसूक्तताआहारपाणीप्रतिलाभतोविचरे तिवारपक्कीतेकुंडकोलीयोअन्यदाकहतांएकदाप्रस्तावनेविषेपुव्वाव
 रस्सपाखिलोप्रहरतेहवेकालनेसमयेजिहांअशोकएहवेनामावणिकावाडीक्के जिहांष्टयवीनोशिलापट्टक्केतिणेस्थानकेकुंडकोलीयोआवे

मासुहगंचउत्तरियगंच पुढविंसिलापट्टएठवेइ२ । समणस्सभगवओमहावीरस्स अंतियेधम्मपणत्तिं
उवसंपज्जित्ताणंविहरइ । तएणंतस्सकुंडकोलियस्सस० । एगेदेवेअंतियंपाउभविथ्था । तएणंसेदेवे
णामासुहंचउत्तरिज्जंच । पुढविंसिलापट्टयाओगिरहत्ति२ । सखिंसिणिअंतलिकखपडिवन्ने । कुंड
कोलियंसमणोवासयं । एवंवयासी हंभोकुंडकोलियास० । सुंदरीणंदेवाणुप्पियागोसालस्समंखलि

आवीकरीनेपोतानीनामांकितएहवीमुंदडीअनईवलीउत्तरीयवस्सतेहदोनुवस्तांष्टथिवीशिलापट्टने उपरे ठवेठवीनेअमणभगवंतअमीम
हावीरस्वामीचरमलीयंकरनेसमीपेआवकधर्मअंगीकारकीधोछेतेहनाधर्मनीप्रज्ञप्तिवुद्धिउपसंपदालेइने एहवौविचरेतिवारपछीतेसा
मायकव्रतकरेतिवारेतेकुंडकोलीयानेसमीप यावत्एगदेवताअंतिकसमीपप्रगट्ठवोतिवारपछीतेदेवताआवीनेनामांकितमुद्रिकाअ
नेउत्तरीयवस्सतेदोनुवस्तांष्टथिवीशिलापट्टथकीउरहालेवेउरहालेइनेवलीतेदेवतानान्हीजेघूघरीतिणांकररणरणटकरतोवजावतो
यकोआकासेउभीकुंडकोलीयाआवकनेइणेप्रदारेएहवोकहे रेहोकुंडकोलीया अमणोपासकआवकभलोसुंदरभलोहेदेवाणुप्पियागो

किमपिलिख्यते धम्मपन्नत्तित्ति अतधर्मप्ररूपणादर्शनं मतं सिद्धान्तइत्यर्थः उत्थानं उपविष्टः सन् यदूर्ध्वं भवातिकर्मगमनादिकं बलंशरीरं वीर्यं जीवप्रभवं पुरुषाकारः पुरुषत्वाभिमानः पराक्रमः सएव संपादितस्वप्रयोजनः इति उपदर्शनैवाविकल्पे नास्त्यैतदुत्थानादिजीवानां एतस्य पुरुषार्थप्रसाधकत्वात् तदसाधकं च पुरुषकारसङ्गावेपि पुरुषार्थसिद्ध्यनुपलंभात् एवं च नियताः सर्वभावायैर्यथाभवितव्यं तेतथैव भवन्ति नपुरुषाकारबलादन्यथाकर्तुं शक्यंति इति ~~साधकप्रमाणे~~ नियतिबलाश्रयेणोऽर्थः सोवश्यं

पुत्तस्स । धम्मपणत्तिनत्थिउट्ठाणेतिवा । परिकम्मेतिवावलेतिवावीरिएतिवा । पुरिसक्कारपरक्कमेतिवा । णितियासव्वभावामंगुलीणं । समणस्सभगवओमहावीरस्स । धम्मपणत्तिउट्ठाणेतिवा । जावप

सालेनोमंखलीपुवतेहतणोधर्ममंखलीपुवतिणे उपदिस्सोकहो तिकणमेनहीउत्थानादिकक्रियातपसंजमचारित्वविनावलीतेहनेविषे बलविनावीर्यविनापुरुषाकारविनापराक्रमविनाकर्मषपेघपावीनेस्वर्गेमोक्षेजईनेप्राप्तथायमाठोधर्मअमणभगवंतओमहावीरस्वामीनो धर्मउपदिस्सोएहवोयको उत्थानपुरुषाकारयावत्पराक्रमबलविनाकार्दैनहीके सर्वसंसारनाभावअनित्यकह्या तिवारेतेकुंडकोलीये

उ०टी०

१५६

सूत्र

भाषा

भवति नृणां शुभोऽशुभो वा भूतानां महति कृतेपिहि प्रयत्नेनाभाव्यं भवति नभाविनो अस्तिनाशः । नहि भवति यन्नभाव्यं
भवति च भाव्यं विनापि यत्नेन करतलगतमपि न पश्यति यस्य तु भवितव्यता नास्ति इति ~~संशयः~~ असुन्दराधर्मप्रज्ञप्तिः श्रुत
धर्मप्ररूपणाकिं स्वरूपाऽसावित्याह अस्तीत्यादि अनियताः सर्वभावाः उत्थानादेर्भवन्ति तदभावान्न भवन्तीति कृत्वेत्येव स्वरूपा

रक्कमेतिवाअणितियासव्वभावा तएणंसेकुण्डकोलिए । तंदेवंएवंवयासी । जइणंदेवाणुसुंदरीगोसा
लस्स । मंखलिपुत्तस्सधम्मपस्सत्तीणत्थि । जावउट्टाणेतिवा । जावणितियासव्वभावामंगुलीणं समण
स्सभगवोमहावीरस्स । धम्मपस्सत्तीअत्थिउट्टाणेतिवा । जावअणितियासव्वभावा तुमेणंदेवाइमेएया

इमसांभल्योइमसांभलीनेतेदेवतानेइमकहे अहोदेवतुं कहेक्केजेभलोगोसालेमंखलीपुत्तनोधर्मजेहनेधर्ननीप्रज्ञप्तिबुद्धिविषेनहीयावत्
उत्थानवलवीर्यादिनहीयावत्शब्दे सर्वनित्यभावकह्याक्के तेभलोअनेवलीमाठोधर्मअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामी चरमतीर्थंकरनोजे
धर्मदयानोक्केतेधर्मउत्थानवलवीर्यपुरुषाकारसहितधर्मक्के यावत्शब्दे अनित्यसर्वभावकह्यावलीतेअहोदेवानुप्रियजेएहवीसंपदादेवपद

उ० टी०

१५७

सूत्र

भाषा

ततोसौ कुण्डकोलिकः तदेवमेवमवादीत् यदिगोसालकस्य सुंदरो धर्मो नास्तिकर्मादीन्यतो नियताः सर्वभावा इत्येवंरूपोमंगुलश्च
महावीरधर्मोस्ति कर्मादीन्यनियताः सर्वभावा इत्येवंस्वरूपं इत्येवं तन्मतमनूद्य कुण्डकोलिकस्तन्मतदूषणायविकल्पद्वयं कुर्वन्
तुमेणमित्यादि पूर्ववाक्ये यदीति पदोपादानादेतस्यवाक्यस्यादौ तदेति पदं द्रष्टव्यं इति त्वया यं दिव्यौदेवद्व्यादिगुणः केन हेतुना

दिव्वादेविड्डीदिव्वादेवज्जुइ दिव्वेदेवाणुभावेकिस्सालद्धेकिणापत्ते । किस्साअभिसमस्सागए किंउट्ठाणे
णंजावपुरिसक्कारपरक्कमेणं । उदाहअणुट्ठाणेणंअकम्मेणं जावअपुरिसक्कारपरक्कमेणं तएणंसेदेवेकुं
डकोलियं एवंवयासी एवंखलुदेवाणुप्पिया । मएइमेयाखुवादिव्वादेविड्डीअणुट्ठाणेणं । जावअपुरि

वीदेवतानीऋद्धिदेववलदेवज्योतिदिव्यदेवतानासुखते किमलाधाकिमपास्याकिमस्वर्णवर्णकायधर्मयीपामीतोकिमउत्थानादिकेकरी
पास्याकनाअथवातपउत्थानादिकविनाएहवी ऋद्धिपामीअनेवलीअथवाअनुष्ठानक्रिया तपजपविनायावत्शब्दे वलपराक्रमविनातेए
ऋद्धिपामीतिवारेतेदेवताकुं डकोलीयाआवकप्रतेएहवोदूणेप्रकारेकह्यो दूणेप्रकारेखलुनिश्चयहेदेवानुप्रियमेएहवीप्रधानएतादृशरूप

लब्धः किमुत्यानादिना ~~अहोश्चित्~~ अहोश्चित् अनुत्यानादिना तपो ब्रह्मचर्यादिनामकरणेनेति भावः यदुत्यानादेरभावेनेति पक्षो
गोशालकमताश्रितत्वात् भवतस्तथा येषां जीवानां नास्त्युत्यानादितपश्चरणकरणमित्यर्थः ते इति जीवाः किं न देवाः पृच्छतो यमभि
प्रायः यथा त्वं पुरुषकारं विना देवः संवृत्तः स्वकीयाभ्युपगमतः एवं सर्वजीवा ये उत्यानादिवर्जितास्ते देवाः प्राप्नुवन्ति न चैतदेवमि

सक्कारपरक्कमेणं लद्धापत्ताअभिसमस्सागयातएणंसेकुंडकोडिएम० ते देवं एवं वयासीजइणं देवाणपिया
तुमे इमा एयाख्खादिब्बादेविट्ठी । अणुट्ठाणेणं जावअपुरिसक्कारपरक्कमेणं । लद्धापत्ताअभिसमस्साग
याजेसिणंजीवाणं नत्थिउट्ठाणेतिवा । जावपरक्कमेतिवा । ते किं न देवाणपियाअहसदेवाणपिया तुमेइ

दिव्यदेवतानीच्छद्विदेवपदवीअनेअनुष्ठानयावत्शब्दे पुरुषाकारविनापराक्रमविनामे एहवीच्छद्विलाधीपामीस्वर्णसारीखोवर्णएहवो
शरीरकायापामीतिवारेते कुंडकोलिकअमणोपासकआवकतेदेवताने इणेप्रकारेएहवोकहे जोहेदेवानुप्रियतुम्हे एयाइशएहवीदिव्य
च्छद्विदिव्यदेवतानीपदवीअनुष्ठानक्रियाविनायावत्शब्दे पुरुषाकारपराक्रमवलवीर्यविनाएहवीएताइशतेलाधीपामीस्वर्णवर्णशरीखो

उ० टी०

१५६

सूत्र

भाषा

ष्टमित्युत्थानाद्यपलापपक्षे दुःखं अथ त्वयेयं ऋद्धिउत्थानादिनालब्धा ततो यद्वदसि सुंदरा गोसाककप्रज्ञप्तिरसुन्दरामहावीरप्रज्ञप्ति
रिति तत्ते तव मिथ्यावचनं भवति तस्य व्यभिचारादिति ततोसौ देवस्तेनैवमुक्तः सन् शङ्कितः संशयवान् जातः किं गोसालकमतं

मेएवाहवा । दिव्यादेविष्टीः उद्वाणेतिजावपरक्रमेणवा ताओजंवदसिसुंदरी । गोमालस्समंखलि
पुत्तस्स धम्मपस्सत्तीणत्थि । उद्वाणेतिवाजावणितिया । सव्वभावामंगुलीणं समणभगवओमहावीर
स्सधम्मपस्सत्ती । अत्थिउद्वाणेतिवा । जावअणितियासव्वभावा । तंतेमिच्छातएणंसेदेवेकुंडकोलिए

शरीरपास्योतोहिवणांजेजीवानेनहीछेउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिक्रियातोस्युं नही हेदेवानुप्रियअनेवलीजोहेदेवानु
प्रियतुभनेएहवीएताइशरूपदिव्यदेवतानीपदवीदेवतानीऋद्धिउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिक्रियातिवारेतुं कहेछेतेभलो
गोसालानोमंखलीपुत्तनोधर्मनीप्रज्ञप्तिबुद्धिनहीउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे सर्वनित्यभावकेसर्वभावेकरीनेमाठोअमणभगवंत श्रीमहा
वीरस्वामीनोधर्मप्रज्ञप्तिधर्मनीबुद्धितिणेकरअस्तिजिहांछेउत्थानादितपक्रिया यावत्शब्दे अनित्यसर्वभावकह्याउपदिस्थातेसर्वमिथ्या

उ०टी०

१६०

सूत्र

भाषा

सत्तमुतमहावीरमतं महावीरस्य युक्तितोऽनेन प्रतिष्ठितत्वादेवंविधविकल्पवान् संवृतद्वयार्थः काङ्क्षितो ममापिसाध्वेतद्युक्त्युपेतत्वा
द्विति विकल्पवान् संवृत ~~द्वयार्थः~~ यावत्करणाद्भेदसमापन्नोमतिभेदमुपागतो गोशालकमतमेवसाध्वितिनिश्चयादपोढत्वात् तथाकलुषं
समापन्नः प्राक्तननिश्चयविपर्ययलक्षणं गोशालकमतानुसारिणांमते ननिश्चयात् प्राप्तद्वयार्थः अथवा कलुषभावं जितो अहमनेनेतिखेद

णंस० एवंबुत्तेससंकिते । जावकलुससमावसे । णोसंचाएतिकुंडकोलियस्सस० । किंविपामीक्खमा
इखित्तए णामंसुहं चउत्तरिज्जयंचपुढविसिलापडुए । ठवेति२जामेवदिसंपाउप्पुए । तामेवदिसिं
पडिगए । तेणंकालेणंतेणंसमएणं सामीसमोसढो तएणंसेकुंडकोलिए इमीसेकहाएलद्धे हट्टज

भूटोतिवारपच्छीतेदेवताकुंडकोलियेश्रमणोपासकआवनेएहवोकह्येथके शंकोपास्योपामीनेयावत्शब्दशंकितचित्तदेवतामनमेधयो
कुंडकोलीयाश्रमणोपासकआवकनेपाछोउत्तरदेइनसके उत्तरदेवाभणीअसमर्थयकोकांडूबोलेनहीनामांकितमुद्रिकाअनेउत्तरीयवस्तु
दोनुवसताष्टथिवीशिलापटनेउपरमूंकैसूकीनेजिणेदिशयकीतेदेवताआव्योद्धतोतिकैहीजतेदेवतापाछोगयोतिणेकालेतिणेसमे अम

हाकामदेवेतहाणिगच्छद् । जावपज्जुवासइधम्मकहा कुंडकोलिएतिसमणेभगवं कुडलोलियंस० ।
 एवंवयासीसेणूणंकुंडकोलिया कल्लंतुम्भेपुव्वावरस्सकालसमयंसि असोगवणियाएणगेदेवेअंतियंपाउ
 भवित्ता । तएणंसेदेवेणामसुहं च । तंचेवजावपड़िगए । सेणूणंकुंडकोलिया । अट्टेसमट्टेहंत्यअत्थि
 तं धणेसिणंतुमंजहाकामदेवे । अज्जोतिसमणेभगवं समणानिगंथायनिगंथीओय । आमंतित्ताएवं

णभगवंतसमवसस्यातिवारेतेकुंडकोलीयोआवकएहवीकथा लाधेयकेमनमेहर्षपास्योहर्षवंतज्जवोजिमकामदेववांदिवागयोतिमवांद
 वाजावेयावत्पर्युपीसनाकरेधर्मनीकथांसांभलेअहोकुंडकोलीयाएहवोनामलेइनेअमणभगवंतमहावीरकुंडकोलीया आवकने इणेप्र
 कारेएहवोकहेएवातसाचीकुंडकोलीयाकालतुम्भेपुव्वावरस्सपाळलेपुहरनेविषे असोकवाटिकामांहिसामायकलीधायका एकदेवता
 ताहरेससीपप्रगटज्जवोतिवारपक्खीतेदेवतातुम्हारीनामांकितमुद्रिकाअनेउत्तरीयवस्त्रलीधोयावत्पाळोगयोएवातसाचीकुंडकोलीया
 एहवोकहेएअर्थ सर्वसत्यकेतुहो भाष्योतिमहीजतुं धन्यकेधर्मथीचूकोनहीजिमकामदेवनीपरे तिवारेअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामी

उ. टी.

१६२

सूत्र

भाषा

रूपमापन्न इति नोसंचाएइति नशक्नोति पामोक्खंति प्रमोक्षमुत्तरमाख्यातुं भणितुमिति गिहिमज्जावसंताणंतिगृह मध्यावसं
तोणमिति वाक्यालङ्कारे अन्ययूयिकान् अर्थैर्जीवादिभिः सूत्राभिधेयैर्वा हेतुभिश्चान्वयव्यतिरेकलक्षणैः प्रश्नैश्चपरप्रश्नीयपदार्थैः कार
णैरूपपत्तिमात्ररूपैः व्याकरणैश्चपरेणप्रश्नितस्योत्तरदानरूपैः निष्पिष्टप्रसिणवागरणेत्तिनिरस्तानिस्पष्टानिव्यक्तानिवागरणानिप्रश्नव्या
करणानि येषां तेनिस्पष्टप्रश्नव्याकरणः प्राकृतत्वाद्वा निष्पिष्टप्रश्नव्याकरणास्तान्कुर्वन्तिसक्कापुणत्तिशक्याएव हे आर्याः श्रमणैरन्य

वयाश्री । जइतावअज्जो गिहिणोगिहिमज्जावसंतो । अणुत्थिएअट्टेहियहेउहियपसिणेहिय का
रणेहियवारणेहियणिप्पट्टपसिणवागरणे । करेइसक्कापुणाइ अज्जोसमणेहिंणिगंगंथेहि । दुवालसं

घणासाधुअनेनिग्रंथीघणीसाध्वीतिणानेतेडीनेइणेप्रकारेएहवोकहे जोतुह्मेआख्योगिहिणोगृहीधरवासेरहतांथकानेअन्यतीर्थाअन्य
शासनीअन्यमतनाअर्थे करीहेतुवेकरीप्रश्नपूकरणेकरीनेकारणेकरीवर्जनप्रमुखउत्तरैकरीनिष्टव्याकरणकरिवेकोईहरावीनसकेतुहे
पिणइमवादीऊइनेहरावोअहोश्रमणनिग्रंथतुहेपिणद्वादशंगीनाजाणहारभणनहारऊवावलीभण्यांगुणाविचित्तऊवातमेअन्यदर्शनी

गंगणिपिडयं अहिज्जमाणेहिं अस्स उत्थिया अट्टेहिय जावणिप्पट्टपसिणं करेत्तए । तएणं समणाणि
गंगा । समणस्स भगवओतहत्ति । एयमट्ठं विणएणं पडिसुणेइ तएणं सेकुं डकोलिएस मणं भगवं बंद
इणमंसइ । पसिणाइं पुच्छइ । अट्टमादियइ जामेवदि० तामेव पडिगयास० वहिया जणवयविहारं वि
हरइ । तस्स कुं डकोलियस्स वज्जहिं सीलजावभावेमाणे चोहससं वच्छरावितिकं ता पन्नरसमस्ससं

नेअन्यमतीनेअर्थे करीयावत्तशब्दे निष्टय्याकरण करीजीतीसको तिवारेतेवणासाधुसाधवीअमणभगवंतमहावीरनावचनतहत्तिसांभ
लीनेविनयकरीनेप्रशंसाकरीनेसांभलेतिवारेतेकुं डकोलीयोपिणहर्षवंतज्जवोअमणभगवंतनेप्रदक्षणादेइनेवांदेनमस्कारकरेप्रअविचा
रपूछेपूछीनेतेअर्थ नेआपनेहृदयनेविषे धारेजिणिदिशिज्जंतीआव्योज्जतोतिणिदिशीनेआपरेवरेगयोअमणभगवंतमहावीरस्वामीवा
हिरजनपदकहीजेदेशमांहेविहारकरताविचरेतिवारपक्कीहिवेते कुं डकोलीयोआवकवज्जहिंकहतांघणावरसलगेसीलव्रतआददेइने
सीलव्रतपालताचवदे१४संवच्छरकहतांवरसव्यतिकस्याउलंघ्यातिवारपक्कीहिवेपनरमावरसनेविषेतेहनेमध्यअंतरौवर्त्ततांयकाअण्यदा

उ०टी०

१६४

सूत्र

भाषा

यूथिकानिस्वच्छप्रवृत्त्याकरणाः कर्तुमिति पठं विवरणतः समाप्तम् ।

सत्तमं सुगममेव नवरं आजीविओवाएत्ति / आजीविकाः गोसालकशिथ्याः तेषामुपासकआजीकोपासकः लब्धार्थः अयणतोऽग्रीही

बच्छरस्सअंतरावट्टमाणस्सअणया जहाकामदेवोतहाजेडुपुत्तंठवेदूत्ता तहापोसहसालाएजावधम्म
पणत्ती । उवसंपज्जित्ताणंविहरइ एवंएक्कारसउवासगपडिमाओ तहेवजावसोहम्मोक्कप्पे । अरुणज्ज
एविमाणे । जावअंतंकाहिंति । उवासगदसाणंक्कडुं अज्जयणंसम्मत्तंइ । सत्तमस्सउक्खेवओ । पोला

कहतां एकदा प्रस्तावेजिण प्रकारे कामदेव आवकतिण प्रकारे जेठपुत्तनेठवेठवीकरीने तिणहीज प्रकारे पोषहशालाने विषेयावत्शब्दे धर्म
नो प्रज्ञप्तिकहीजे बुद्धिउपसंपदालेइने वणो धर्मने विषे विचरेइणे प्रकारे इग्यारह ११ आवकनी प्रतिमावहीने तिमहीज अन्त्यवस्थाये अण
शण करीने यावत्शब्दे सौधर्मदेवलोकने अरुणध्वजविमाने देवताज्जवो यावत्चारिपल्योपमनै आउखेमहाविदेहैसी भस्से उपासकदशा
एहवेना मेअंग तेहनो क्कठो अध्ययनपूरोययो ई । हि वेस्वामी सातमा अध्ययननो अर्थकहो पोला सपुर एहवेना मेनगरज्जवो तिहां सहस्सां

तार्थोबोधतः पृथार्थशंसये सतिविनिश्चितार्थउत्तरलाभे सति दिन्नभद्र भक्तवेयणत्ति दत्तंभक्तिभक्तिरूपंद्रव्यं भोजनलक्षणंवेतनंमूल्यं

सपुरंणामणयरं । सहसंववणंउज्जाणं । जियसत्तराया । तत्थणंपोलासपुरेणयरं । सहालपुत्तेणा
मंकुंभकारे । इड्डेआजीवीउवासएपरिवसइ । आजीवियसमयंसि । लद्धेगहियड्डेपुच्छियड्डेविणिच्छि
यड्डे । अभिगयड्डेअट्ठिमिंजपेमाणुरागरत्तेय । अयमाउसोआजीवियसमएअड्डे । अयंपरमड्डे सेसेअ
णिड्डेत्ति । आजीवियसमएणं । अप्पाणंभावेमासेविहरइ । तस्सणंसहालपुत्तस्सआजीविओवा । एक्का

वएहवेनामेउद्यानज्जवोवलीजितशत्रुएहवेनामेराजा वलीतिहांपोलासपुरनगरतिणनगरनेविषेसहालपुत्रएहवेनामेकुंभकारतिहां
वसेक्के वडोच्छ्ववंतगोसालानोउपासकआवकपरिसामस्तप्रकारे करिवसेक्के गोसालानेमतेप्रवीणवलीलाधोक्केअर्थसम्यक्तनिश्चयकीधो
वलीपुच्छोक्केअर्थवलीलाधाक्केअर्थजिणेअभिसामस्त्यपणेकरग्रह्याक्केअर्थभेदीक्केजेहनीहाडनेमीजीसातेधातधर्मकरीनेरक्तक्केअयंभोआउ
खावंततुह्मेसांभलोएधर्मतत्वगोसालानोधर्मतेहीजसारएहबोपरमार्थक्के अवरवाकीनाधर्मअनर्थजाण्याक्के गोशालातणोधर्मतेहधर्मने

उ० टी०

१६६

सूत्र

भाषा

येषां ते तथा कलसकल्लिंस्ति प्रतिप्रभातं बहन् करकान् वार्धटिकावारकांश्चगडुकान् पिठरकान् स्थालीः ~~प्रटकान् प्रसीतान्~~ अर्द्धघट

हिरस्म कोडीणिहाणपउत्ता । वुड्ढिपवित्थरपउत्ता । एक्केवएदसगोसाहस्सिएणंवएणं । तस्सणंसहा
लपुत्तस्स अग्निमित्ताणामंभारिया । तस्सणंसहालपुत्तस्स । आज्जीवियस्सपोलासपुरस्स णगरस्सवहि
या । पंचकुंभकारावणसयाहोत्था । तस्सणंवहवे पुरिसादिस्स भत्तिभत्तावेदणा । कल्लाकल्लंवहवेक
रण्यवारण्यपिहडण्य । घडण्यअड्वघडण्यकलसण्य । अलिंजण्यजंवूलयेण । उट्टियाओयकरेइ ।

विषे अप्पाणंकहतांआपणो आत्तामांहिभावतोयकोविचरेतिणेतेहवेसहालपुत्रएहवेनामे गोशालानाआवकनेएकहिरण्यनीकोडिनि
धानप्राप्तकेवलीतेहनेएकहिरण्यनीकोडिव्याजेवधेएकघरवघरीवेवलीतेहनेएकव्रजगोकुलदसहजारगायतेहनेविषेएहवोतेहनेएकव्रज
केतेसहालपुत्रनेअग्निमित्राएहवेनामेस्वकीयाभार्यास्त्रीकेवलीतेहने सहालपुत्रएहवेनामेगोशालातणेआवकनेपोलासपुरएहवेनामे
नगरनेवहियाकहतांवाहिरसहालपुत्रनेकुंभकारपांचसय ५०० हाट्ठे तेहनेवहवेकहतांघणातिणाहाटांमाहेपुरुषकेवलीघणादीजेके

कांश्च घटार्द्धमानान् कलसकामाकारविशेषतो दृढद्वटकान् ~~अस्मिन्मन्त्रे~~ च महदुदकभाजनविशेषान् जंबूलफलकांश्च लोककूटाव

अस्मेयवह्वेपुरिसा । दिस्स भत्तदिस्सवेयणा । कल्लाकल्लिंतेहिं वज्झहिं । करएहिं जावउट्टियाहिय ।
 रायमग्गंसिवित्तिंकप्पेमाणाविहरइ । तएणंसेसहालपुत्ते । आजीविओवासए । अन्नयाकयाईपुव्वा
 वरस्सकालसमयंसिजेणेवअसोगवणिया । तेणेवउवागच्छइ । गोसालस्समंखलिपुत्तस्स । अंतिएध

भोजनदिनदिनप्रतेदिहानवीकीजेवह्वेघणाकरवावलीघणांगाडुआघणाकुंडलावलीघणाघडाअर्द्धघडावलीवह्वेघणांकलसावलीघणा
 माटलाघणाजंबुलकवलीघणाउट्टिकासुगंधतेलघृतनाठामवलीअनेकघणाघणीजातनाघणांपुरुषपासेवलीघणांचाकरानेभोजनादिक
 दिनदिनप्रतिआजीवकादेइनेपासेकरावे घणाकरवाप्रमुखयावत्शब्देउट्टिकादिकाचनाठामराजपंथराजमार्गनेविषेवेचतायकाविचरे
 व्यापारकरताविचरेतिवारपक्षीतेसहालपुत्रगोशालातणोउपासकआवकअन्यदाप्रस्तावेएकदिवसनेपुव्वावरस्सपाळिले पुहरनेविषेजिणे

उ०टी०
१६८

सूत्र

भाषा

मेयान् उष्ट्रिकांश्च सुरातैलादिभाजनविशेषान् एहितिष्यति इहंति अस्मिन्नगरे महामाहणेति माहन्मिनहन्मीत्यर्थः आत्मनावा
हनननिवृतः परंप्रतिमाहनेत्येवमाचष्टेयः समाहनः सएव मनः प्रभृतिकरणादिभिराजन्मसूक्ष्मादिभेदभिन्नजीवहनननिवृत्तः

अपस्मृतिं उवसंपज्जित्ताणंविहरद् । तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । आजीविएक्केदेवे । अंतियंपाउभ
वित्था । तएणंसेदेवेअंतलिक्वपडिवन्ने । सखिंखिणियाद् । जावपरिहिएसहालपुत्तं । आजीवि
ओवासयंएवंवयासी । एहंतिणंदेवाणुप्पिया । कल्लंद्हंमहामाहणे । उपस्सणाणदंसणधरे ।

दिसीअशोकएहवेनामीवाडीक्के तिहांआवेआवीनेगोशालकमंखलीपुत्तएहवे नामेतेहनेसमीप धर्मरूपणीधर्मसंवधनी धर्मतणीबुद्धि
प्रज्ञप्तिलीधीक्केतेहनीउपसंपदालेईकरीने तिवारपक्कीतिणेसहालपुत्तनेआगलगोशालानामतनोधरणहारनेसमीपएकदेवताआवीक
करीनेप्रगच्छो तिवारपक्कीतेदेताअंतिकंसमीपआवीकरीने तिवारपक्कीतेदेवताअंतलिख आकाशमार्गेआवीनेउभोघूघरीकरीने वाज
ताथकायावत्शब्दे वस्त्रआभरणपहिस्थांथका सहलपुत्तनेगोशालातणे आव्रकनेतेदेवताएहवोद्दणेप्रकारेकहे आवस्येहेदेवानुप्रिया

उ०टी०

१६६

महान्माहनोमहामाहनः उत्पन्ने आवरणक्षयेणाविर्भुते ज्ञानदर्शने धारयति यः स तथा अत एवातीतप्रत्युत्पन्नाऽनागतज्ञानः अरहन्ति अ
र्हन् एव महाप्रातिहार्यरूपपूजा अर्हत्वात् अविद्यमानं वारह एकान्तः सर्वज्ञत्वाद्यस्य सोरहाजिनोरागादिजेष्टत्वात् केवलानि परिपूर्णानि शु
द्धान्यनन्तानि वा ज्ञानादीनियस्य सन्ति सकेवली अतीतादिज्ञानेऽपि सर्वज्ञानं प्रतिशंकास्यादित्याह सर्वज्ञः साकारोपयोगसामर्थ्यात् सर्वदर्शी
अनाकारोपयोगसामर्थ्यादितितथा ते लोका विहित्य पूद् एतित्वैलोक्ये न त्रिलोकवासिना जनेन विहित्यत्ति समग्र ऐश्वर्याद्यतिशयसंदोहदर्शन
समाकुलचेतसा हर्षभरनिर्भरेण प्रबलकुतूहलबलादनिमिषलोचनेनावलोकितमिहित्यत्ति सेव्यतया वाञ्छितः पूजितश्च पुष्पादिभिर्यः स तथा

सूत्र

तीयपडपस्याणागएजाणए । अरहाजिणे केवली । सव्वसू सव्वहरसी । तिलोयमहियपूयिए । सदे
वमणुयासुरलोगस्स । अच्चणिज्जे वंदणिज्जे । जावपज्जुवासणिज्जे । तच्चकम्मसंपयासंपउत्ते । तेणंतुमं

भाषा

आवकइहांकालिने प्रभाते महामाहण आवस्ये ते के हवा उत्पन्न उपजे ज्ञानदर्शननाधरणहारवली ते के हवा अतीत अनागत चने वर्तमान
नाजाणहारए हवा अरिहंत जिणे केवली गति आगत नाजाणहार सर्वदर्शी त्रिलोकवासी तिणे महित कहतां पूजितवली सदा सर्वदा देव

एतदेवमनन्तिसदेवमनुजासुराद्यस्त्रिन् ससदेवमनुजासुरास्तस्यलोकस्यप्रजायाः अर्चनीयः पुष्पादिभिः पूजनीयः वन्दनीयस्तुतिभिः सत्कारणीयः आदरणीयः सन्माननीयोभ्युत्थादादि प्रतिपत्तिभिः कल्याणमंगलदैवतचैत्यमित्येवंबुद्ध्यापर्युपासनीयइति तच्चकम्पति तथ्यानि

वंदेज्जाहि । जावज्जुवासिज्जाहि । पाडिहारिएणं । पीठफलगसज्जासंधारणं । उवसिमंतिज्जासि । दोच्चंपितच्चंपि एवंवयइत्ता जामेवदिसंपाउभूए तामेवदिसिंपडिगए । तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । आजीविउवासगस्स । इसेएयारूवेअभत्थिएसुप्पस्से । एवंखलुममंधम्मायरिए । धम्मोवएसएगोसाले

तामनुष्यसुरादिकेकरीतिणसर्वने अर्चनीयपूजनीकवंदनीकयावत्शब्दे सर्वने सेवनीकछेवलीइच्छकारभगवनत्विबधेकरीवांदिवायोग्यके तिणेतुं भगवंतमेज्जनेवांदिजेयावत्शब्दे त्विकरणश्रुद्धमनसुद्धसेवाकरज्येपाडिहेरूवलीतिणाने पीठफलकवलीशय्यासंधारोवलीपात्रोपडघोप्रमुखतिणेकरीने निमन्त्रणाकरे विवारतीनवारइमकहेइमकहीने जिणिदिसिथीआव्योहतोतिणहीजदिसीने ते देवतापाछोगयोतिवारपक्कीतेहसहालपुत्रने तिणोगोशालानाश्रावकने इणेप्रकारे तिणे देवताये इमकह्ये थके एहवीएताइयरूपविचारणामनमेसंकल्प

सत्यफलान्यव्यभिचारितयाकर्माणि क्रियास्तत्सम्पदातत्सम्बद्धायः संप्रयुक्तः सतथाकृत्वमित्यवयावत्करणत् पाउप्यभायाएरयणीए

मंखलिपुत्ते । सेणंमहामाहणे । उप्पसणाणदंसणधरे । जावतच्चकम्मसंपउत्ते । सेणंकल्लइहंहव्वमा
गच्छिस्सति । तएणंअहंवंदिस्सामि जावपज्जुवास्सामि पाडिहारिएणंउवणिमंतिस्सामि तएणंकल्लं
जावजलंते । समणेभगवंमहावीरे । जावसमोसरिए । परिसाणिग्गया । जावपज्जुवासइ । तएणं
सेसहालपुत्ते । आजीविउदूमीसेकहाएलद्धुसमाणे । एवंखलुसमणेभगवंमहावीरे । जावविहर

नाउपनीदूणेप्रकारेखलुनिश्चयमाहरोधर्माचार्यधर्मनोउपदेशकदेणहारएहवोगोशालोमंखलीपुत्तेहमोटोमहामाहणके उत्पन्नज्ञान
दरसणधरतेहनोधरणहारयावत्शब्देइच्छकारभगवनवांदिवायोग्यकेप्रभातेकालहनेदीहेआवस्येहव्वउतावलोआवस्ये तेहनेज्जंजईने
वांदीसयावत्शब्देपर्युपासनाकरिस्सुम् । वलीपीढफलगपाडिहेरूसिज्जासंथारेकरीने निमन्त्रणाकरीसतिवारपक्कीकालप्रभातनेविषे
यावत्शब्देअमणभगवंतश्रीमहावीरचर्मतीर्थंकरयावत्शब्देकरीने समवसस्या वारह१२ परषदावांदवागइ यावत्शब्देकरीने पर्युपास

इतंगच्छामिणं । समणं भगवं महावीरं । वंदामि जावपज्जुवासामि । एवं संपेहेइ । गहाए जावपाय
 च्छित्ते सुइप्पा० । अप्पमणुस्सवगुरापरिगए । साओगिहाओपडिणिक्खमइत्ता । पोलासपुरंणयरं
 मउभंमउभेणंणिग्गच्छइ । जेणेवसहसंववणेउज्जाणे । जेणेवसमणे भगवं महावीरे । तेणेवउवाग
 च्छइत्ता । तिक्खुत्तो आयाहिणपयाहिणंकरेइत्ता । वंदइणमंसइत्ता । जावपज्जुवासइ ।

नासेवाकरेतिवारपक्कीतेसहालपुत्रगोशालानोमतीएहवीवातसांभलीसांभल्यायका जाण्योगोशालकनाव्योइणेप्रलारेखलुकहतांनिश्चय
 अमणभगवंतश्रीमहावीरयावत्शब्देविचरेके तोहिवणांऊंजाउंदेवेकह्यो ऊतोअमणभगवंतश्रीमहावीरनेजईनेवांदुंयावत्शब्देसेवा
 करुंएहवेमनमेचोतवे स्नानकरेयावत्शब्दे प्रायश्चित्तउत्तारीप्रधानवस्त्रपहरीतिवारपक्कीआपणामाणसमनुत्तनीश्रेणेकरीपरिवस्योपो
 तानेघरथकीनीसरेनीसरीकरीनेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमध्यविचालेकरीनेनीसरेनीसरीनेजिहांसहखांवएहवेनामाउद्यानवनके
 जिणेदिसीजिहांअमणभगवंतश्रीमहावीरतिहांआवे आवीकरीनेतीनवारकरतीनप्रदक्षणादेवेतीनप्रदक्षणादेईकरीनेवांदेवादीने

तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सहालपुत्तस्सअजीवि । तीसेयमहइजावधम्मकहासम्मत्ता । सहाल
पुत्तात्ति समणेभगवंमहावीरे सहालपुत्तआ० । एवंवयासी सेणूणंसहालपुत्ता । कल्लंतुमं पुव्वा
वरण्हकालसमयंसिजेणेव । असोगवणियातंजावविहरइ । तएणंतुणंभंगेदेवेअंतिए । पाउब्भवित्था
तएणंसेअंतलिकखएवंवयासी । हंभोसहालपुत्ता । तंचेवजावसव्वंपज्जुवासिस्सामि । सेणूणंसहालपु

नमस्कारकरेकरीनेयावत्शब्दे पर्युपासनासेवाकरे तिवारपच्छीअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामी तिणेसहालपुत्रमंखलीपुत्रनाआवक
आगेतेहवीमोटीवारहपर्षदातिणेधर्मकथाकहे एहवोउपदिसेअहोसहालपुत्रआवकअमणभगवंतमहावीरस्वामीसहालपुत्रगोशालाने
आवकनेएहवोइणेप्रकारेकहेअहोसहालपुत्रतेसाचोकह्योकात्तिहनेदीहतुभने पुव्वावरण्हपाळिलाप्रहरनेजेणेवकहतांजिहांअशोक
वाडीमाहियावत्शब्दे विचरतांथका तिवारेतेएकदेवताआवीकरीनेताहरेसमीपप्रगटज्जवोतिवारपच्छीतेदेवता आकाशमार्गेउभोथको
इणेप्रकारे कहे अहोसहालपुत्रआवकतेतिमहीजसर्ववक्तव्यता यावत्शब्दे तेहनीसेवाकरजेतिकोनिश्चय अहोसहालपुत्र एसर्वअर्थ

त्ताअड्डेसमड्डे । हंताअत्थितंणोखलुसद्दालपुत्ता । तेणंदेवेणंगोमालंमंखलिपुत्तं । पण्णिधायएवंवुत्ते
 तएणंतस्ससद्दालपुत्तस्स । समणेणं३ एवंवुत्तस्ससमाणस्स इमेएयाहूवेअवभत्थिए एसणंसमणेभगवं
 हावीरे महामाहणेउप्पस्सणाणे जावकस्ससंपयासंपत्ते तंसेयंखलुममसमणंभगवंमहावीरं वंदित्ता
 णमंसित्ता । पडिहारिएणंपीठफलग । जावउवणिमंतित्तए एवंसंपेहेइ उट्टाएउट्टेइ२समणंभगवंम

साचोकनानही हांस्वामी सर्वसत्यवलीतेसद्दालपुत्र खलुनिश्चयनहि एवातकहीतिणे देवतायेगोसालामंखलीपुत्रने अंगीकारकरीने
 तिवारपक्कीतिणे सद्दालपुत्रआवकने अमणभगवंत महावीरस्वामीये इमकह्येयके एहवोएताइशरूपमननेविषे संकल्पउपनोहि
 वणांएहीजअमणभगवंतमहावीरतेदेवतायेइमकह्यांधकांमहामोटामाहण उत्पन्नज्ञानदर्शननाधरणहारयावत्शब्दे चारित्वनाधरण
 हारतेसुभने अयेभलोअमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरने वंदनाकरीनमस्कारकरीनेपाडिहेरूपीठफलगसज्या संथारे
 करीनेयावत्शब्देनिमन्त्रणासुभनेकरवीभलीइमविचारेविचारीने ऊठेउठीनेअमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीने वंदनाकरेनमस्कार

हावीरं । वंदइणमंसइ२ । एवंवयासी एवंखलुभंतेममपोलासपुरस्सणथरस्स । वहियापंचकुंभकारा
वणसया । तत्थणंतुम्भेपडिहारियंपीढजाव । संधारियंसिगिहिहत्ताणंविहरइ तएणंसमणेभगवं
महावीरे । सहालपुत्तस्सअजीवियस्स । एयमडुंपडिसुणेइ२त्ता । सहालपुत्तस्स । पंचकुंभकारावण
सएसु । फासुएसणिज्जंपाडिहारियं । पीढफलगजावसंधारयं उगिहिहत्ताणंविहरइ । तएणंतेणं

करेइणेप्रकारेएहवोकहेइसखलुकहतांनिश्चयहेभगवन्माहरेपोलासपुरएहवेनामानगरेवाहिरपांचसय५०० कुंभकारकुंभारनाहाट
केतिहांतुम्हेपाडिहेरूपीढफलगयावत्शब्देसंधारा औषधशय्याफलगजेजोइएतेल्योविचरो तिवारेतेअमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामी
सहालपुत्तनोगोशालानाआवकनोएहवोवचनसांभलीनेमनमाहिअवधारे सहालपुत्तनापांचसय ५०० कुंभकारनाहाटथकी घणाप्रा
शुकएषणीयपाडिहेरूपीढफलगसिय्यासंधारो उपगरण औषधप्रमुखलेतायका विचरे तिवारेतेसहालपुत्तअन्यदाप्रस्तावे वायरे
करहण्यायका भांडावडावडीसालहाटमाहिला वाहिर आणीने मेल्हे भाजनतावडे आणीने सूकवेतिवारेसूकतां देखीअमणभग

उ०टी०

१७६

सूत्र

भाषा

कृत्यादिजलंतेसूरिएद्वयेतदंतः प्रभातवर्णकोट्यः सचोत्तिष्ठन्नातबुध्याख्येयः। वायाहतगंति वाताहतं वायुनेषच्छोषमानीतमित्यर्थः
कोलालभंडंति कुलालाःकुंभकाराः तेषामिदंकोलालं तद्धतद्भांडं चपण्यं भाजनं वाकोलालभांडं एतत् किंपुरुषकारेणेतथावाक्रियत
इतिभगवताष्टईसगोशालक्रमतेननियतवादलक्षणेनभाषितत्वात्पुरुषकारेणेत्युत्तरदानेच स्वमतक्षतिपरमताभ्यनुज्ञानलक्षणंदोषमा

सेसह्यालपुत्ते । अस्याकथाइ । वाताहतयंकोलालभंडं । अंतोसालाहितो वहितोणीणेइ आत
पंसिदलयइ । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सह्यालपुत्तंएवंवयासी । सह्यालपुत्ताएसणंकोलालभंडे
कओतएणंसेसह्यालपुत्ते । समणंभगवंमहावीरंएवंवयासी । एसणंभंतेपुवंमद्वियाआसी । तयोपच्छा

वंतमहावीरसह्यालपुत्तआवकनेइणेप्रकारेकहे अहोसह्यालपुत्तएहमाटीनाभाजनघडाघडीकिमथयातिवारपक्की सह्यालपुत्तआवककेति
कोअमणभगवंतअमीमहावीरने इणेप्रकारेएहवोकहे हेपूज्यएहपहिलुंमाटीऊतीतिवारपक्केतेमाटीपाणीसाथिवीजवीरापिसाथिअने
नान्हीमीगणीसाथे एकत्वमिश्रितकरीनेपिंडकीधोतिवारपक्कीचक्रउपरचाढीनेफेरीजे तिवारपक्कीधणाकरवामालसायावत्शब्दे उट्टि

उदएणनमिज्जइ च्छारेणयकरिसेणय एगओमिसिज्जइत्ता । चक्केआरुहिज्जइत्ता तओवहवेकर
 गायजावउट्टियाउयकज्जंति । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सहालपुत्तंआजीवि । एवंवासीसहाल
 पुत्ता । एसणंकोलालभंडेकिंउट्टाणेणं । जावपुरिसक्कारपरक्कमेणं । कज्जइउदाज्जअणुट्टाणेणं । जावअ
 पुरिसक्कारपरक्कमेणंकज्जइ तंसेसहालपुत्ते आजीविसमणेणं भगवयाम० एवंवासीभंतेअणुट्टाणेणं जा

काप्रमुषनीपजेतिवारैतेअमणभगवंत श्रीमहावीरस्वामीसहालपुत्रगोशालाने आवकने एहवोकहे अहोसहालपुत्रआवक एप्रतच्चका
 चीमाटीनाभांडाकिमउत्थानवलवीर्य यावत्शब्देपुरुषाकारतणोपराक्रमकीधाज्जवाअनुष्ठानवलवीर्यपुरुषाकारयावत्शब्देतिणेपराक्रम
 कीधाविगरयया तिवारपक्खीसहालपुत्रके तिकोवलीकेहवोगोशालातणोआवकअमणभगवंतमहावीरस्वामीनेएहवोकहे हेभगवन्हे
 पूज्यउत्थानवलवीर्यविनायावत्शब्देपुरुषाकारपराक्रमविना नहीउत्थानवलवीर्य यावत्शब्देपुरुषाकारपराक्रमनथीसर्वभावनित्यकेति
 वारपक्खीअमणभगवंतसहालपुत्रआवकनेएहवोकहेउपदिसे अहोसहालपुत्रआवकजोताहराकोइएकपुरुषवातावायरेकरीसूक्यापाका

उ० टी०

१७८

सूत्र

भाषा

कलयन् अपुरुषकारेणेत्युवाच ततः तदभ्युपगतनियतिमतिनिरासाय पुनः प्रश्नयन् सहालपुत्तेत्यादि यदितवकश्चित्पुरुषोवाताहतं वा
आममित्यर्थः पक्षे लयं वत्तिपक्षं वा अग्निना कृतपाकं अवहरेद्वाचौरयेत् विकरेद्वा इतस्ततो विक्षिपेत् भिंदिज्जतिभिंद्याद्वा काणतांकरणेन
आच्छिंदज्जति आच्छिंद्याद्वा हस्तादुद्दालनेन पाठान्तरेण विक्षिंद्याद्वा विविधप्रकारैः छेदं कुर्यादित्यर्थः परिष्ठापयेद्वा वह्निर्नीत्वा त्यजे

वअपुरिसक्कारपरक्कमेणं । एत्थिउट्ठाणेइवा । जावपरक्कमेतिवाणितियासव्वभावा । तएणंसमणेभ०
सहालपुत्तंआएवंवयासी । सहालपुत्ताजइणंतुभंकेइपुरिसे । वाताहयंसिपक्केलयं वाकोलालभंडं
अवहरिज्जावा । विक्वरिज्जावा भिंदिज्जावा अच्छिंदिज्जावा । परिट्ठावज्जाअग्निमित्ताएवा । भा

नीपनावासणअणेभांडाकोईदेखतांथका चोरेतथाविखेरीनाखे तथाप्रकारेभांजे तथावाहिरनाखेवलीपरठवीनेनाषेतथाकोइताहरी
अग्निमित्तानामेभार्यातिणसंधातेविपुलविस्तीर्णभोगअनेसंयोगसंसारनाविषयसुखभोगवताथकातुदेखेतिणेपुरुषनेतुंदेखीकरीनेकिस
प्रकारेकेहवोदंडद्येहेभगवन्हेपूज्यऊंतेपुरुषनेआक्रोशवचनकऊं वलीहणुंमारुं वलीवांधुवलीघणोमर्दनकरुं तर्जनादिकताडनाकरुं

दित्तिनिवत्तेजासित्ति निर्वर्त्तयसि आउसेज्जवत्ति आक्रोशयामिवाहृतोसित्वमित्यादिभिः शापैरभिग्रपामिहन्मिवा दण्डादिनावध्ना
मिवारज्वादिनातर्जयामिवाज्ञास्यसि रेदुष्टाचारेत्यादिभिर्वचनविशेषैस्ताडयामिवा चपेटादिनानिःछोटयामिवाधनादित्याजनेननि
र्भत्सयामिवापरपुरुषवचनैः अकालएवचजीविताद्वाव्यपरोपयामिमारयासीत्यर्थः इत्येवंभगवांस्तंसद्दालपुत्रम् स्ववचनेनपुरुषाकारा

रियाएसद्धिंविउलाइ भोगभोगाइ भुंजमाणेविहरेज्जा । तस्सणंतुमंपुरिसस्स । कंडंडंवत्तिज्जासि ।
तस्संभंतेअहंपुरिसंआउसेज्जा । हणेज्जावावंधेज्जावा । महेज्जावातत्तेज्जावा । तालेज्जावाणिच्छो
डिज्जावा णिअच्छेज्जावाअकालेचेव । जीवियाओववरोविज्जा । सद्दालपुत्ताणोखणुतुभंकेइपुरि

वलीचपेटाद्यु वलीधक्कादेवुंधणीनिर्भत्सनाकरं कठोरवचनेरेपापिष्टअकालेजीवतव्यथकीतेपुरुषने रहितकरं अहोसद्दालपुत्रतेनकरे
खलुनिश्चयताहराभाजननेकोईपुरुषवायरेसूकापाकानीपनांमाटीनाभाजनाने कोईचोरीनसके यावत्शब्दे ननांखेपरठवेनहीवली
ताहरीअग्निमित्राभार्या संघातेकोईपुरुषविस्तीर्णसंसारनाविषे सुखनाभोगभोगवीनसके सान्होनजोवेनकरे तेपुरुषने आक्रोशवच

उ० टी०
१८०

सूत्र

भ्युपगमग्राहयित्वातन्म तविषटनायाहं सहालपुत्तेत्याह्मि न खलुतवभाण्डंकश्चिदपहरतिनचत्वंतमाक्रोशयसियदिसत्यमेवनास्युत्थानादि
अथकश्चित्तदपहरतित्वंचतमाक्रोशयसिततएवमभ्युपगमेसतियददसिनास्युत्थानादितत्तेमिथ्याअसत्यमित्यर्थःतएणंसाअग्नीत्यादिततः
साग्निमित्राभार्यासहालपुत्रस्य अमणोपाशकस्यतथेति एतदर्थं विनयेणप्रतिष्ठणोतिश्रुत्वाचस्नाताकृतवलिकर्मावलिकर्मलोककूटंकृत

सेवाताहतयंवापक्केल्लयंवाकोलालभंडंअवहरद्वं जावपरिदुवितेतिवा । अग्निमित्ताएभारिएसद्विं
विउलाइं भोगभोगाइं भुजमाणेविहरद्व । णोवातुमंतंपुरिसंआउसेसिवाहणेजाव । अकालेचेवजी
वियाओववरोविज्जसि । जइणत्थिउट्टाणेतिवा । जावपरक्कमेतिवाणितियासव्वभावा । अहसंतुब्भं

नेमारेयावत्शब्देअकालेहीजजीवनेजीवतव्यथकीरहितकरेकिंवानकरे वलीजोनहीउत्थानादिक्रियावलीजोपराक्रमनथीअनेवलीसर्व
भावनित्यक्केअथवातुभनेकोईपुरुषएहवोवायरेकरीनेसूकव्यापाकानीपना यावत्शब्देताहराभाजननेनाखेवलीअग्निमित्राताहरीस्त्री
सुंयात्शब्देभोगभोगवेतोतुम्हे तेपुरुषने आक्रोशवचनद्योजीवतव्यरहितकरोतोतुंजेकहेक्के नथीवलीउत्थानादिक्रियाजोनित्यभावक्के

केइसेवाताहतयंपक्केलयं वाजावपरिद्वेतिवा अग्निमित्ताए जावविहरइतुमंवा तंपुरिसंआउसेसि
वा । जाववरोवेसितोजंवय सिणत्थिउट्टाणेतिवा । जावणितियासव्वभावातंतेमिच्छाएत्थणंसेसहा
लपुत्ते । आसंवद्धेतएणंसेसहालपुत्ते । समणंभगवंमहावीरं । वंदइणमंसइत्ताएवंवयासी इच्छा
मिणंतुब्भंअंतिए । धम्मंसामेत्ताए । तएणंसमणेभगवंमहावीरे सहलपुत्तस्सआजीवीतीसेयजाव
धम्मंपरिकहेइ । तएणंसहालपुत्ते । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मंसोच्चा । णिसम्महइ

सर्वपदार्थतोतेप्रत्यक्षजोवो भूठोएतलेतेसहालपुत्तआवकप्रतिवुद्धपस्योतिवारपक्कीतेसहालपुत्तआवकअमणभगवंतंअमीमहावीरवंदति
वंदनानमस्कारकरेएवंवयासीएहवोकहे इच्छावांकुतुन्हारेसमीपधर्मसांभलोभलो तिवारपक्कीअमणभगवंतंअमीमहावीरस्वामीसहाल
पुत्तनेगोशालानाआवकनेएहवीमोटीधर्मदेशनायावत् शब्देपरपदानेकहे तिवारपक्कीतेसहालपुत्तआवकअमणभगवंतं अमीमहावीरनेस
मीपधर्मसांभलेसांभलीने धारेधारिने मनमेयावत् शब्देहर्षसंतोषपास्यो जिमआणंदनीपरेतथागिहिधम्मं पडिवज्जेवारहव्रतआदरे

तुङ्गजावहियए । जहाआणंदेतहागिहिधम्मंपडिवज्जइ । एवरंएगाहिरखकोडी णिहाणपउत्तावु
 ढिपवित्थरएगेव्वए । दसगोसाहस्सिएणंवएणं । जावसमणंभगवंमहावीरं । वंदइणमंसइ । जेणे
 वपोलासपुरेणयरे । तेणेवउवागच्छइ । पोलासपुरंणयरंमज्झंमज्झेणं । जेणेवसएगिहेजेणेवअ
 ग्निमित्ताभारिया । तेणेवउ०त्ता । अग्निमित्तंभारियंएवंवयासी । एवंखलुदेवासमणेभगवंमहा

एतलोविशेषएकहिरण्यनीकोडिनिधानपत्तानिधानप्राप्तकेएककोडिव्याजेएककोडिधरखपरीये एकब्रजदसहजारगाइएहवोएकब्रजगो
 कुलयावत्शब्देअमणभगवंतमहावीरस्वामीनेतिनप्रदक्षणादेईनेवांदेनमस्कारकरेजिहापोलासपुरएहवोनगर तिहांआवेआवीकरी
 नेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमध्यमाहेथईने जिहापोतानोधरके जिहांअग्निमित्ताएहवेनामेभार्यास्त्रीकेतिहांआवेआवीकरीने पोता
 नीअग्निमित्तानामेभार्यातेहनेएहवोकहेइमखलुनिश्चयअहोदेवानुप्रियअमणभगवंतमहावीरस्वामी यावत्शब्देजिहांसमवसस्याति
 हातुम्हेजावोजईने तुम्हेअमणभगवंतमहावीरस्वामीने वांदोवलीतावत्शब्देपर्युपासनासेवाकरोअमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीने

बीरे । जावसमोसढोतंगच्छाहि तुमंसमणंभगवंमहावीरं वंदाहि जावपज्जुवासाहिसमणस्सभग०
 अंतिएपंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खावइयं । दुवालसविहिंगिहिधम्मंपडिज्जाहितएणंसा । अग्निमित्ता
 भारियासद्दालपुत्तस्ससम०तहत्ति एयमइंविणएणपडिसुणेइ तएणंसेसद्दालपुत्ते कोडुं वियपुरिसेस
 द्दावेइत्ताएवांव यासिखिप्पामेवभोदेवाणु० लज्जकरणज्जुत्तजोतितं समखुरवालिहाणसमलिहि

समीपआवकनोधर्मपांचअणुव्रतअनेसातसिच्चाव्रतएहवोसस्यक्तनोमूलवारह१२ व्रतरूपीगृहस्थधर्मने तुम्हेअंगीकारकरोहिवेतिवा
 रपक्षीतिकाअग्निमित्तानामेभार्यासद्दालपुत्रआवकनाएहवावचनसांभलेसांभलीनेतहत्तिकरे वलीअग्निमित्ताएहवोअर्थविनयकरीने
 सांभलेतिवारपक्षीते सद्दालपुत्रआपराकौटं विकपुरुषचाकरपुरषतिकाने तेडावेतेडीनेएहवोइमकहे खिप्रउत्तावलाथावोअहोदेवानु
 प्रियशीघ्रक्रेवेगजेहनोएहवोरथतुम्हे जोतरोसमशरीषाखुरक्रेअनेपूंकलावोसमसरीषासींगएहवावलदजोतरीनेल्यावो जांवूनदएहवेना
 मारत्ततिणमेजोत्रवलदनेगलेतुम्हे वांधोवलीरूपानीनाथरूपानीधंटासूत्रनीराशितेवलीकांचनकहीजेसुवर्णतिणेकरीने जडीयकीति

यसिंगएहिं जंवूणयामयकलावजुपइविसइएहिं । रययामयघंटसुत्तरज्जुगवरकंचणखचिय तत्ताप
 गगहोगहितएहिं । नीलुप्पलकयामलएहिं । पवरगोएजुवाणएहिं । णाणामणिकणगघंटियाजाल
 परिगयं सुजायजुत्तगएज्जगसत्थ । सुविरविरतियनिम्मिय । पवरलक्खणोववेयं । संजुत्तमेवधम्मियं
 जाणपवरंउवडुवेइ ममएयमाणत्तियंपच्चपिणहतएणंतेकोडुं वियपुरिसा जावपच्चपिणंति तएणंसा

कावलीप्रयत्नघणाजत्ते करीनेभालीवलीनीलोत्पलकमलनेसारीपोसेहरोएहवाप्रधानतरुणवृषभसकलवेगवंतनानाप्रकारनांमणिमा
 णिकस्वर्णकनकनीनाह्वीघंटातेहनीभालरीसुजातभलो धूसरातिणेकरीनेजोड्या प्रसस्तसुवटघडियोनिर्मलभलो जेजोड्योथकोभुसर
 लक्ष्णोपेतसहितयुक्तपणेजोडीधर्मसंवंधीएहवोएतादृशरथजोतरीनेल्यावाओएमाहरीआज्ञासर्वकरीनेपाक्कीसुभने आणीदेवोतिवार
 पक्कीतेकोटुं विकपुरषचाकरपुरुषयावत्शब्दे रथजोतरीनेल्याया तिवारपक्कीतेअग्निमित्राएहवेनामेभार्या एहातास्नानकरीयावत्शब्दे
 प्रधानवस्त्रपहरी अल्पभारअनेवज्जमोलाग्रहणापहरीचेडीअठारदेशनीदासीतिणाकरीने परवरीधर्मसंवंधीज्यानप्रवहणचढीनेति

कौतुकमंगलप्रायश्चित्ताकौतुकं मषीपुंङ्गादिमङ्गलं दध्यक्षतचन्दनादिएतेचप्रायश्चित्तमिव प्रायश्चित्तं दुःखप्रादिप्रतिघातकत्वेनावश्यं
कार्यत्वादिति शुद्धात्मा वैषयिकाणिवेषार्हाणि मङ्गल्यानिप्रवरवस्त्राणि परिहिताल्पमहार्वाभरणालंकृतशरीराचेटिकाचक्रवालपरि
कीर्णापुस्तकांतरेयानवर्णकोटिस्थितैसचैवंसव्याख्यानोऽवसेयः लङ्गकरणजुत्तलोद्भूतलङ्गकरणेनदक्षत्वेनयेयुक्ताः पुरुषास्तैर्योजितं यन्त्ररू
पादिभिः सम्बन्धितं यत्तत्तथातथासमखुरवालिहाणसमलिहियसंगएहिंसमखुरवालिधानौतुल्यग्रफपुच्छौसमेलिखिते द्वोस्त्रिखितेष्ट
द्भेययौस्तौतथातौचयौतौताभ्यांगोवायुवाभ्यामिति संबंधः जंबूखामयकलावजोत्तपतिनिमित्तं एहिंजांबूनदमयौकलापौग्रीवाभरणविशेषौ
योक्तुं चकंठबंधनरज्जुप्रतिविशिष्टे शोभनेययौस्तौतथाताभ्यां रययामयघंटसुत्तरज्जु गवरकांचणखचियन्नकृपग्नहोगहियएहिं रजतमय्यौ
रूप्यविकारौघंटं ययौस्तौ तथा सूत्ररज्जु के काष्पांसिकसूत्रमय्यौयेवरकांचनखचितेनस्तेनासारज्जुतयोः प्रग्रहेणरश्मिना अवगृहीत

अग्निमित्ताभारियाणहायाजावप्रायश्चित्ता । सुद्धअप्पम० चेडियाचक्रवालपरिक्खित्ता धम्मियंजा

हांथीचालेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमध्यविचालेनीकलेनीकलीने जिहांसहखांववनएहवेनामेउद्यानके जिहांअमणभगवतश्रीमहा

उ० टी०

१८६

सूत्र

भाषा

कौचवद्धौ यौ तौ तथाताभ्यां नीलुप्पलकयामेलएहिं नीलोत्पलकृतशेषराभ्यां पवरगोणजूवाणएहिं नाणामणिकणगधंटियाजालप
रिगयम्सुजायजुगजुत्त उज्जुगपसत्थसुविरइयनिम्भयं सुजायं सुजातं सुजात दारुमयं युगं यूपः युक्तं संगतं ऋजुकं सरलं सुविर
चितं सुधटितं निर्मितं निवेशितं यत्त तत्तथाजुत्तामेवधम्मियं जाणप्पवरं उवट्टवेहयुक्तमेव संबंधमेव गोयुवाभ्यामिति संबंधइति

णप्पवरंदुरुहइत्ता पोलासपुरंणगरंमज्झंमज्झेणंणिग्गच्छइ जेणेवसहसंववणेउज्जाणे । जेणेव
समणेभ० । तेणेवउवागच्छइ । धम्मियाओजाणाओपच्चोरुहइ । चेडियाचक्कवालपरिवुडे जेणेवसम
णेभगवंमहावीरं तेणेवउवागच्छइत्ता तिक्खुत्तोवंदइत्ता णच्चासणेणाइदूरे । जावपंजलिउडा

वीरस्वामीतिहांआवेआवीनेधर्मसंवंधीप्रवहणथकीउत्तरेउत्तरीनेघणीचेडीदासीतिणेचक्रवालेकरीपरवरीजिहां अमणभगवंतओम
हावीरस्वामीतीर्थंकरतिहांअग्निमित्राआवेआवीकरीने तीनप्रदक्षणादेईनेवांदेवांदीने नघणीनेडीनघणीअतिदूर यावत्शब्देहाथ
जोडीथकीमुहआगलउभीथकीयावत्शब्देविनयकरीनेसेवाकरेतिवारपक्कीअमणभगवंतमहावीरस्वामीतेअग्निमित्राभणीयावत्मोटी

ठितिताचेवपज्जुवासइ । तएणंसमणे० अग्निमित्ताएतीसेयजावधम्मंकहेइ । तएणंसाअग्निमित्ता । स
मणस्सभगवओअंतिएधम्मंसोच्चा णिस्सम्महट्ठुड्ढा समणंभगवंमहावीरं वंदइणमंसइत्ता एवंवयासी
सहहामिणंभंतेनिग्गंथंप्रावयणं जावसेजहेयंतुम्भेवयह जहाआणंदेअंतिए वहवेउग्गाभोगापव्वइया
णोखलअहंतहासंचाएमिदेवा० मुंडा० अहसंदेवाणुपियाणंअंतिए पंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खा वत्तियं

धर्मनीकथापर्षदाआगलेकहे तिवारपक्कीतेअग्निमित्राभार्या अमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीने पासेधर्मसांभलेसांभलीनेवणीहर्थवंत
ऊईतुष्टवंतऊईअमणभगवंतश्रीमहावीरस्वामीनेवांदेवांदीने दूणेप्रकारेएहवोकहे हेभगवन् हेपूज्यसरदङ्गकुं निग्रंथसाधुनोप्रवच
नमार्गयावत्शब्देतुह्णे उपदिश्योतेसगलोहीसत्यकेजिमआणंदआवककह्योतिमकहे वहवेवणाहेस्वामीतुह्णपासेवणाराजानेईशरदी
ज्वालीधीतिममोभणीचारित्रनलेवाइ ऊं साधवीनोधर्मलेइनसकुंअहोस्वामीदेवानुप्रियजिमऊं तुम्हारेसमीपपांचअणुव्रतअनेवली
सातशिच्चाव्रतरूपीधर्मएवं १२ वारहव्रतआवकनागटहस्थधर्मतेईकरीनेसंभारीसआवकनोधर्मआदकं तिवारपक्कीतेअग्निमित्राभार्याअ

दुवालविहंगिहिधम्मंपडिवज्जामि । अहासुहंदेवाणुपिया तएणंसाअग्गिमित्ता समण०अंतियंपंचा
जावपडिसमणंभगवंबंदिस्ता । तामेवधम्मियंजाणपवरंदूहइस्ता । जामेवपा०तामेवपडिगया ।
तएणंसमणेभगवंमहावीरे । अन्त्याकयादूपोलासपुराओसहसंववणाओपडिणिग्गच्छइस्ता वाहि
याजणवयविहारंविहरइ । तएणंसेसहालपुत्ते । समणोवासएजाए अभिगयजीवाजीवेजावविहरइ

मणभगवंतमहावीरनेसमीपयावत्शब्दे आवकनावारहव्रतआदरीनेभगवंतनेवांदेवांदीनेतेहीजधर्मप्रवहणरथजपरेपोतेचढ़ेचढीकरी
नेजिणदिसीआवीऊतीतिणहीजदिसीपाछीजावे तिवारपछीअमणभगवंतमहावीरस्वामीअन्यदाप्रस्तावे एकदापोलासपुरनगरतेह
थीसहस्त्रांववनथकी पाछानीकलेनीकलीनेवहियावाहिरजनपददेशपुरनगरग्रामविहारकरताविचरे तिवारपछीतेसहालपुत्रआवक
अमणोपासकसुद्धआवकयोजाण्याळे जीवादिकनवतत्त्वजिणे यावत्शब्दे एहबोथकोविचरेतिवारपछीतेगोसाले मंखलीपुत्रतिणेएह
वीवातसांभलीलोकननेसुखथकी इणेप्रकारे निश्चयसहालपुत्रआवक गोशालामंखलीपुत्रतणोधर्मवमीनेछोड़ीकरीनेअमणकहीजेसाधु

तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । इमीसेकहाएलइडेसमाणे । एवंखलुसहालपुत्ते आजीवियसमयंवमिक्ता
समणाणंणिग्गंथाणंदिद्धिंपडिवस्से । तंगच्छामिणंसहालपुत्तं आजीविसमणाणंणिग्गंथाणंदिद्धिंवा
वित्ता । पुणरविआजीवियदिद्धि गिरहावेत्तएत्तिकट्टुएवंसंपेहेइत्ता । आजीवियसंघसंपरिवुडे जेणे
वपोलासपुरेणयरे । जेणेवआजीवियसहा । तेणेवउवागच्छइत्ता भंडणिकखेवंकरेइ कइवएहिंआ

निग्रंथतणोवारहवतरूपीधर्मलीधोक्केतोऊं जाउं तिहांसहालपुत्तउपासकमाहारोधर्मछाडीने महावीरस्वामीतणोधर्मवारहवतरूपी
क्केतेभणीपाळोकुडावीकरीनेवलीआजीविमाहरोधर्ममार्गअंगीकारजईनेकरावुंएहवोमननेविषेचींतवनकरे चींतवीनेतिवारपछीगो
शालकमंखलीपुत्तसंघसमुदाइलेईने जिहांपोलासपुरनगरतिहारेविषे वलीजिहांगोशालानोसाधुस्थानकतिहाआवेआवीनेवस्वपात्र
भाजननाउपगरणसूके सूकीनेकितरा एकसाथिलेईनेतिहांयकीचालेचालीने जिहां सहालपुत्तआवकअक्के तिहांआवेआवीकरीने
तिवारपछीतेसहालपुत्तअमणोपासकआवकगोशालोमंखलीपुत्ततिणनेआवतोयकोदेखेदेखीकरीने आगतस्वागतिआदरनदीयेआला

जीविएहिंसद्धिं । जेणेवसद्दालपुत्तेस० तेणेवउवागच्छइ२त्ता । तएणंसद्दालपुत्तेसम० गोसालंमंखलि
पुत्तंएयमाणंपासइ२त्ता णोआढाइणोपरियाणाइं अणवामाणेअपरियाणामाणे तुसणिएसंचिइइ
तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । सद्दालपुत्तेणंसमणोवासए । अणाढिज्जमाणेअपरियाणामाणे । पीढफ
लगसेज्जासंधारइयाए । समणस्सभग० गुणकित्तणंकरेमाणे । सद्दालपुत्तं एवंवयासी । आगतेणंदे

पसंलापवतलावणनकरे साण्होपिणनजोवेआदरअणदेतो साण्होनथी जोवतोमौनकरीनेएहवोथकोवैसीरह्यो तिवारपछीतेगोशालो
मंखलीपुत्तसद्दालपुत्तआवकनेअमणोपासकनेआगतस्वागतआदरसन्मान अणदेतोअणजाणतोदेखीपीढफलगशय्यासंधारोओषधउप
गरणादिकसर्वनेअर्थेअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरना गुणकीर्त्तनकरतोथको सद्दालपुत्तअमणोपासक आवकनेएहवो
कहेआयाहतापूर्वे अहोदेवानुप्रिय इहंमहामोटामाहणतिवारेसद्दालपुत्तअमणोपासकगोसालामंखलीपुत्ततेभणीइणेप्रकारेएहवो
कहेकुणदेवानुप्रियमहामोटामाहणआयाहतातिवारेतेगोसालोसद्दालपुत्तअमणोपासकआवकने इणेप्रकारेएहवोकहे अमणभगवंत

वाणुप्पिया । इहंमाहामाहणे तएणंसेसद्दालपुत्ते गोसालंमंखलिपुत्तं एवंवयासी केणंदेवाण० म
हामाहणेतएणंसे । गोसालेसद्दालपुत्तं स० । एवंवयासी । समणेभगवंमहावीरे । महामाहणेसेके
णद्वेणंदेवा । एवंवुच्चइसमणेभगवंमहामाहणे । एवंखलुसद्दालपुत्तं । समणेभगवंम० उप्पसणाण
दंसणजावमहियपूइए । जावतच्चकम्मंसंपयासंपउत्ते । सेतेणद्वेणंदेवाणुप्पियाएवंवुच्चइ । समणेभ
गवंमहामाहणेसद्दालपुत्ताआगएणं । इहंमहागोवे । केणंदेवामहागोवे समणंभगवंमहागोवे ।

श्रीमहावीरचरमतीर्थंकरमहामोटामाहणतेस्यामाटे किमभणीइणेप्रकारेतेकहवोअमणभगवंतमहामोटामाहणइणेप्रकारे खलुनिअ
यअहोसद्दालपुत्तआवकअमणभगवंतकेहवाक्के उपनाज्ज्ञानउपनादर्शनचारित्वनाभणीवली ६४ इन्द्रेकरीने पूजितक्के यावत्शब्देइच्छ
कारभगवन् वांदिवायोग्यक्के तिणेअर्थेअहोदेवानुप्रिय तुह्मेइणेप्रकारेएहवोकहे अमणभगवंतश्रीमहावीरमहामोटोसद्दालपुत्तअम
णोपासकइहांआथोअहोदेवानुप्रियमहामोटोगोपकुणदेवानुप्रिय महागोपअमणभगवंतमहावीरस्वामीमहागोपतेकिममहागोपया

महागोवेत्यादि गोपो गोरक्षकः । सचेतरगोरक्षकेभ्योऽतिविशिष्टत्वान्महानिति महागोपः नश्यत इतिसन्मार्गा च्यवमानान्विनश्यत
इतिअनेकशोन्वियमाणान् खाद्यमानान् ऋगादिभावेव्याघ्रादिभिः क्लिद्यमानान् मनुष्यादिभावे खङ्गादिनाक्लिद्यमानान् कुन्तादिना
भिद्यमानान् लुप्यमानान् कर्णनाशादिच्छेदनेन विलुप्यमानान् वाह्योपध्यपहारतः गावद्वेतिगम्यते निव्याणमाहावाडं तिसिद्धिमहागो
स्थानविशेषं साहस्येति स्वहस्तेनैव स्वहस्तेन साक्षादित्यर्थः महासार्थवाहालापकानन्तरं पुस्तकांतरे इदमपरमधीयते आगणं देवान्

सेकेण्ट्रेणं जावमहोगोवे एवं खलु देवासमणे भगवं संसाराडवी एव हवे जीवे नस्समाणे विणस्समाणे ख
ज्जभिज्जक्खिज्जलुप्पविलुप्पमाणे धम्ममणं दंडेणं सारक्खमाणे संगोवेमाणे णिव्वाणमाहावाडं साहस्येति

वत्शब्दे गुवाली योगायनोच्चारणहारद्वये प्रकारे खलु निश्चयश्चो देवानुप्रियश्चमणभगवंतं महावीरसंसाररूपअटवीने विषे घणाजीवांने
त्वासताभाजतादोड़ताने व्याधादिके मनुष्यघणे खङ्गेच्छेदीजतायकाने धर्मरूपी धर्ममद्वंद्वे करीराखीने भलीपरे गोपवीने निर्वाणरूप
महावाडे आपणपेघाते वलीतिणे अर्थे सद्दालपुत्रमहामोटोगोपगुवालकहीके अमणभगवंतं महावीरस्वामीइहां आव्याहता देवानुप्रिय

उ० टी०

१६३

सूत्र

भाषा

प्रियादूहं महाधम्मकहाकेणं देवानुप्रियामहाधम्मकहासमणे भगवं महावीरे महाधम्मकहासेकेणद्वेणं समणे भगवं महावीरे महाधम्मकहा

संपावेइ सेतेणद्वेणं सद्दालपुत्ताएवंवुच्चइ समणे भगवं महागोवे आगएणंदूहं महासत्थवाहे सेकेणद्वे
णंदेवा० महासत्थवाहे सद्दालपुत्तासमणे भगवं महासत्थवाहे सेकेणद्वेणं एवंखलुदेवा० समणे भगवं
महावीरे संसाराडवीएवहवेजीवे । एस्समाणे विणस्समाणे जावविलुप्पमाणे धम्ममएणं पंथेणं सा
रक्खमाणे शिवाणमहापट्टणाभिमुहे । साहत्थिसंपावइ सेतेणद्वेणं सद्दालपुत्ताएवंवुच्चइ । समणे भ

दूहं महासार्थवाहते कवणदेवानुप्रियमहामोटासार्थवाहसद्दालपुत्रअमणोपासकआवकअमणभगवंत महावीरसार्थवाहते किणे अर्थे
दूणे प्रकारे निच्चयदेवानुप्रियअमणभगवंत महावीरस्वामी संसाररूपअटवीतिहांषणाजीवतासताथका हिंसकजीवनाभयथकीवीहता
त्तासताथका यावत्शब्दे खल्ले केदीजताथका धर्ममयी पंथमार्गे करीराखेराखी करीने निर्वाणरूपमहापाटणे सनमुखसुखे करीने घाते आप
णपेतिणे अर्थे करीने सद्दालपुत्रअमणोपासकआवकमहासार्थवाहकहीये अमणभगवंत श्रीमहावीरमहामोटासार्थवाहआव्याअहोहे

उ टी०

१६४

सूत्र

भाषा

एवंखलुसद्दालपुत्तासमणे भगवंमहावीरेमहद्महालियं हि संसारं सिवहवेजीवेणस्समाणे जावविलुप्पमाणे उप्पगपडिवन्ने सप्पहवि
प्पण्णेमिच्छत्तवलाभिभूएअट्ठविहकम्मतमपडलपडाच्छन्ने अट्ठेहियहे जहियपसिणेहियकारणेहियवागरणेहियचाउरंताओसंसारकं
ताराओसाहत्थिनित्यारेतिसेतेणट्ठेणंसद्दालपुत्तासमणेभगवंमहावीरेमहाधम्मकहत्तिकंओवं नवरंजीवानांनश्यदादिविशेषण हेतुं दर्श

गवंमहासत्थवाहे आगएणंदेवा० इहंमहाधम्मकहीसेकेणट्ठेणं देवामहाधम्मकहीसमणेभगवंमहा
वीरे महाधम्मकहीसेकेणट्ठेणंसमणेभगवंमहाधम्मकही एवंखलुदेवाणु० समणेभगवंमहा० महद्म
महालयंसिसंसारंसि । वहवेजीवेणस्समाणे । विणखज्जच्छिज्जभिज्जलुप्पमाणे उपगपडिवस्सेसप्प

देवानुप्रियइहांमहाधर्मकथानोकहणहारतेकुणदेवानुप्रियमहावीरमहामोटीएहवीदेवानुप्रियधर्मकथाकहीअमणभगवंतअमीमहावीर
स्वामीमहामोटीकथाकहीतेकिणेअर्थेअमणभगवंत महाधर्मकथाएहवीकही इणेप्रकारेखलुनिश्चय अमणभगवंतमहाधर्मनीकथाकही
अमणभगवंतअमीमहावीरमोटीकथानो कहणहार संसारमेचतुर्गतिअमणवणाजीवत्तासपामता मिथ्याचीनासताविणसताप्राजता

नायाहउमग्नेत्यादितत्त्वोन्मार्गप्रतिपन्नान् आश्रितकुट्टिशासनात् सत्पथविप्रनष्टान्! त्यक्तजिनशासनान् एहदेवकथत्वाह मिथ्यात्वव
लाभिभूतान् तथाष्टविधकर्मैवतमः पडलमन्धकारसमूहः तेनप्रत्यवच्छिन्नानितितथानिर्यामकालापक्वे बुड्डमाणेत्तिनिमज्जतः निबु
ड्डमाणेत्तिनितरांनिमज्जतः जन्ममरणादिजलेद्वृत्तिगम्यते उपपियमाणेत्तिउत्साध्यमानान्पभुत्तिप्रभवःसमर्थाद्वृत्तिच्छेकाः इत्येवमुप

हविण्डे मिच्छत्तवलाभिभूए अट्टविहकम्मतमपडलपडाच्छसे वज्जहिंअट्टेहियजाववागरणेहिय
चाउरंताओसंसारकंताराओ साहत्थिनित्थारेइसेतेणट्टेणंदेवाणुप्पिया एवंवुच्चइसमणेभगवंमहा
धम्मकही आगएणंदेवा० इहंमहाणिज्जामए सेकेणट्टेणंदेवाणुप्पिये महाणिज्जामएसमणेभगवं

केदीजताभेदीजतामारीजतालुंटीजताउन्मार्गेपद्याभलेमार्गथी चुकीनेमिथ्यात्वमाहेभस्याअट्टविहआठकर्मरूप अज्ञाननासमूहतिणे
ढांकावलीघणांअर्थहेतुप्रयोजनेयावत्शब्दे व्याकरणेप्ररूपवेचातुर्गतिकूपी संसाररूपकंतारसमुद्रथकीजीवनेउपष्टंभदेईने निस्तारेते
तिणेकरीनेदेवानुप्रियइणेप्रकारेकहीयेअमणभगवंतमहावीरमहाधर्मकथाकहीआव्याहताअहोदेवानुप्रियइहामहानिर्यामकनावका

उ०टी०

१६६

सूत्र

भाषा

लभ्यमानाद्भुतप्रकारेणैवमन्यतापिच्छेकाः प्रशस्तकाः प्रस्तावज्ञाः कलापंडिताद्वृत्तिद्वयाचक्षतेतथाद्वृत्तिदक्षाः कार्याणामविलम्बित
कारिणः तथाद्वृत्तिप्रष्टादक्षाणांप्रधानाः वाग्मिनद्वृत्तिद्वैरुक्तं क्वचित्पुनश्चाद्वृत्त्यभिधीयतेतत्प्रप्तार्थाः कृतप्रयोजनाः तथाद्वृत्तिनिपुणाः

महाणिज्जामए । सेकेणद्वेणं एवंखलुदेवा० । समणेभगवंसंसारमहासमुद्वे वहवेजीवेणस्समाणेविण
जावविलुप्पमाणे । बुद्धमाणे णिबुद्धमाणेउप्पितमाणे धम्ममद्वेणवाएणिब्बाणतीरासिमुद्वे साह
त्थिं संपावेद्वेसेतेणद्वेणं देवा० एवंवुच्चद्वे समणेभगवंमहाणिज्जामए तएणंसेसद्दालपुत्तेसमणोवासए

तेस्यामाटेअहोदेवानुप्रियमहामोढोनिर्यामकनावकोअमणभगवंतमहावीरनिर्यामकनावकातेकिणे अर्थेद्वेणंप्रकारेखलुनिश्चयदेवानु
प्रियअमणभगवंतसंसाररूपमहासमुद्वेनेविषे वहवेघणाजीवनासतात्तासताजन्मजरामरणेविणसता यावत्शब्दे तासतावीहताजीव
वृद्धतायकाराखेसंसाररूपसमुद्वेमेपडतांजातानेराखे धर्मरूपनावेकरीनेनिर्वाणमोक्षेभलीपरेउपपडंभदेद्वेकरीनेपड्ढावे देवानुप्रिय
तेतिणेअर्थेद्वेणंप्रकारेकहीयेअमणभगवंतअमीमहावीरनिर्यामकनावको तिवारपक्खीतेसद्दालपुत्तअमणोपासकआवक गोशालामंखली

सूक्ष्मदर्शिनः कुशला इति च दृष्टोक्तं इति नयवादिनो नीतेर्वक्तारः तथा इत्युपदेशलब्धालम्बाप्तोपदेशाः वाचनांतरे इति मेधाविनः अपूर्वश्रुतग्रहणशक्तिमन्त इति विज्ञानप्राप्ताः अवाप्तसहोधाः सेजहेत्यादि अथ यथानामकश्चित्पुरुषः तरुणेति प्रवर्द्धमानवयावर्णादिगुणोपचितः यथावत्करणादिदं दृश्यं बलवं सामर्थ्यवान् जुगवं जुगः कालविशेषः तत्प्रशस्तमस्यास्तीति युगवान् न दुष्टकालवती दुष्टकालस्य बलहानिकरत्वात्

गोसालं मंखलिपुत्तं एवं वयासी तुभेणं देवाणुप्पिया इयच्छेयाओजावइयनिउणओइयणयवादीइय
उवदेसलद्धा इयविस्सणापत्ता पभूणंतुभेममंधम्मारिएणं धम्मोवएसएणंसमणेणं भगवयामहवीरेण
सद्धिं विवयंकरेतए णोइणद्वेसमद्वेसेकेणद्वेणंदेवा० एवं वुच्चइ णोखलुपभूतुभेममंधम्मारिएणं जाव

पुत्रनेइणेप्रकारेएहवोकेवलतुभनेअहोदेवानुप्रियइणेवातमांहेडाहायावत्शब्देअतिहकरीनेनिपुणसप्तसातनयवादी अतिहिकरीने
उपदेशनादेणहारअतिहिविज्ञानवंतएहवाप्रभुंसमर्थतुह्मे माहराधर्माचार्यधर्ममार्गधर्मतणेउपदेशनादाताअमणभगवंतमहावीरस्वा
मीचरमतीर्थकरनेसाथेविवादवादजईनेकरस्योनहीऊं इ इणेअर्थेसमर्थतेकिणेप्रकारे अहोदेवानुप्रियइमकहेनहीखलुकहतांनिश्चय

तद्यवच्छेदार्थमिदंविशेषणं जुवाणत्तियुवावयः प्रायः अप्यायंकेत्तिनीरोगः थिरग्गहेत्तिसुलेखकवदस्थिराग्रहस्तो हिनगादग्गहोभवती
तिविशेषणमिदं दड्ढपाणिपाएत्ति प्रतीतंपासपिडुंतरोरुपरिणएत्तिपाश्वौचष्टष्ठान्तरेचतद्विभागौ उरुचपरिणतौनिष्पत्तिप्रकर्षावस्थां
गतौयस्यसतथाउत्तमसंहननइत्यर्थः तलजमलजुयलपरिघनिभवाऊत्तितलयोस्तालाभिधानवृक्षः विशेषयोः यमलयोः समंश्रेणीकयोर्यद्
युगलंपरिघश्चार्गलातन्निभौतत्सदृशौवाह्यस्य सतथाआयतबाऊरित्यर्थः घणनिचयवट्टपालिखंधेत्तिघननिचितोत्यर्थं निविडोददश्चटत्तश्च
चतुलः पालिवत्तडागादिपालीवत्स्कन्धोशदेशोयस्यसतथाचम्मे दृगदुहणमोद्वियसमाहयनिचितगायकाएत्ति चर्मेष्टकाइष्टिकाशकलादि

महावीरेणसद्धिंविवायंकरेत्तए । सद्दालपुत्तासेजहाणामए केइपुरिसेतरुणेजुगवं जावसिप्पोवगए
एगंमहंअयंवा एलयंवासूयरंबाकुकुडंवातित्तरंवा वटयंवालावगंवा । कवोतयंवाकविंजलयंवा ।

तुम्हे माहाराधमाचार्यधर्मदाताधर्मोपदेशकयावत्शब्दे श्रीमहावीरसाथेविवादभगडोनकरं अहोसद्दालपुत्रआवकजिमकोइएकपुरुष
अनिर्दिष्टनामापुरुषयुवानचढतीवयनोधणीभलोकलावंतवलवंतएकमहामोटो अजवकरोएलक अथवा वलीसूकर कूकडोवलीतीत्तर

भूतचर्मकुतुपरूपायदाकर्षणेनधनुर्द्धराव्यायामं कुर्वन्निष्कषणकोमुद्गरोमौष्टिकौमुष्टिप्रमाणः प्रोतचर्मरज्जुकः पाषाणगोलकसैः समाहता
निव्यायामकरणे प्रवृत्तौ सत्यां ताडितानि निचितानि गात्रान्यङ्गानि यत्र स तथा एवं विधः कथ्यते स तथा च नेनाभ्यासजनितं सामर्थ्यमुक्तं
लङ्घनपवणं जङ्गणवायामसमत्येति लङ्घनं चातिकमणं सवनं चोत्सवनं जविनव्यायामश्च तदन्यः शीघ्रव्यापारस्तेषु समर्थोयः स तथा उरस्मवलस

वायसंवासेणयंवाहृत्यं सिवापायं सिवाखुरं सिवापिच्छं सिवा । पुच्छं सिवासिं गिं सिवा विसाणं सिवारो
मं सिवा । जहिं २ गिरह दूतहिं २ णिचुलं णिप्पदं धारदू । एवमेव समणे भगवं महावीरे । ममं वज्जहिं अ
द्वे हिं हेउहिं । जाववागरणे हिं । जहिं जहिं गिरहति । तहिं २ णिप्पदुपसिणवागरणे करेदू सेतेणदुणं

चलीचिडोलावककपोतकबूतरकविंजलपारेवोवायसकागसेचाणोहायथी भालेपगथी भालेखुरथी भालेपीठथी भालेपुंठयकी भाले
सींगथकी भाले विसाणकानथी भाले रोमथी भाले जिहां जिहांथकी भाले तिहां तिहानिश्चलचलावीनसकेदूमहीजअमणभगवंतमहावी
रस्वामी मुक्तेन वज्जघणाअर्थे करी हेतें करी नेयावत् शब्दे उत्तरपरुत्तरे करी जिहां जिहां पुके तिहां तिहां ऊं अर्थवोलीने सकुं विवादवाद करी

मागएत्तिआंतरोत्साहवीर्ययुक्तइत्यर्थः। छेदइत्तिप्रयोगज्ञः दक्खेत्तिशीघ्रकारीपत्तद्वेत्तिअधिकृतकर्मणिनिष्ठांगतःप्राप्तार्थः प्राज्ञइत्यन्येकुशले
त्तिआलोचितकारीमेहावित्तिसकृदृकर्मज्ञनिष्ठयेतिउपायारंभकः। निष्ठणसिप्पोवगएत्तिसूक्ष्मशिल्पसमन्वितइत्तिअजंवाक्कागलंएलकं
वाउरभ्रंमृकरंवा बाराहं कुकुटितित्तिरवर्त्तअलावकप्रोतकपिंजलवायससेहकाःपल्लिविशेषाःलोकप्रसिद्धाः। हत्थंसिवत्तियद्यप्यजादीनां

सहालपुत्ता । एवंवुच्चइणोखलुपभूअहं । तवधम्मारिएणंजावमहावीरेणं सद्धिंविवायंकरेत्तए ।
तएणंसेसहालसुत्तेस० । गोसालंमंखलिपुत्तंएवंवयासी । जग्गहाणंदेवाणुप्पिया । तुभेममंधम्मा
रियस्स । जावमहावीरस्स । संतेहिंतच्चेहिं । तहिंएहिंसवभूएहिंभावेहिं । गुणोक्कित्तणंकरेसि ।

नसकुंकरतित्तिणेअर्थे करीनेसहालपुत्रआवकइणेप्रमारेज्जं पड्ढचीनसकुंवलीताहराधर्माचार्ययावत्शब्देमहावीरनेसंघातेवादविवा
दकरीनसकुंतिवारेतेसहालपुत्रअमणोपासकआवकगोशालामंखलीपुत्रनेइणेप्रकारेएहवोकहे जिणेप्रकारेहेदेवानुप्रियतुम्हेमाहरा
धर्माचार्यनेधर्मोपदेशदाताने यावत्शब्देमहावीरस्वामीतीर्थकरनेतेज्जं तासाचातिकेतेहवासाचाविद्यमान तेहवाप्रतक्षपणेभावगुण

हस्तोनविद्यते तथाप्यग्रेतनपादौ हस्तद्वहस्तोद्वेति कृत्वा हस्तद्वेत्युक्तं यथासंभवं चैषां हस्तपादखुरपिच्छं शृङ्गविषाणरोमाणि योजनीया
निपिच्छं पक्षावयवविशेषः शृङ्गमिहाजैडकयोः प्रतिपत्तव्यं विषाणशब्दो यद्यपि गजदन्ते रूढस्तथापीह शूकरदन्ते प्रतिपत्तव्यः साधर्म्यवि

तम्हाणं अहंतु भेपाडिहारि एहिं पीढजावसंधारणं उवणिमंतेदुणोचेवणं धम्मोत्तिवातवोत्तिवा
तंगच्छहणंतु भेममकुंभारावणे सु । पाडिहारियं जावपीढफलणं उगिणिहत्ता उवसंपज्जित्ताणं
विहरह तएणं सेगोसालेम० । सहलपुत्तस्स समणोवासयस्स । एमद्वंपडिसुणे इत्ता कुंभारावणे
सुपाडि० । पीढउगिहत्ताणं विहरइ । तएणं सेगोसालेमं खलिपुत्ते । सहलपुत्तं समणोवासयं जाहे

तिणे कीर्त्तनास्तवना कीधीते भणीते माटे ऊं तु भने पाडिहेरूपीढफलकसंधारोशय्यातिणे करीने निमंतणा ऊं करं कुं परंतु न्हने न धर्मेद्युं
न हीनतपेद्युं न हीते भणीतु न्ह पुहक्को माहरा कुं भकारना हाटे पाडिहेरूपीढफलकसंधारोले ताथका विचरो उपसंपदाले
दूने सुखेव सो तिवारे ते गोशालो मंखली पुत्तसहलपुत्तसमणोपासक आवकनो एहवो वचनसांभलेने सांभली कुं भारना हाटय की पाडिहेरूपी

उ०टी०
२०२

सूत्र

भाषा

शेषादिति निश्चलमचलं सामान्यतो निष्फंदं किञ्चिच्चलनेनापिरहितं आववणाहियत्ति आख्यातैः प्रज्ञापनादिभिर्भेदतो वस्तुप्ररूपणा

णो संचाएइ वज्जहिं आघवणाहिय४ । गिगंथाओ प्रावयणाओ । चालेत्त एवा खोभेत्त एवा । विपरिणा
मेत्त एवा ताहे संते तंते परितंते पोलासपुराओ नयराओ पडिणिक्खमइत्ता वहिया जणवयविहारं
विहरंति तएणं तस्स सहालपुत्तस्स समणो वासयस्स । वज्जहिं सीलजावभावेमाणस्स । चोइस संवच्छ
रावितिकंता । पनरसमस्स संवच्छरस्स । अंतरावइमाणस्स । पुव्वरत्तावरत्तकाले । जावपोसहसा

पीठफलगशय्यालेता विचरेति वारे ते गोसालो मंखली पुत्र सहलपुत्र अमणो पासक आवक चलाइवानसकेवली अणुकूलवचने करीं वीनती
ये करीं निग्रंथना प्रवचनना मार्गथकी चूको नही क्षुभ्यो नही लिंगारमात्रशंकापिण आणी नही तिवारे थाको प्रशान्तथयो पोलासपुरनगर
तिण्डंती पाळो नीकले पाळो नीकली नेवाहिरजनपददेशमांहे विहार करतो विचरे घणापरवारस्युं तिवार पक्की तिणे सहलपुत्र अमणो
पासक आवकने बह्जहिं कहतां घणाशीलव्रतादिकवारहव्रतभावतेथकेने चवदस कहतां १४ चवदैसंवत्सरवरसउल्लंघ्यावितिकस्यापनरमे

लाएसमणस्सभगवोअंतियं । धम्मउव०विहरइ तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । पुव्वरत्तावरत्तकाले । एगे
 देवेअंतियंपाउभविता । तएणंसेदेवेएगंमहंनीलुप्पलं । एवंजहाचुल्लणीपियस्स । तहेवदेवेउसगंका
 रेइ । णवरंएक्केपुत्तेणवमंससोल्लएकरेइ । जावकणीयसंघाएइत्ता । जावआइं चइ तएणंसेसहाल
 पुत्ते । अभीएजावविहरइ । त०सेदेवेसहालपुत्तं । अभीयंजावपासित्ता चउत्थंपिसहालपुत्तंस० ।

संवत्सरे वरसतेविषे मध्यवरत्ततांथकांधर्मध्यानकरतांथकां पुव्वरत्तामध्यरात्रसमयनेविषेयावत्शब्देपोसधशालाइअमणभगवंतअमीमहा
 वीरचर्मतीर्थकरनेसमीपधर्मनीबुद्धिधर्मसंपदालेइनेविचरेतिवारपक्खीतिणेसहालपुत्रआवकनेमध्यरात्रआधीरात्रनेसमयेएककोइएक
 देवतासमीपेआवीनेप्रगटथयोतिवारपक्खीतेदेवताएकमोटोनीलोत्पलकमलसमानखड्गलेइनेजहाजिमचुल्लणीपितानेकीधोतिमहीज
 देवताउपसर्गसहालपुत्रनेकरेएतलोविशेष एकएकपुत्रनानवनवमांसनासूलाकरे मध्यपुत्रनेकरे यावत्शब्दे लघुपुत्रनेमारेमारीकरीने
 यावत्शब्दे शरीरकांटांदे तिवारपक्खीतेसहालपुत्र आवकअभीतनिर्भयथको यावत्शब्दे विचरेतेदेवतासहालपुत्रआवकनेअवीहनिर्भय

एवं० । हंभोसद्दालपुत्ताअपत्थियपत्थिया । जावणभंजेसित०ओसे । जाइमाअग्निमित्ताभारिया
 धम्मसद्दालयाधम्मचिंतिज्जा । धम्माणुरागरत्ता । समसुहदुक्खसद्दालया । तंतेसाओगिहाओणौ
 णेइत्ता तवअग्गओघाएमि२त्ता णवमंससोल्लएकरेमि आयाणभरियंसिकडाहयंसि । अद्दाहइ२
 तवगातंमंसेणयसोणिएणय । आइं चामिजहाणंतुमंजाववरोविज्जसि । तएणंतेसद्दालपुत्तेतेणंदेवे

यकोयावत्शब्दे देखेदेखीनेचउथीवारसद्दालपुत्तआवकनेइमकहे अहोसद्दालपुत्तआवकअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारयावत्यावत्शब्दे
 व्रतनहीभांजीसतोद्धं आजताहरीअग्निमित्राभार्याइणेनामेएहवीधर्मनीसखाईधर्मनीचिंतवनहारणीधर्मनोरागतेहनेविषेरागणी
 समसुखअनेदुखतेहनीसहणहारतेहनेद्धं ताहराधरयकीआजआणीकरीनेताहरेआगलमारीसमारीकरीनेनवरमांसनासूलाकरी
 सकरीनेआधणेकरीनेभस्योकडाहोतेकडाहामाहेगाढोपचावीसपचावीनेताहरोगात्रशरीरमांसेकरीनेलोहीयेंकरीनेछांटीसछांटीक
 रीनेजिमतुंआर्त्तध्यान रौद्रध्यानतिणेकरीनेमरीदुर्गतिपामीस तिवारपक्केतेसद्दालपुत्तआवकतिणे देवतायेइसोकहोथकेअभीतथको

उ० सू०
२०५

भाषा

गं एवं वृत्ते समाणे अभी एजाव विहरइ । त० से देवे सहाल पुत्तं दोच्चं पितच्चं पि एवं वयासी हं भो सहाल पु
त्तातं चेव भणइ । तस्स सहाल पुत्तस्स । तेणं देवेणं दोच्चं पितच्चं पि । एवं वृत्तस्स अयं अज्झत्थिएस० । एवं
जहा चुल्लणी पि या । तं हेव चिंतेइ । जेणं ममं जेइ पुत्तं जेणं ममं मज्झिमं पुत्तं । जेणं ममं कणीयं संपुत्तं ।
जाव आइं चइ जावियणं ममं इमा । अग्निमिच्छा भारिया । मम सुहदुह सहाइया । तं पिइ च्छइ साओ

यावत् शब्दे धर्मने विषे विचरेति वारपच्छीते देवता सहाल पुत्रने वीजी वारती जीवारइणे प्रकारे एहवो कहे रेहो सहाल पुत्र आवक तिमही ज
वारवार कहे तिणे सहाल पुत्र आवकने तिणे देवता ये वीजी वावती जीवारइम वाहो थके एअध्यवसाय उपनोसं कल्पविकल्प थयोजिमइणे प्रका
रे चुल्लणी पिताने तिमही जसं कल्पविकल्प चौंतवे जिणे पापीये माहरो वडो पुत्र जिणे माहरो विचेट पुत्र तेहने वली जिणे माहरो लघु पुत्र
तेहने सारी करीने लोही मांसे करीने माहरो शरीर कांठ्यो वली आमाहरी अग्नि मित्रा भार्या माहरी स्त्री तेवली माहरे सुख सुख तेहनी स
खाई सहणहार तेहने पिणमारवावां छेछे माहरो धरथकी आणीने मुअगले एपापी दुष्ट कोइ एक पुरुष मारसी हिवणां तो मुअने भलो जो

उ. टी०

२०६

सूत्र

भाषा

भिःसंज्ञापनाभिः संज्ञानजनननैर्विज्ञापनाभिरनुकूलभणितैरितिः । ~~सममध्ययनविषयं समाप्तम् ॥ ७ ॥ शुभंभूयात् ।~~

गिहाओणीयेत्ता । समअग्गओषादत्तएतंसेयं । खलुममंएयंपुरिसंगिणहत्तएत्तिकहु उट्ठाइयतेज
हाचुलणिपियातहेवसव्वंभाणियव्वंणवरं । अग्गिमित्ताकोलाहलंसुणित्ता । भणइहेसंवुलणिपिया
वत्तव्वयासव्वा । णवरंअरुणव्वएविमाणेउववाओ जावमहाविदेहेवासेसिज्झिहिंति उवासदसाणं
~~सत्तमंअज्झयणंसमत्तं ॥ ७ ॥ अहुमसउववेवोएवंपलजंयुतेणंका लेणंतेणंसमएयं । रायगिहेणयरे~~

एपुरुषनेभ्भालुंएहवोसहालपुत्रआवकमनमेचींतवे चींतवीनेजिमचुल्लणीपिताउद्यो ऊतोतिमहीजएपिणउद्यो तिमहीजसर्ववक्तव्यता
जाणवीपरंएतलोविशेषअग्निमित्राभार्याकोलाहलसांभलींकारीनेआवीतिमहीजकहेशेषथाकतोचुल्लणीपितानेपरेसर्ववक्तव्यता जाण
वीएतलोविशेषअरुणव्वयएहवेनामेविमानेजईनेदेवतापणेउपनोयावत्महाविदेहेवासेसिज्झसीमोत्तपामसी उपासकदशासातमोअंग
तेहनोसातमोअध्ययनपूरोययो ७ हिवेआठमाअध्ययननोस्युं अर्थनिश्चयकारीनेहेजंबूतिणेकालनेविषेतिणेसमयनेविषेराजगृहीएहवे

अष्टममपिसुगमं तथापि किमपि तत्र लिख्यते सकंसाञ्चोत्ति सहकांस्थेण द्रव्यमानविशेषेण यास्ताः सकांस्थाकोलघरियाञ्चोत्तिकुलगृहा

गुणसिलेचेद्दृष्टेणीयेराया । तत्थरायगिहेमहासतएणा मंगाहावदपरिवसद् । अट्टेजहाआणंदे
णवरंअट्टहिस्सकोडीओणिहाणपउत्ताओ । वुड्ढिअट्टहि० । सकंसाओपवित्थरपत्ताओ । अट्टव्वया
दसगोसाहस्सिएणंवएणं तस्सणंमहासयगस्स रेवदूपामोक्खाओ । तेरसभारियाओहोत्था । अही
णजावसुख्खाओ । तस्सणंमहासयगस्स । रेवदुएभारियाए कोलघरियाओ । अट्टहिरस्सकोडीओ

नामानगरगुणशिलोएहवेनामाचैत्यश्रेणकनामेराजा तिहाराजगृहीनगरनेविषे महाशतकनामेगाथापतिगृहस्थपरिसामस्तपणे
वसेक्खेवडोअट्टव्वंतजिमआणंदनीपरे परंएतलोविशेषआठहिरण्यनीकोडिनिधानप्राप्तधरतीमेवूरीक्खे वलीआठहिरण्यकोडिव्याजेवधे
वलीआठहिरण्यनीकोडिधरवखरीनेमोकलीक्खे आठतेहने व्रजदशहजारगायएकेव्रजमेएहवाआठगोकलक्खे वलीतिणेमहाशतकअम
णोपासकने रेवतीप्रमुखआददेदूकरीने १३ तेरहभार्यास्त्रीहृतीऊई रूपेपांचेइंद्रीयतथाशरीरअंगोपांगरूपवंतवलीतिणेमहाशतक

अद्वय्या दसगोसाहसिएणं वणं होत्था अवसेसाणंदुवालसणहं भारियाणं कोलघरिएगमेगाहिरस
कोड़ी । एगमेगेयवएदस गोसाहसिएणं वणं होत्था । तेणं कालेणं तेणं समणं । सामीसमोसढो ।
परिसाणिग्गया जहाआणंदोतहाणिग्गच्छइ तहेवसावयधम्मंपडिवज्जइ णवरं अद्वहिरसकोड़ीओ
सकंसाओउच्चारेइअद्वय्या रेवइपामोक्खाहिंतेरसभारियाहिं । अवसेसंमेज्जणविहंपच्चक्खाइ सेसं

आवकनेरेवतीनामेभार्यातेहनेपीहरसंवंधीतेहने आठहिरण्यनीकोडिवलीवलीआठगोकलदशहजारएकव्रजमेएहवाआठव्रजगोकल
अत्तेअवशेसयाकतीलारली १२ वारहभार्यास्त्रीतिणारेपीहरीदीधीएकएकहिरण्यनिकोडिएकएकव्रजगोकल दशहजारगायएकव्रज
मेएहवाएकएकगोकलतिणेकालेतिणेसमयेस्वामीसमवसस्या वारहपरपदावांदिवागइ जिमआणंदवांदिवागयोतिमवांदिवांभणीगयो
तिमहीजआणंदनीपरेआवकधर्मआदरेएतलोविशेषआठहिरण्यनीकोडिभाजनसहितउच्चारेआठव्रजगोकलटालेरेवतीप्रमुख आददे
इने १३ तेरह भार्यास्त्रीटालीटालीने थाकतीसर्वसगलीमैथुनविधजेहनोपच्चक्खाणकरे शेषसर्वआणंदनीपरे एहवोएतादृशरूपसर्व

सर्वंतहेवदूमंचणं एयाकूवं । अभिगहं अभिगिरहदू कल्लाकल्लं कप्पदू । इमेदोदोणियाए कंसपाइए ।
 हिरणभरियाएसंववहरित्तए । तएणंसेमहासतगेसमणोवासए । जाएअभिगयजावविहरदू । तएणं
 समणेभगवंमहावीरे । वहियाजणवयविहरदू । तएणंतीसेरेवदूगाहावदूणीए अस्याकयाईं पुव्व
 रत्तावरत्तकाले । कुटुंबजावदूमेयाकूवेअज्झत्थिए४ । एवंखलुअहंदूमासिंदुवालसणहंसवत्तीणंविधा

एहवोअभिग्रहकयरूपलेवेकल्लाकल्लं प्रभातमुभनेकल्येएहवाएवेदोणियाकांस्यपात्तीहिरण्यनीभरीएहवीटालीतिणेविणजब्बापारकरवो
 तिवारेतेमहाशतकअमणोपासकआवकथयो जाण्यांकेअभिसामस्यपणेनवतत्त्वपदार्थ एहवोविचरे तिवारपक्कीअमणभगवंतमहावीर
 स्वामीवहियाकहितांवाहिरजनपददेशमांहेविहारकरे तिवारपक्की तेहरेवतीनामेगाथापतिगृहस्थणी अन्यदाप्रस्तावेमध्यरात्रने
 समयतिणेप्रस्तावेकुटुंबचींताकरतीयकी एहवोएतादृश अथवसायउपनोदूमनिश्चयज्जं वृत्तांआगलि १२ वारहसपत्नीसोकिक्के तेहने
 विघ्नविघातेकरीने विषयभोगनोअंतरायमहाशतकअमणोपासकआवकसंघातेउदारप्रधानमनुष्यसंवधीयाभोगभोगवीनसकुं इणांसो

उ० टी०

२१०

सूत्र

भाषा

त्पितृगृहादागताः कौलगृहिकाः अंतराण्यतिश्रवसरान् छिद्राणिविरलपरिवारत्वानिविरहान् एकांतानितिमांसलोलेत्यादिमांसं

एणं । एणसंचाएमिमहासयएणं । समणोवासएणंसद्धिंउरालाइं । माणुस्सियाइं भोगाइं भुंजमा
णाविहरत्तए । तंसेयंखलुममंएयाओ । दुवालससवत्तियाओ अग्निपओएणवा सत्थप्प० विसप्प०
जीवियाओववरोविया । एयासंएगमेगंहिरस्सकोडी । एगमेगंवयंसयमेवउवसंपज्जित्ताणं । महा
सयएणंसम० सद्धिंउरालाइं जावविहरत्तए । एवंसंपेहेइ तासिंदुवालसण्हंसवत्तीणं । अंतराण्य

कांआगलेतोसुभनेभलोखलुनिश्चय एह १२वारह सवकिछे माहरे दुखनीदेणहार तिणेअग्निप्रयोगेकरीने हथीयारेकरीनेविसेकरी
एह १२ वारहसवकनेजीवथकीरहितकरुंमारुं इणां १२ वारहसवकानीएकएकहिरण्यनीकोडि एकएक१२वारहसवकाना १२ ब्रज
गोकलतेसर्वथोकलेइनेविचरुं महाशतकआवकअमणोपासकसंघातेउदारभलाप्रधान भोगवतीयकीयावत्शब्देविचरुं इमचींतवेचींत
वीने तेहपोतानी १२वारहसवकाभणीमारवानेप्रस्तावअवसरविरियाछलछिद्रसवकांनाविवरसदासर्वदाएकांतपरिवारकरीनेरहित

सलोलाः मांसलंपटा एतदेवविशेष्यते मांसमूर्च्छितास्तदोषानभिन्नत्वेन मूढेत्यर्थः मांसग्रथितामांसानुरागतंतुभिः संदर्भिताः मांसगृ

च्छिद्राण्य विवराण्य पडिजागरमाणीः विहरद् तएणं सारेवद्दगा० अस्सयाकयाइतासिंदूवालस
गहंसवत्तिणं अंतरं जाणित्ताक्खवत्तीओ सत्थप्पयोएणं उद्दावद्दं छस्सवत्तीओ विसप्पओगेणं उद्दवे
इत्ता तासिंदूवालसगहंसवत्तिणं कोलधरिएएगमेगंहिरण्णकोडिं एगमेगंवयंसयमेवपडिवज्जइ
त्ता महासयएणंसडिं उरालाद् भोगभोगाद् भुंजमाणीविहरद् तएणं सारेवद्दगाहावद्दं मंससोल

देखतीथकीविचरेएहवीतिवारपक्कीतिकारेवतीगाथापतनीअन्यदाएकदाप्रस्तावे तिणांपोतानी १२ वारहसपत्नीसवकानोअंतरच्छिद्रजा
णेजाणीकरीनेक्खसवकांभणीसस्सतरवारप्रमुखइथीयारेकरीनेमारेमारीनेक्खसवकांभणीमज्जराप्रमुखविसदेइनेमारेमारीकरीने १२
वारहसवकांभणीमारीकरीनेरेवतीगाथापतनीपीहरसंवंधीएकएकहिरण्यद्रव्यनीकोडिएकएकवज्रगोकलआपणेपोते लेइकरीने घरे
राखेमहाशतकअमणोपासकआवकसंधातेउदारप्रधान संसारीकविषयसुखभोगभोगवतीथकीविचरे तिवारपक्कीतेरेवती गाथापतिनी

ज्ञातज्ञोगेयजातकांक्षाविच्छेदामांसाध्युपपन्नामांसैकाग्रचित्ताततश्चवज्जविधैर्मांसैः सामान्यैस्तद्विशेषैश्चतथाचक्षुः सोल्लिह्यन्तिभू-
त्यकैश्चभूत्य संस्कृतकैःसूत्रिभिश्चष्टादिनाग्नौसंस्कृतैः अर्जितैश्चाग्निमातृपक्षैःसहेतिगम्यते सुरांचकाष्ठपिष्टनिष्पन्नं मधुचक्षौद्रंमेर-
कांमद्यविशेषंमद्यं चगुडधातकीप्रववंसीन्धुश्चतद्विशेषंचप्रसन्नाचसुराविशेषंचआस्वादयन्तीर्द्विप्रत्सादयन्तीकदाचित्स्वादयन्तीविविधप्रका-

या मंसेसुसुच्छ्रिया । जावअज्जोववणावज्जविहेहिं । मंसेहियसोल्लेहिय तल्लिहंमज्जिहं ।
सुरंचमज्जंचमेरगंचमज्जंचसौधुंचप्रसन्नंच आसाएमाणीविहरइ तेणंरायग्गिहेणयरे अस्सया
कयाइ अमाघाणपुढेयाविहोत्था । तएणंसारेवइ मंसलोलुयामंससुसुच्छ्रिया४ । कोलघरणपुरिसेस

गृहस्थनीमांसजेविषेलोलुपमांसेभूर्कितज्जर्द्वयकी यावत्शब्देअतिगृह्यइ घणाप्रकारना वज्जप्रकारकरीमांसना भेदसूलादिकेकरीनेत-
लिवेकरीभुङ्गयेकरीने मदिरासुरामधुतेहनेरसे करीनेमद्यसे धवप्रसन्नतिणाराआस्वादलेती विवधप्रकारेकरीनेविचरे तिवारे
राजगृहीनगरनेविषेअन्यदाकहताए कदाप्रस्तावे राजाश्रेणकेअमारनी उदघोषणादंढेरोप्रवर्त्ताव्यो तिवारपक्वितेरेवतीगाथा

रैर्विशेषेणवास्वादयतीतिकदाचिदेवपरिभोजयन्ती स्वपरिवारस्यपरिभुंजानासामस्येनविवक्षिततद्विशेषान् अमाघातोरुदृशब्दत्वात्
अमारिरित्यर्थः कोलघरिएत्तिकुलगृहसंवन्धिनः गोणपोतकौगोपुत्रकौउद्धवेहन्ति विनाशयतिमत्तत्तिसुरादिमदवतीलुलिलतामदव

हावेइ२त्ता एवंवयासी तुभेदेवा० ममकोलघरिएहंतो कल्लं कल्लं दूवे२ गोणपोतएउवहावह२ममं
उवणेह तएणंतेकोलघरियापुरिसा रेवतीएगाहावइए तहन्तिएयमइं विणएणंपडिसुणेइ२त्ता रेव
तीएगा० कोलघरिएहंतो कल्ले२दूवे२ गोणपोतएउवहंति रेवइएगाहावइएउवणेइ तएणंसारेवइ

पतनीगृहस्थनीमांसनीलोलुपमांसने विषेम्बुच्छिं तथकी कोलघरपीहरीयापुरुषविश्वासीतेडीकरीनेइणे प्रकारेएहवोकहेअहोदे
वानुप्रियतुम्हेमाहरीपीहरीया ब्रजगोकलमांहिथी दिनदिनप्रतेसदाप्रतेदोइदोइ गाइनावाक्कूदोइमारीकरीनेमुभनेआणी
नेद्यो तिवारपक्कीतेरेवतीनेपुरसपीहरीयासुजाणपुरुष रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनावचनतहन्ति करेतहत्तिकरीनेएहवोअर्थ
घणेविनयथकी सांभलेसांभलीने रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेपीहरनाब्रजगोकलथकी प्रभातप्रभातदोइदोइवाक्कूवानानकामारी

सेनघूर्णितास्खलत्पदेत्यर्थः विकीर्णाविक्षिप्ताः केशायस्याः सा तथा उत्तरीयकं उपरितनवसनं विकर्षयन्ती मोहोन्मादजनकान् कामोद्दीपकान् वचनान् शृङ्गारिकान् शृङ्गाररसवतः स्त्रीस्वभवान् कटाक्षसंदर्शनादीन् उपसंदर्शयन्ती हंभोति आमन्त्रणं महाशयाय इत्यादे

ते हिं गीणमंसे हिंसो ल्लेहिय२ । सुरंच आसा एमाणी ४ विहरइ । तएणं तस्स महासतयस्स वज्जहिंसी
लजावभावेमाणस्स चोहस्स संवच्छराविद्वक्कंता एवंच हेवजेदुपुत्तं ठवेइ२त्ता जावपो सहसाला एधम्मप
सुत्तिं उवसंपज्जित्ताणं विहरइ तएणं सारेवतीगा० मत्तालुलिता विवस्स केसी उत्तरिज्जयं विकट्टमा

करीने रेवतीगाथापतिनी गृहस्थणीने मारी करीने वाक्कू आणी द्ये तिवारपक्की ते रेवतीगाथा पतिनीने वाक्कूयाना मांसनामूलक
रतीथकी विचरे मद्यमांससंघाते आस्वादतीथकी सुखे विचरे तिवारपक्की ते हमहाशतकश्रावकने वज्जकहता घणा शीलव्रतयावत्शब्दे
भावनां सावतांथका चवद १४ वरसवितिक्रंतकहतां उलंघ्या इणे प्रकारे तिमही जवड़ा पुत्रने पोतेयापी करीने यावत्शब्दे पोषधसाला
ने विखेधर्मनी प्रज्ञप्तिबुधतेहनी ११ प्रतिमावहतो उपसंपदालेइने विचरे तिवारपक्की ते रेवतीगाथापतिनी सुरामांसभक्षीने मदोन्मात्त थइ

विरहसीतिपर्यवसानस्य रेवतीवाक्यस्यायमभिप्रायोऽयमेवास्य स्वर्गो मोक्षो वायन्मया सह विषयसुखानुभवनं धर्मानुभवनं धर्मानुष्ठानं हि विधीयते स्वर्गाद्यर्थस्वर्गादिच्छेद्यते सुखार्थं सुखं चैतावदेवतावदृष्टं यत्कामासेवनमिति भग्नं ति च जडूनत्यितत्यसीमंतिणीओमण

णी२ जेणेवपोसहसाला जेणेवमहासयएसमणोवासए तेणेवउवागच्छइ२त्ता मोऊम्मायजणणा
इं सिंगारियाइं इत्थिभावाइं उवदंसेपाणी२ महासययंसमणोवासयं एवंवयासी हंभोमहासयया
समणोवासया धम्मकामया पुण्णकामया सग्गकामया मोक्खकामया धम्मकंखिआ४ धम्मपिवासिया

करीने विखेस्यायका माथानाकेशपासकेशउपरलोवस्वउतारीने १६ ण्ढंगारसभीकरीने जिहांपोषधशालाळे जिहांमहाशतकअम
णोपासकआवकपोसहलीधोळे तिहां आवेआवीकरीने मोहनाकरणहारमननाहरणहारएहवा ण्ढंगारकीधा स्त्रीनाभावचेष्टाहाव
भावअंगप्रमुखदेष्टाडतीथकीमहाशतकअमणोपासकआवकनेएहवोकहे अहोमहाशतकअमणोपासकआवकएहीजधर्मनोकाम एहीज
पुण्यतणोकाम एहीजस्वर्गतणोकाम एहीजमोक्षतणोकाम एहीजधर्मनीवांछाआकंक्षा एहीजधर्मनीपिवासाटणा ते सर्वतुभने अहो

हरपियंगुवशाओ सिद्धं तियवन्धणं खुमोक्खो ? तथासत्यं वच्मि हितं वच्मि सारं वच्मि पुनः पुनः अस्मिन्नसारे संसारे सारं सारङ्गलो
चना । तथा द्विरष्टवर्षा योषित्पंचविंशत्यादिकः पुमान् अनयोर्निरंतरा प्रीतिः स्वर्ग इत्यभिधीयते ३ इति अलसतेणंतिविश्रुचिका

किस्संतु भेदेवाणुप्पिया धम्मणेवा पुस्सेणवा सग्गेणवा मोखेणवा । जस्संतु मेमएसद्धिं उरालाद् जाव
भुंजमाणो णो विहरद् । तएणं सेमहासयएरेवद्दगा० एयमद्धं णो आढाद् णो परिआणाद् । अणाढा
द्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाजे । तुसणी एधम्मज्जाणो वगएविहरद् । तएणं सारेवद्दमहासतयं दो
च्चंपितच्चंपि एवं वयासी हं भोतं चेव भणद् सोवितहेव जाव अणाढाद्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाणे विह

देवानुप्रियसेवायकी धर्मयकी पुण्ययकी स्वर्गयकी मोक्षयकी जोतुं मोसंघाते उदारप्रधान संसारना विषयभोगभोगवतोयको यावत्शब्दे
विचरेनही तिवारे ते महाशतक आवकरे वती गाथापति नीना एहवावचनसांभली मनमांहे नाणे ते वातपिणमनमांहे आणेनही साह
मोपिणन जोवेवली आदरसत्कारपिणन देवेमौने करोने धर्मध्यानमांहे विचरेचुकोपिणनही तिवारपछी ते महाशतक आवकअमणोपास

उ० सू०

२१७

भाषा

रदू तएणंसारैवईगाहावइणी महासयएअणाढादूज्जमाणी अपरियाणिज्जमाणी जामेवदिसिंपा
उभूया तामेवदिसिंपडिगया तएणंसेमहासयएसमणो० पढमंउवासगपडिमंउ० विहरइ पढमंअ
हासुत्तंजावएक्कारसवि तएणंसेमहासयए तेणंउरालेणंजावकिसे धमणिंसंतएजाए तएणंतस्समहा
सययस्स । अणयाकयादूपुव्वरत्तावरत्तकाले । धम्मजागरि२ । अयंअज्ज४ । एवंखलुअहंइमेणंउरा

कनेदोच्चंपिदुजीवारतीजीवारएहवोकहेअहोमहाशतकतिमहीजकहेतिकोतिमहीजयावत्शब्देवचननमानेसाहोनजोवे आदरपिण
लिगारमात्रदेवेनहीधर्मध्याननेविषेविचरेतिवारपक्कीतेरेवती गाथापतनीमहाशतकआवके अमणोपासकेवोलावीनहीसन्मुखनजो
योआदरपिणलिगारमात्रनदीधोतिवारेआमणदूमणीरेवतीगाथापतनीजिणे दिसीआवीहतीतिणेदिसीपाक्कीगईतिवारपक्कीतेमहा
शतकअमणोपासकआवकपहलीआवकनीप्रतिमाएकमासकीवहेविचरेपहिलीप्रतिमाजिमसूत्रमाहीकहीतिम११ इग्यारहप्रतिमाविष
सुंवहेतिवारपक्कीतेमहाशतकआवकतिणेंउदारतपेकरीयावत्कशलोहारनीधमणसारखोथयो तिवारपक्कीतेहमहाशतकअमणोपासक

लेणं । जहाआणंदोतहेवअपच्छिममारणंतियं । संलेहणाज्झसियसरीरे । भत्तपाणकालं । अणव
कंखमाणेविहरइ । तएणंतस्समहासययस्स । सुभेणंअज्झवसाणेणं । जावखओवसमेणं । उहिणाणे
समुप्पणेपुरत्थिमेणंलवणसमुहे । जोयणसाहस्सियं खेत्तंजाणइपासइ एवंदक्खिण्णेणंपच्छिमेणंउत्त
रेणं । जावचुल्लहिमवंतंवासहरपव्वयं । जाणइपासइ । अहेइमीसरयणप्पभाएलोलुयच्चतंणरयं ।

आवकअन्यदाएकदाप्रस्तावेमध्यरात्रतिणसमयनेविषे एहवेसमेधर्मरूपणीजागरकरतांएहवोअध्यवसायउपनोदूणेप्रकारेनिअयज्जं दूणे
प्रधानउदारतपेकरीजिमआणंदआवककीधीतिमकेहलीअंत्यअवस्थायेमरणांत संलेखनाकरीनेपरिग्रहसमस्तपणेतजे भातपाणीच्या
रप्रकारनातजीकालप्रतेअणवांकृतोयकोधर्मध्याननेविषेविचरेतिवारपक्कीतेमहाशतकआवकनेभलेध्यानेभलेपरिणामेकरीनेयावत् एब्दे
तेकर्मनेक्षयकरीअवधिन्यानउपनोतेअवधिन्याननीदृष्टिकेतलीकेपूर्वदिसीनेलवणसमुद्रेनेविषेसहस्रजोजनक्षेत्रजाणेपासेकहतां देखेइ
महीजदक्षणादिशिनेदेखेपच्छिमदिसअनेउत्तरदिसनेयावत्शब्दे चुल्लहिमवंतवर्षधरपर्वतएहवेनामेपर्वततांदसर्वजाणेपासेदेखेअहेकह

चउरासीवाससहस्रठियं जाणइपासइ । तएणंसारेवतीगा० अण्णयाकयाइमत्ताजाव० उत्तरिज्ज
यं विकट्टमाणी । जेणेवमहासयए जेणेवपोसहसालाएतेणेवउवागच्छइत्ता महासययंतहेवभणइ
जावदोच्चंपितच्चंपिएवं० हंभोतहेवभणइ । तएणंसेमहासयए रेवईएदोच्चंपितच्चंपिएवंवुत्तेसमाणे
आसुरत्तेओहिंपउंजइत्ता ओहिणाआभोएइत्ता रेवइं गाहावइणंएवंवयासी हंभोरेवईअपत्थि

तांनीचेपहिलीनरकरत्तप्रभानोलोलुचोएहवेनामेपाथडोतिणेपाथडेनेविषे८४ हजारवरसनीआयुखानीस्थितिजाणेपासेतिवारपछी
तेरेवतीगाथापतिनीअन्यदाप्रस्तावेएकदासमेयावत् मदोन्मत्तयकीउपरलोओढनवस्वनाखतीयका एहवीथकीजिहांमहासतकअमणो
पासकआवक जिहांपोसहसालातिहांआवेआवीकरीनेमहाशतकआवकनेपूर्वलीपरेकहे यावत्शब्देदोइवारतीनवारएहवोकहे अहो
महाशतकआवकतिमहीजकहे तिवारेतेमहाशतकआवकरेवतीगाथापतिनीवीवारतीनवारइमएहवेकहोथकेकोधउपनोअवधिन्यान
नेप्रयुंजेप्रयुंजीनेउहिणाअविधन्यानेजोवेजोईकरीनेरेवतीगाथापतिगटहस्थणीनेएहवोकहेरेहोरेवतीगाथापतिनीअप्रार्थितमरणनी

उ०टी०

२२०

स्वत

भाषा

विशषलक्षणेनतल्लक्षणेचेदंनोर्द्ध्वजतिनाधस्तादाहारो नचपच्यतेआमाशयेलसीभूतःतेनसोलसकःस्मृतइतिहीणत्तिप्रीत्याहीनः त्यक्तः

यप्रत्यिए४ एवंखलुतुमंअंतोसत्तरत्तस्म अलसएणंवाहिणाअभिभूयासमाणी अट्टदूहट्टवसट्टा असमा
हिपत्ता कालमासेकालंकिच्चा अहेइमीसेरयणप्पभाए पुट्टवीए लोलुच्चएणरएचउरासीइ वाससह
स्मठित्तिएसु णेरइयत्ताएउववज्जिहिसि तएणंसारेवईगाहावई महासयएणंस० एवंवुत्तासमा
णीएवं० । रुट्टेणंसमंसहासयएसमणोवासए । हीणेणंसमंसहासयएअवज्जाणेणं । अहंसहासयएणं

प्रार्थनहारइमनिश्चयतुं अंतोकहतांविचालेमध्यसातिराविनेविषे अलसनामरोगतिणे रोगेकरीव्याधीउपनाथकांपराभवीथकीआर्त्त
ध्यानरौद्रध्याननेविषेदुखपामतीथकीअसमाधिप्राप्तिमरणसमयनेविषेमरीनेअहेनीचेएहीजरत्त प्रभानामेपहिलीनरकष्टथिवीतेहनो
लोलुच्चेनामेपाथडोचौरासी८४ हजारवरसनीस्थितिआउखानीक्केतिहांतुं जईनेनारकीपणेनरकमेउपजीसतिवारेतेरेवतीगाथापति
नीगृहस्थणीमहाशतकआवकनावचनसांभलीकरीने पोतानेमनमेएहकहेरूठोकोधकीधोमुभउपरिमहाशतकअमणोपासकआवकहा

रणज्जतिगं अहं केणाविकुमरणेणमारिज्जिस्सामितिकट्टु भीयातत्थातसियाउविग्गा संजायभयास
णियं२ पच्चोसक्केइ जेणेवसएगिहेतेणेवउ० उहयजावज्जियाइ तएणंसारेवईगा० अंतोसत्तरत्तस्सआ
लसएणंवाहिणा अभिभूयाअट्टूहट्टवसट्टा कालमासेकालंकिच्चा इसीसेरयणप्पभाए पुढवीए लो
लुय० चउरा० उववस्सा तेणंकालेणं तेणंसमएणं समणेभगवंमहावीरे समोसरणंजावपरिसापडिग

हाअतिखेदपाय्मोमहाशतकअपध्यानेकरीनेजिमकोईसरापदेवेतिमसरापदीधोसुभनेमहाशतकआवकनमानेनजाणुं सुभनेकिणही
कुमरणेमारिस्थेएहवोकोप्योथको इमएहवी चींतवेचींतवीनेवीहतीत्तासपामीतिवारपक्कीनाठीउद्देगपामीचित्तमांहेघणोभयउपनोह
लवेहलवेपाक्कीवलेवलीनेजिहांआपणोघरक्केतिहांआवेआवीनेरेवतीगाथापतिनीगलहथोगालउपरेहाथदेईनेआर्त्तध्यानध्यावेतिवार
पक्कीरेवतीने सातअहोरात्रिमांहिअलसरोगउपनोसर्वओत्तरं धाणायाधिपीड़ाकरीनेआर्त्तरौद्रध्याननेवसेकरीनेकालमासदाडे काल
नेसमयकालकरीने एहीजरत्नप्रभाष्टथिवीनेलोलुचेनामे पाथडे ८४ हजारवर्सेनेआयुषैउपनीतिणेकाले तिणेसमये अमणभगवंतअ

अवज्जायन्ति अपध्यातादुर्ध्यानविषयीकृताकुमरणेणंतिदुःखं ननु क्वच्युनानोखलुकप्यङ्गोयमेत्यादिसंतेहिंति सद्भिर्विद्यमानार्थैः तच्चेहिंति

या गोयमाइसमणेभगवं महावीरेएवंवयासी एवंखलुगोयमा इहेवरायगिहेणयरेममं अंतेवासी
महासयएणामं समणेवासएपोसहसालाए अपच्छिममारणंतियं संलेहणाज्भूसियसरीरे भत्तपा
णकालंअणवकंखमाणेविहरइ तएणंतस्समहासययस्सरेवईगा० मत्ताजावविकट्टमाणी जेणेवपोसह

महावीरस्वामी आवीनेसमवसखा १२वारहपरपदाधर्मउपदेशसांभलीपाळीवालीगौतमप्रमुखने अमणभगवंतमहावीरचर्मतीर्थंकर
इमएहवोकहेइमखलुकहतांनिश्चय हेगौतम एहीजराजगृहीनगरनेविषे माहरोअंतेवासीमहाशतकनामेश्रमणोपासकआवकछे ते
आवकपोसहनीपोसहसालानेविषे अपच्छिमछेहिलीमारणांतिकसंलेखणा करीने धर्मध्यानने विषेप्रवर्त्तेचारप्रकरानाभातपाणीपच
खीकालअणवांछतोयकोविचरे तिवारपळीतेहमहाशतकआवक अमणोपासकने रेवतीगाथापतिनीमदोन्मत्तयकीयावत्शब्देउपरला
नाखतीजिहांपोषधसालाछे जिहांमहाशतकअमणोपासकआवकछे तिहांआवेआवीने मोहनाकरणहारसोलख्खं गारवस्वकरीयावत्

तथैः तत्त्व रूपैर्वा नोपचारिकैः तद्विहिति तमेवोक्तप्रकारमापन्नैर्नमात्रयापिन्यूनाधिकैः किमुक्तं भवति सदृभूतैरिति अनिष्टैरवांक्षितैः

सालाजेणैव महासय एतेणैव उवात्ता मोक्षस्मादा जाव एवं० तद्देव जाव दोच्चं पितृचं पि एवं वयासी त ए
णं से महासय ए समणो वा स ए रेव ई ए गाहा व इ ए दोच्चं पितृचं पि एवं वुत्ते समाणे आसुरत्ते कुवि ए ओहि
णा आभो ए इ रेव इ गा० जाव उव वज्जि हि सि णो खलु कप्प इ गोय मा समणो वा स गस्स अपच्छि म जाव
ज्झूसिय सरीरस्स भत्त पाण पडिया इ क्वियस्स परो सं ते हिं तच्चे हिं तद्देव हिं स भूते हिं अणि ण्हे हिं अकं

शब्दे तिमही जयावत् दूजी वारती जीवार घणी विधेदूणे प्रकारे एहवोक हेति वार पछी ते महाशतक अमणो पासक आवकरे वती नामा गाथा प
तिनी पोतानी भार्या ये दूजी वारती जीवार एहवो वार वार कल्याय काम महाशत करी साणो क्रोध वं तद्धो अवधिन्या नने प्रयुं जे प्रयुं जीने इम
कहे रेवती ने तुं सात अहोरात्रि मे मरी ने नरक जासी णो न कल्पे खलु निश्चय हे गौतम अमणो पासक आवक ने केहली संलेखणाने विधे यावत्
शब्दे दुर्वल यता शरीर ने वली चार प्रकार ना भात पाणी पच ख्या एहवा आवक ने सद्विद्यमान साची वात तिमही जक हणी न कल्पे सद्भूत अनिष्ट

अकातैस्वरूपेणाकमनीयैःअप्रियैरप्रौतिकारकैरमनोच्चैर्मनसानाभिलिष्यन्ते नञ्जायन्तेवक्तुमपियानितैःअमनआपैर्मनसा आप्यन्ते

तेहिं अप्पि एहिं अमणुस्सेहिं वागरणेहिं वागरेत्तए तंगच्छहणं देवाणु० तुमं महासययं समणोवास
यं एवं वयासी णोखलु देवा० कप्पइ समणोवासगस्स अपच्छिमभत्तपरोसं तेहिं जाववागरेत्तए तुमेय
णं देवा० रेवईगाहावईसं तेहिं अणिट्टेहिं वागरणेहिं वागरित्ता तेणं तुमं एययस्सट्ठाणस्स आलो एहि
जावजहारिहं प्रायच्छित्तं पडिवज्जाहित० से भगवं गोयमे समणभ० तहत्ति एयमट्ठं विणएणं पडिसुणे

वुराअप्रौतिकारीवचनअप्रियमनगकतानहीअमनोच्चवचनअसातानाकारककठोरवचननकहणा तो तुम्हे हे गौतम जावो महाशतक
अमणोपासक आवकने दूणे प्रकारे दूमकहे णो नही खलु निश्चय देवानुप्रियन कल्पे अमणोपासक आवकने छे हली संलेखनाइं भातपाणीप
चखी करीने यावत् शब्दे कठोरवचन बोलवो तुम्हे देवानुप्रिय रेवती गाथापतनी गृहस्थणीने साचा सद्भूत अनिष्ट एह वाकठोरवचन अनिष्ट
असुहावता बोलवान कल्पे तिणे तुम्हे ते वचन दूण ही जस्थान कने विषे आलो वो निंदो गर्हो यावत् शब्दे यथायोग्य प्रायश्चित्त ल्यो दूषण टालवाभ

इ२त्ता तत्रोपडिणिक्खमइ२त्ता । रायगिहंणयरंमज्झंमज्झेणं । अणुपविसइ । जेणेवमहासयग
 स्सगिहे जेणेवमहासयएसं० तेणेववा० तएणंसेमहासयएसमणोवासए । भगवंगोमयमंएज्जमा
 णंपासइ हट्ठजावहियए । भगवंगोयमंवंदइणमंसइ । तएणंभगवंगोयमंमहासययंएवंवयासीएवं
 खलुदेवाणु० रेवईगाहावइणिंएववमाइक्खइ । भासइपणवेइपरुवेइ णोखलुकप्पइदेवाणुप्पिया

गीतपपडवजोतिवारपक्खीतिकेभगवंतगौतमअमणभगवंत महावीरस्वामीनावचनतहत्तिकरीएहवोअर्थविनयकरीनेसांभलेसांभलीने
 तिहांथकीगौतमस्वामीनीकलेनीकलीनेराजगृहीनगरनेमांहेमध्यमध्यविचालेअनुप्रवेशकरेकरीनेजिहांमहाशतकआवकनो गृहघर
 अक्केजिहांमहाशतकअमणोपासकआवकक्केतिहांआवेआवीनेतिवारेतेमहाशतकअमणोपासकआवकगणधरभगवंतगौतमस्वामीनेआ
 वताथकादेखेदेखीकरीनेयावत्शब्देमनमेहर्षपान्योभगवंतगौतमस्वामीनेवांदेनमस्कारकरेप्रणामकरेतिवारपक्खीभगवंतगौतममहाश
 तकअमणोपासकनेइणोप्रकारेएहवोकहेइमनिश्चयअहोदेवानुप्रियतुम्हे रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेतुम्हे उपदिश्योकहत्तोपन्नो

समणोवासगस्स अपच्छिम । जाववागरेत्तए । तुमेणं देवाणु० रेवइ । गाहावइणीसंतेहिंजाववाग
रिता । तस्संतुमं देवाणु० । एयस्सट्ठाणस्स । आलोएहजावपायच्छि तंपडिवज्जाहि । तएणंसेमहा
सय । भगवंगोयमस्स । तहत्ति एयमडुं । विणएणंपडिसुणेइत्ता । तस्सट्ठाणस्सआलोएहिजावज
हारिहंपायच्छि तंपडिवज्जइ । तएणंसेभगवंगोयमेमहासयगस्स । अंतियाओपडिणिक्खमइत्ता

प्ररूप्योतेतुम्हनेणोनहीखलुनिश्चयनकल्पेअहोदेवानुप्रिया अमणोपासकआवकभणीछेहलीसंलेखनानेविषेइमकहिवोनकल्पे तुम्हेदे
वानुप्रियरेवतीगाथापतनीनेगृहस्थणीनेएहवासाचाकठोरवचनयावत्शब्देवचनकह्यातेवचनतुम्हेदेवाप्रियइणहीजस्थानकनेविषेआ
लोवोनिंदोगर्होयावत्शब्देपडिकमीनेप्रायश्चित्तल्योतिवारपक्कीतेमहाशतकआवकभगवंतगौतमनावचनसांभलीनेतहत्तिकरेएअर्थविनय
सुंसांभलेप्रतिसुणेतिणेस्थानकनेविषेआलोवोनिंदोयावत्शब्देयथायोग्यतुम्हेप्रायश्चित्तल्योतपपडिवजोतिवारपक्कीतेभगवंतगौतमगणध
रमहाशतकअमणोपासकना अंतसमीपथकीनीकलेनीकलीकरीनेराजगृहीनगरतेहनेमध्यमध्यविचालेथइनेनीसरेनीसरीकरीनेजि

रायगिहंणगरंमज्झमज्झेणं । शिग्गत्यद्दुत्ता । जेणेवसमणेभगवंमहावीरे । तेणेवउवाग० । सम
णंभगवंवंदइणमंसइ । संजमेणंतवसाअप्पाणंभावेमाणेविहरइ तएणंसेभगवंअणयाकयारायगि
हाओ । णयराओपडिणिक्वमद्दुत्ता वहियाजणवयविहारंविहरइ । तएणंसेमहासयएसणोवा
सए वड्डहिंसौलजावभावेत्ता वीसंवासाइं समणोवासगपरियायंपाउणित्ता एकारसउवासगपडि

हांअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीसमवसत्थातिहांआवेआवीकरीनेअमणभगवंतमहावीरनेवांदेनमस्कारकरीने १७ सतरभेदसंयम १२
वारहभेदतपतिणेकरीनेआपणोआत्माभावतोनिर्मलकरतोविचरेतिवारपक्खीअमणभगवंतमहावीरअन्यदाएकदाप्रस्तावेराजगृहीनग
रथकीपाळोविहारकरेविहारकरीनेवहियाकहतावाहिरजनपददेशमांहेविहारकरताथकाविचरेतिवारपक्खी तेमहाशतकअमणोपा
सकआवकवहंकिं कहतांघणासीलव्रतादिभावतोथकोवीस२० वरससीमअमणोपासककहीजेआवकनोपर्यायपालेपालीकरीने ११ इग्यार
हप्रतिमाआवकनीवहीकरीनेसम्मं कहतांभलीपरेसूत्रविधेकरीनेकायायेफरसीनेएकमासकीसंलेखणाकरीनेआपणो आत्मासोखवीक

उ० टी०

२२८

सूत्र

भाषा

प्राप्यन्तेचिन्तयापियानितैर्वचनेपियेषांमनोत्सहतइत्यर्थः व्याकरणैर्वचनविशेषैरिति अष्टममध्ययनमुपासकदशावधि वरणासमाप्तम् ॥८॥

माओ सम्भंकाएणफासित्ता मासियाएसंलेहणा अप्पाणंजभूसित्तासट्ठिंभत्ताइं अणसणाएछेदेत्ता
आलोएपडिक्कमित्ता समाहिपत्ताकालमासे कालंकिच्चा सोहम्मेकप्पेअरुणवडिंसए विमाणेउववणे
चत्तारिपलिओवमाइं ठितीमहाविदेहेवासे सिज्झिहिंतिवुज्झिहिंति सिक्खेवोउवासगदसाणं अट्ठ
मंअज्झयणंसम्मत्तं ८ नवमम्माउक्खेवोएवंखलुजंबू तेणंकालेणंतेणंसमएणं सावत्थीणयरी कोट्टएचेइ

रीनेसाठभक्तआहारनाअणसणकरीनेटं कछेदीकरीनेपापआलोईकरीनेपडकमीनेसमाधिवंतकालमहीनेकालमासेकालकरीनेसौध
र्मदेवलोकनेविषे अरुणावतंसकविमाननेविषे देवलोकपणेउपनो चारिपल्योपमनीस्थितिक्खे महाविदेहक्षेत्रतिणक्षेत्रनेविषेउपजी
करीनेसीभस्ये निक्षेपः उपासकदशाएहवेनामे सातमोअंगतिणेसातमाअंगनोआठमो अध्ययनपूरोययो ८ हिवेकहोस्वामीनवमा
अध्ययनतो अर्थइणेप्रकारेनिश्चयजंबू तिणेकालेतिणेसमयेनेविषेएहवी सावत्थीनामेनगरीऊतीऊई कोट्टकचैत्यवनखंडजितशत्रुएहवे

उ०टी०

२२६

नवमदशमेचकण्ठे एवेतिप्रत्यध्ययनमुपक्षेपनिक्षेपावभ्यूक्षवाच्यौतथाएवं खलुजंबूदृत्यादिउपाशकदशानिगमनवाक्यमध्येयमितितथा
पुस्तकांतरेसंग्रहगाथाउपलभ्यन्तेताश्चेमाः वाणियगामेचंपादुवेयवणारसीएनयरीए ४ आलंभियाय ५ पुरवरीकंपिस्तपुरंचवोधवं १
पोलासंरायगिहंसावत्थीएपुरीएदोन्निभवेएणवसगाणंनयराखलुज्जंतिबोधव्वारसिवनंद १ भदरसामा३ धण ४ वज्जला ५ पुस्सई
अग्निमित्ताय ७ रेवडू ८ अस्सिणि ९ तहप्फग्गुणाय १० भज्जाणणामादू३ ओहिणाण १ पिसाए२ माया३ वाहि ४ धण ५ उत्तरिज्जे
य ई भज्जायसुव्वया ७ दुव्वयादू निरुवसग्गयादोन्नि १०।४ अरुणे १ अरुणाभे २ खलु अरुणप्पह ३ अरुणकंत ४ सिट्ठेय ५ अरुणप्प
एयक्कट्ठे ६ भूय ७ वडिंसे ८ गवे ९ कीले १०।५ शिष्टादिनामान्यरुणपदपूर्वाणिदृश्यानि अरुणशिष्टमित्यादि एताश्चपूर्वोक्तानुसारे
णावसेयायदिहनव्याख्यातंतत्सर्वंज्ञाताधर्मकथाव्याख्यानमुपयुक्तेन निरूप्यावसेयमिति सर्वस्यापिस्वकीयंवचनमभिमतंप्रायसःस्थीज्जं

सूत्र

ईएजियसत्तूराया तत्थणंसावत्थीएणंदणीपियाणामं गाहावईपविसईअड्डे चत्तारिहिरण्णकोडीओ

भाषा

नामेराजा तिहांसावत्थीये नगरीनेविषेनंदनीपियानामे गाथापतिगृहस्थपरिवसेक्के अड्डेकहतांवडोअड्डवंतत्थारिहिरण्णमीकोडी

नस्ययत्तुस्वस्यापिसम्यग्निविहितरुचिः स्यात् कथं तत्परेषां चित्तोक्तासात्कृतश्चित्तदपिनिगदितं किंचिदेवंमयैतत्पुक्तं यथावतस्य

णिहाणपउत्ता । वुड्ढिपवित्थरपत्ताओचत्तारिव्वया । दसगोसाहस्सिएणंवणं । अस्सिणीभारिया
सामीसमोसढो । जहाआणंदोतहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । सामीवहियाविहरइ । तएणंसेणंदि
णीपिया । समणोवासएजाएविहरइ । तएणंतस्सणंदिणीपियस्सवह्मं हिंसौलव्वयगुणव्वयजाव ।
भावेमाणस्स । चोइससंवच्छरा । वित्तिकंतातहेवजेडुपुत्तंदुवेइ । धम्मपण्णत्तिं वीसंवासाइंपरियायं

सोनईयानीतेहनेनिधानप्राप्तवूरीनेराखीछे च्यारकोड़व्याजेराखीच्यारकोड़सोनइयाघरवखरीनेमोकला च्यारिव्रजगोकलदसहजार
गायएकव्रजमेएहवाव्रज अश्वनीनामेभार्या तेहनेतिणअवसरेभगवंतसमवसखा जिमआणंदआवकतिमहीजएपिणआवकनोधर्म १२
वारहव्रतत्येपालेस्वामीवाहिरदेशमाहेविहारकरे तिवारपक्कीतेनंदनीपितानामे अमणोपासकआवकयोजीवदयापालतोविचरेति
वारपक्कीनंदनीपिताअमणोपासकआवकवज्जहिंकहतांघणासीलव्रतादिधर्मकरणीयावत्शब्दे आपणीआत्माभावतांथकाचवदससंवत्सर

पाउणिता अरुणगवेविमाणेउववाए । महाविदेहेवासेसिज्जिहिंति णिक्खेवोउवासगदसाणं णवमं
अज्झयणंसमत्तं दसमस्सउक्खेवो एवंखलूजंबुतेणंकालेणंतेणंसमएणंसावत्थीणयरी कोट्टएचेइएजि
यसत्तुरायातत्थणंसावत्थीएणयरीए । सालिहीप्रियाणामंगाहावई परिवसइअड्डेचत्तारिहिरणको
डोओणिहाणपउत्ताओ वुड्ढिपवित्थरचत्तारिव्वया । दसगोसाहिस्सएणंवएणं । फग्गुणीभारिया ।

वरसवितिकांतज्जवातिवारपक्खीतिमहीजजेट्टपुत्तनेठवेठवीनेधर्मपस्सत्तीधर्मतणीउपसंपदालेइनेवीसवरसनोपर्यायपालीनेसुभध्यानेअरु
णगवविमाननेविषेदेवतापणेजईनेउपनोमहाविदेहत्तेवनेविषेसीभस्ये बूभस्ये मोक्षपामस्ये निक्षेपः उपासकदसाअंगतेहनोकक्षोसा
तमांअंगनोनवमोअध्ययनपूरोथयो द हिवेकहोस्वामीदशमाअध्ययननोअर्थद्वमनिश्चयहेजंबूतिणेकालनेविषेतिणेसमयनेविषेसावत्थी
नामेनगरीज्जईकोट्टकचैत्यवनकंडजितशत्रुनामेराजातिहांसावत्थीनगरीने विषेसालियोनामेगाथापतिगृहस्थवसेछेपरिसामस्तपणेक
रीअद्विवंततेहनेचारहिरण्यनीकोडितेहनेनिधानप्राप्तखजानेछेचारव्याजेवधेचारिघरवखरीयेचारि व्रजदशहजारगाइनोएकव्रज

सामीसमोसढोजहाआणंदोतहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । जहाकामदेवोतहाजेडुपुत्तं । ठवेइपोसहसा
लाए समणस्सभगवोमहावीरस्स । धम्मपस्सतिंउवसंपज्जित्ताणंविहरइ । नवरंणिरुवसग्गाएक्कारस्स वि
उवासगपडिमाओ । तहेवभाणियव्वंएवंकामदेवेणंनेयव्वं । जावसोहम्मोकप्पे । अरुणकीलेविमाणे
देवत्ताएउववस्से । ठिइचत्तारिपलिओवमामहाविदेवासेसिज्झिहिंतिदसरहविपन्नरसमेसंच्छरे वट्ट

एहवाच्यारिब्रजफाल्गुनीएहवेनामेभार्याओमहावीरस्वामीसमवसस्याजिमआणंदेलीधोतिमहीजएपिण्णगट्ठस्थधर्मनेविषेप्रवर्त्तेजिम
कामदेवआवकतिमहीजवडोपुत्तस्थापेठवीकरीनेपोषधशालानेविषेअमणभगवंतओमहावीरस्वामीचर्मतीर्थंकरनी धर्मनीप्रज्ञप्तबुद्धउप
संपदालेइकरीजे धर्मनेविषेविचरेएतलोविशेष उपसर्गकरीरहितइग्यारह ११ आवकनीप्रतिमाभलीपरेपरिवहेअवरसर्वशेषथाकतोपूर्व
लीपरेजाणनो जिमकामदेवतेहनीपरे सर्वजाणवो यावत्शब्देसौधर्मदेवलोकने विषेअरुण कीलविमाननेविषे देवतापणेजईनेउप
नोतिहांस्थितिआउधानीच्यारिपल्योपमनीजाणवी महाविदेहक्षेत्रनेविषे सिधमोक्षउपजीनेपामस्सेदसेआवकानेपन्नरमेसंवच्छरकह

ग्रहममलधियः कुर्वतां प्रीतयेमे । ~~समाप्तमुपासकस्याविवरणां~~ समाप्तं सप्तमाङ्गम् ॥ ७ ॥

माणाणंचिंताउववसा । दसगहविवीसंवासासमणोवासयपरियाओ । एवंखलुजं नू समणेणं । जावसं
पत्तेणं सत्तमस्स अंगस्स । उवासगदसाणं दसमस्स अज्झयणस्स अयमद्वेपस्सत्ते । उवासगदसाओसस्स
त्ता । उवासगदसाणंसत्तमस्स । अंगस्स एगोसुयखंधो । दसअज्झयणादससुचेवदिवसेसुउद्दिंसंति ॥

तांवरसे वट्टमाणाणंवर्त्ततांथकां धर्मकरवानीचिन्ताउपनीवलीआणंदादिकदसेहीआवकेअमणोपासकेवीसवरसनोआवकनोपर्याल्यो
दूणेप्रकारेखलुनिश्चय जंवअमणभगवंत श्रीमहावीरमोक्षेप्राप्तवया सत्तमस्सकहतांसातमाअंग उपासकदसाएहवेनामेसातमोअंग
तेहनादशमाअध्ययननोअमणभगवंत महावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिणांएहवाअर्थ भव्य जीवनेंसमभायवाउपदिस्याएतलेउपासक
दशानामे सातमोअंगसंपूर्णथयोउपासकदशासातमाजे अंगतेहनोएकश्रुतस्कंधउपदिश्योअनेवलीदशअज्झयणअध्ययनजाणवातेदस
दिवसानेविषेदशअध्ययनकहे श्रीः ।

